

Sprawozdanie
Prokuratora Generalnego
z rocznej działalności prokuratury
w 2013 roku

Warszawa, marzec 2014 r.

PROKURATURA
GENERALNA

TOM I

Wstęp	1
I. Sytuacja kadrowa i finansowa prokuratury	5
II. Postępowanie przygotowawcze.....	87
III. Postępowanie sądowe	193
IV. Współpraca prokuratury z podmiotami zewnętrznymi oraz koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw	269

TOM II

V. Międzynarodowa współpraca prokuratury	315
VI. Gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie danych w systemach informatycznych oraz współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych.....	359
VII. Opiniowanie projektów aktów normatywnych	371
VIII. Podejmowanie innych czynności określonych w ustawach	461
IX. Działania usprawniające organizację pracy Prokuratury Generalnej i pozostałych powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.....	497
X.Działalność wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury.....	567
XI.Działalność prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	607

Wstęp

W roku 2013 do prokuratur w całym kraju wpłynęły 1 130 082 sprawy karne. Ta liczba obrazuje skalę obowiązków prokuratury, choć zarazem nie wyczerpuje zakresu jej zadań. W sprawozdaniu opisano również te czynności prokuratorów, które wykraczają poza prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami w sprawach karnych. Te inne zadania, takie jak np. inicjowanie i udział w postępowaniach administracyjnych i cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych oraz ze stosunku pracy, czy udział w badaniu konstytucyjności aktów prawnych, są równie ważne dla funkcjonowania państwa prawnego. Sprawozdanie dostarcza wyczerpujących informacji także o tej sferze aktywności prokuratorów.

W ubiegłym roku w przestrzeni publicznej pojawiły się opinie sugerujące, że prokuratorzy kierują akty oskarżenia niemające uzasadnienia w prawidłowo zebranych dowodach, zwłaszcza w sprawach o tzw. przestępstwa gospodarcze. Te stwierdzenia całkowicie odbiegają od rzeczywistości, czego można dowiedzieć, analizując zebrane dane według najbardziej obiektywnego kryterium prawidłowości oskarżenia, jakim jest uzyskanie prawomocnego wyroku skazującego. W ubiegłym roku ledwie 1,5 % osób osądzonych zostało prawomocnie uniewinnionych. Dokładnie taki sam odsetek osób oskarżonych i równocześnie tymczasowych aresztowanych został przez sądy uniewinniony.

W tym kontekście warte dostrzeżenia jest wstrzemięzliwe sięganie w toku postępowań przygotowawczych prowadzonych w 2013 r. po środki zapobiegawcze, a zwłaszcza tymczasowe aresztowanie. W ubiegłym roku po raz kolejny spadła liczba kierowanych do sądu wniosków o tymczasowe aresztowanie, wzrósł natomiast odsetek uwzględnianych wniosków prokuratorskich. Wbrew obiegowym opiniom długotrwałe stosowanie tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym jest całkowitym wyjątkiem. Na dzień 31 grudnia 2013 r. przez okres przekraczający 2 lata środek ten stosowany był wobec 2 osób i dotyczył spraw o największym ciężarze gatunkowym.

Ubiegły rok był dla prokuratury czasem szczególnym ze względu na trwające prace legislacyjne nad projektami aktów prawnych mających fundamentalne znaczenie

dla jej funkcjonowania. W dniu 27 września 2013 r. uchwalona została ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, która w bardzo istotny sposób zmienia model procesu, zwłaszcza na etapie postępowania sądowego. Opiniując projekt, który w zasadniczym zrębie stał się obowiązującym prawem, Prokurator Generalny wyrażał krytyczne stanowisko wobec niektórych rozwiązań. Zasadnicza część nowych uregulowań wejdzie w życie dopiero w połowie 2015 r., lecz już obecnie nie ma powodów do obaw, że prokuratorzy nie podołają zwiększonym obowiązkom procesowym. Trudno dokładnie przewidzieć, jak ukształtuje się praktyka procesowa, ale z dużym prawdopodobieństwem można oczekiwać, że nowy model procesu spowoduje, że obecne, bardzo korzystne dla prokuratorów wyniki pracy na odcinku sądowym nie zostaną utrzymane, co nie wynika z ich gorszej pracy, lecz będzie naturalną konsekwencją przyjęcia nowych rozwiązań ograniczających inicjatywę sądu w samodzielnym dochodzeniu do prawdy materialnej.

W roku 2013 trwały również prace nad projektem ustawy *Prawo o prokuraturze*, która ma zastąpić obecnie obowiązującą ustawę o prokuraturze z 20 czerwca 1985 r. Projektodawca, którym jest Ministerstwo Sprawiedliwości, uznał niemal wszystkie uwagi Prokuratury Generalnej do projektu za niewarte uwzględnienia. Celowe jest więc odwołanie się do informacji zawartych w sprawozdaniu, a w szczególności tych, które unaoczniają potrzebę wprowadzenia rozwiązań umożliwiających korektę niezasadnych decyzji prokuratorskich o odmowie wszczęcia oraz o umorzeniu postępowania przygotowawczego. Dane dotyczące zażaleń na tego rodzaju decyzje wskazują, że około jednej trzeciej postanowień o umorzeniu i niewiele mniej orzeczeń o odmowie wszczęcia postępowania jest uchylanych w wyniku wniesienia zażalenia. W przypadku niektórych rodzajów spraw odsetek nieprawidłowych decyzji końcowych może być jeszcze większy. W sprawozdaniu powołano wyniki analiz, z których wynika, że około 60 % zbadanych postanowień o umorzeniu śledztwa w sprawach o tzw. błędy medyczne było niezasadnych. Należy więc wyrazić nadzieję, że w toku dalszych prac nad projektem ustawy tego rodzaju spostrzeżenia zostaną wzięte pod uwagę co pozwoli wypracować optymalne rozwiązania.

Podkreślić przy tym trzeba, że, wbrew formułowanym niekiedy obawom, możliwość podejmowania przez prokuratorów nadrzędnych postępowań, w których zapadły błędne rozstrzygnięcia o zaniechaniu ścigania, w żaden sposób nie będzie godziło w niezależność prokuratorów, rozumianą jako uprawnienie do samodzielnego podejmowania decyzji procesowych. Stworzy jedynie mechanizm naprawiania błędów, które, jak dowodzą statystyki, są stosunkowo częste. Może to przyczynić się w istotnym stopniu do poprawy jakości działania prokuratury.

W sprawozdaniu opisano prace nad tzw. etatyzacją, wskazując szczegółowo przebieg procesu przenoszenia zwolnionych stanowisk prokuratorów do jednostek, w których zostaną one najlepiej wykorzystane, a także uwarunkowania prawne powodujące, że etatyzację należy traktować jako rozciągnięte w czasie dochodzenie do optymalnej struktury stanowiskowej, a nie jako jednorazowy akt rozwiązujący wszystkie dotychczasowe problemy.

Warto pamiętać, że struktura organizacyjna prokuratury musi uwzględniać konieczność wykonywania czynności, które nie mieszczą się w zakresie podstawowych zadań prokuratury, lecz dla realizacji tych zadań są niezbędne. To w szczególności czynności związane z obrotem prawnym z zagranicą, rozstrzyganiem sporów kompetencyjnych, wizytacjami, lustracjami, rozpoznawaniem skarg i wniosków, prowadzeniem postępowań służbowych i wyjaśniających (poprzedzających postępowanie dyscyplinarne), szkoleń, a także szeroko rozumianych spraw organizacyjnych i kadrowych, w tym dokonywaniem ocen kwalifikacyjnych. Stanowiska pracy utworzone dla wykonania tych zadań umiejscowione są na wyższych niż podstawowy szczeblach struktury organizacyjnej.

Szczegółowo zrelacjonowano obciążenie obowiązkami służbowymi prokuratorów różnych struktur, szczebli i komórek organizacyjnych, zamieszczając stosowne dane liczbowe. Zilustrowano zarazem, że wszelkie porównania statystyczne są miarodajne jedynie wówczas, gdy zestawia się pojęcia podobne, a w szczególności gdy nakład pracy w porównywanych ilościach spraw jest zbliżony.

Zalecenie rozważnego analizowania danych statystycznych odnosi się do większości informacji zebranych w sprawozdaniu. Opracowując ten dokument, starano się o jak najpełniejsze zestawienie danych, które pozwoliłyby na całościową ocenę

działalności prokuratury. Waga tych informacji bywa różna. Uznano jednak, że należy uwzględnić uwagi Ministra Sprawiedliwości odnoszące się do sprawozdań za lata 2010 i 2011, zwracające uwagę na niedosyt informacji zawartych w ich treści. Wprawdzie wobec sprawozdania za rok 2012, w którym zamieszczono wszystkie oczekiwane dane, pojawił się zarzut nadmiernej obszerności tego opracowania, utrudniającej jego ocenę, lecz wobec zmiennych oczekiwań i braku regulacji prawnych określających treść sprawozdania uznano, że należy przedstawić pracę prokuratury w sposób wyczerpujący. Pominęto tylko te dane, które są w oczywisty sposób zbędne. W poprzednim sprawozdaniu zamieszczono je wyłącznie z uwagi na wyraźne życzenie organu oceniającego ten dokument.

Tak jak w sprawozdaniach za lata minione układ rozdziałów odpowiada w głównej mierze zadaniom prokuratury określonym w ustawie. Podobnie jak czyniono to poprzednio, większość zestawień tabelarycznych i wykresów zamieszczono odrębnie, w załączniku do sprawozdania. Umożliwiają one zestawienie syntetycznych opisów zawartych w sprawozdaniu z precyzyjnymi danymi.

I. Sytuacja kadrowa i finansowa prokuratury

Sytuacja kadrowa prokuratury w 2013 roku

Od momentu powstania Prokuratury Generalnej, jak podnoszono w poprzednich sprawozdaniach z rocznej działalności, Prokurator Generalny podejmuje decyzje mając na uwadze nadrzędny cel, którym jest adekwatna do zadań etatyzacja jednostek organizacyjnych prokuratury. Dążąc do realizacji tego zadania, wypracowano założenia oraz metody osiągnięcia pożądaných efektów.

Zasadniczymi kierunkami polityki etatyzacyjnej jest:

- dążenie do modelu, w którym prokurator danej jednostki pełni służbę zgodnie z miejscem powołania, co przekłada się na stopniowe zmniejszanie liczby delegacji służbowych, aż do ograniczenia ich do niezbędnego minimum;
- wprowadzenie w praktyce zasady, iż delegowanie – jako decyzja o charakterze incydentalnym – może mieć miejsce tylko do wydziałów śledczych i komórek organizacyjnych realizujących zadania służbowe na odcinku sądowym;
- kształtowanie właściwej struktury stanowiskowej, przy założeniu utrzymywania na wyższych szczeblach prokuratury tylko niezbędnej ilości stanowisk prokuratorskich;
- monitorowanie, w zakresie posiadanych kompetencji, właściwego rozmieszczenia kadry administracyjnej.

Wskazane cele osiągnane są poprzez:

- rozważne, poprzedzone każdorazowo wnikliwą oceną zasadności, korzystanie z instytucji znoszenia, tworzenia i przekształcania stanowisk orzeczniczych;
- obsadzanie zwolnionych stanowisk prokuratorskich na wyższych szczeblach przede wszystkim przez prokuratorów wykonujących czynności w wydziałach śledczych i sądowych;
- ocenę wniosków delegacyjnych przez pryzmat faktycznego obciążenia pracą w jednostce i wyjątkowych kompetencji danego prokuratora niezbędnych w jednostce, do której ma zostać delegowany.

W odniesieniu do właściwego rozmieszczenia kadry administracyjnej kompetencje Prokuratora Generalnego są określone bardzo wąsko. Obowiązujące normy prawne nie przewidują instrumentów pozwalających na centralne kierowanie tym segmentem etatyzacji.

Prokurator Generalny jest podmiotem zatrudniającym kadrę administracyjną, ale tylko w Prokuraturze Generalnej. W pozostałym zakresie jego rola jest ograniczona do przedstawienia diagnozy ogólnokrajowej; wskazywania kierunku ewentualnych zmian mogących poprawić obecną sytuację i wpłynąć na efektywniejszą pracę prokuratur; promowania nowych metod zarządzania, w tym stworzenia warunków umożliwiających ich wprowadzenie. Jednym z narzędzi mających wpływ na ujednoczenie kryteriów etatyzacyjnych w tej grupie zawodowej są, podawane do wiadomości kierownikom jednostek organizacyjnych średnie krajowe wskaźniki proporcji zatrudnienia (wymiar etatu administracyjnego przypadający na jeden etat orzecznicy we wszystkich grupach zawodowych tworzących kadrę administracyjną), opracowane i uaktualniane w cyklu kwartalnym przez służby etatyzacyjne Prokuratury Generalnej.

Etatyzacja jest zasadniczym elementem systemu zarządzania kadrą orzeczniczą prokuratury. Poniżej zostaną przedstawione konkretne przykłady zmian etatyzacyjnych, będących emanacją przyjętych założeń. Na wstępie jednak należy przedstawić uwarunkowania tego procesu. Jak wskazywano w poprzednich sprawozdaniach rocznych zmiany etatyzacyjne mają charakter ewolucyjnego procesu dochodzenia do założonych celów. Ze względu na zasadę nieprzenoszalności prokuratorów nie jest możliwe dokonanie w oparciu o jednorazowy akt władczy zmian przynoszących spektakularne efekty. Etatyzacja była, jest i będzie wieloletnim procesem, gdyż znoszenie, tworzenie i przekształcanie etatów może dotyczyć tylko i wyłącznie etatów zwolnionych. Obowiązujące normy prawne nie dają podstaw do arbitralnej zmiany prokuratorowi, asesorowi czy innemu pracownikowi prokuratury stanowiska i miejsca pełnienia służby. Nie jest również projektowana jakakolwiek zmiana prawa w tym zakresie, co notabene zasługuje na pełną aprobatę z uwagi na znaczenie zasady nieprzenoszalności dla zachowania niezależności prokuratorskiej.

Decyzje dotyczące przyznania etatów uzależnione są od wpływu spraw do danej jednostki, zarówno ich ilości, jak i charakteru. Brak jest narzędzi pozwalających na określenie w sposób jednolity, wyczerpujący i weryfikowalny wagi spraw, tym bardziej że bardzo często postępowania przygotowawcze mają charakter rozwojowy, a stopień ich skomplikowania wzrasta w miarę ujawniania nowych okoliczności. Z tych też względów podstawowym kryterium etatyzacyjnym pozostaje ilość spraw wpływających do jednostki. Podejmując decyzje o pozostawieniu, zniesieniu bądź utworzeniu stanowiska prokuratorskiego, uwzględnia się specyfikę wynikającą między innymi z wielkości jednostki, jej wielkomięjskiego charakteru, a tym samym kategorii wpływających do niej spraw, usytuowanie na terenie jej właściwości zakładów karnych i aresztów śledczych. Mimo braku statystyki przedmiotowej,

z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, iż katalog spraw prowadzonych w małych jednostkach, średnich i tych największych, usytuowanych zwykle w miastach wojewódzkich, jest zróżnicowany. Poważniejsze, bardziej skomplikowane sprawy są z reguły prowadzone w większych prokuraturach. Dlatego też proces etatyzacyjny musi uwzględniać również takie uwarunkowania.

Prowadzona polityka etatyzacyjna obejmuje swoim zakresem również zmieniające się realia prawne, w których funkcjonuje i będzie funkcjonowała prokuratura. Taką okolicznością jest np. zmiana prawa w kierunku poszerzenia w procesie karnym kontradiktoryjności postępowania. Jest ona uwzględniana przy decyzjach etatyzacyjnych np. dotyczących wzmocnienia wydziałów śledczych i sądowych. Uwzględnia się też zbliżający się upływ kadencji obecnych prokuratorów rejonowych, z których wielu jest delegowanych do pełnienia wskazanej funkcji z prokuratur okręgowych. Należy zatem już teraz wzmacniać kadrowo jednostki rejonowe, w których faktyczne zatrudnienie zmaleje po powrocie prokuratorów prokuratur okręgowych do macierzystych jednostek. Uwzględnia się również mające nastąpić rozszerzenie właściwości rzeczowej prokuratur okręgowych, pozostawiając w nich zwolnione stanowiska prokuratorskie co uzasadnia prognoza wzrostu obciążenia.

Kolejną determinantą polityki etatyzacyjnej jest przygotowanie i alokacja etatów asesorskich w kontekście art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (j.t. Dz. U. z 2012 roku, poz. 1230) w obecnym brzmieniu. Corocznie Prokurator Generalny przygotowuje wymaganą pulę wolnych stanowisk asesorskich, blokując odpowiednio wcześniej ich obsadzenie. Jednocześnie corocznie, po szczegółowej i wieloaspektowej analizie potrzeb kadrowych, przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości liczbę określającą niezbędny limit miejsc na aplikacji prokuratorskiej, pozwalający zachować płynność funkcjonowania prokuratury zaburzaną naturalną fluktuacją kadry. Niestety od dwóch lat limit ten jest zmniejszany przez Ministerstwo Sprawiedliwości o połowę. Z tego też powodu od 2015 roku mogą wystąpić problemy z obsadzeniem stanowisk prokuratorskich zwalnianych w wyniku przechodzenia prokuratorów w stan spoczynku, gdyż nie będzie wystarczającej liczby asesorów spełniających warunki formalne do uczestnictwa w procedurach konkursowych na wolne stanowiska prokuratorskie.

Zaniepokojenie budzi też inny przejaw braku współpracy Ministra Sprawiedliwości z Prokuratorem Generalnym rzutuujący w sposób bezpośredni na efekty prowadzonej etatyzacji, którym jest zaniechanie wszczęcia procesu legislacyjnego w odniesieniu do złożonych przez Prokuratora Generalnego projektów zmian w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 marca 2010 r. w sprawie utworzenia prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych

oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości. Projekty te zakładały zniesienie małych niewystarczająco efektywnych, lecz kosztownych w utrzymaniu jednostek organizacyjnych prokuratury oraz dostosowanie struktury organizacyjnej prokuratury do struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego. Bardziej szczegółowo to zagadnienie zostanie omówione w dalszej części sprawozdania. Brak dostatecznej współpracy Ministra Sprawiedliwości stanowi istotną przeszkodę w procesie etatyzacji, wobec braku po stronie Prokuratora Generalnego niezbędnych prerogatyw.

Nakreślone cele i uwarunkowania wymagają jednakże, uzupełnienia danymi, które umożliwią ocenę działalności kadrowo – etatyzacyjnej prokuratury w roku 2013.

W roku 2013 prokuratura funkcjonowała w następującej strukturze organizacyjnej:

I. powszechne jednostki organizacyjne prokuratury

1. Prokuratura Generalna
2. 11 prokuratur apelacyjnych
3. 45 prokuratur okręgowych z 2 ośrodkami zamiejscowymi
4. 357 prokuratur rejonowych z 5 ośrodkami zamiejscowymi

II. wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury

1. Naczelna Prokuratura Wojskowa
2. 2 wojskowe prokuratury okręgowe
3. 8 wojskowych prokuratur garnizonowych

W stosunku do roku ubiegłego zniesione zostały 3 wojskowe prokuratury garnizonowe: Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Elblągu, Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Bydgoszczy i Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Zielonej Górze.

III. W strukturze Instytutu Pamięci Narodowej prokuratorzy pełnią obowiązki służbowe w ramach pionu śledczego: Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i oddziałowych komisji oraz w ramach pionu lustracyjnego: Biura Lustracyjnego i oddziałowych biur lustracyjnych.

Sytuacja kadrowa w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury na dzień 31 grudnia 2013 roku:

A. Kadra orzecznicza.

Limit etatów w prokuraturach wynosił łącznie **6 553** w tym:

- 384 etaty w prokuraturach apelacyjnych,
- 1 599 etatów w prokuraturach okręgowych,
- 4 068 etatów w prokuraturach rejonowych,
- 409 etatów asesorskich (łącznie z rezerwą dla KSSiP),
- 93 etaty w Prokuraturze Generalnej.

Obsada etatowa – **6 281** osób, w tym:

- 5 936 prokuratorów,
- 345 asesorów,

w tym:

1. Prokuratura Generalna – **88** prokuratorów:
 - 68 prokuratorów, w tym 67 prokuratorów Prokuratury Generalnej i Prokurator Generalny,
 - 20 prokuratorów delegowanych z jednostek niższego szczebla pozostających na etatach Prokuratury Generalnej, (w tym 12 prok. prok. apelacyjnej, 7 prok. prok. okręgowej i 1 prok. prok. rejonowej),

2. Prokuratury apelacyjne, okręgowe i rejonowe – **6 193** osób, w tym:
 - 358 prokuratorów prokuratury apelacyjnej,
 - 1 533 prokuratorów prokuratury okręgowej,
 - 3 957 prokuratorów prokuratury rejonowej,
 - 345 asesorów.

Poniżej przedstawiono tabelę ilustrującą rozmieszczenie etatów orzeczniczych oraz obsadę etatową w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury na poszczególnych szczeblach:

Limity etatów orzecznich oraz obsada etatowa w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury wg stanu na 31.12.2013 r.

Jednostki organizacyjne	LIMITY ETATÓW					OBSADA ETATÓW ORZECZNICZYCH						
	PROKURATORA PROKURATURY				ASESORÓW PROK. (łącznie z rezerwą dla KSSIIP)	OGÓLEM LIMIT ETATÓW ORZECZNICZYCH	PROKURATORA PROKURATURY				ASESORÓW PROK.	OGÓLEM OBSADA ETATÓW ORZECZNICZYCH
	GENERALNEJ	APELACYJNEJ	OKRĘGOWEJ	REJONOWEJ			GENERALNEJ	APELACYJNEJ	OKRĘGOWEJ	REJONOWEJ		
Prokuratura Generalna	93					93	68	12	7	1		88
okręg PA w Białymstoku		29	115	211	20	375		28	111	204	20	363
okręg PA w Gdańsku		49	201	529	53	832		42	196	524	42	804
okręg PA w Katowicach		44	176	546	59	825		44	166	533	45	788
okręg PA w Krakowie		32	161	441	31	665		31	154	437	28	650
okręg PA w Lublinie		32	140	376	28	576		26	136	368	27	557
okręg PA w Łodzi		30	120	308	22	480		27	112	301	20	460
okręg PA w Poznaniu		32	114	329	26	501		30	110	313	25	478
okręg PA w Rzeszowie		17	70	166	7	260		17	66	163	5	251
okręg PA w Szczecinie		25	99	274	36	434		24	93	261	28	406
okręg PA w Warszawie		55	247	485	70	857		51	238	466	60	815
okręg PA we Wrocławiu		39	156	403	57	655		38	151	387	45	621
Łącznie	93	384	1 599	4 068	409	6 553	68	370	1 540	3 958	345	6 281

Wykazane wolne etaty są konsekwencją przechodzenia prokuratorów w stan spoczynku bądź zrzeczenia się stanowiska. Jest to sytuacja przejściowa, ograniczona czasem trwania procedur naboru.

W porównaniu z rokiem 2012 dalszemu zmniejszeniu uległ limit etatów orzecznich na szczeblu apelacyjnym i okręgowym, a zwiększeniu limit etatów orzecznich na szczeblu rejonowym, co obrazuje poniższa tabela:

Stan na dzień:	Limity etatów					
	PPG	PPA	PPO	PPR	ASR	Ogółem
31.12.2012	93	392	1 607	4 031	431	6 554
31.12.2013	93	384	1 599	4 068	409	6 553
Różnica	0	-8	-8	+37	-22	-1

Struktura delegacji na dzień 31 grudnia 2013 roku, wynikająca w przeważającej części z powierzenia kadencyjnej funkcji kierownika jednostki prokuratorowi z innej prokuratury tego samego bądź wyższego szczebla, kształtowała się następująco:

Delegacje kadry orzeczniczej w jednostkach organizacyjnych prokuratury na dzień 31.12.2013 r.

Stanowisko	z PG do PA	z PA do PO	z PO do PA	z PO/WPO do PO	z PO do PR	z PO do WPO	z PR do PA	z PR do PO	z PR/WPG do PR	Razem:
prokuratorzy	1*	15	74	3	117	1	3	198	28	440
asesorzy									11	11
prok. z WPO				4						4
prok. z WPG									5	5
as. z WPG									1	1
razem:	1	15	74	7	117	1	3	198	45	461

* delegacja dotyczy prokuratora Prokuratury Generalnej delegowanego do prokuratury Apelacyjnej w Warszawie w okresie od 19.12.2013 r. do 02.01.2014 r. w celu opracowania apelacji

Wyciągając wnioski z dotychczasowych doświadczeń oraz dążąc do ograniczenia liczby delegacji, o czym była już mowa, przy nadchodzącym wyborze nowych kierowników prokuratur rejonowych przyjęta zostanie zasada, że prokuratorem rejonowym powinien być prokurator danej jednostki, a z pewnością prokurator szczebla rejonowego.

Obok systematycznego ograniczania delegacji służbowych m.in. poprzez kierowanie zwolnionych bądź utworzonych stanowisk prokuratorskich w przeważającej części do wydziałów śledczych, kierownictwo Prokuratury Generalnej konsekwentnie dążyło w 2013 roku do dalszej poprawy struktury stanowisk orzeczniczych. W porównaniu z latami 2011-2012 poprawie uległy wszystkie wskaźniki krajowe wzajemnych proporcji stanowisk prokuratora prokuratury apelacyjnej (PPA), prokuratora prokuratury okręgowej (PPO), prokuratora prokuratury rejonowej (PPR) wraz z asesorami.

Powyższe zależności ilustruje tabela:

Porównanie krajowych wskaźników struktury stanowiskowej.

Struktura stanowiskowa stan na:	PPA do PPO	PPA do PPR+As.	PPO do PPR+As.	PPA i PPO do PPR+As.
31.12.2011	1 : 3,97	1 : 10,72	1 : 2,70	1 : 2,16
31.12.2012	1 : 3,98	1 : 10,86	1 : 2,73	1 : 2,18
31.12.2013	1 : 4,06	1 : 11,23	1 : 2,77	1 : 2,22

W poszczególnych okręgach apelacyjnych wskazane wskaźniki krajowe struktury stanowiskowej w porównaniu do 31 grudnia 2012 roku kształtowały się następująco:

Wskaźniki struktury stanowiskowej w okręgach apelacyjnych z uwzględnieniem delegacji etatowych w Prokuraturze Generalnej, wg stanu na 31.12.2012 r. oraz 31.12.2013 r.

Apelacja	PPA do PPO		PPA do PPR+As.		PPO do PPR+As.		PPA+PPO do PPR+As.	
	31.12. 2012	31.12. 2013	31.12. 2012	31.12. 2013	31.12. 2012	31.12. 2013	31.12. 2012	31.12. 2013
białostocka	3,59 ↓	3,97	7,09 ↓	7,97↓	1,97 ↓	2,01↓	1,54 ↓	1,60↓
gdańska	4,06	4,10	11,46	11,80	2,82	2,88	2,26	2,31
katowicka	3,84	4,00	13,20	13,57↑	3,43↑	3,39↑	2,72↑	2,71↑
krakowska	4,60↑	4,60↑	13,31↑	13,49	2,89	2,93	2,38	2,41
lubelska	4,11	4,38	11,73	12,63	2,85	2,89	2,29	2,35
łódzka	3,87	3,87	10,54	10,61	2,72	2,74	2,16	2,18
poznańska	3,93	3,56↓	11,73	11,09	2,98	3,11	2,38	2,43
rzeszowska	4,18	4,12	10,00	10,12	2,39	2,46	1,93	1,98
szczecińska	4,00	3,81	12,08	11,69	3,02	3,07	2,41	2,43
warszawska	3,80	4,10	8,06	8,89	2,12	2,17	1,68	1,74
wrocławska	4,02	4,00	11,49	11,62	2,85	2,90	2,28	2,32

W 2013 roku do Prokuratury Generalnej wpłynęło 195 wniosków dotyczących zwolnionych stanowisk prokuratorskich w prokuraturach rejonowych, prokuraturach okręgowych i prokuraturach apelacyjnych. Do dnia 31 grudnia 2013 r. decyzje podjęto co do 172 wniosków.

W wyniku decyzji Prokuratora Generalnego:

- utrzymano 23 zwolnione stanowiska PPA, 48 zwolnionych stanowisk PPO, 81 zwolnionych stanowisk PPR w dotychczasowych jednostkach,
- zniesiono 3 stanowiska PPA, z których utworzono 3 stanowiska PPA w innych jednostkach,
- zniesiono 2 stanowiska PPA, z których utworzono 2 stanowiska PPO,
- zniesiono 6 stanowisk PPA, z których utworzono 6 stanowiska PPR,
- zniesiono 3 stanowiska PPO, z których utworzono 3 stanowiska PPO w innych jednostkach,
- zniesiono 10 stanowisk PPO, z których utworzono 10 stanowisk PPR,
- zniesiono 42 stanowiska PPR, z których utworzono 42 stanowiska PPR w innych jednostkach,

- przeniesiono 28 etatów asesorskich do innych rejonowych jednostek organizacyjnych prokuratury.

W 2013 roku Prokurator Generalny wydał 2 zgody na przekształcenie 2 etatów asesorskich na etaty prokuratorskie, aby asesorom, którym upływał trzyletni okres powierzenia czynności prokuratorskich, umożliwić kandydowanie na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej, w przypadkach braku wolnych stanowisk prokuratorskich w danym okręgu. Prokurator Generalny cofnął 2 decyzje z 2012 roku oraz 1 decyzję z 2013 roku w zakresie przekształcenia etatów asesorskich na etaty prokuratorskie, ponieważ w jednostkach pojawiły się możliwości utworzenia stanowisk prokuratorskich w wyniku zniesienia stanowisk w innych jednostkach. W stosunku do 4 stanowisk asesorskich decyzja Prokuratora Generalnego była negatywna, bowiem okręg dysponował wolnym stanowiskiem prokuratorskim, bądź zostało ono utworzone. Żaden z asesorów objętych powyższymi wnioskami prokuratorów okręgowych nie został pozbawiony możliwości kandydowania na pierwsze stanowisko prokuratorskie w swojej jednostce lub miejscowości.

W 2013 roku Prokurator Generalny wydał 12 obwieszczeń łącznie o 133 zwolnionych i 53 utworzonych stanowiskach prokuratorskich w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, które nie zostały obsadzone w drodze przeniesienia służbowego, w tym o 3 stanowiskach prokuratora Prokuratury Generalnej. Wydał też 5 obwieszczeń o 9 zwolnionych i 4 utworzonych stanowiskach prokuratorskich w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury.

W poszczególnych apelacjach ogłoszenia dotyczyły:

- w apelacji białostockiej – 9 stanowisk prokuratorskich, w tym: 1 stanowiska PPA (zwolnionego), 1 stanowiska PPO (utworzonego) i 7 stanowisk PPR (3 zwolnionych i 4 utworzonych),
- w apelacji gdańskiej – 15 stanowisk prokuratorskich, w tym: 3 stanowisk PPA (zwolnionych), 2 stanowisk PPO (zwolnionych) oraz 10 stanowisk PPR (4 zwolnionych i 6 utworzonych),
- w apelacji katowickiej – 31 stanowisk prokuratorskich, w tym: 2 stanowisk PPA (zwolnionych), 12 stanowisk PPO (9 zwolnionych i 3 utworzonych), 17 stanowisk PPR (8 zwolnionych i 9 utworzonych),
- w apelacji krakowskiej – 11 stanowisk prokuratorskich, w tym: 1 stanowiska PPA (zwolnionego), 5 stanowisk PPO (4 zwolnionych i 1 utworzonego) oraz 5 stanowisk PPR (1 zwolnionego i 4 utworzonych),

- w apelacji lubelskiej – 11 stanowisk prokuratorskich, w tym: 4 stanowisk PPA (zwolnionych), 2 stanowisk PPO (zwolnionych) i 5 stanowisk PPR (3 zwolnionych i 2 utworzonych),
- w apelacji łódzkiej – 12 stanowisk prokuratorskich, w tym: 2 stanowisk PPA (zwolnionych), 5 stanowisk PPO (zwolnionych) oraz 5 stanowisk PPR (zwolnionych),
- w apelacji poznańskiej – 21 stanowisk prokuratorskich, w tym: 4 stanowisk PPA (2 zwolnionych i 2 utworzonych), 4 stanowisk PPO (zwolnionych) oraz 13 stanowisk PPR (7 zwolnionych i 6 utworzonych),
- w apelacji rzeszowskiej – 7 stanowisk prokuratorskich, w tym: 1 stanowiska PPA (zwolnionego), 4 stanowisk PPO (zwolnionych) oraz 2 stanowisk PPR (utworzonych),
- w apelacji szczecińskiej – 21 stanowisk prokuratorskich, w tym: 3 stanowisk PPA (2 zwolnionych i 1 utworzonego), 6 stanowisk PPO (zwolnionych) oraz 12 stanowisk PPR (10 zwolnionych i 2 utworzonych),
- w apelacji warszawskiej – 23 stanowisk prokuratorskich, w tym: 2 stanowisk PPA (zwolnionych), 4 stanowisk PPO (zwolnionych), 17 stanowisk PPR (11 zwolnionych i 6 utworzonych),
- w apelacji wrocławskiej – 22 stanowisk prokuratorskich, w tym: 1 stanowiska PPA (zwolnionego), 7 stanowisk PPO (zwolnionych) oraz 14 stanowisk PPR (10 zwolnionych i 4 utworzonych).

Przedstawiając powyższe dane, należy podkreślić konsekwentne dążenie kierownictwa Prokuratury Generalnej do utrzymywania stanowisk prokuratorskich szczebla apelacyjnego i okręgowego tylko w niezbędnej ilości zapewniającej właściwą realizację zadań służbowych.

Nawiązując do stanowiska Prokuratury Generalnej wyrażonego w odpowiedzi na uwagi Ministra Sprawiedliwości do sprawozdania z działalności prokuratury za rok 2012 w fragmencie dotyczącym faktycznego obrazu nadzoru w prokuraturze warto zwrócić ponownie uwagę na fakt, iż przekonanie o przeroście kadrowym w pionie nadzoru w prokuraturze nawet rozumianym szeroko, a więc obejmującym również prokuratorów wydziałów organizacyjnych, daleko odbiegają od rzeczywistych wartości.

W 2013 roku na ogólną liczbę 152 utrzymanych przez Prokuratora Generalnego stanowisk prokuratorskich w dotychczasowych jednostkach:

- 23 to stanowiska PPA,
- 48 to stanowiska PPO,
- 81 to stanowiska PPR.

Z 71 stanowisk wyższego szczebla na potrzeby:

- wydziału organizacyjnego wykorzystano – 2 etaty,
- wydziału i działu postępowania sądowego – 14 etatów,
- wydziału nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym – 2 etaty,
- wydziałów śledczych na szczeblach okręgu i apelacji – 53 etaty.

Wydziały, do których przydzielono zwolnione i utrzymane etaty prok.	Prokuratury Apelacyjne	Prokuratury Okręgowe	Łącznie
Wydział I Organizacyjny	1	1	2
Wydział II Postępowania Sądowego	6	7	13
Samodzielny Dział Postępowania Sądowego		1	1
Wydział III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym	1	1	2
Wydział V ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji	15		15
Wydział V Śledczy		18	18
Wydział VI ds. Przestępczości Gospodarczej		9	9
Wydział V Śledczy lub Wydział VI ds. Przestępczości Gospodarczej		11	11
Łącznie	23	48	71

Dodatkowo w 2013 roku zostało zwolnionych 66 stanowisk, które zostały zniesione, z czego:

- 18 stanowisk utworzono w jednostkach niższego szczebla,
 - 48 stanowisk utworzono w innych jednostkach tego samego szczebla,
- przy czym z utworzonych 8 stanowisk na szczeblu okręgu i apelacji do wydziałów śledczych obu szczebli skierowano 7 stanowisk prokuratorskich.

Wydziały, do których przydzielono zwolnione i utworzone etaty prok.	Prokuratury Apelacyjne	Prokuratury Okręgowe	Łącznie
Wydział II Postępowania Sądowego		1	1
Wydział V ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji	3		3
Wydział V Śledczy		1	1
Wydział VI ds. Przestępczości Gospodarczej		1	1
Wydział V Śledczy lub Wydział VI ds. Przestępczości Gospodarczej		2	2
Łącznie	3	5	8

Powyższe dane wyraźnie wskazują na priorytet polityki kadrowo - etatyzacyjnej Prokuratora Generalnego, którym jest, o czym już wspomniano, utrzymywanie i przesuwanie stanowisk prokuratorskich przede wszystkim na odcinki pracy związane z prowadzeniem postępowań przygotowawczych i obowiązkami sądowymi prokuratora. Jest to również

przygotowanie do wdrożenia nowych rozwiązań wprowadzających poważne zmiany w formule procesu karnego.

Warto również zauważyć, iż zwolnionych stanowisk prokuratora prokuratury apelacyjnej i prokuratora prokuratury okręgowej na przestrzeni 4 lat było tylko 248, co stanowi 4,10 % wszystkich stanowisk prokuratorskich szczebla apelacyjnego, okręgowego oraz rejonowego i te dane przesądają o tempie równoważenia struktury stanowiskowej.

Poniżej przytoczone zostaną dane liczbowe ilustrujące faktyczne wykorzystanie kadry orzeczniczej w prokuraturach apelacyjnych i okręgowych.

Podział etatów pomiędzy komórki organizacyjne, w których pracują prokuratorzy, a które wynikają ze struktury organizacyjnej tworzonej na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 roku Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (j.t. Dz. U. z 2014 r., poz. 144) jest następujący:

- na szczeblu prokuratur apelacyjnych istnieją 354 etaty, faktyczne zatrudnienie tzn. uwzględniające delegacje „z” i „do” jednostki wynosi 364 prokuratorów, przydzielonych do 5 wydziałów, obsadzonych przez prokuratorów (bez uwzględnienia ścisłego kierownictwa); w wydziale V ds. przestępczości zorganizowanej i korupcji pracuje 135 osób tj. 37 % całej kadry zatrudnionej na tym szczeblu, a wliczając prokuratorów wykonujących zadania na odcinku sądowym wartość ta wynosi 213 osób tj. 58,5 %; czynności związane z nadzorem nad postępowaniem przygotowawczym sprawuje łącznie 73 prokuratorów, co stanowi 20 % całej kadry;
- na szczeblu prokuratur okręgowych istnieje 1 511 etatów, faktyczne zatrudnienie tzn. uwzględniające delegacje „z” i „do” jednostki wynosi 1 402 prokuratorów, przydzielonych do 5, w niektórych jednostkach 6 wydziałów (2 śledcze), obsadzonych przez prokuratorów (bez uwzględnienia ścisłego kierownictwa); w wydziałach śledczych pracuje 601 prokuratorów tj. 42,8 % całej kadry zatrudnionej na tym szczeblu, a wliczając prokuratorów wykonujących zadania na odcinku sądowym wartość ta wynosi 931 osób tj. 66,4 %; czynności związane z nadzorem nad postępowaniem przygotowawczym sprawuje łącznie 202 prokuratorów, co stanowi 14 % całej kadry.

Podsumowując, na szczeblu prokuratury apelacyjnej oraz okręgowej czynności związane z nadzorem nad postępowaniem przygotowawczym sprawuje łącznie 275 osób, a więc 15,5 % kadry zatrudnionej na tych szczeblach prokuratury, co stanowi 5 % wszystkich osób (bez ścisłego kierownictwa) faktycznie zatrudnionych na stanowiskach orzeczniczych

w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury szczebla rejonowego, okręgowego i apelacyjnego (na dzień 31.12.2013 r. – 5 286 osób).

Powiększając wymienioną grupę prokuratorów o orzeczników pracujących w wydziałach organizacyjnych prokuratur okręgowych i apelacyjnych (273 prokuratorów), pierwsza wartość zwiększy się do 31%, druga zaś wyniesie 10%. Nie ma więc podstaw do formułowania tezy o istnieniu w prokuraturze „modelu nadzorczego”, czy też twierdzenia, że 40 % wszystkich prokuratorów zajmuje się nadzorem nad pracą pozostałych. Trzeba przy tym uwzględnić, że prokuratura musi realizować wszystkie zadania, które nakłada na nią prawo. Sposób wykonywania tych zadań określa w głównej mierze Minister Sprawiedliwości w Regulaminie wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Ten akt prawny zawiera też regulacje określające strukturę organizacyjną prokuratur i zadania poszczególnych komórek organizacyjnych. Zadania te są niezbędne dla prawidłowego działania prokuratury, a wiele z tych, które przydzielono wydziałom organizacyjnym i nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym, nie może być w żaden sposób określanych mianem nadzorczych. W wydziałach organizacyjnych to w szczególności utrzymywanie kontaktu z mediami, organizowanie szkoleń, czy czynności rzeczników dyscyplinarnych. W wydziałach nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym to z kolei np. prowadzenie obrotu prawnego z zagranicą, czy koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw, prowadzonej przez inne organy.

Nie sposób też zrezygnować z wielu rodzajów czynności o charakterze nadzorczym, takich jak czynności nadzoru instancyjnego w zakresie określonym przez Kodeks postępowania karnego, rozstrzyganie sporów kompetencyjnych, czy wreszcie rozpoznawanie skarg i wniosków.

Szerszy opis czynności wykonywanych w trybie nadzoru służbowego, w tym również opis ich efektów, jak również analiza obciążenia w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury zawarty jest w końcowej części rozdziału II. Postępowanie przygotowawcze „Obciążenie pracą powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (prokuratury apelacyjne, okręgowe i rejonowe)”.

Choć określone przez obowiązujące przepisy, wskazane wyżej czynności muszą być przez prokuraturę wykonywane, główną przesłanką, którą kieruje się Prokurator Generalny przy podejmowaniu wszystkich decyzji mających lub mogących mieć wpływ na szeroko rozumianą strukturę organizacyjną, w tym kadrowo – etatyzacyjnych, jest zapewnienie prawidłowej realizacji podstawowych zadań prokuratury, którymi jest prowadzenie

postępowań przygotowawczych oraz wykonywanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami powszechnymi.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury było 907 stanowisk funkcyjnych, obsadzanych w trybie art. 13, 13a i 13b ustawy o prokuraturze, w tym:

- 11 prokuratorów apelacyjnych,
- 19 zastępców prokuratorów apelacyjnych,
- 45 prokuratorów okręgowych,
- 61 zastępców prokuratorów okręgowych,
- 357 prokuratorów rejonowych,
- 414 zastępców prokuratorów rejonowych.

W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpiły niewielkie zmiany na stanowiskach kierowniczych.

Prokurator Generalny odwołał z pełnienia funkcji 19 prokuratorów, w tym:

- 6 prokuratorów rejonowych,
- 13 zastępców prokuratorów rejonowych.

Spośród wskazanej liczby:

- 17 prokuratorów zrzekło się pełnienia funkcji (w tym 4 zrzekło się pełnienia funkcji zastępcy prokuratora rejonowego w związku z powołaniem do pełnienia funkcji prokuratora rejonowego);
- 2 prokuratorów zostało odwołanych z pełnienia funkcji na podstawie art. 13c ust 1 pkt 4 w zw. z art. 13c ust. 2 i 3 ustawy o prokuraturze w związku z nienależytym sposobem wypełniania obowiązków służbowych, po podjęciu przez Krajową Radę Prokuratury uchwał o zezwoleniu na odwołanie z funkcji (1 z pełnienia funkcji prokuratora rejonowego; 1 z pełnienia funkcji zastępcy prokuratora rejonowego).

Powołano na stanowiska kadencyjne 25 prokuratorów, w tym:

- 1 zastępcę prokuratora okręgowego,
- 8 prokuratorów rejonowych,
- 16 zastępców prokuratorów rejonowych.

Ogółem na dzień 31 grudnia 2013 roku pozostawało nieobsadzonych 8 kadencyjnych stanowisk funkcyjnych, w tym 2 stanowiska prokuratora rejonowego i 6 stanowisk zastępcy

prokuratora rejonowego. Wobec dwóch wniosków o powołanie do pełnienia funkcji, przedstawionych Prokuratorowi Generalnemu w IV kwartale 2013 roku (w dniu 21 listopada 2013 roku o powołanie do pełnienia funkcji prokuratora rejonowego, w dniu 20 grudnia 2013 roku o powołanie do pełnienia funkcji zastępcy prokuratora rejonowego) procedura powołania w 2013 roku nie została zakończona. W stosunku do pozostałych nieobsadzonych stanowisk do zakończenia okresu sprawozdawanego wymagane wnioski nie zostały przedstawione Prokuratorowi Generalnemu.

Powoływanie do pełnienia funkcji kadencyjnych nastąpiło z zachowaniem procedur określonych w art. 13a i 13b ustawy o prokuraturze, które określają organ uprawniony do występowania z wnioskiem o powołanie do pełnienia poszczególnych funkcji oraz tryb postępowania, od złożenia wniosku o powołanie do wydania przez Prokuratora Generalnego decyzji o powołaniu do pełnienia funkcji.

Prokurator Generalny wydawał decyzje o powołaniu do pełnienia funkcji kadencyjnych bez zwłoki. Uwzględnił wszystkie przedłożone wnioski (w 2013 roku nie została zakończona procedura powołania do pełnienia funkcji w przedmiocie wskazanych wyżej dwóch wniosków).

Czas trwania procedury powołania do pełnienia funkcji, licząc od daty przedstawienia Prokuratorowi Generalnemu wniosku właściwego prokuratora do daty wydania decyzji przez Prokuratora Generalnego w odniesieniu do poszczególnych funkcji, wynosił:

- 1 miesiąc (powołanie do pełnienia funkcji zastępcy prokuratora okręgowego),
- od 3 dni do 2 miesięcy (powołanie do pełnienia funkcji prokuratora rejonowego),
- od 9 dni do 3 miesięcy (powołanie do pełnienia funkcji zastępcy prokuratora rejonowego).

Czas trwania procedury powołania do pełnienia funkcji kadencyjnych uzależniony był od wielu czynników. Zasadniczy wpływ miały wymogi proceduralne, w tym konieczność zasięgnięcia przez Prokuratora Generalnego opinii właściwego organu samorządowego prokuratorów o kandydacie do pełnienia funkcji (zgromadzenia prokuratorów lub kolegium), co wiązało się z koniecznością zwołania przez właściwego prokuratora posiedzenia danego organu. Część wniosków o powołanie do pełnienia funkcji połączonych było z wnioskami o jednoczesne odwołanie kandydata z pełnienia innej funkcji lub z wnioskami o jego przeniesienie do innej jednostki organizacyjnej prokuratury, także z etatem, co wymagało dokonania oceny zasadności przeniesienia etatu.

Upredzając wątpliwości podnoszone w ubiegłych latach, należy przypomnieć, iż na mocy art. 13d ustawy o prokuraturze, Prokurator Generalny, powołuje do pełnienia pozostałych

funkcji w prokuraturze i odwołuje z pełnienia tych funkcji, innych niż funkcje kadencyjne oraz funkcje, do pełnienia których powołuje prokuratorów prokurator apelacyjny, zgodnie z zarządzeniem Prokuratora Generalnego wydanym na podstawie delegacji przewidzianej w art. 13d ust. 2 cytowanej ustawy. Zgodnie z ust. 3 tego przepisu Prokurator Generalny w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej powołuje, spośród prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury, zastępcę Naczelnego Prokuratora Wojskowego, wojskowego prokuratora okręgowego i wojskowego prokuratora garnizonowego oraz ich zastępców, a także pełniących pozostałe funkcje w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury, oraz odwołuje ich z pełnienia tych funkcji.

Na podstawie wskazanej wyżej delegacji ustawowej Prokurator Generalny, zarządzeniem z dnia 30 lipca 2010 roku Nr 36/10 w sprawie określenia funkcji w prokuraturach apelacyjnych, okręgowych i rejonowych, do pełnienia których powołuje i odwołuje z ich pełnienia prokurator apelacyjny, zmienionym następnie zarządzeniem z dnia 25 marca 2013 roku Nr 12/13, umocował prokuratorów apelacyjnych do powoływania i odwoływania z pełnienia funkcji: kierownika działu w wydziale, kierownika szkolenia i wizytatora w prokuraturach apelacyjnych i okręgowych oraz kierownika ośrodka zamiejscowego i kierownika działu i sekcji w prokuraturach rejonowych, pozostawiając sobie uprawnienie do podejmowania decyzji o powołaniu do pełnienia funkcji naczelnika wydziału, kierownika samodzielnego działu oraz rzecznika prasowego w prokuraturze apelacyjnej i okręgowej. Ustalając taki zakres przedmiotowy zarządzenia, kierowano się koniecznością zapewnienia skutecznej realizacji stojących przed prokuraturą zadań ustawowych, z czym związany jest także właściwy dobór kadry kierowniczej w prokuraturze. Pozwala to ponadto czuwać nad gospodarką finansową prokuratury, gdyż rozpoznając wnioski prokuratorów apelacyjnych i okręgowych o powołanie do pełnienia wskazanych wyżej funkcji, poddaje się je analizie pod kątem proponowanej przez wnioskujących wysokości dodatku funkcyjnego, mając na uwadze konieczność niwelowania nieuzasadnionych różnic w wysokości dodatków funkcyjnych przyznawanych w porównywalnych pod względem wielkości jednostkach organizacyjnych prokuratury.

Realizując omawianą kompetencję w roku 2013, Prokurator Generalny na łączną liczbę funkcjonujących w jednostkach okręgowych i apelacyjnych prokuratury 208 naczelników wydziałów i kierowników samodzielnych działów, w tym:

- 1) w prokuraturach apelacyjnych – 40 (38 naczelników wydziałów i 2 kierowników samodzielnych działów),

2) w prokuraturach okręgowych – 168 (135 naczelników wydziałów i 33 kierowników samodzielnych działów)

wydał 18 decyzji o odwołaniu z pełnienia funkcji, w tym:

1) w prokuraturach apelacyjnych:

- 3 decyzje o odwołaniu z pełnienia funkcji naczelnika wydziału,
- 1 decyzję o odwołaniu z pełnienia funkcji rzecznika prasowego,

2) w prokuraturach okręgowych:

- 7 decyzji o odwołaniu z pełnienia funkcji naczelnika wydziału,
 - 7 decyzji o odwołaniu z pełnienia funkcji rzecznika prasowego
- oraz podjął 76 decyzji o powierzeniu na czas określony lub powołaniu do pełnienia funkcji, w tym:

1) w Prokuraturze Generalnej:

- 1 decyzję o powołaniu do pełnienia funkcji dyrektora departamentu w Prokuraturze Generalnej,
- 2 decyzje o powołaniu do pełnienia funkcji naczelnika wydziału w Prokuraturze Generalnej,
- 33 decyzje o powierzeniu pełnienia funkcji wizytatora w Prokuraturze Generalnej na czas określony - do sporządzenia oceny kwalifikacji kandydatów w związku z procedurą konkursową powołania na wolne stanowisko prokuratora Prokuratury Generalnej;

2) w prokuraturach apelacyjnych:

- 1 decyzję o powierzeniu pełnienia funkcji naczelnika wydziału na czas określony,
- 6 decyzji o powołaniu do pełnienia funkcji naczelnika wydziału,
- 2 decyzje o powierzeniu pełnienia funkcji rzecznika prasowego,
- 1 decyzję o powołaniu do pełnienia funkcji rzecznika prasowego;

3) w prokuraturach okręgowych:

- 6 decyzji o powierzeniu pełnienia funkcji naczelnika wydziału na czas określony,
- 12 decyzji o powołaniu do pełnienia funkcji naczelnika wydziału,
- 2 decyzje o powołaniu do pełnienia funkcji kierownika samodzielnego działu,
- 10 decyzji o powierzeniu pełnienia funkcji rzecznika prasowego.

W 2013 roku Prokurator Generalny podjął 2 decyzje o wyznaczeniu rzecznika dyscyplinarnego w prokuraturze apelacyjnej (we wszystkich prokuraturach apelacyjnych jest 11 rzeczników dyscyplinarnych).

Podjął również, w trybie art. 13d ust. 3 ustawy o prokuraturze, 4 decyzje w przedmiocie pełnienia funkcji w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury, w tym:

- 1) 1 decyzję o odwołaniu z pełnienia funkcji rzecznika prasowego w Naczelnej Prokuraturze Wojskowej,
- 2) 3 decyzje o powołaniu do pełnienia funkcji, w tym:
 - 1 decyzję o powołaniu szefa oddziału w Naczelnej Prokuraturze Wojskowej,
 - 1 decyzję o powołaniu wojskowego prokuratora garnizonowego,
 - 1 decyzję o powołaniu wizytatora w Naczelnej Prokuraturze Wojskowej.

Kompetencje Prokuratora Generalnego do powoływania i odwoływania z pełnienia funkcji określa także ustawa z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424, z późn. zm.). Na mocy art. 19 ust. 5 ustawy o IPN, Prokurator Generalny na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci powołuje i odwołuje naczelnika oddziałowej komisji, a na podstawie art. 19 ust 10, na wniosek zgłoszony przez Prezesa Instytutu Pamięci po zasięgnięciu opinii Rady Instytutu Pamięci, powołuje i odwołuje Dyrektora Biura Lustracyjnego.

Przepisy te stały się podstawą do podjęcia 1 decyzji o odwołaniu z pełnienia funkcji Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz 3 decyzji o powołaniu do pełnienia funkcji, w tym:

- decyzji o powołaniu do pełnienia funkcji Dyrektora Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
- 2 decyzji o powołaniu do pełnienia funkcji Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

W 2013 roku procedura powierzania/powoływania przez Prokuratora Generalnego do pełnienia wskazanych funkcji przebiegała w sposób sprawny. Prokurator Generalny decyzje te wydawał bez zwłoki. Czas trwania procedury powołania do pełnienia tych funkcji, od daty przedstawienia wniosku Prokuratorowi Generalnemu do daty decyzji Prokuratora Generalnego, wynosił od 1 do 27 dni. Wszystkie wnioski prokuratorów apelacyjnych i okręgowych o powierzenie/powołanie do pełnienia funkcji zostały uwzględnione.

W 2013 roku, uwzględniając 235 wniosków Krajowej Rady Prokuratury o powołanie kandydatów na stanowiska prokuratorskie, Prokurator Generalny powołał:

- 5 osób na stanowisko prokuratora Prokuratury Generalnej,
- 21 osób na stanowisko prokuratora prokuratury apelacyjnej,
- 49 osób na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej,
- 153 osoby na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej,
- 4 osoby na stanowisko prokuratora wojskowej prokuratury okręgowej,
- 3 osoby na stanowisko prokuratora wojskowej prokuratury garnizonowej.

Nie zostały uwzględnione 2 wnioski Krajowej Rady Prokuratury o powołanie na stanowisko prokuratorskie, w tym:

- wniosek o powołanie na stanowisko prokuratora Prokuratury Generalnej wobec cofnięcia przez kandydata swojej kandydatury,
- wniosek o powołanie na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej wobec uznania, na podstawie oceny kwalifikacji kandydata sporządzonej w toku procedury konkursowej, że nie daje on gwarancji wysokiego poziomu wiedzy prawniczej, jakim powinien legitymować się kandydat na stanowisko prokuratora.

Zasadą jest, że powołanie na wolne stanowisko prokuratorskie poprzedza konkurs. Postępowanie w tym zakresie regulują przepisy ustawy o prokuraturze oraz wydane na podstawie art. 14j ust. 2 cytowanej ustawy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie kwalifikacji kandydatów na wolne stanowisko prokuratorskie (Dz. U. z 21 czerwca 2012 roku, poz. 705) określające szczegółowy tryb i sposób dokonywania oceny kwalifikacji kandydatów na stanowisko prokuratorskie, które obowiązuje od dnia 16 czerwca 2012 roku.

Wskazane unormowania mają zasadniczy wpływ na przebieg i czas trwania procedury powołania na stanowisko prokuratorskie.

Art. 14d ustawy o prokuraturze przewiduje, że oceny kwalifikacji kandydatów, którzy zgłosili się na to samo wolne stanowisko prokuratorskie dokonuje ten sam wizytator, chyba że z uwagi na liczbę kandydatów bądź z innych ważnych przyczyn nie jest to możliwe. Jednocześnie wizytator nie może być małżonkiem, krewnym, powinowatym kandydata lub pozostawać z nim w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości, co do bezstronności wizytatora. Ponadto oceny kwalifikacji żadnego z kandydatów nie może dokonywać wizytator będący małżonkiem, krewnym, powinowatym

choćby jednego z nich lub pozostający z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności wizytatora.

W 2013 roku jeden prokurator apelacyjny, mając na uwadze treść art. 14d ustawy o prokuraturze, zwrócił się do Prokuratora Generalnego o wyznaczenie wizytatora spoza okręgu danej apelacji w celu dokonania oceny kwalifikacji kandydatów na wolne stanowisko prokuratora prokuratury apelacyjnej. Powyższy wniosek wynikał z konieczności dokonania oceny kwalifikacji kandydatów, wśród których znajdował się zastępca prokuratora apelacyjnego. Prokurator Generalny uwzględnił wniosek i wskazał innego prokuratora apelacyjnego, jako właściwego do wyznaczenia wizytatora w celu dokonania oceny kwalifikacji kandydatów. Procedura konkursowa w powyższej sprawie nie została zakończona do 31 grudnia 2013 roku.

Na długotrwałość procedur konkursowych ma także wpływ duża ilość spraw podlegających analizie wizytatora sporządzającego ocenę kwalifikacji; konieczność jej powtarzania, gdy kandydat zgłosił swój udział w innych konkursach na stanowisko prokuratorskie oraz możliwość odwołania się kandydata od oceny kwalifikacji, co skutkuje koniecznością rozpatrzenia uwag kandydata przez trzech wizytatorów.

Po przedstawieniu przez Krajową Radę Prokuratury wniosków o powołanie kandydata na stanowisko prokuratora, Prokurator Generalny zapoznaje się z oceną kwalifikacji każdego kandydata oraz z opinią kolegium. Rozpoznając wnioski o powołania na pierwsze stanowisko prokuratorskie, Prokurator Generalny zasięga informacji o kandydacie od Komendanta Policji właściwego ze względu na siedzibę właściwej prokuratury okręgowej. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie sporządzania informacji o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego (Dz. U. z dnia 27 marca 2012 roku, poz. 332) Komendant Policji sporządza pisemną informację o kandydacie i przedstawia ją Prokuratorowi Generalnemu w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku. Czas trwania powyższej procedury ulega przedłużeniu, gdy kandydat na stanowisko prokuratora jest notowany w policyjnych systemach informatycznych.

Tak określona procedura powoduje, iż konkursy na wolne stanowiska prokuratorskie, w niektórych przypadkach nie zamykają się na przestrzeni roku. Ma to miejsce szczególnie w konkursach na wyższe stanowiska prokuratorskie.

Powyższa uwaga nie dotyczy procedowania na ostatnim etapie tj. po przedstawieniu Prokuratorowi Generalnemu przez Krajową Radę Prokuratury wyłonionego kandydata na wolne stanowisko prokuratorskie. W 2013 roku czas trwania procedury powołania na wolne stanowisko prokuratorskie, od daty wpływu stosownego wniosku Krajowej Rady Prokuratury

do Prokuratora Generalnego do powołania przez Prokuratora Generalnego na stanowisko prokuratorskie, wynosił:

- od 14 dni do 2 miesięcy i 17 dni w przypadku powołania na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej,
- od 3 do 17 dni w przypadku powołania na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej,
- od 4 do 12 dni w przypadku powołania na stanowisko prokuratora prokuratury apelacyjnej,
- 5 dni w przypadku powołania na stanowisko prokuratora Prokuratury Generalnej.

Oprócz wskazanych wyżej uregulowań ustawy o prokuraturze, wpływ na długotrwałość procedur konkursowych miały także problemy z interpretacją obowiązujących norm prawnych. Powodowały one niejednorodną praktykę w przeprowadzaniu procedur konkursowych i były przyczyną podejmowania przez Krajową Radę Prokuratury decyzji o zwrocie prokuratorom apelacyjnym i okręgowym materiałów konkursowych celem ich uzupełnienia. Wspomniana różnorodna praktyka przeprowadzania procedur konkursowych, a także uwagi w tym zakresie przedstawione Prokuratorowi Generalnemu przez Krajową Radę Prokuratury stały się podstawą wydania przez Prokuratora Generalnego w dniu 27 marca 2013 roku, w trybie art. 10 ust. 1 ustawy o prokuraturze, polecenia określającego zasady postępowania w trakcie procedur konkursowych w celu ujednoczenia praktyki w powyższym zakresie. Wydanie przedmiotowego polecenia było efektem dostrzeżonego przez Prokuratora Generalnego zdecydowanie negatywnego zjawiska w funkcjonowaniu prokuratury, jakim jest długi czas obsadzania wolnych stanowisk prokuratorskich. Ocena skuteczności podjętych przez Prokuratora Generalnego działań możliwa będzie w 2014 roku, kiedy zostaną zakończone procedury konkursowe przeprowadzone po wydaniu polecenia.

Przytoczone dane uprawniają do przedstawienia postulatu modyfikacji rodzących wątpliwości interpretacyjne przepisów regulujących procedury konkursowe w kierunku wprowadzenia zmian zapewniających szybszą obsadę zwolnionych stanowisk prokuratorskich przy zachowaniu najwyższych standardów wyboru. Właściwym wydaje się zachowanie symetrii w przepisach regulujących nabór na zwolnione stanowiska orzecznicze między sądem a prokuraturą. Wcześniejsze wprowadzenie procedur konkursowych na stanowiska sędziowskie i związane z tym doświadczenia, również te negatywne, które powodowały nowelizacje w powyższym zakresie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2013r., poz. 427 j.t.) powinny być wykorzystywane przy

tworzeniu przepisów dotyczących obsady stanowisk prokuratorskich. Niestety ustawodawca nie posiłkował się zdobytymi doświadczeniami, w wyniku czego prokuratura powieliła błędy już konwalidowane w procedurze regulującej obsadę stanowisk sędziowskich, czego przykładem może być art. 56 cyt. ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, którego rozwiązania zostały powielone w art. 14b ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze, w bardzo ograniczonym zakresie pozostawiając poza sferą normowaną określenie terminu w jakim Prokurator Generalny powinien być powiadomiony o zwolnionym stanowisku prokuratorskim, uprawnienie Prokuratora Generalnego do znoszenia i tworzenia stanowisk prokuratorskich, czy też wyczerpujące wskazanie sytuacji – znanych ustawie o prokuraturze – a czyniących bezprzedmiotowym obwieszczenie zwolnionego stanowiska prokuratorskiego.

W 2013 roku Prokurator Generalny powołał ponadto 15 osób na stanowisko prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury w trybie art. 16 ust. 3a oraz art. 62a ust. 6 pkt 1, art. 62a ust. 6 pkt 2 i art. 62a ust. 7 ustawy o prokuraturze. Wskazane przepisy przewidują powołanie na stanowisko prokuratora powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury bez przeprowadzenia procedury konkursowej.

Na mocy art. 16 ust. 3a ustawy o prokuraturze Prokurator Generalny na wniosek prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, niebędącego oficerem, który zrzekł się stanowiska prokuratora, powołuje go na stanowisko równorzędne w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury, niezależnie od liczby stanowisk prokuratorskich, chyba że nie spełnia on warunków wymaganych do powołania na stanowisko prokuratora.

Art. 62a ust. 6 ustawy o prokuraturze przewiduje, że Prokurator Generalny powołuje prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, będącego oficerem, którego stosunek służbowy został rozwiązany z powodu uznania orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej za niezdolnego do zawodowej służby wojskowej lub wypowiedzenia stosunku służbowego dokonanego przez organ wojskowy, jeżeli wojskowa jednostka organizacyjna prokuratury, w której pełnił zawodową służbę wojskową, podlega rozformowaniu lub zmniejszył się jej stan etatowy, a brak jest możliwości wyznaczenia go na inne stanowisko służbowe - na jego wniosek, złożony przed upływem sześciu miesięcy od dnia rozwiązania stosunku służbowego, na równorzędne stanowisko lub za jego zgodą na niższe stanowisko prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, jeżeli nie ma innych przeszkód prawnych. Zgodnie z art. 62a ust. 7 ustawy o prokuraturze prokurator wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, niebędący oficerem, w razie rozformowania lub zmniejszenia stanu etatowego wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, w której pełni służbę, na swój wniosek jest powoływany przez Prokuratora Generalnego na równorzędne stanowisko lub za

swoją zgodą na niższe stanowisko prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, jeżeli nie ma innych przeszkód prawnych.

Na podstawie wskazanych wyżej przepisów Prokurator Generalny w 2013 roku powołał:

- 2 prokuratorów Naczelnej Prokuratury Wojskowej na stanowisko prokuratora Prokuratury Generalnej w trybie art. 62a ust. 6 pkt 2 ustawy o prokuraturze, wobec zmniejszenia przez Szefa Sztabu Generalnego WP stanu etatowego Naczelnej Prokuratury Wojskowej wykazem zmian z dnia 1 marca 2013 r. poprzez skreślenie z etatu NPW dwóch stanowisk prokuratorskich zajmowanych przez powołanych prokuratorów,
- 2 byłych prokuratorów wojskowej prokuratury okręgowej na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej w trybie art. 62a ust. 6 pkt 1 ustawy o prokuraturze wobec wniosków złożonych przez prokuratorów wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, będących oficerami, których stosunek służbowy został rozwiązany z powodu wypowiedzenia stosunku służbowego dokonanego przez organ wojskowy wobec uznania orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej za niezdolnych do zawodowej służby wojskowej,
- 10 prokuratorów wojskowej prokuratury garnizonowej na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej w trybie art. 62a ust. 6 pkt 2 i art. 62a ust. 7 ustawy o prokuraturze, wobec rozformowania z dniem 1 kwietnia 2013 roku wojskowych jednostek organizacyjnych, w których pełnili zawodową służbę wojskową, na podstawie rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 grudnia 2012 roku w sprawie zniesienia Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Bydgoszczy, Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Elblągu i Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Zielonej Górze oraz zmiany rozporządzenia w sprawie utworzenia oraz ustalenia siedzib i terytorialnego zakresu działania wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2013 r., poz. 14),
- 1 w trybie art. 16 ust 3a ustawy o prokuraturze wobec wniosku prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, niebędącego oficerem, który zrzekł się stanowiska prokuratora.

W powyższych przypadkach czas trwania procedury powołania na stanowisko prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, od wpływu wniosku

zainteresowanego do decyzji Prokuratora Generalnego o powołaniu na stanowisko prokuratorskie, wynosił od 11 dni do 6 miesięcy.

Powołanie prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury na stanowisko prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, w trybie art. 62a ust 6 pkt 2 ustawy o prokuraturze, możliwe było dopiero po rozwiązaniu jego stosunku służbowego. Jednocześnie należy wskazać, że powołanie na stanowisko prokuratora wskazane przez wnioskodawcę, mogło nastąpić tylko w przypadku dysponowania przez daną jednostkę wolnym stanowiskiem prokuratorskim, albowiem wskazany przepis nie zawiera sformułowania, że powołanie następuje niezależnie od liczby stanowisk prokuratorskich, tak jak w innych przypadkach wskazanych w ustawie. W sytuacjach, gdy w jednostkach preferowanych przez wnioskodawców, nie było wolnych stanowisk prokuratorskich, należało uzgodnić z wnioskodawcami, czy wyrażają zgodę na objęcie stanowiska w innej wskazanej prokuraturze. Uzyskanie wolnego stanowiska wymagało często podjęcia określonych działań etatyzacyjnych, polegających na analizie zasadności zniesienia stanowiska w jednej jednostce i w ramach uzyskanych środków finansowych utworzenia stanowiska w innej jednostce.

Realizacja wniosków o powołanie na podstawie wskazanych wyżej przepisów skutkuje tym, że stanowiska prokuratorskie obsadzone przez byłych prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury nie są obwieszczane przez Prokuratora Generalnego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. W konsekwencji uniemożliwia to, bądź opóźnia awans służbowy asesorów i prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w drodze konkursu oraz ogranicza uprawnienie Prokuratora Generalnego do ostatecznego rozstrzygnięcia w zakresie doboru kadr w prokuraturze.

W 2013 roku Prokurator Generalny mianował na stanowiska asesorów prokuratorskich 135 osób, w tym 73 absolwentów I rocznika aplikacji prokuratorskiej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Nie uwzględniono 20 wniosków.

W przypadku 10 wniosków uznano, że przedstawieni kandydaci nie dają w pełni gwarancji właściwego wysokiego poziomu wiedzy prawniczej wobec niskiej oceny uzyskanej na egzaminie prokuratorskim. Pozostałych 10 wniosków Prokurator Generalny nie uwzględnił z uwagi na potrzebę zapewnienia wolnych stanowisk asesorskich w prokuraturach rejonowych dla aplikantów kończących aplikację prokuratorską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Przygotowane dla nich stanowiska, z uwagi na to, iż były zwalniane na przestrzeni dłuższego okresu, wymagały czasowej blokady, co uniemożliwiło uwzględnienie części wniosków prokuratorów okręgowych.

Czas trwania procedury nominacji na stanowisko asesora, od daty przedstawienia wniosku Prokuratorowi Generalnemu do daty wydania przez Prokuratora Generalnego decyzji o mianowaniu na stanowisko asesora, wynosił od 1 miesiąca i 10 dni do 4 miesięcy – w przypadku wniosków przedstawionych przez prokuratorów okręgowych oraz od 8 dni do 1 miesiąca i 20 dni - w odniesieniu do absolwentów aplikacji prokuratorskiej KSSiP.

Podlegał on wydłużeniu w przypadkach wniosków prokuratorów okręgowych o mianowanie na stanowisko asesora połączonych z jednoczesnymi wnioskami o przeniesienie stanowiska asesorskiego do innej jednostki prokuratury, które wymagały dodatkowej analizy obciążenia pracą w jednostkach, których dotyczyło przeniesienie stanowiska asesorskiego, celem ustalenia zasadności wniosku, bądź w sytuacjach uzyskania od właściwego komendanta wojewódzkiego policji informacji o ukaraniu kandydata mandatem. Wówczas Prokurator Generalny informował o ustaleniach prokuratora wnioskującego o mianowanie, i po uzyskaniu jego stanowiska, podejmował decyzję o mianowaniu.

Nadmienić należy, że zgodnie z art. 99 ust. 1 ustawy o prokuraturze powierzenie asesorowi pełnienia czynności prokuratorskich następuje na czas określony i nie może przekraczać trzech lat. Po upływie tego okresu asesor nie posiada uprawnień przysługujących prokuratorowi, może jedynie występować w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach w postępowaniu uproszczonym, co nie pozostaje bez znaczenia dla prawidłowego funkcjonowania jednostki prokuratury, w której jest on zatrudniony.

W świetle najnowszych orzeczeń sądowych stosunek służbowy asesora nie jest bezpośrednio powiązany z instytucją powierzenia pełnienia czynności prokuratorskich i nie może zostać uznany za stosunek pracy nawiązany na czas określony, tj. na czas trwania tzw. votum. Wymaga to podejmowania przez Prokuratora Generalnego uzasadnionych okolicznościami decyzji w przedmiocie zwolnienia asesora z zajmowanego stanowiska po upływie votum, a w konsekwencji umożliwienie mianowania na stanowisko asesorskie kandydata, który będzie mógł korzystać z uprawnień określonych w art. 99 ust.1 ustawy o prokuraturze. W tej sytuacji jednoznaczne określenie charakteru stosunku służbowego asesora prokuratorskiego powinno zostać prawnie unormowane.

W 2013 roku Prokuratura Generalna realizowała również zadania z zakresu spraw dotyczących stanu spoczynku prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Prowadzono sprawy osobowe prokuratorów w stanie spoczynku oraz członków ich rodzin pobierających uposażenie rodzinne ze środków Prokuratury Generalnej.

W 2013 roku odnotowano ogółem wpływ 419 spraw. W stan spoczynku zostało przeniesionych 103 prokuratorów, w tym 53 osób decyzją Prokuratora Generalnego, natomiast

50 osób uchwałą Krajowej Rady Prokuratury. Jednocześnie w 2013 roku 7 osób zostało przeniesionych uchwałą KRP w stan spoczynku, z datą przejścia w stan spoczynku w 2012 roku. Ponadto 42 osobom przyznano uposażenie rodzinne, w tym 5 osobom ze środków Prokuratury Generalnej.

Prokurator Generalny w ramach uprawnienia do podejmowania decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody bądź odmowy zgody na dalsze zajmowanie stanowiska prokuratora po osiągnięciu określonego wskazanego ustawą wieku, na 18 złożonych w 2013 roku przez zainteresowanych prokuratorów wniosków wyraził zgodę w 3 przypadkach, gdyż wiedza i doświadczenie tych prokuratorów były niezbędne do właściwego realizowania zadań przez jednostkę, w której pełnią służbę.

Kadra administracyjna.

Limit i wykorzystanie etatów administracyjnych w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury na dzień 31.12.2013 r.

Jednostki	LIMIT ETATÓW					WYKORZYSTANIE ETATÓW				
	Urzędniczych	Analityków Kryminalnych	Asystentów Prokuratora	Innych Pracowników	OGÓLEM LIMIT ETATÓW ADMIN.	Urzędniczych	Analityków Kryminalnych	Asystentów Prokuratora	Innych Pracowników	OGÓLEM WYKORZYSTANE ETATÓW ADMIN.
Prokuratura Generalna	134,00		5,00	40,50	179,50	126,75		3,00	40,00	169,75
okręg PA w Białymstoku	310,75	10,00	18,00	80,75	419,50	310,50	10,00	16,00	80,75	417,25
okręg PA w Gdańsku	701,50	14,00	27,00	217,00	959,50	697,25	14,00	16,00	216,00	943,25
okręg PA w Katowicach	704,00	15,00	24,00	138,50	881,50	700,88	15,00	20,00	138,50	874,38
okręg PA w Krakowie	548,00	13,00	32,00	131,50	724,50	545,50	13,00	19,80	133,00	711,30
okręg PA w Lublinie	455,25	12,00	19,00	121,50	607,75	454,75	12,00	15,00	118,50	600,25
okręg PA w Łodzi	407,00	9,00	20,00	83,50	519,50	406,00	9,00	11,00	83,50	509,50
okręg PA w Poznaniu	409,00	7,00	19,00	103,00	538,00	404,25	7,00	12,00	105,00	528,25
okręg PA w Rzeszowie	235,25	8,00	16,00	41,25	300,50	235,25	8,00	11,00	41,25	295,50
okręg PA w Szczecinie	357,00	11,00	18,00	106,50	492,50	355,00	11,00	11,00	104,00	481,00
okręg PA w Warszawie	717,75	9,00	32,00	204,75	963,50	712,05	8,00	24,00	204,30	948,35
okręg PA we Wrocławiu	544,00	14,00	23,00	162,50	743,50	537,50	10,00	20,60	161,50	729,60
Łącznie	5 523,50	122,00	253,00	1 431,25	7 329,75	5 485,68	117,00	179,40	1426,30	7 208,38

Zaznaczające się różnice etatowe między limitem etatów a ich wykorzystaniem są następstwem rotacji kadry w jednostkach organizacyjnych prokuratury. Pojawiające się wakaty są na bieżąco przedmiotem procedur naboru według określonych, w zależności od grupy pracowniczej, przepisów prawa.

Konkurs na staż urzędniczy w prokuraturze przeprowadzany jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 109, poz. 639 z późn. zm.) oraz aktu wykonawczego do ww. ustawy - rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu przeprowadzania konkursów na staż urzędniczy w sądzie i prokuraturze (Dz. U. Nr 21, poz. 129). Konieczność przestrzegania rygorystycznych zasad naboru na wolne stanowiska urzędnicze (trzy etapy konkursu) wydłuża proces rekrutacji i uniemożliwia natychmiastowe obsadzenie wakujących etatów.

Konkurs na stanowisko asystenta prokuratora przeprowadzany jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 września 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przeprowadzania konkursów na stanowisko asystenta prokuratora wydanym na podstawie art. 100c ust. 7 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2011 r. nr 270, poz.1599, z późn.zm.). Wydaje się, że głównym powodem braku zainteresowania zatrudnieniem na stanowisku asystenta prokuratora jest ustawowy wymóg ukończenia przez kandydata aplikacji prokuratorskiej lub aplikacji ogólnej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. W tym kontekście aktualnie projektowane przepisy zmieniające to rozwiązanie (projekt nowelizacji ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury) wychodzi naprzeciw oczekiwaniom.

Jak już wspomniano wyżej, rok 2013 był kolejnym rokiem monitorowania wskaźników proporcji zatrudnienia w grupie etatów administracyjnych jako jednego z niewielu narzędzi, którymi dysponuje Prokurator Generalny, w zakresie wpływu na właściwe rozmieszczenie pracowników tej grupy zawodowej. Porównanie pomiędzy końcem roku 2012 a końcem roku 2013 powyższych wskaźników, opisowo rzecz ujmując określających wymiar etatu administracyjnego przypadający na jeden etat orzecznicy we wszystkich grupach zawodowych tworzących kadrę administracyjną, tak jak i w ubiegłych latach wykazuje dużą stabilność kadry administracyjnej. Wskaźniki proporcji zatrudnienia utrzymują się w zasadzie na stałym poziomie. Zmiany zachodzące w strukturze stanowisk administracyjnych, a przede wszystkim w wartościach limitów etatów poszczególnych jednostek organizacyjnych będą

zatem przebiegały w jeszcze wolniejszym tempie niż dzieje się to w odniesieniu do stanowisk orzeczniczych.

Poniższa tabela ilustruje wskaźniki krajowe proporcji zatrudnienia w konkretnych grupach zawodowych na koniec 2011, 2012 i 2013 roku.

Porównanie krajowych wskaźników proporcji zatrudnienia.

Wskaźniki proporcji zatrudnienia (limity etatów) stan na:	Etaty orzecznicze do etatów urzędniczych (urzędnicy bez analityków krym.)	Etaty orzecznicze do etatów urzędniczych (urzędnicy +analitycy krym.)	Etaty orzecznicze do etatów urzędniczych (w tym analitycy krym.) i asystentów prok.	Etaty orzecznicze do etatów innych pracowników	Etaty urzędnicze (urzędnicy +analitycy krym.) do etatów innych pracowników	Etaty orzecznicze do etatów administracyjnych
31.12.2011	1 : 0,84	1 : 0,86	1 : 0,90	1 : 0,22	1 : 0,25	1 : 1,12
31.12.2012	1 : 0,84	1 : 0,86	1 : 0,90	1 : 0,22	1 : 0,25	1 : 1,12
31.12.2013	1 : 0,84	1 : 0,86	1 : 0,89	1 : 0,22	1 : 0,25	1 : 1,11

W poszczególnych okręgach apelacyjnych wskazane wskaźniki krajowe proporcji zatrudnienia kształtowały się następująco:

Wskaźniki proporcji zatrudnienia na podstawie limitów etatów orzeczniczych i administracyjnych w okręgach apelacyjnych, wg stanu na 31.12.2012 roku oraz 31.12.2013 roku.

Apelacje	Wskaźniki proporcji zatrudnienia (limity etatów)											
	Etaty orzecznicze do etatów urzędniczych (urzędnicy bez analityków krym.)		Etaty orzecznicze do etatów urzędniczych (urzędnicy +analitycy krym.)		Etaty orzecznicze do etatów urzędniczych (w tym analitycy krym.) i asystentów prok.		Etaty orzecznicze do etatów innych pracowników		Etaty urzędnicze (urzędnicy +analitycy krym.) do etatów innych pracowników		Etaty orzecznicze do etatów administracyjnych	
	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2013
bialostocka	0,83	0,83	0,86	0,86	0,91	0,90	0,22	0,22	0,25	0,25	1,12	1,12
gdańska	0,85	0,85	0,87	0,86	0,90	0,90	0,26↑	0,26↑	0,30↑	0,30↑	1,16↑	1,16↑
katowicka	0,87	0,86	0,89	0,88	0,92	0,91	0,17	0,17	0,19	0,19	1,09	1,08
krakowska	0,83	0,82	0,85	0,84	0,90	0,89	0,20	0,20	0,23	0,23	1,10	1,09
lubelska	0,79↓	0,79↓	0,82↓	0,81↓	0,85↓	0,84↓	0,21	0,21	0,26	0,26	1,06↓	1,06↓
łódzka	0,85	0,85	0,87	0,87	0,91	0,91	0,18	0,17	0,20	0,20	1,09	1,08
poznańska	0,82	0,82	0,83	0,83	0,87	0,87	0,21	0,21	0,25	0,25	1,08	1,07
rzeszowska	0,91↑	0,91↑	0,94↑	0,94↑	1,00↑	1,00↑	0,16↓	0,16↓	0,17↓	0,17↓	1,16↑	1,16↑
szczeecińska	0,84	0,83	0,87	0,86	0,91	0,90	0,25	0,25	0,29	0,29	1,16↑	1,15
warszawska	0,85	0,84	0,86	0,85	0,89	0,89	0,24	0,24	0,28	0,28	1,14	1,13
wroclawska	0,84	0,84	0,87	0,86	0,90	0,90	0,25	0,25	0,29	0,29	1,15	1,15

II. Sytuacja kadrowa wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury na dzień 31 grudnia 2013 r.

Stan etatowy i obsada faktyczna wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury na dzień 31 grudnia 2013 roku kształtowały się następująco:

Prokuratura	Obsada etatowa				Obsada faktyczna				Uwagi
	prokuratorzy oficerowie	prokuratorzy niebędący oficerami	asesorzy	Razem	Prokuratorzy oficerowie	Prokuratorzy niebędący oficerami	asesorzy	Razem	
Naczelna Prokuratura Wojskowa	16	3	0	19	14	3	0	17	dwa stanowiska obwieszczone przez PG
wojskowe prokuratury okręgowe (2 jednostki)	36	9	0	45	32	9	0	41	trzy stanowiska w WPO Warszawa obwieszczone przez PG, jedno stanowisko w WPO Poznań zwolnione - do decyzji PG o obwieszczeniu
wojskowe prokuratury garnizonowe (8 jednostek)	67	4	3	74	61	4	1	66	siedem stanowisk zwolnionych - z tego cztery do skreślenia z etatu, jedno do decyzji PG o obwieszczeniu, dwa stan. asesorskie do pozostawienia.
Łącznie	119	16	3	138	107	16	1	124	

Analizując limit etatów, obsadę etatową oraz ilość osób faktycznie wykonujących czynności w jednostkach poszczególnych szczebli należy uwzględnić, że w działalności kadrowo - etatowej wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury nie funkcjonuje odrębne pojęcie limitu etatów.

Każda wojskowa jednostka organizacyjna prokuratury (uznana za odrębną jednostkę wojskową) posiada tzw. etat nadany przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, a zatwierdzony przez Ministra Obrony Narodowej. Etat prokuratury obejmuje ilość stanowisk w poszczególnych komórkach organizacyjnych (kierownictwo, oddziały, wydziały, działy) na czas „P” (czas pokoju) i na czas „W” (czas wojny).

Każdorazowe zwiększenie lub zmniejszenie etatu danej prokuratury następuje zgodnie z potrzebami Sił Zbrojnych RP na wniosek Naczelnego Prokuratora Wojskowego kierowany do Szefa Zarządu Organizacji i Uzupelnień - P1 Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

W 2013 roku Naczelny Prokurator Wojskowy zwrócił się do Prokuratora Generalnego o obwieszczenie zwolnienia 12 stanowisk prokuratorskich. Do końca roku w 8 przypadkach

pomyślnie zakończono procedurę powołania kandydatów na zwolnione stanowiska prokuratorskie. Średnio procedura konkursowa trwała około 8 miesięcy.

Przed skierowaniem wniosku do Prokuratora Generalnego o dokonanie obwieszczenia o zwolnionym lub utworzonym stanowisku każdorazowo dokonywano analizy skali obciążenia pracą poszczególnych prokuratur, których dane obwieszczenie dotyczyło. Analiza obciążenia pracą dokonywana była po otrzymaniu informacji od zainteresowanych wojskowych prokuratorów garnizonowych oraz wojskowych prokuratorów okręgowych. Szef Wydziału Kadr Naczelnej Prokuratury Wojskowej sporządzał analizę stanu etatowego poszczególnych wojskowych jednostek organizacyjnych, obejmującą zarówno dane dotyczące obciążenia pracą, jak też wstępne wyniki pracy asesorów. Analiza taka była przedstawiana Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu, który po jej zatwierdzeniu podejmował decyzję dotyczącą wystąpienia do Prokuratora Generalnego o dokonanie obwieszczenia dotyczącego stanowisk.

Łącznie, na dzień 31 grudnia 2013 r. w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury istniały 63 stanowiska funkcyjne, przy czym funkcje sprawowało 58 prokuratorów. Pięć stanowisk funkcyjnych pozostawało nieobsadzonych.

Na szczeblu Naczelnej Prokuratury Wojskowej było 12 stanowisk funkcyjnych, na szczeblu prokuratur okręgowych – 18 stanowisk, natomiast w garnizonowych jednostkach prokuratury – 33 stanowiska.

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż kierując się zasadą racjonalności zatrudnienia, Naczelny Prokurator Wojskowy po konsultacji z Prokuratorem Generalnym w dniu 18 września 2013 r. złożył do Ministra Obrony Narodowej projekt zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 listopada 2008 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2013 r. poz. 990). Proponowane zmiany polegają, między innymi, na zniesieniu w wojskowych prokuraturach garnizonowych komórek organizacyjnych, tj. działów przydzielanych oraz działów postępowania karnego, co pozwoli na likwidację 17 stanowisk funkcyjnych.

Projekt zmiany rozporządzenia w dniu 30 września 2013 r. został przedstawiony Ministrowi Sprawiedliwości, który podpisał go w dniu 26 lutego 2014 r.

Przy tej okazji wypada wspomnieć o projektowanym w prawie o prokuraturze przepisie wprowadzającym do powszechnych jednostek prokuratury szczebla rejonowego nieznanne dotąd w nich wydziały, które mają się zająć przejętymi po likwidacji prokuratury wojskowej sprawami wojskowymi. Nie negując potrzeby wyodrębnienia komórki organizacyjnej zajmującej się tego rodzaju sprawami, zastanawia jej ranga. Dotychczas w powszechnych prokuraturach rejonowych funkcjonowały działy. Wprowadzenie wydziałów, a tym samym

funkcji naczelników wydziałów, z którymi związany jest znacznie wyższy dodatek funkcyjny niż dotychczasowych kierowników działów, nie znajduje racjonalnego uzasadnienia, gdyż nie tylko burzy dotychczasową utrwaloną strukturę organizacyjną podstawowych jednostek prokuratury, ale jest także rozwiązaniem generującym dodatkowe koszty.

Struktura delegacji służbowych w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury w 2013 roku kształtowała się jak wykazano poniżej:

- na delegacji pozostawało łącznie 36 prokuratorów:
 - z wojskowych prokuratorów okręgowych do Naczelnej Prokuratury Wojskowej – 2, natomiast do innych prokuratorów okręgowych - 5
 - z wojskowych prokuratorów garnizonowych do Naczelnej Prokuratury Wojskowej - 2, do wojskowych prokuratorów okręgowych – 13, do prokuratorów rejonowych - 14

Z powszechnej jednostki prokuratury do wojskowej prokuratury okręgowej delegowany był jeden prokurator.

Kadrę administracyjną w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury tworzą pracownicy stanowiący urzędniczą i poza urzędniczą obsługę prokuratora. Ich rozmieszczenie na poszczególnych szczeblach prokuratury na dzień 31 grudnia 2013 r. było następujące:

1. Naczelna Prokuratura Wojskowa:

urzędników - 18
innych pracowników - 3

2. wojskowe prokuratury okręgowe:

urzędników - 29
innych pracowników - 6

3. wojskowe prokuratury garnizonowe:

urzędników - 31
innych pracowników - 12
ogółem urzędników - 78
ogółem innych pracowników - 21

łącznie 99 osób.

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
– sytuacja kadrowa na dzień 31 grudnia 2013 roku przedstawiała się następująco:

Stan kadry orzeczniczej i administracyjnej w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na dzień 31.12.2013 r.

Nazwa pionu	dane według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.					stanowiska funkcyjne w roku 2013 r.	
	limit etatów	obsada etatowa	ilość prokuratorów faktycznie wykonujących zadania	pracownicy stanowiący obsługę prokuratora (urzędnicy w os.)	ilość prokuratorów pozostających w delegacji w 2013 r. do innych jednostek	liczba stanowisk	ilość decyzji o powołaniu wydanych w 2013 r.
Główna Komisja	8	8	7	7		2	
Oddziałowe Komisje	91	91	79	48		11	3
pion śledczy razem	99	99	86	55		13	3
Biuro Lustracyjne	5	4	2	4	2	1	1
Oddziałowe Biura Lustracyjne	25	23	23	22		11	
pion lustracyjny razem	30	27	25	26	2	12	1
OGÓLEM DWA PIONY	129	126	111	81	2	25	4

Pion śledczy

Limit etatów został zatwierdzony przez Prezesa Instytutu w lutym 2013 r. wynosił dla pionu śledczego 104 etaty. Następnie został skorygowany o 1 etat, po nadesłaniu przez Krajową Radę Prokuratury uchwały o przeniesienie w stan spoczynku z dniem 20.12. 2012 r. prokuratora oddziałowej komisji. W trakcie roku nastąpiły kolejne zmiany w planie zatrudnienia prokuratorów. Limit etatów aktualny na dzień 31.12.2013 r. wynosi dla pionu śledczego 99 etatów. Dwóch prokuratorów z oddziałowej komisji zostało przeniesionych do oddziałowego biura lustracyjnego.

Liczba prokuratorów faktycznie wykonujących zadania w pionie śledczym to 86 osób. Różnica 13 osób w stosunku do limitu wynika stąd, że:

- 1 prokurator Głównej Komisji został przeniesiony w stan spoczynku,
- 4 prokuratorów oddziałowych komisji zostało przeniesionych w stan spoczynku,

- 5 prokuratorów oddziałowych komisji przebywa na długotrwałym zwolnieniu lekarskim,
- 3 prokuratorów oddziałowych komisji, których roczny czas absencji upłynął w roku 2013 r., złożyło wnioski o przeniesienie w stan spoczynku, które oczekują na rozpatrzenie przez Krajową Radę Prokuratury.

Na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego tj. 31 grudnia 2013 roku żaden z prokuratorów pracujących w ramach pionu śledczego nie był delegowany poza miejsce pełnienia służby.

W 2013 roku wydano 3 decyzje o powołaniu do pełnienia funkcji i powierzeniu ich pełnienia w ramach pionu śledczego.

Pion lustracyjny

Według stanu na luty 2013 r. limit etatów w pionie lustracyjnym wynosił 28, natomiast po zmianach planu zatrudnienia limit etatów aktualny na dzień 31.12.2013 r. wzrósł do 30 etatów. Różnica 2 etatów wynika z faktu przeniesienia 2 prokuratorów z oddziałowej komisji do oddziałowych biur lustracyjnych.

Biurowo Lustracyjne posiada limit 5 etatów. Obsada etatowa w Biurze Lustracyjnym to 4 prokuratorów, bowiem jeden z prokuratorów z dniem 2.11.2013 r. został przeniesiony w stan spoczynku. Obecnie prokuratorów faktycznie wykonujących zadania w Biurze Lustracyjnym jest 2, ponieważ 2 prokuratorów jest delegowanych do wykonywania czynności w oddziałowych biurach lustracyjnych.

Limit etatów w oddziałowych biurach lustracyjnych wynosi 25, natomiast faktycznie obowiązki wykonuje 23 prokuratorów, gdyż:

- 1 prokurator oddziałowego biura lustracyjnego został przeniesiony w stan spoczynku,
- 1 prokurator oddziałowego biura lustracyjnego przebywa na długotrwałym zwolnieniu lekarskim.

Uzupełnienie składu osobowego w oddziałowych biurach lustracyjnych poprzez, jak wspomniano wyżej, 2 delegowanych prokuratorów z Biura Lustracyjnego znajduje pełne uzasadnienie merytoryczne. Wynika ono z danych statystycznych przywołanych w dalszej części sprawozdania, które wskazują na znaczne obciążenie pracą w oddziałowych biurach lustracyjnych, na tyle duże, iż omawiane przesunięcie kadrowe należy ocenić jako racjonalne. W 2013 roku w ramach pionu lustracyjnego zapadła tylko 1 decyzja o powołaniu prokuratora do pełnienia funkcji.

Sytuacja finansowa prokuratury w 2013 roku

Wprowadzenie

Plan finansowy dla części 88 - *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury* zgodnie z ustawą budżetową z dnia 25 stycznia 2013 r.¹ wynosił:

- **dochody** - **19 043 tys. zł**
- **wydatki** - **1 824 687 tys. zł**

W związku z nowelizacją ww. ustawy i wejściem w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2013² plan dochodów został zwiększony o 72 tys. zł do kwoty 19 115 tys. zł. Plan wydatków budżetowych zmniejszono o 3 000 tys. zł do wysokości 1 821 687 tys. zł.

W trakcie realizacji budżetu plan wydatków budżetowych został zwiększony o dodatkowe środki finansowe w kwocie 4 275 tys. zł, tytułem otrzymanej:

- **rezerwy celowej w kwocie 3 735 tys. zł**
- **rezerwy ogólnej w kwocie 540 tys. zł**

Po uwzględnieniu powyższych zmian plan finansowy dla części 88 – *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury* na dzień 31.12.2013 r. przedstawiał się następująco:

- **dochody** - **19 115 tys. zł**
- **wydatki** - **1 825 962 tys. zł**

Powyższy plan w części 88 realizowały, jako dysponenci środków budżetu państwa, następujące jednostki organizacyjne:

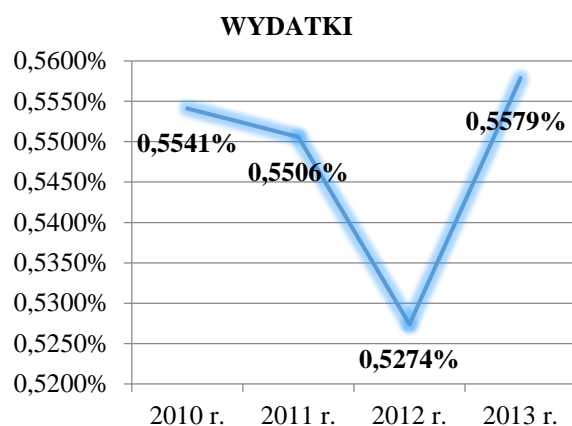
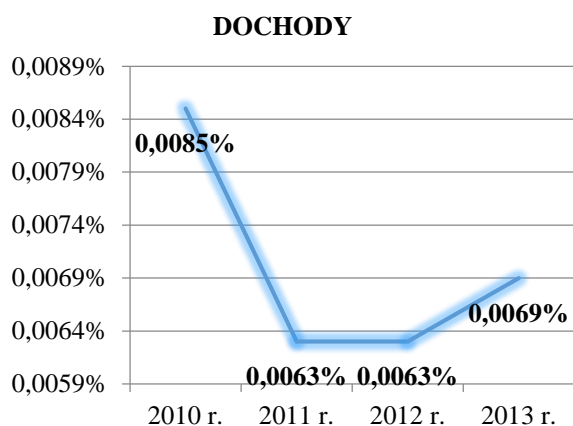
- Prokuratura Generalna
- 11 Prokuratur Apelacyjnych
- 45 Prokuratur Okręgowych

W strukturze dochodów i wydatków budżetu państwa na 2013 rok wielkości określone ustawą budżetową (ustawa po nowelizacji) dla części 88 stanowiły nieznaczące wielkości, i wynosiły:

- udział dochodów części 88 w dochodach budżetu państwa wynosił **0,0069 %** (w 2012 r. 0,0063 %, 2011 r. 0,0063 %, 2010 r. 0,0085 %),
- udział wydatków części 88 w wydatkach budżetu państwa wynosił **0,5579 %** (w 2012 r. 0,5274 %, 2011 r. 0,5506 %, 2010 r. 0,5541 %).

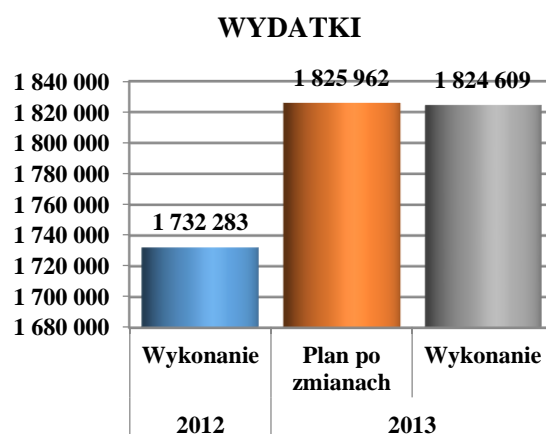
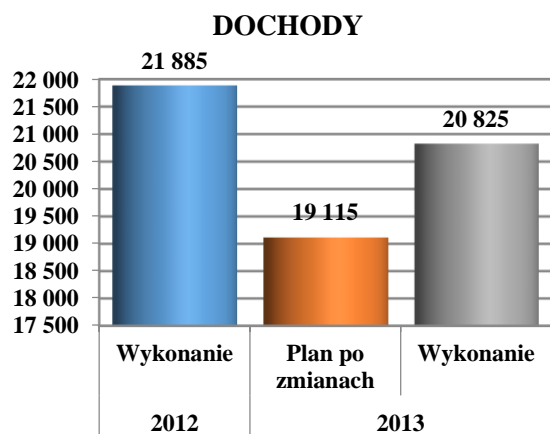
¹ Ustawa budżetowa na rok 2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. - (Dz. U. z 2013 r., poz. 169)

² Ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2013 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1212)

Realizację podstawowych wielkości budżetu Prokuratury w 2013 r. w porównaniu do 2012 r. przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2012	2013		4-3	4:3	4:2	
	Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie			Nominalnie	Realnie
	tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY	21 885	19 115	20 825	1 710	108,95	95,16	94,31
WYDATKI	1 732 283	1 825 962	1 824 609	-1 353	99,93	105,33	104,39

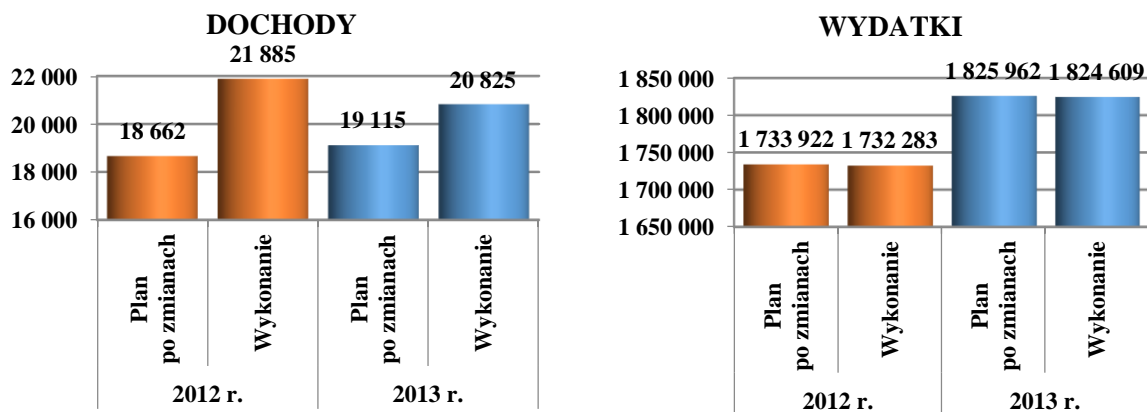

W 2013 r. powszechne jednostki organizacyjne prokuratury zrealizowały dochody budżetu państwa o 8,95 % powyżej planu, co przekłada się na dodatkową kwotę wynoszącą 1 710 tys. zł. Natomiast wydatki budżetu państwa wykonane zostały w wysokości 1 824 609 tys. zł, tj. 99,93% planu wydatków i były niższe o 1 353 tys. zł w stosunku do kwoty planu po zmianach.

Realizację planu dochodów i wydatków w latach 2012-2013 przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2012		2013		3-2	5-4	3:2	5:4
	Plan po zmianach	Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie				
	tys. zł						%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
DOCHODY	18 662	21 885	19 115	20 825	3 223	1 710	117,27	108,95
WYDATKI	1 733 922	1 732 283	1 825 962	1 824 609	-1 639	-1 353	99,91	99,93

Planowanie oraz realizacja dochodów i wydatków budżetowych w 2013 r. zgodnie z danymi zaprezentowanymi w powyższej tabeli przebiegało z mniejszymi odchyleniami niż w roku ubiegłym. Dochody wykonano w wysokości 108,95 % planu (w 2012 r. 117,27 %) natomiast wydatki wykonano w wysokości 99,93 % planu (w 2012 r. 99,91 %).

Przedstawione dane dotyczące ustawy budżetowej na 2013 r. odnoszą się do wielkości finansowych określonych Ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2013 (Dz. U. z dnia 14 października 2013 r., poz. 1212.).

Dochody budżetowe

Jednostki prokuratury obowiązane są do ustalania i pobierania dochodów budżetowych w zakresie i na zasadach określonych w przepisach dotyczących finansów publicznych. Szczegółowa procedura ustalania wysokości dochodów nie jest uregulowana żadnymi przepisami, jednak w praktyce planowanie dochodów budżetowych na 2013 r. przez jednostki prokuratury odbywało się poprzez:

- analizę planowanych dochodów do osiągnięcia w roku 2012 r. oraz zrealizowanych dochodów w roku 2011,
- analizę wpływu wielkości makroekonomicznych na osiąganie planowanych wielkości dochodów budżetowych,

- ogólną analizę związaną z funkcjonowaniem jednostki oraz możliwość pozyskania w związku z tym odpowiednich dochodów budżetowych.

Planując wielkość dochodów budżetowych na 2013 r., jednostki prokuratury kierowały się też zasadą ostrożności planowania, która miała na celu uniknięcie sytuacji niskiego stopnia realizacji w konkretnych pozycjach budżetowych planu dochodów. Należy też mieć na względzie, iż planowane dochody budżetowe stanowią jedynie prognozę ich wielkości.

Określone w ustawie budżetowej dochody na kwotę 19 115 tys. zł dla części 88 - *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury* zostały zrealizowane w wysokości 20 825 tys. zł. Wykonanie było wyższe od planowanego o 8,95 %.

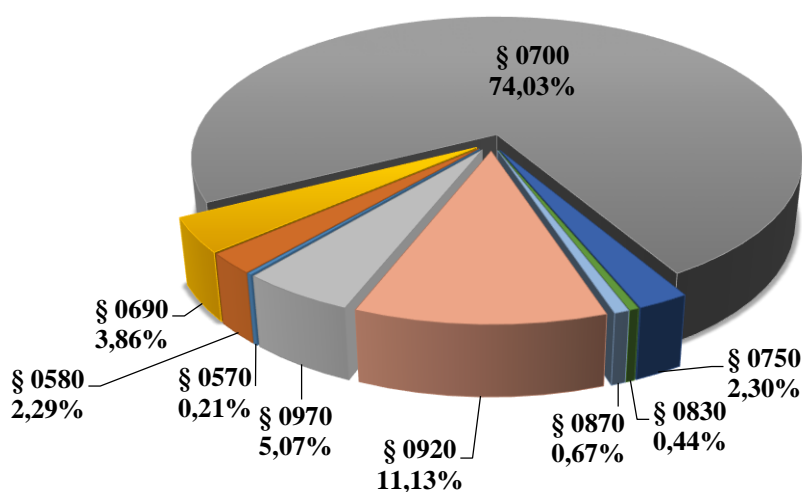
W roku 2012 plan dochodów wykonano w 117,27 %. Z powyższego wynika, że w stosunku do roku ubiegłego dochody zostały wykonane w niższej wysokości, jednakże zostały zaplanowane bardziej precyzyjnie.

Wielkość zrealizowanych dochodów budżetowych oraz ich strukturę w latach 2012 - 2013 przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Paragraf	Wyszczególnienie	2012	2013		6:4	6:5	Struktura dochodów 2012 r.	Struktura dochodów 2013 r.
			Wykonanie	Ustawa	Wykonanie				
			tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ogółem CZĘŚĆ 88			21 885	19 115	20 825	95,16	108,95	100,00	100,00
1	0570	Grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych	176	23	44	25,00	191,30	0,80	0,21
2	0580	Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	190	34	477	251,05	1 402,94	0,87	2,29
3	0690	Wpływy z różnych opłat	727	652	804	110,59	123,31	3,32	3,86
4	0700	Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielanych prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych	15 818	14 807	15 417	97,46	104,12	72,28	74,03
5	0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa oraz innych umów o podobnym charakterze	491	450	478	97,35	106,22	2,24	2,30
6	0830	Wpływy z usług	136	95	91	66,91	95,79	0,62	0,44
7	0870	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	117	30	140	119,66	466,67	0,53	0,67
8	0920	Pozostałe odsetki	2 765	2 394	2 318	83,83	96,83	12,63	11,13
9	0970	Wpływy z różnych dochodów	1 465	630	1 056	72,08	167,62	6,69	5,07

W strukturze dochodów w 2013 r. podobnie jak w roku 2012 najistotniejsze znaczenie miały dochody z tytułu spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych prokuratorom na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych (§ 0700), które zrealizowano w wysokości 15 417 tys. zł, co stanowiło 74,03 % (w 2012 r. 72,28 %) ogółu wykonanych dochodów. Drugim istotnym źródłem dochodów były dochody z tytułu pozostałych odsetek (§ 0920), w tym odsetki od pożyczek udzielonych prokuratorom na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, które zrealizowano w wysokości 2 318 tys. zł, co stanowiło 11,13 % (w 2012 r. 12,63 %) wykonanych dochodów. Wpływy z różnych dochodów (§ 0970) zrealizowano w wysokości 1 056 tys. zł, co stanowiło 5,07 % (w 2012 r. 6,69 %) ogółu dochodów (głównie wpływy z rozliczeń z lat ubiegłych, korekty faktur, zwroty opustów z Poczty Polskiej, nieplanowane odszkodowania i zwroty z ubezpieczenia za utracone lub uszkodzone mienie). Wpływy z różnych opłat (§ 0690) wynoszą 3,86 % dochodów (w 2012 r. 3,32 %) i zostały zrealizowane w wysokości 804 tys. zł. Przedmiotowe dochody to wpłaty z tytułu opłat pobieranych za wydanie kserokopii dokumentów akt spraw.

Strukturę zrealizowanych dochodów w 2013 r. przedstawia poniższy wykres.

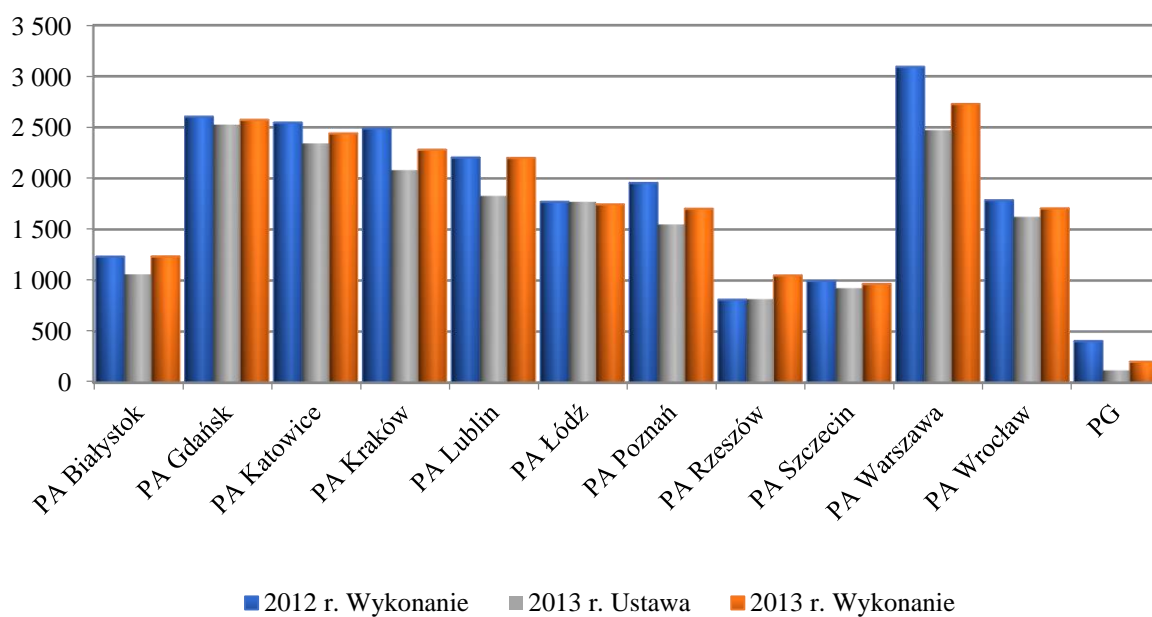

Wykonanie w ujęciu procentowym w roku 2013 wyniosło ogółem 108,95 % planu, a na obszarach prokuratur apelacyjnych kształtowało się na poziomie od 98,59 % (PA Łódź) do 128,24 % (PA Rzeszów). W ujęciu kwotowym najwyższe udziały w osiągniętych dochodach mają apelacje w: Warszawie - 13,10 % (2 728 tys. zł), Gdańsku – 12,35 % (2 572 tys. zł), Katowicach – 11,71% (2 439 tys. zł).

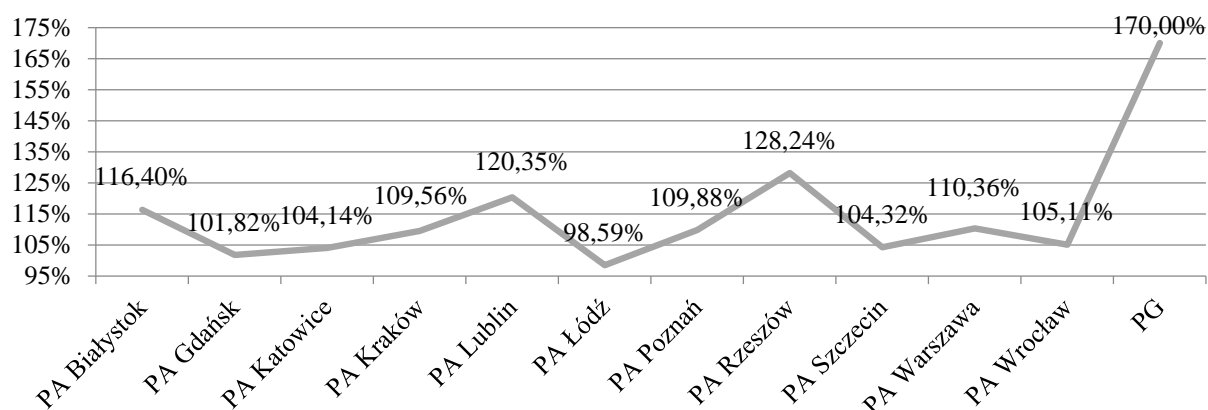
Dochody zrealizowane i ich procentowe wykonanie w poszczególnych jednostkach prokuratury przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem część 88		21 885	19 115	20 825	95,16	108,95
1	PA Białystok	1 233	1 061	1 235	100,16	116,40
2	PA Gdańsk	2 603	2 526	2 572	98,81	101,82
3	PA Katowice	2 545	2 342	2 439	95,83	104,14
4	PA Kraków	2 489	2 081	2 280	91,60	109,56
5	PA Lublin	2 203	1 828	2 200	99,86	120,35
6	PA Łódź	1 769	1 770	1 745	98,64	98,59
7	PA Poznań	1 955	1 549	1 702	87,06	109,88
8	PA Rzeszów	811	818	1 049	129,35	128,24
9	PA Szczecin	995	925	965	96,98	104,32
10	PA Warszawa	3 091	2 472	2 728	88,26	110,36
11	PA Wrocław	1 785	1 623	1 706	95,57	105,11
12	Prokuratura Generalna	406	120	204	50,25	170,00

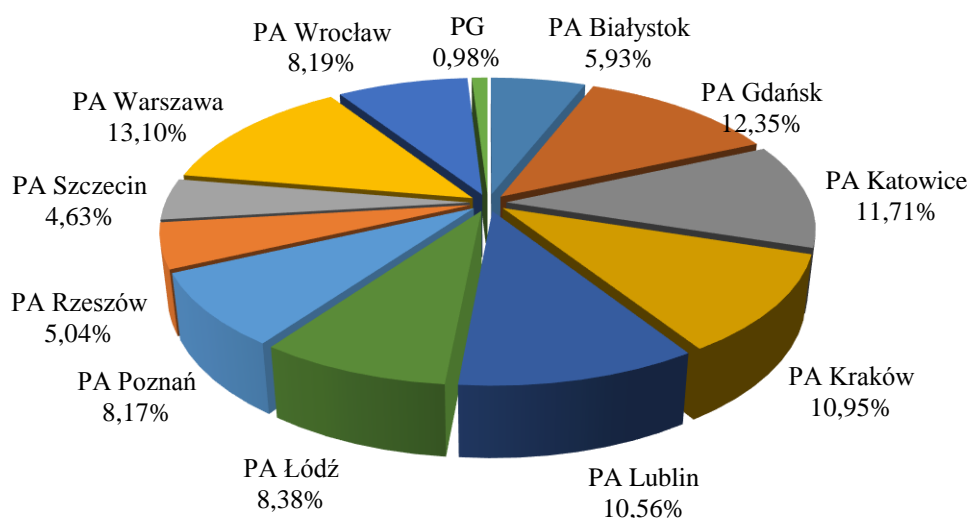
Wykonanie planu dochodów w ujęciu kwotowym:

Wykonanie planu dochodów w 2013 r. w ujęciu procentowym.

Udział poszczególnych jednostek prokuratury w wykonaniu dochodów budżetowych.

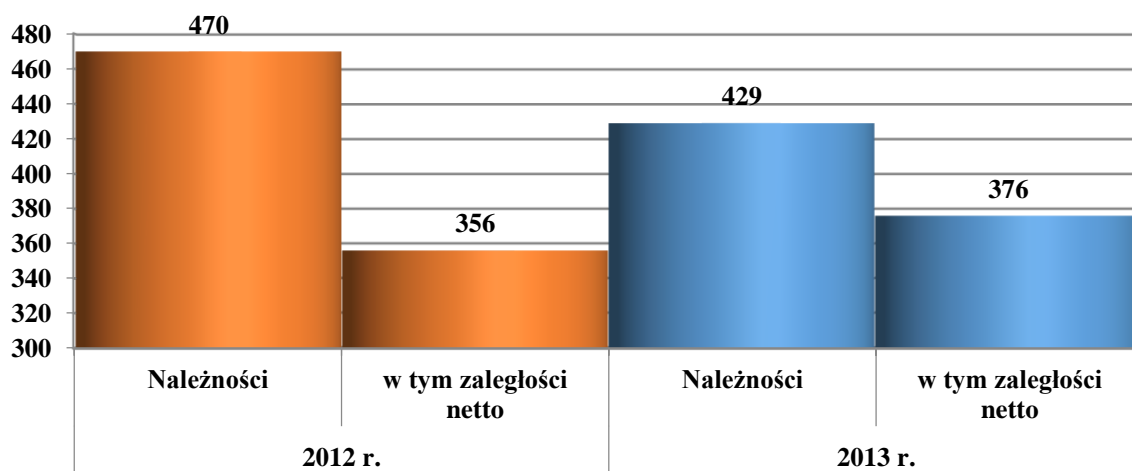
Dochody budżetowe były przekazywane na rachunki bieżące dochodów jednostek prokuratury zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz. U. Nr 241, poz.1616), natomiast wpłaty na rachunek dochodów budżetu państwa dokonywane były na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (Dz. U. Nr 245, poz.1637 ze zm.).

Na koniec 2013 r. wystąpiły należności z tytułu dochodów budżetowych na kwotę 429 tys. zł, co stanowiło 91,28 % należności w stosunku do 2012 r. W ramach tych należności zaległości netto na koniec 2013 r. wyniosły 376 tys. zł, co stanowiło 105,62 % zaległości netto w stosunku do 2012 r. Należy zaznaczyć, że w ogólnej kwocie należności z tytułu dochodów budżetowych 87,65 % stanowią należności netto, czyli należności

o utrudnionym stopniu ściągalskości, co do których w dużej mierze wyczerpano drogę windykacji (w 2012 r. stosunek ten wyniósł 75,74 %).

Kształtowanie się należności, w tym zaległości netto w całej części 88 oraz w poszczególnych jednostkach prokuratury przedstawiają poniższe tabele oraz wykres.

L.p.	Wyszczególnienie	2012		2013		5-3	6-4	5:3	6:4	4:3	6:5
		Należności	w tym zaległości netto	Należności	w tym zaległości netto						
		tys. zł									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Ogółem część 88	470	356	429	376	-41	20	91,28	105,62	75,74	87,65

L.p.	Nazwa Jednostki	2012		2013		5-3	6-4
		Należności	w tym zaległości netto	Należności	w tym zaległości netto		
		tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8
	Ogółem CZĘŚĆ 88	470	356	429	376	-41	20
1	PA Białystok	88	88	1	1	-87	-87
2	PA Gdańsk	5	3	9	0	4	-3
3	PA Katowice	133	127	137	131	4	4
4	PA Kraków	0	0	0	0	0	0
5	PA Lublin	0	0	1	0	1	0
6	PA Łódź	62	43	57	57	-5	14
7	PA Poznań	123	46	91	61	-32	15
8	PA Rzeszów	0	0	0	0	0	0
9	PA Szczecin	6	6	1	1	-5	-5
10	PA Warszawa	52	43	131	124	79	81
11	PA Wrocław	1	0	0	0	-1	0
12	Prokuratura Generalna	0	0	1	1	1	1

Najwyższe zaległości netto wystąpiły w następujących paragrafach:

1. § 0580 *Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych* – 41 tys. zł,
2. § 0700 *Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych* – 114 tys. zł,
3. § 0920 *Pozostałe odsetki* – 58 tys. zł,
4. § 0970 *Wpływy z różnych dochodów* – 129 tys. zł.

Zasadniczo są to należności, w stosunku, do których wyczerpano wszelką drogę windykacyjną, a ich egzekucja prowadzona jest poprzez organy uprawnione w tym zakresie.

W większości przypadków, pomimo posiadania prawomocnych wyroków sądu z klauzulą wykonalności, postępowania egzekucyjne pozostają bezskuteczne. Przyczyną tego stanu rzeczy jest trudna sytuacja finansowa dłużników: brak źródeł dochodu, kłopoty zdrowotne i rodzinne, patologie społeczne. Niejednokrotnie dłużnicy posiadają zobowiązania w stosunku do innych podmiotów. W tych przypadkach należności na rzecz Prokuratury – z uwagi na istniejący stan prawny – egzekwowane są w ostatniej kolejności.

Należności z tytułu dochodów budżetowych w tym zaległości netto wg. poszczególnych paragrafów klasyfikacji budżetowej dochodów przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Paragraf	Wyszczególnienie	2012		2013		6:4	7:5
			Należności	w tym zaległości netto	Należności	w tym zaległości netto		
			tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem CZEŚĆ 88			470	356	429	376	91,28	105,62
1	0570	Grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych	24	16	24	20	100,00	125,00
2	0580	Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	100	20	70	41	70,00	205,00
3	0690	Wpływy z różnych opłat	8	4	9	4	112,50	100,00
4	0700	Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielanych prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych	122	122	114	114	93,44	93,44
5	0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa oraz innych umów o podobnym charakterze	13	8	9	9	69,23	112,50
6	0830	Wpływy z usług	0	0	0	0	-	-
7	0870	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0	0	1	1	-	-
8	0920	Pozostałe odsetki	59	51	61	58	103,39	113,73
9	0970	Wpływy z różnych dochodów	144	135	141	129	97,92	95,56

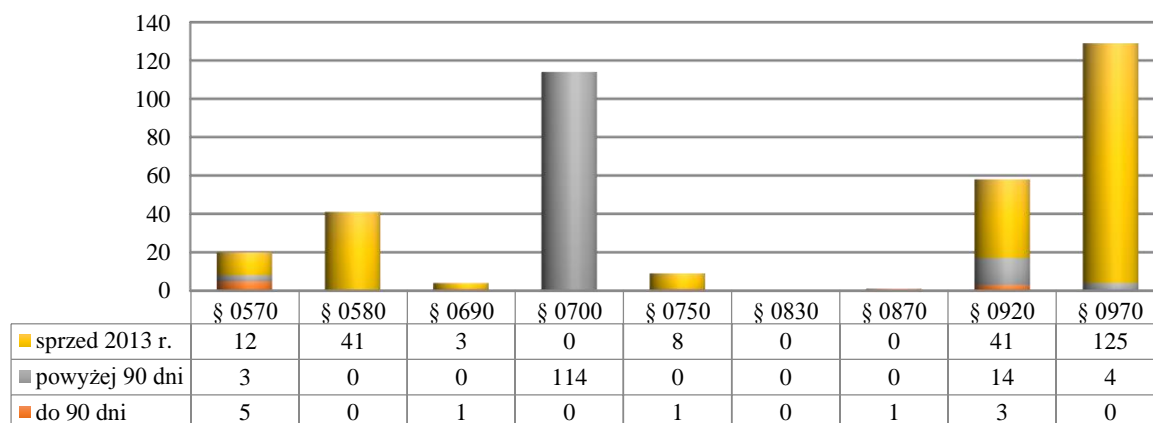
Zgodnie z danymi przedstawionymi w powyższej tabeli największa kwota zaległości netto odnotowana jest w § 0970 oraz § 0700 odpowiednio w kwocie 129 tys. zł oraz 114 tys. zł. W obydwu paragrafach wysokość zaległości w porównaniu z rokiem 2012 zmalała.

W strukturze zaległości netto, zaległości sprzed 2013 r. stanowią 61,17 %, zaległości powyżej 90 dni stanowią 35,90 %, natomiast zaległości do 90 dni stanowią 2,93 %. Zaległości powyżej 90 dni w należnościach ogółem stanowią 31,47 %.

Strukturę należności oraz wskaźniki udziału zaległości netto w zależności od terminów ich spłaty przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość należności na dzień 1.01.2013 r. (bilans otwarcia)	ZWIĘKSZENIA (powstałe w 2013 r.)	ZMNIJSZENIA (dokonane w 2013 r.)	Wartość należności pozostających na ewidencji (na dzień 31.12.2013 r.) w tys. zł								Wskaźnik udziału (%)		
				ogółem	wzrost /spadek o:		w tym zaległości:	razem: wg. wyliczenia: kol.10+11+12	do 90 dni	powyżej 90 dni	sprzed 2013 r. (ujętych w b.o. 2013 r.)	zaległości pow. 90 dn. w należn. (kol.11:6)	zaległości pow. 90 dn. w zalegl. "razem" (kol.11:9)	zaległości sprzed 2013 r. w zalegl. "razem" (kol.12:9)
					wzrost	spadek								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Należności ogółem	469	13 402	13 442	429	-0,09	1,00	376	11	135	230	0,31	0,36	0,61	
w tym:														
§ 0570	23	31	30	24	0,04	0,06	20	5	3	12	0,13	0,15	0,60	
§ 0580	100	38	68	70	-0,30	0,16	41	0	0	41	0,00	0,00	1,00	
§ 0690	8	460	459	9	0,13	0,02	4	1	0	3	0,00	0,00	0,75	
§ 0700	122	10 412	10 420	114	-0,07	0,27	114	0	114	0	1,00	1,00	0,00	
§ 0750	13	334	338	9	-0,31	0,02	9	1	0	8	0,00	0,00	0,89	
§ 0830	0	31	31	0	XXX	0,00	0	0	0	0	XXX	XXX	XXX	
§ 0870	0	80	79	1	XXX	0,00	1	1	0	0	0,00	0,00	0,00	
§ 0920	59	1 552	1 550	61	0,03	0,14	58	3	14	41	0,23	0,24	0,71	
§ 0970	144	464	467	141	-0,02	0,33	129	0	4	125	0,03	0,03	0,97	

Wysokość zaległości netto (w tys. zł) w poszczególnych paragrafach w zależności od terminów ich spłaty przedstawia poniższy wykres.

Warto zaznaczyć, iż na obszarach prokuratur apelacyjnych nie odpisano żadnej należności z tytułu przedawnienia. Na raty rozłożono należność w wysokości 35 tys. zł. W roku 2013 umorzono należności w wysokości 5,6 tys. zł, w tym: w wysokości 0,75 tys. zł z tytułu kar nałożonych na świadków za niestawiennictwo na wezwanie organu prowadzącego postępowanie (PO Olsztyn) oraz 4,85 tys. zł. z tytułu naliczonych kar umownych, odsetek za zwłokę w zapłacie oraz kosztów zastępstwa procesowego.

Wydatki budżetowe

Ustawa budżetowa

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2013 (Dz. U. z dnia 14 października 2013 r., poz. 1212) plan wydatków budżetowych dla części 88 budżetu państwa *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury* na 2013 r. został określony w wysokości **1 821 687 tys. zł.** i był wyższy od planu wg ustawy budżetowej na 2012 r. (1 730 105 tys. zł) o 91 582 tys. zł, tj. o 5,29 %.

Na kwotę 1 821 687 tys. zł składały się planowane wydatki w:

1. Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne:

- Rozdziale 75302 - Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne - w wysokości **203 931 tys. zł,**

2. Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości:

- Rozdziale 75505 - Jednostki powszechne prokuratury - w wysokości **1 617 756 tys. zł.**

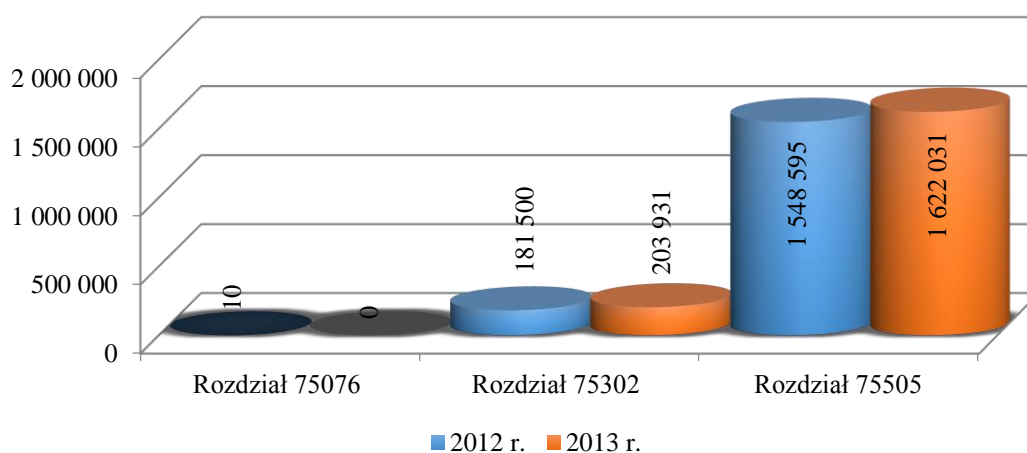
Plan finansowy wydatków budżetowych wg. ustawy budżetowej przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa 2012 r.	Ustawa budżetowa 2013 r.	Różnica (4-3)	Wskaźnik (4/3)
		tys. zł			%
1	2	3	4	5	6
Wydatki ogółem w części 88		1 730 105	1 821 687	91 582	105,29
1	Rozdział 75076 <i>Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej</i>	10	x	-10	-
2	Rozdział 75302 <i>Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne</i>	181 500	203 931	22 431	112,36
3	Rozdział 75505 <i>Jednostki powszechne prokuratury</i>	1 548 595	1 617 756	69 161	104,47

Na wzrost budżetu Prokuratury wg ustawy budżetowej na 2013 r o 5,29 % w stosunku do ustawy budżetowej na 2012 r. wpływ miało:

- zwiększenie środków w rozdziale 75302 z tytułu uposażeń prokuratorów w stanie spoczynku o kwotę 22 431 tys. zł, tj. o 12,36 %,
- zwiększenie wydatków w podstawowym rozdziale funkcjonowania Prokuratury (75505) o kwotę 69 161 tys. zł, tj. o 4,47 %, w tym na wynagrodzenia grupy orzeczniczej 65 866 tys. zł.

Porównanie planowanych wydatków (w tys. zł) wg ustawy budżetowej na 2012 i 2013 rok przedstawia poniższy wykres.

Zmiany budżetowe

W trakcie roku budżetowego plan wydatków ustalony w ustawie budżetowej na 2013 rok został zwiększony z tytułu przyznanej rezerwy celowej oraz rezerwy ogólnej o łączną kwotę **4 275 tys. zł** i zamknął się kwotą 1 825 962 tys. zł.

Dodatkowe środki finansowe w wysokości 3 735 tys. zł, pochodzące z rezerwy celowej, przeznaczone zostały na uzupełnienie wydatków na ubezpieczenia społeczne pracowników prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych w związku z wejściem w życie od dnia 1 lutego 2012 r. ustawy z dnia 21 grudnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podwyższającej składkę na ubezpieczenie rentowe o 2 % w części finansowanej przez pracodawców.

Pozostałą część zwiększenia w kwocie 540 tys. zł stanowią środki z rezerwy ogólnej, które zostały przeznaczone na pokrycie kosztów wykonania remontów budynków siedzib Prokuratury Okręgowej w Kielcach i Prokuratury Rejonowej w Międzyrzeczu.

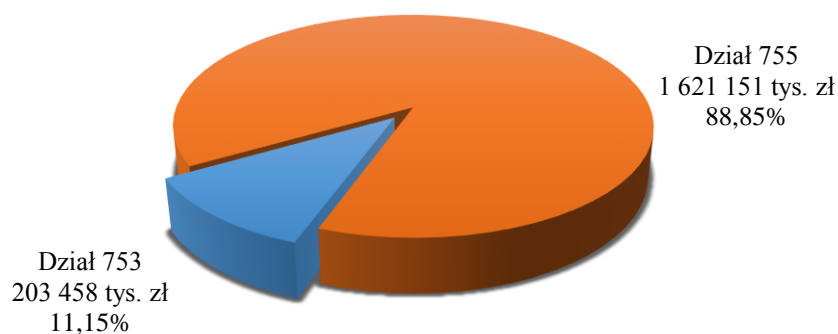
Wykonanie planu wydatków

Budżet Prokuratury po stronie wydatków został zrealizowany w wysokości 1 824 609 tys. zł, co stanowiło 99,93 % planowanych wydatków. W porównaniu z 2012 r. wykonane wydatki były wyższe o 92 326 tys. zł, tj. o 5,33 %, natomiast realnie o 4,39 %.

Wykonanie planu wydatków według poszczególnych działów w części 88 przedstawia poniższa tabela.

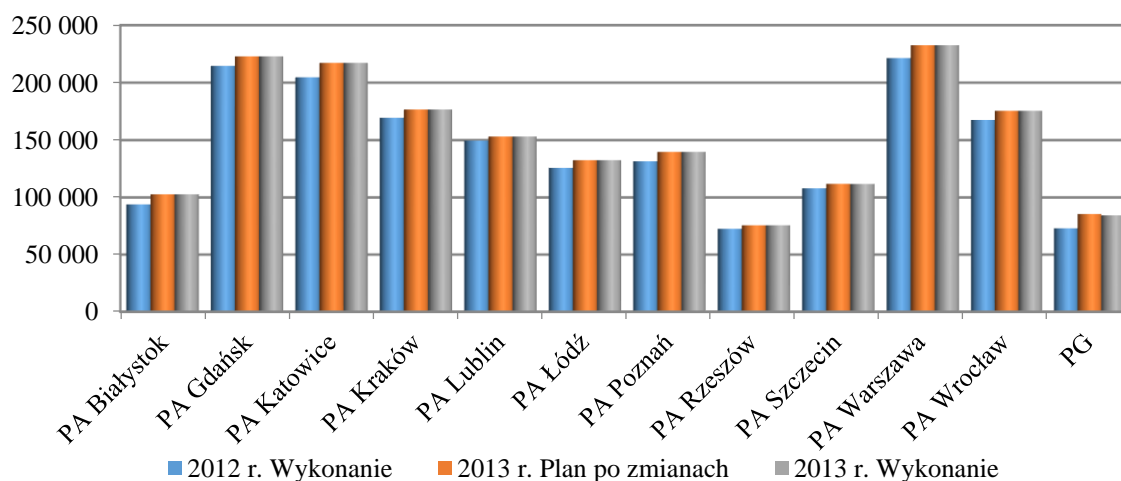
Wyszczególnienie	2012	2013		4-2	4-3	4:3	4:2		Udział w całości wykonania budżetu
	Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie				Nominalnie	Realnie wzrost/spadek	
	tys. zł						%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ogółem część 88	1 732 283	1 825 962	1 824 609	92 326	-1 353	99,93	105,33	4,39	100,00
Dział 750	10	0	0	-10	0	-	-	-	-
Dział 753	180 065	203 931	203 458	23 393	-473	99,77	112,99	11,98	11,15
Dział 755	1 552 208	1 622 031	1 621 151	68 943	-880	99,95	104,44	3,51	88,85

Strukturę wykonania budżetu przedstawia poniższy wykres.

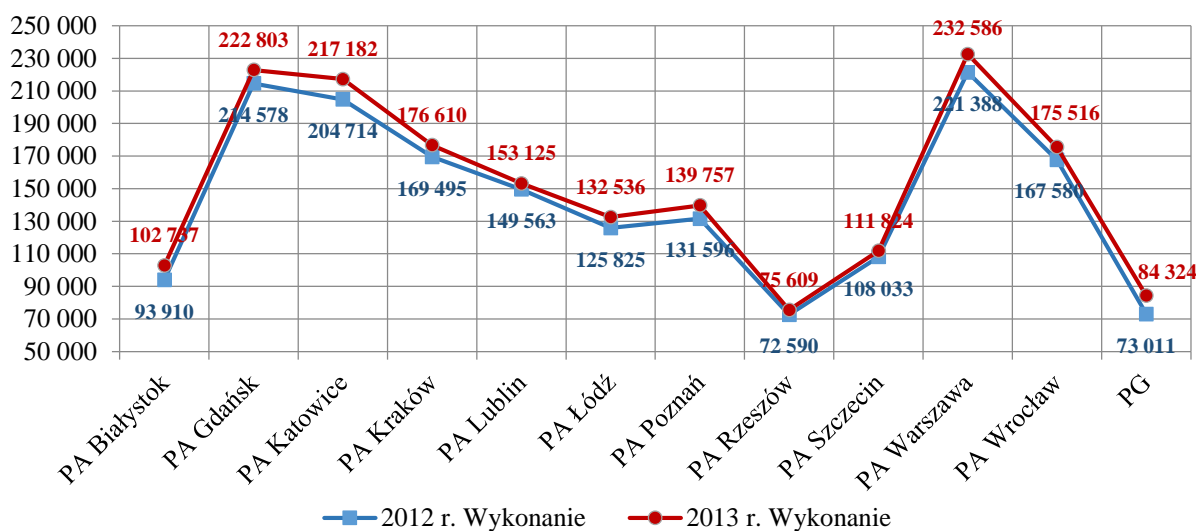
Kształtowanie się wykonania planu wydatków w jednostkach prokuratury bezpośrednio podległych dysponentowi części przedstawia poniższa tabela oraz wykres:

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013		5-3	5-4	5:3	5:4	Udział % jednostek w wykonaniu ogółem
		Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie					
		tys. zł			%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ogółem część 88		1 732 283	1 825 962	1 824 609	92 326	-1 353	105,33	99,93	100,00
1	PA Białystok	93 910	102 744	102 737	8 827	-7	109,40	99,99	5,63
2	PA Gdańsk	214 578	222 810	222 803	8 225	-7	103,83	100,00	12,21
3	PA Katowice	204 714	217 206	217 182	12 468	-24	106,09	99,99	11,90
4	PA Kraków	169 495	176 686	176 610	7 115	-76	104,20	99,96	9,68
5	PA Lublin	149 563	153 125	153 125	3 562	0	102,38	100,00	8,39
6	PA Łódź	125 825	132 566	132 536	6 711	-30	105,33	99,98	7,26
7	PA Poznań	131 596	139 757	139 757	8 161	0	106,20	100,00	7,66
8	PA Rzeszów	72 590	75 611	75 609	3 019	-2	104,16	100,00	4,14
9	PA Szczecin	108 033	111 844	111 824	3 791	-20	103,51	99,98	6,13
10	PA Warszawa	221 388	232 599	232 586	11 198	-13	105,06	99,99	12,75
11	PA Wrocław	167 580	175 517	175 516	7 936	-1	104,74	100,00	9,62
12	Prokuratura Generalna	73 011	85 497	84 324	11 313	-1 173	115,49	98,63	4,62

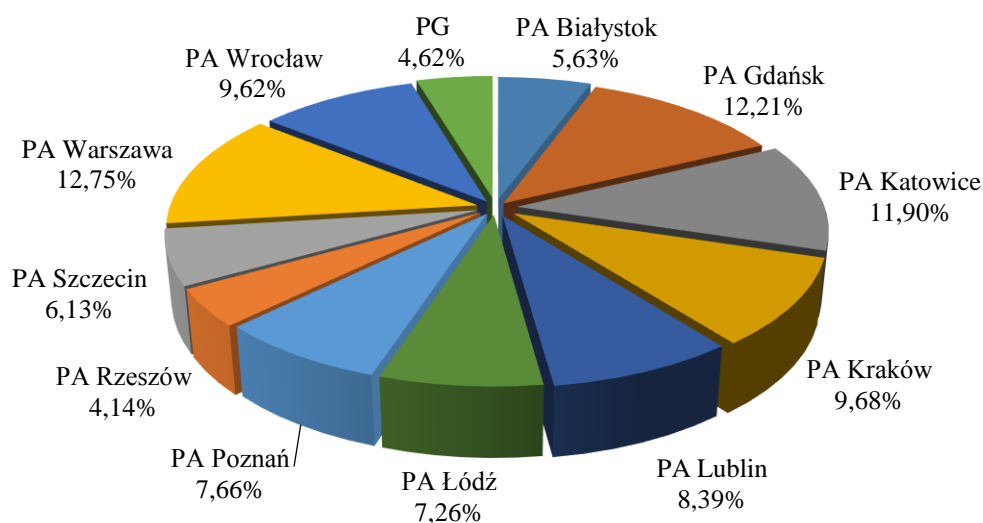

Wykonanie planu wydatków w 2013 r. kształtowało się w poszczególnych jednostkach prokuratury w wysokości od 100 % do 98,63 % (Prokuratura Generalna) Największy udział w wykonaniu budżetu Prokuratury miały PA w Warszawie 12,75 %, PA w Gdańsku 12,21 % oraz PA w Katowicach 11,90 % natomiast najniższy udział miały PA w Rzeszowie 4,14 %, Prokuratura Generalna 4,62 % oraz PA w Białymstoku 5,63%.

Porównanie wielkości wydatkowanych środków finansowych w roku 2012 i 2013 w części 88 obrazuje poniższy wykres.

Udział procentowy jednostek w wykonaniu wydatków ogółem:

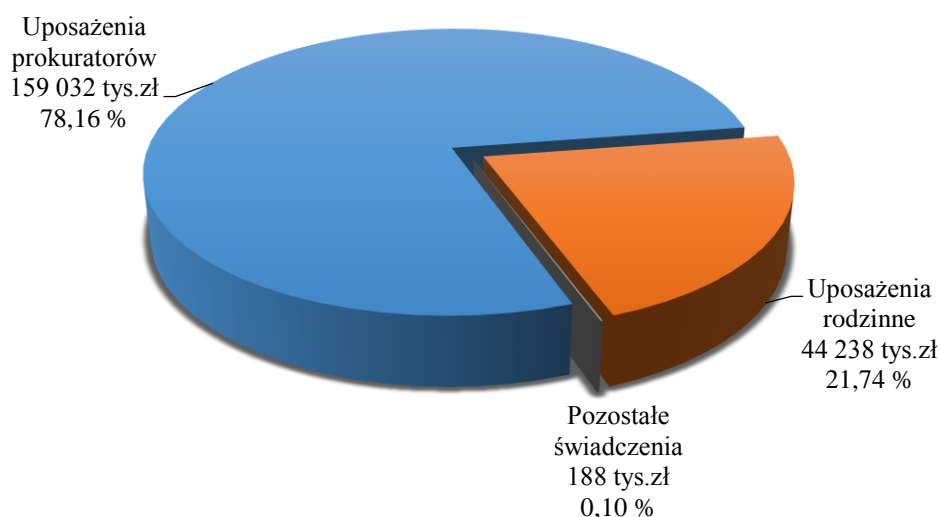

Wydatki w dziale 753 - obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

Plan wydatków działu 753 - *Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne*, rozdziału 75302 *Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne* w paragrafie 3110 – *Świadczenia społeczne* został określony na kwotę 203 931 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 203 458 tys. zł tj. 99,77 % planu i dotyczyło wypłat: uposażeń prokuratorów w stanie spoczynku, uposażeń rodzinnych, dodatków kombatanckich, ryczałtów energetycznych, dodatków kompensacyjnych, zasiłków pogrzebowych.

Najwyższe wydatki w rozdziale 75302 dotyczyły uposażeń prokuratorów w stanie spoczynku oraz dodatków do tych uposażeń, na które przeznaczono kwotę 159 032 tys. zł. Na uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń wydano 44 238 tys. zł, a pozostałe świadczenia wyniosły 188 tys. zł.

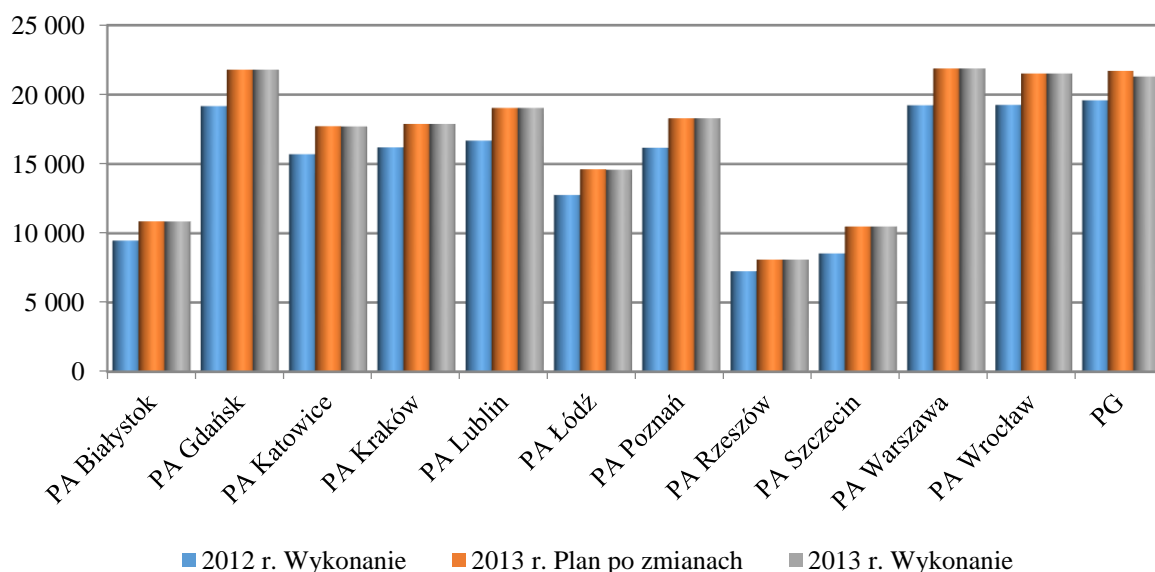
Strukturę świadczeń społecznych przedstawia poniższy wykres.

Dynamika świadczeń społecznych wykazała wzrost wydatków w porównaniu z rokiem 2012 o 12,99 %. Zrealizowane wydatki były wyższe o 23 393 tys. zł. Powyższy wzrost wydatków był konsekwencją odejścia uprawnionych prokuratorów w stan spoczynku w 2013 r. oraz wzrostem podstawy uposażenia związanym z ustawową regulacją wynagrodzeń grupy orzeczniczej w 2013 r., od których korelowana jest wysokość uposażeń prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne.

Realizacja wydatków w dziale 753 w poszczególnych jednostkach prokuratury przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013		5-3	5-4	5:3	5:4
		Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 88		180 065	203 931	203 458	23 393	-473	112,99	99,77
1	PA Białystok	9 472	10 864	10 857	1 385	-7	114,62	99,94
2	PA Gdańsk	19 171	21 797	21 792	2 621	-5	113,67	99,98
3	PA Katowice	15 706	17 726	17 706	2 000	-20	112,73	99,89
4	PA Kraków	16 203	17 887	17 887	1 684	0	110,39	100,00
5	PA Lublin	16 682	19 038	19 037	2 355	-1	114,12	99,99
6	PA Łódź	12 770	14 620	14 590	1 820	-30	114,25	99,79
7	PA Poznań	16 171	18 298	18 298	2 127	0	113,15	100,00
8	PA Rzeszów	7 260	8 097	8 097	837	0	111,53	100,00
9	PA Szczecin	8 547	10 493	10 493	1 946	0	122,77	100,00
10	PA Warszawa	19 236	21 882	21 880	2 644	-2	113,75	99,99
11	PA Wrocław	19 258	21 523	21 522	2 264	-1	111,76	100,00
12	Prokuratura Generalna	19 589	21 706	21 299	1 710	-407	108,73	98,12

Niepełne wykonanie planu wydatków w tym obszarze wynika ze zmiennej i niemożliwej do precyzyjnego zaplanowania z wyprzedzeniem liczby prokuratorów przechodzących w danym roku w stan spoczynku, liczby prokuratorów pozostających w służbie czynnej, pomimo uzyskania wieku uprawniającego do przejścia w stan spoczynku, jak również liczby prokuratorów oraz członków ich rodzin tracących prawo do świadczeń.

Średnie świadczenie w 2013 r. wyniosło 7 824 zł, natomiast w 2012 r. średnie świadczenie kształtowało się na poziomie 6 986 zł. Średnioroczna liczba świadczeniobiorców w 2013 r. wyniosła 2 167 osób.

Wydatki w dziale 755 - wymiar sprawiedliwości

Podstawowa działalność jednostek prokuratury jest finansowana w dziale 755 - *Wymiar Sprawiedliwości* rozdziale 75505 *Jednostki powszechne prokuratury*. Wydatki w przedmiotowym dziale stanowią 88,85 % wydatków ogółem i są realizowane w następujących grupach wydatków:

1. świadczenia na rzecz osób fizycznych,
2. wydatki bieżące jednostek budżetowych:
 - wynagrodzenia,
 - pochodne od wynagrodzeń,
 - wydatki bieżące pozapłacowe,
3. wydatki majątkowe,
4. wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Kształtowanie się planu wydatków wg. ustawy budżetowej oraz planu po zmianach przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2012		2013		4-2	3-2	5-4	8-7	4:2
	Ustawa	Plan po zmianach	Ustawa	Plan po zmianach					
	tys. zł								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WYDATKI DZIAŁ 755	1 548 595	1 552 412	1 617 756	1 622 031	69 161	3 817	4 275	458	104,47
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	2 795	2 951	2 795	3 885	0	156	1 090	934	100,00
Wydatki bieżące	1 520 300	1 520 342	1 587 324	1 590 509	67 024	42	3 185	3 143	104,41
w tym									
wynagrodzenia	1 096 172	1 070 106	1 162 036	1 140 086	65 864	-26 066	-21 950	4 116	106,01
pochodne od wynagrodzeń	75 696	64 992	74 796	65 806	-900	-10 704	-8 990	1 714	98,81
pozapłacowe wydatki bieżące	348 432	385 244	350 492	384 617	2 060	36 812	34 125	-2 687	100,59
w tym									
wydatki na postępowania prokuratorskie	151 045	161 622	151 904	168 773	859	10 577	16 869	6 292	100,57
pozostałe wydatki bieżące	197 387	223 622	198 588	215 844	1 201	26 235	17 256	-8 979	100,61
Wydatki majątkowe	25 500	29 119	26 850	26 850	1 350	3 619	0	-3 619	105,29
Współfinansowanie	0	0	787	787	787	0	0	0	-

Porównując plany wydatków wg. ustaw budżetowych, zauważamy, iż plan ogółem na 2013 r. był wyższy o kwotę 69 161 tys. zł niż plan określony na 2012 r. Powyższy wzrost

w szczególności spowodowany był zwiększeniem o 65 864 tys. zł wydatków na wynagrodzenia.

Wydatki w tym dziale zostały zrealizowane w wysokości 1 621 151 tys. zł, tj. na poziomie 99,95 % planu po zmianach. W porównaniu do 2012 r. zrealizowano wydatki w kwocie o 68 943 tys. zł większej tj. 104,44 wykonania 2012 r.

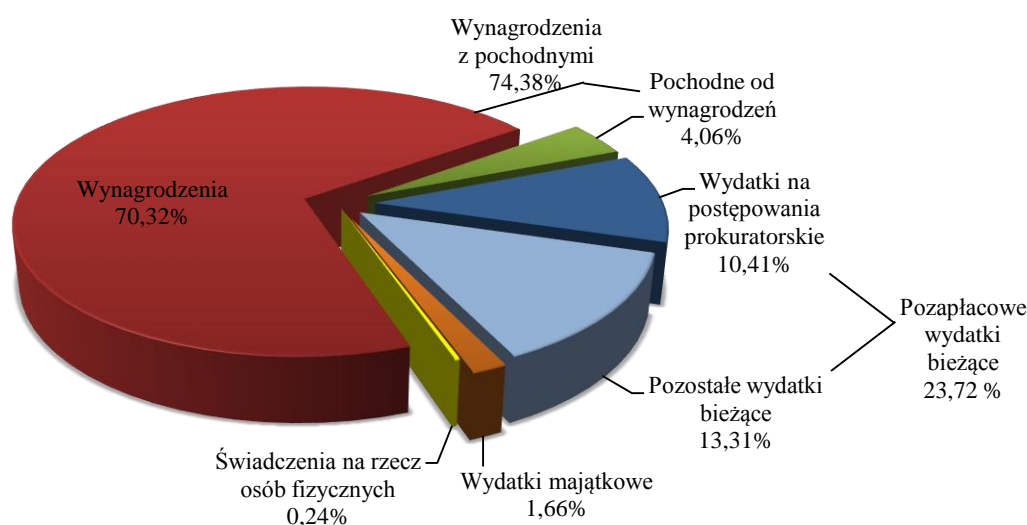
Realizacja wydatków w 2013 r. wg grup ekonomicznych przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2012	2013		4-2	4-3	4:3	4:2	Udział w wykonaniu 2013 r.
	Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie					
	tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WYDATKI W CZĘŚCI 88 DZIAŁ 755	1 552 208	1 622 031	1 621 151	68 943	-880	99,95	104,44	100,00
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	2 948	3 885	3 885	937	0	100,00	131,78	0,24
Wydatki bieżące	1 520 154	1 590 509	1 590 399	70 245	-110	99,99	104,62	98,10
w tym								
wynagrodzenia	1 070 064	1 140 086	1 140 072	70 008	-14	100,00	106,54	70,32
pochodne od wynagrodzeń	64 990	65 806	65 806	816	0	100,00	101,26	4,06
pozapłacowe wydatki bieżące	385 100	384 617	384 521	-579	-96	99,98	99,85	23,72
w tym								
wydatki na postępowania prokuratorskie	161 565	168 773	168 772	7 207	-1	100,00	104,46	10,41
pozostałe wydatki bieżące	223 535	215 844	215 749	-7 786	-95	99,96	96,52	13,31
Wydatki majątkowe	29 106	26 850	26 842	-2 264	-8	99,97	92,22	1,66
Współfinansowanie	0	787	25	25	-762	3,18	-	0,002

Udział poszczególnych grup w strukturze zrealizowanych wydatków działu 755 w 2013 r. przedstawia się następująco:

- świadczenia na rzecz osób fizycznych - 0,24 % (w 2012 r. – 0,19 %),
- wynagrodzenia - 70,32 % (w 2012 r. – 68,94 %),
- pochodne od wynagrodzeń - 4,06 % (w 2012 r. – 4,19 %),
- postępowania prokuratorskie - 10,41 % (w 2012 r. – 10,41 %),
- pozostałe wydatki bieżące - 13,31 (w 2012 r. – 14,40 %),
- wydatki majątkowe - 1,66% (w 2012 r. – 1,88 %),
- współfinansowanie – 0,002 % (w 2012 r. – brak wydatków).

Struktura wykonania wydatków w roku 2013 w dziale 755.

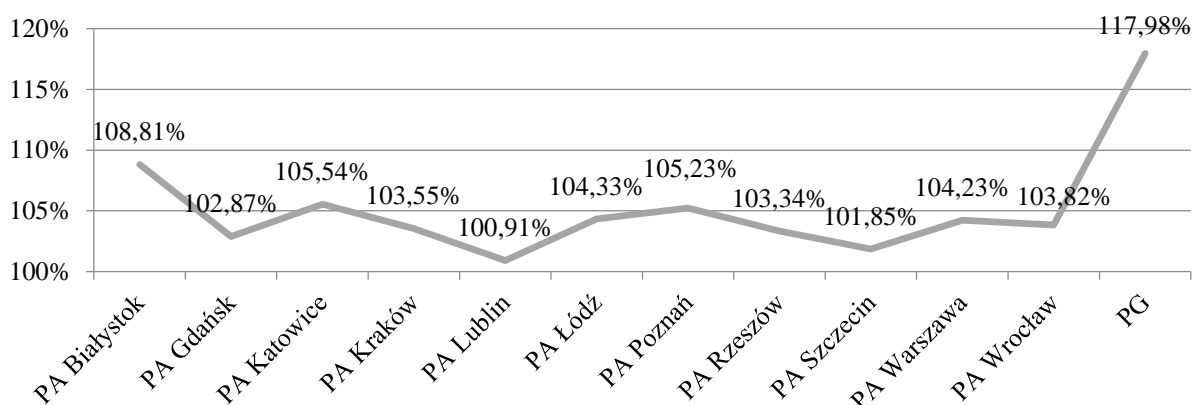
Zrealizowane wydatki w 2013 r. stanowią 95,95 % planu po zmianach, a pozostała niezrealizowana część wydatków w wysokości 880 tys. zł dotyczy głównie Prokuratury Generalnej – w tym środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie programów UE (762 tys. zł). Wykonanie planu wydatków w poszczególnych Prokuraturach Apelacyjnych wynosiło od 99,95 % do 100 %.

W odniesieniu do 2012 r. poniesione wydatki ogółem stanowiły 104,44 %, a na obszarach poszczególnych prokuratur apelacyjnych dynamika wydatków wynosiła od 100,91 % (PA Lublin) do 108,81 % (PA Białystok).

Zrealizowane wydatki w dziale 755, rozdziale 75505 w 2013 r. wg poszczególnych dysponentów przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013		5-3	5-4	5:3	5:4
		Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 88 działy 755		1 552 208	1 622 031	1 621 151	68 943	-880	104,44	99,95
1	PA Białystok	84 438	91 879	91 879	7 441	0	108,81	100,00
2	PA Gdańsk	195 404	201 013	201 012	5 608	-1	102,87	100,00
3	PA Katowice	189 007	199 479	199 477	10 470	-2	105,54	100,00
4	PA Kraków	153 288	158 799	158 724	5 436	-75	103,55	99,95
5	PA Lublin	132 881	134 088	134 087	1 206	-1	100,91	100,00
6	PA Łódź	113 054	117 946	117 946	4 892	0	104,33	100,00
7	PA Poznań	115 425	121 460	121 459	6 034	-1	105,23	100,00
8	PA Rzeszów	65 331	67 514	67 512	2 181	-2	103,34	100,00
9	PA Szczecin	99 486	101 351	101 331	1 845	-20	101,85	99,98
10	PA Warszawa	202 150	210 717	210 706	8 556	-11	104,23	99,99
11	PA Wrocław	148 322	153 994	153 993	5 671	-1	103,82	100,00
12	Prokuratura Generalna	53 422	63 791	63 025	9 603	-766	117,98	98,80

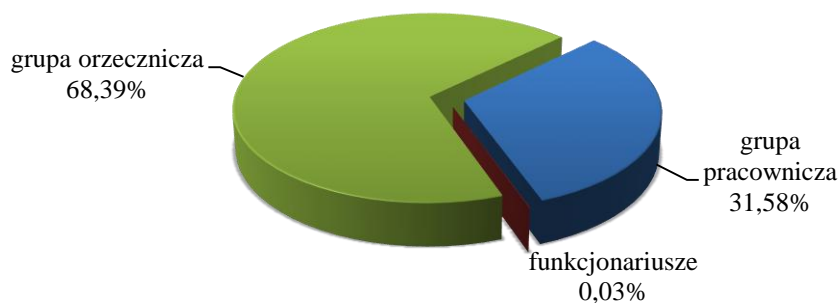
Wykonanie planu wydatków w 2013 r. w stosunku do 2012 r.

Struktura poniesionych wydatków na poszczególne grupy zatrudnienia oraz jednostki organizacyjne prokuratury przedstawia się następująco:

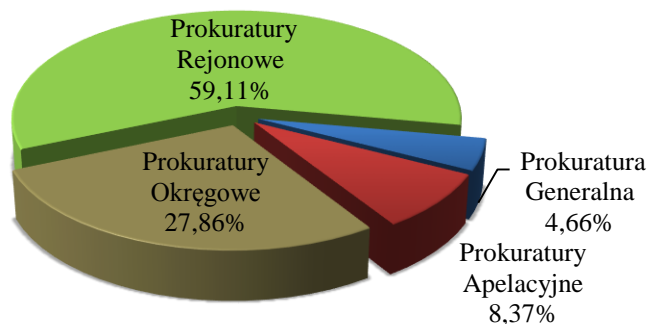
Wykonane wydatki w 2013 r. według poszczególnych grup zatrudnienia wynosiły:

- dla grupy orzeczniczej – 68,39 % ogółu wydatków w dziale 755,
- dla grupy pracowniczej – 31,58 % ogółu wydatków w dziale 755,
- dla funkcjonariuszy – 0,03 % - ogółu wydatków w dziale 755.

Natomiast procentowe wykonanie wydatków w 2013 r. wg miejsca ich powstawania tj. w podziale na poszczególne jednostki organizacyjne prokuratury wyniosło:

- Prokuratura Generalna – 4,66 %,
- prokuratury apelacyjne – 8,37 %,
- prokuratury okręgowe – 27,86 %,
- prokuratury rejonowe – 59,11 %.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Ustawa budżetowa na 2013 r. określiła wydatki w tej grupie na kwotę 2 795 tys. zł, W trakcie realizacji budżetu planowane wydatki zostały zwiększone o kwotę 1 090 tys. zł i ostatecznie plan na koniec roku wyniósł 3 885 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 3 885 tys. zł tj. w wysokości 100 % planu po zmianach.

Powyższe wydatki dotyczyły w szczególności:

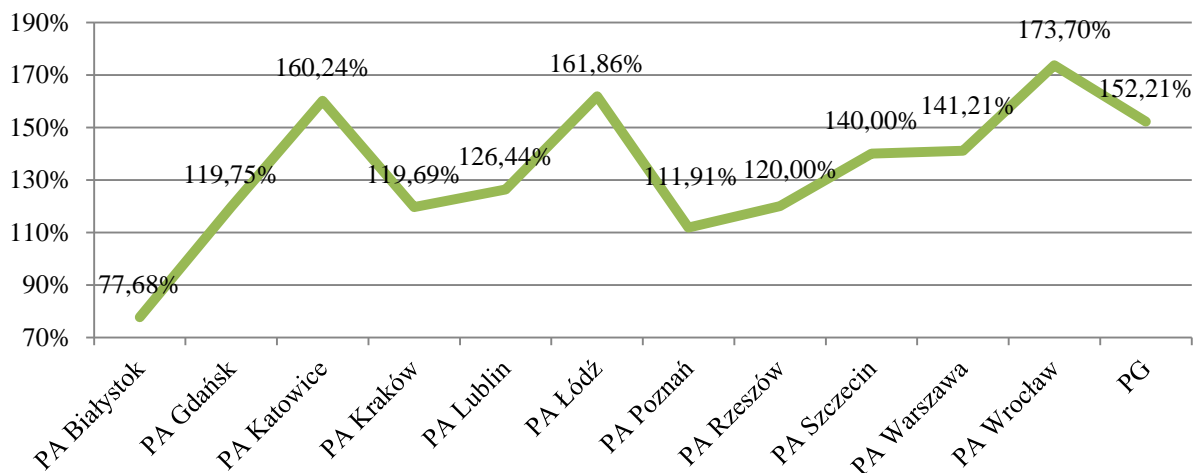
– zwrotu kosztów przejazdów, diet, noclegów (biegłym, świadkom)	1 285 tys. zł
– ryczałtów wypłacanych kuratorom zawodowym	420 tys. zł
– świadczeń związanych z postępowaniem mediacyjnym	348 tys. zł
– zwrotów utraconych wynagrodzeń	25 tys. zł
– ryczałtów wypłacanych kuratorom społecznym	27 tys. zł
– wydatków osobowych niezaliczanych do wynagrodzeń (§ 3020)	1 582 tys. zł
– zasądzonych rent (§ 3050)	84 tys. zł

Zrealizowane wydatki na świadczenia dla osób fizycznych przez poszczególne jednostki przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013		5-3	5-4	5:3	5:4
		Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 88 dział 755		2 948	3 885	3 885	937	0	131,78	100,00
1	PA Białystok	327	254	254	-73	0	77,68	100,00
2	PA Gdańsk	395	473	473	78	0	119,75	100,00
3	PA Katowice	254	407	407	153	0	160,24	100,00
4	PA Kraków	254	304	304	50	0	119,69	100,00
5	PA Lublin	208	263	263	55	0	126,44	100,00
6	PA Łódź	215	348	348	133	0	161,86	100,00
7	PA Poznań	277	310	310	33	0	111,91	100,00
8	PA Rzeszów	85	102	102	17	0	120,00	100,00
9	PA Szczecin	195	273	273	78	0	140,00	100,00
10	PA Warszawa	313	442	442	129	0	141,21	100,00
11	PA Wrocław	289	502	502	213	0	173,70	100,00
12	Prokuratura Generalna	136	207	207	71	0	152,21	100,00

Dynamika wykonanych świadczeń ogółem w odniesieniu do 2012 r. stanowi 131,78 %. Przekłada się to na wzrost wydatkowanych środków w wysokości 937 tys. zł.

Wykonanie planu wydatków w 2013 r. w stosunku do 2012 r. przedstawia poniższy wykres.

Wydatki bieżące

Wynagrodzenia

Kwota planu wydatków według ustawy budżetowej w tej grupie wyniosła 1 162 036 tys. zł, w ciągu roku została zmniejszona o kwotę 21 950 tys. zł (w 2012 r. - 26 066 tys. zł) i ostatecznie zamknęła się kwotą 1 140 086 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 1 140 072 tys. zł, tj. w wysokości 100 % planu po zmianach.

W ujęciu kwotowym najwyższy wzrost wydatkowanych środków finansowych w porównaniu z rokiem 2012 dotyczył wynagrodzeń prokuratorów oraz asesorów (§ 4030) o 66 444 tys. zł. Powyższa kwota stanowi blisko 95 % wzrostu ogółem (70 008 tys. zł) i wynikała z ustawowych regulacji wynagrodzeń dla grupy orzeczniczej. Wynagrodzenia urzędników i innych pracowników wzrosły o 3 244 tys. zł, tj. o 1,14 %. Środki na dodatkowe wynagrodzenie roczne w 2013 r. były wyższe o 314 tys. zł, co stanowi wzrost na poziomie 0,41 %. Zwiększenie wynagrodzeń grupy pracowniczej wynikało z przesunięcia na wynagrodzenia części pozostałości planu na dodatkowe wynagrodzenie roczne.

W strukturze zrealizowanych wynagrodzeń główną pozycję wyniosły wynagrodzenia osobowe grupy orzeczniczej (774 186 tys. zł) stanowiące 67,91 % ogółu wynagrodzeń.

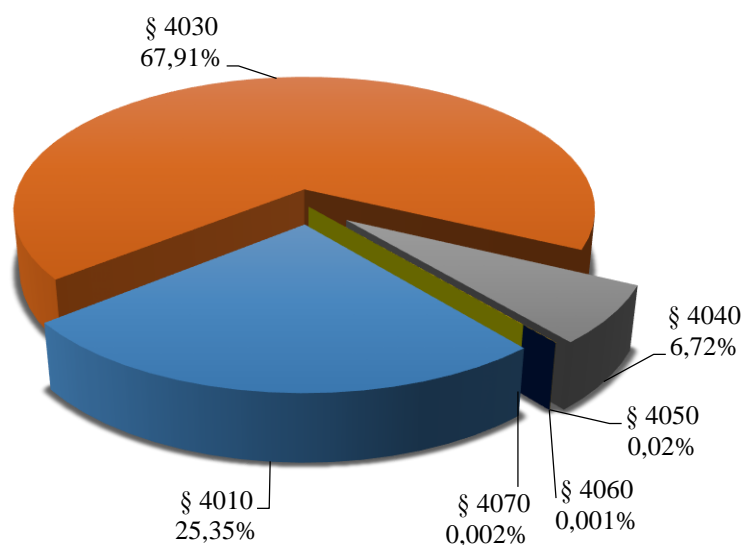
Wynagrodzenia osobowe pracowników (289 001 tys. zł) stanowiły 25,35 %, natomiast dodatkowe wynagrodzenie roczne (76 631 tys. zł) 6,72 %. Pozostałe 0,02 % stanowią wydatki

związane z wynagrodzeniami funkcjonariuszy (uposażenia, należności oraz nagrody roczne) zrealizowane w łącznej kwocie 254 tys. zł.

Kształtowanie się planu wydatków w grupie wydatków na wynagrodzenia przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013				5-4	6-3	6-5	6:3	6:5
		Wykonanie	Plan wg. Ustawy	Plan po zmianach	Wykonanie						
		tys. zł									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Ogółem część 88 dział 755		1 070 064	1 162 036	1 140 086	1 140 072	-21 950	70 008	-14	106,54	100	
1	§ 4010 -Wynagrodzenie pracowników	285 757	289 116	289 002	289 001	-114	3 244	-1	101,14	100	
2	§ 4030 -Wynagrodzenie grupy orzeczniczej	707 742	786 831	774 199	774 186	-12 632	66 444	-13	109,39	100	
4	§ 4040 - Dodatkowe wynagrodzenie roczne	76 317	85 849	76 631	76 631	-9 218	314	0	100,41	100	
5	§ 4050 -Wynagrodzenie funkcjonariuszy	215	219	219	219	0	4	0	101,86	100	
6	§ 4060-Pozostałe należności funkcjonariuszy	13	0	17	17	17	4	0	130,77	100	
7	§ 4070 -Nagroda roczna funkcjonariuszy	20	21	18	18	-3	-2	0	90,00	100	

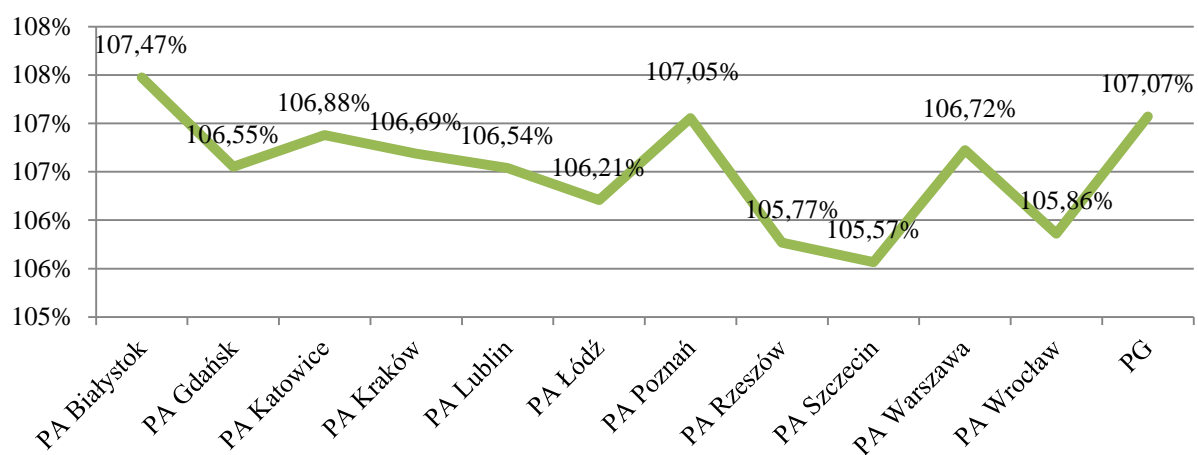
Struktura wykonania wydatków na wynagrodzenia w 2013 r.

Wydatki na wynagrodzenia ponoszone przez poszczególne jednostki przedstawia tabela oraz wykres.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013		5-3	5-4	5:3	5:4
		Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 88 dział 755		1 070 064	1 140 086	1 140 072	70 008	-14	106,54	100,00
1	PA Białystok	62 406	67 071	67 070	4 664	-1	107,47	100,00
2	PA Gdańsk	135 088	143 939	143 939	8 851	0	106,55	100,00
3	PA Katowice	127 741	136 528	136 528	8 787	0	106,88	100,00
4	PA Kraków	107 368	114 549	114 547	7 179	-2	106,69	100,00
5	PA Lublin	92 759	98 826	98 826	6 067	0	106,54	100,00
6	PA Łódź	79 443	84 376	84 376	4 933	0	106,21	100,00
7	PA Poznań	80 145	85 800	85 799	5 654	-1	107,05	100,00
8	PA Rzeszów	44 657	47 233	47 233	2 576	0	105,77	100,00
9	PA Szczecin	69 209	73 061	73 061	3 852	0	105,57	100,00
10	PA Warszawa	136 243	145 413	145 404	9 161	-9	106,72	99,99
11	PA Wrocław	104 461	110 586	110 585	6 124	-1	105,86	100,00
12	Prokuratura Generalna	30 544	32 704	32 704	2 160	0	107,07	100,00

Wykonanie wynagrodzeń w 2013 r. w stosunku do 2012 r.

W odniesieniu do ustawy budżetowej plan wynagrodzeń został zmniejszony o kwotę 21 950 tys. zł. Zmniejszenie w wysokości 114 tys. zł dotyczyło wynagrodzeń pracowników (urzędnicy i inni pracownicy). Z wynagrodzeń orzeczników przeniesiono kwotę 12 632 tys. zł. Natomiast z dodatkowego wynagrodzenia rocznego 9 218 tys. zł.

Powyższe kwoty zostały przeznaczone głównie na wydatki związane z prowadzonymi postępowaniami prokuratorskimi (16 869 tys. zł) oraz na pozostałe wydatki

bieżące, w tym składki na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (3 931 tys. zł).

Średnie wynagrodzenie w 2012 r. i 2013 r. wg *Sprawozdania z wykonania zatrudnienia i wynagrodzeń w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury* (PG-DB 4) poszczególnych grup zatrudnienia przedstawia się następująco:

L.p.	Wyszczególnienie	2012 r.		2013 r.		5:3	6:4
		Średnie wynagrodzenie bez dodatkowego wynagrodzenia rocznego	Średnie wynagrodzenie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym	Średnie wynagrodzenie bez dodatkowego wynagrodzenia rocznego	Średnie wynagrodzenie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	PROKURATORZY	9 362,59	10 087,27	10 268,93	11 003,46	109,68	109,08
2	ASESORZY	6 350,76	6 985,31	6 760,46	7 254,71	106,45	103,86
3	URZĘDNICY I INNI PRACOWNICY	3 297,99	3 563,11	3 355,62	3 623,62	101,75	101,70
4	ASYSTENCI PROKURATORA	3 621,72	3 926,58	3 796,70	4 120,93	104,83	104,95

Średnie wynagrodzenie w 2013 r. w porównaniu z 2012 r. grupy orzeczniczej wzrosło o nieco ponad 9 %. Wynikiem tej sytuacji jest zarówno zmiana wynagrodzenia wynikająca z obligatoryjnych podwyżek wynagrodzenia przysługujących prokuratorom związanych z nabyciem uprawnień do kolejnej stawki awansowej (art. 62 ust. 1e b ustawy o prokuraturze), wzrost dodatków stażowych, jak i przede wszystkim waloryzacja płac prokuratorów w 2013 r. Zmianie uległa podstawa ustalenia wynagrodzenia zasadniczego prokuratorów do kwoty 3 496,82 zł, tj. o 9,35 % w stosunku do kwoty bazowej z 2011 i 2012 r. (3 197,85 zł).

Podobna sytuacja występuje w przypadku wynagrodzeń asesorskich. Średnie wynagrodzenie bez uwzględnienia dodatkowego wynagrodzenia rocznego wzrosło o 6,45 %, natomiast po uwzględnieniu DWR o 3,86 %

Wynagrodzenia urzędników i innych pracowników są na poziomie zbliżonym do tych z roku ubiegłego, w związku z brakiem od 2009 r. ustawowych regulacji podwyższających wynagrodzenia dla tej grupy pracowników.

Pochodne od wynagrodzeń

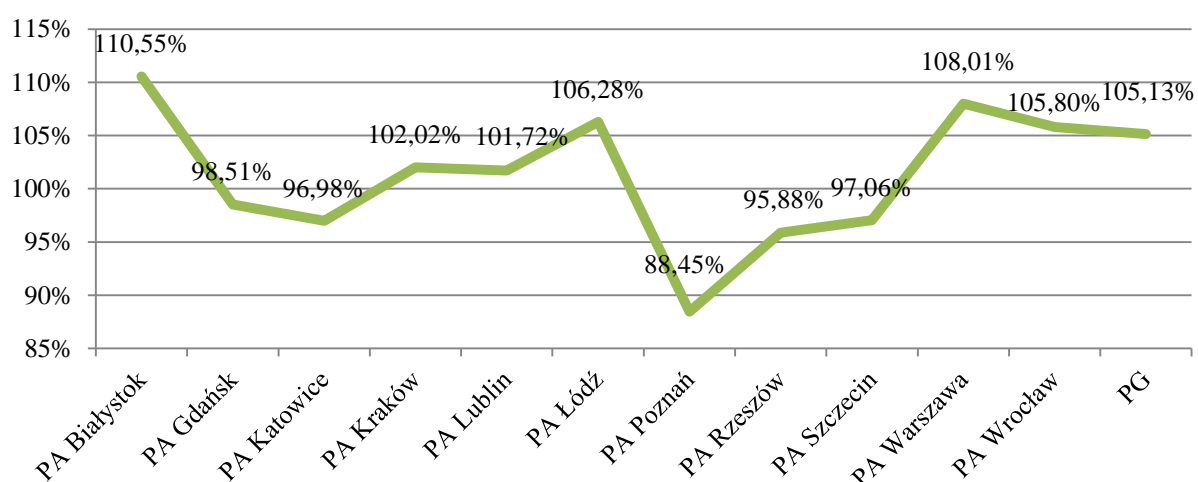
Wydatki zaliczane do grupy pochodnych od wynagrodzeń, tj. składki na ubezpieczenia społeczne oraz składki na Fundusz Pracy zostały zrealizowane w okresie roku 2013 w wysokości 65 806 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach. W odniesieniu do 2012 r. wydatki stanowiły 101,26 % i były wyższe o 816 tys. zł.

Budżet w tym obszarze został zwiększony decyzją Ministra Finansów o dodatkowe środki finansowe w wysokości 3 735 tys. zł, pochodzące z rezerwy celowej na *Dofinansowanie wydatków na ubezpieczenie społeczne pracowników Prokuratur Apelacyjnych, Okręgowych i Rejonowych, w związku z podniesieniem wysokości składki rentowej o 2% w części finansowanej przez pracodawców*. Jednostki prokuratury przyznają rezerwę celową wykorzystaną w całości.

Wydatki na pochodne od wynagrodzeń ponoszone przez poszczególne Prokuratury Apelacyjne przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013		5-3	5-4	5:3	5:4
		Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł					%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 88 dział 755		64 990	65 806	65 806	816	0	101,26	100,00
1	PA Białystok	3 715	4 107	4 107	392	0	110,55	100,00
2	PA Gdańsk	8 313	8 189	8 189	-124	0	98,51	100,00
3	PA Katowice	8 239	7 990	7 990	-249	0	96,98	100,00
4	PA Kraków	5 952	6 072	6 072	120	0	102,02	100,00
5	PA Lublin	5 266	5 357	5 357	91	0	101,72	100,00
6	PA Łódź	4 647	4 939	4 939	292	0	106,28	100,00
7	PA Poznań	5 185	4 586	4 586	-599	0	88,45	100,00
8	PA Rzeszów	2 648	2 539	2 539	-109	0	95,88	100,00
9	PA Szczecin	4 388	4 259	4 259	-129	0	97,06	100,00
10	PA Warszawa	8 093	8 741	8 741	648	0	108,01	100,00
11	PA Wrocław	6 633	7 018	7 018	385	0	105,80	100,00
12	Prokuratura Generalna	1 911	2 009	2 009	98	0	105,13	100,00

Wykonanie wydatków na pochodne od wynagrodzeń w 2013 r. w stosunku do 2012 r.

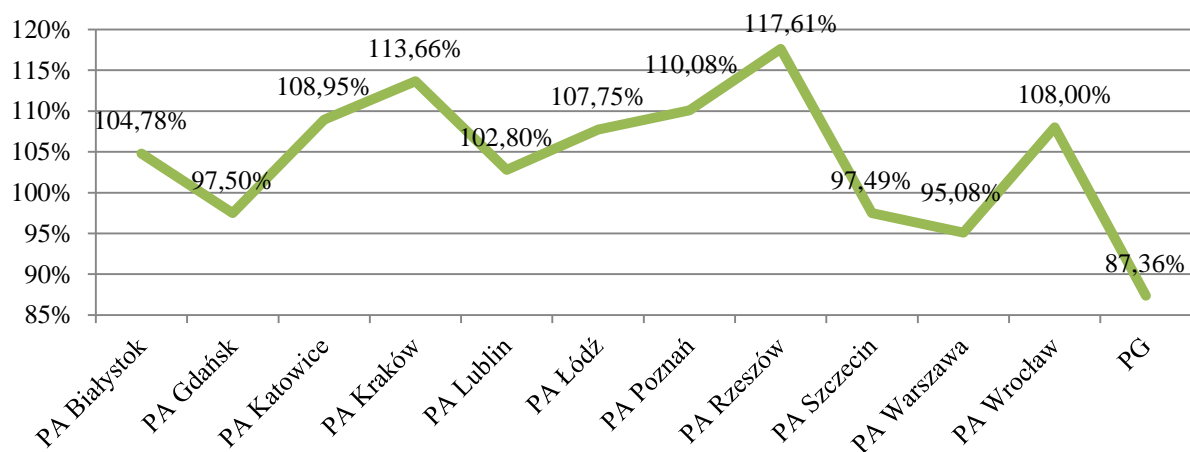
Wydatki na koszty postępowań prokuratorskich

Wykonanie wydatków w paragrafie 4170 *Wynagrodzenia bezosobowe* oraz § 4610 *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego* wyniosło w 2013 r. 168 772 tys. zł i było wyższe w stosunku do 2012 r. o 7 207 tys. zł tj. o 4,46 %. Wykonanie stanowi 43,89 % ogółu wydatków bieżących pozapłacowych (w 2012 r. 41,95 %). Plan wg ustawy budżetowej (151 904 tys. zł) w trakcie realizacji budżetu został zwiększony o kwotę 16 869 tys. zł i zamknął się kwotą 168 773 tys. zł. Dodatkowe środki stanowią 11,11 % wydatków zaplanowanych w ustawie.

Wydatki na prowadzone postępowania prokuratorskie w poszczególnych jednostkach przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013			6-3	5-4	6-5	6:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa	Plan po zmianach	Wykonanie					
		tys. zł								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Wydatki w części 88 dział 755	161 565	151 904	168 773	168 772	7 207	16 869	-1	104,46	111,11
1	PA Białystok	6 427	5 868	6 734	6 734	307	866	0	104,78	114,76
2	PA Gdańsk	24 761	22 388	24 142	24 142	-619	1 754	0	97,50	107,83
3	PA Katowice	18 473	18 320	20 126	20 126	1 653	1 806	0	108,95	109,86
4	PA Kraków	17 190	17 094	19 539	19 539	2 349	2 445	0	113,66	114,30
5	PA Lublin	14 089	13 499	14 484	14 484	395	985	0	102,80	107,30
6	PA Łódź	13 102	12 163	14 117	14 117	1 015	1 954	0	107,75	116,07
7	PA Poznań	12 883	11 887	14 182	14 182	1 299	2 295	0	110,08	119,31
8	PA Rzeszów	5 399	4 958	6 350	6 350	951	1 392	0	117,61	128,08
9	PA Szczecin	9 539	8 939	9 300	9 300	-239	361	0	97,49	104,04
10	PA Warszawa	23 702	22 679	22 537	22 536	-1 166	-142	-1	95,08	99,37
11	PA Wrocław	15 913	13 840	17 186	17 186	1 273	3 346	0	108,00	124,18
12	Prokuratura Generalna	87	269	76	76	-11	-193	0	87,36	28,25

Wykonanie wydatków w 2013 r. w stosunku do 2012 r. przedstawia poniższy wykres.

Wydatki na wynagrodzenia bezosobowe (§ 4170) wzrosły o 2 675 tys. zł, co stanowi wzrost na poziomie 3,89 %. Natomiast wydatki na postępowania sądowe i prokuratorskie (§ 4610) wzrosły o 4 532 tys. zł, czyli o 4,89 % w stosunku do 2012 r. Należy nadmienić, iż zobowiązania na koniec 2013 r. w tej grupie wydatków były wyższe o 43,40 % od zobowiązań na koniec 2012 r. i zamknęły się kwotą 13 044 tys. zł.

Realizacja wydatków wg poszczególnych paragrafów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012 r.	Wykonanie 2013 r.	4-3	4:3
		tys. zł			%
1	2	3	4	5	6
Wydatki na koszty postępowań prokuratorskich		161 565	168 772	7 207	104,46
1	§ 4170	68 805	71 480	2 675	103,89
2	§ 4610	92 760	97 292	4 532	104,89

Niniejsze wydatki generowane są toczącymi się postępowaniami prokuratorskimi, wynikającymi z obowiązujących regulacji prawnych w tym zakresie. W szczególności powyższe wydatki w 2013 r. dotyczyły:

- wynagrodzeń biegłych 59 173 tys. zł
- wynagrodzeń tłumaczy 12 246 tys. zł
- należności z tytułu wydawania opinii akademii medycznych 30 621 tys. zł
- należności z tytułu wydawania opinii pozostałych instytucji 24 053 tys. zł
- kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu 975 tys. zł
- kosztów zabezpieczenia komorniczego 745 tys. zł
- kosztów egzekucji komorniczej 12 tys. zł
- kosztów obserwacji szpitalnych 1 528 tys. zł
- kosztów przewozu zwłok 4 723 tys. zł
- kosztów sprowadzania, przewozu oskarżonego, świadków i biegłych 10 tys. zł
- opłat za parkowanie i holowanie zabezpieczonych pojazdów 1 993 tys. zł
- doręczeń wezwań i innych pism 27 627 tys. zł
- ogłoszeń w prasie, radiu i telewizji 187 tys. zł
- innych kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego 4 575 tys. zł
- kosztów przejazdów sędziów, prokuratorów i innych osób z powodu czynności w toku postępowania 181 tys. zł

Pozostałe wydatki bieżące pozapłacowe

Pozostałe wydatki bieżące związane z bieżącym funkcjonowaniem i działalnością powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury zostały zrealizowane w wysokości 215 749 tys. zł, tj. w wysokości 99,96 % planu po zmianach i 96,52 % poniesionych wydatków w roku 2012.

Ogółem w odniesieniu do ustawy budżetowej plan pozostałych wydatków bieżących został zwiększony o 17 256 tys. zł, co stanowi wzrost w wysokości 8,69 % ustawy.

Najistotniejsze pozycje w strukturze zrealizowanych wydatków w 2013 r. niniejszej grupy stanowią wydatki w następujących paragrafach klasyfikacji budżetowej:

- § 4300 *Zakup usług pozostałych* - 43 099 tys. zł (w 2012 r. - 42 236 tys. zł),
- § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* - 38 025 tys. zł (w 2012 r. - 35 300 tys. zł),
- § 4400 *Oplaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe* - 37 550 tys. zł (w 2012 r. - 35 161 tys. zł),
- § 4260 *Zakup energii* - 25 194 tys. zł (w 2012 r. - 24 242 tys. zł),
- § 4270 *Zakup usług remontowych* - 18 915 tys. zł (w 2012 r. - 27 272 tys. zł),
- § 4440 *Odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych* - 15 573 tys. zł (w 2012 r. - 15 627 tys. zł),
- § 4410 *Podróże służbowe krajowe* - 8 644 tys. zł (w 2012 r. - 8 606 tys. zł),
- §s4450 *Udzielone pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów i prokuratorów* - 6 231 tys. zł (w 2012 r. 12 413 tys. zł),
- § 4370 *Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii stacjonarnej* - 4 666 tys. zł (w 2012 r. - 5 642 tys. zł),
- § 4140 *Wpłaty na PFRON* - 3 931 tys. zł (w 2012 r. - 3 806 tys. zł),
- § 4480 *Podatek od nieruchomości* - 2 869 tys. zł (w 2012 r. - 2 504 tys. zł),
- § 4170 *Wynagrodzenia bezosobowe* - 1 677 tys. zł (w 2012 r. - 2 118 tys. zł),
- § 4430 *Różne opłaty i składki* - 1 476 tys. zł (w 2012 r. - 1 673 tys. zł).

Zestawienie pozostałych wydatków bieżących w ujęciu paragrafów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela.

§	Wyszczególnienie	2012	2013		6-3	5-4	6:3	6:5	
		Wykonanie	Ustawa	Plan po zmianach					Wykonanie
		tys. zł				%			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OGÓLEM		223 535	198 588	215 844	215 749	-7 786	17 256	96,52	99,96
4090	Honoraria	150	130	171	171	21	41	114,00	100,00
4140	Wpłaty na PFRON	3 806	0	3 931	3 931	125	3 931	103,28	100,00

§	Wyszczególnienie	2012		2013		6-3	5-4	6:3	6:5
		Wykonanie	Ustawa	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4170	Wynagrodzenia bezosobowe	2 118	1 677	1 677	1 677	-441	0	79,18	100,00
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	35 300	31 088	38 029	38 025	2 725	6 941	107,72	99,99
4230	Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	2	4	1	1	-1	-3	50,00	100,00
4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	25	71	27	27	2	-44	108,00	100,00
4260	Zakup energii	24 242	23 567	25 195	25 194	952	1 628	103,93	100,00
4270	Zakup usług remontowych	27 272	19 604	19 004	18 915	-8 357	-600	69,36	99,53
4280	Zakup usług zdrowotnych	693	770	709	709	16	-61	102,31	100,00
4300	Zakup usług pozostałych	42 236	39 539	43 099	43 099	863	3 560	102,04	100,00
4340	Zakup usług remontowo-konserwatorskich dot. obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych	200	750	1 062	1 062	862	312	531,00	100,00
4350	Zakup usług dostępu do internetu	1 332	1 468	1 294	1 294	-38	-174	97,15	100,00
4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej	1 045	1 190	575	574	-471	-615	54,93	99,83
4370	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii stacjonarnej	5 642	5 759	4 666	4 666	-976	-1 093	82,70	100,00
4380	Zakup usług obejmujących tłumaczenia	650	523	622	622	-28	99	95,69	100,00
4390	Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	112	136	79	79	-33	-57	70,54	100,00
4400	Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pom. garażowe	35 161	34 969	37 550	37 550	2 389	2 581	106,79	100,00
4410	Podróże służbowe krajowe	8 606	8 108	8 644	8 644	38	536	100,44	100,00
4420	Podróże służbowe zagraniczne	230	346	311	311	81	-35	135,22	100,00
4430	Różne opłaty i składki	1 673	1 766	1 476	1 476	-197	-290	88,22	100,00
4440	Odpisy na ZFŚS	15 627	15 671	15 573	15 573	-54	-98	99,65	100,00
4450	Udzielone pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów	12 413	6 367	6 231	6 231	-6 182	-136	50,20	100,00
4480	Podatek od nieruchomości	2 504	2 954	2 869	2 869	365	-85	114,58	100,00
4490	Pozostałe podatki na rzecz budżetu Państwa	117	120	0	0	-117	-120	0,00	-
4500	Pozostałe podatki na rzecz jednostek samorządu terytorialnego	1	1	1	1	0	0	100,00	100,00
4510	Opłaty na rzecz budżetu Państwa	266	203	310	310	44	107	116,54	100,00
4520	Opłaty na rzecz budżetów JST	402	584	841	841	439	257	209,20	100,00
4530	Podatek od towarów i usług (VAT)	0	5	0	0	0	-5	-	-
4540	Składki do organizacji międzynarodowych	0	0	13	13	13	13	-	100,00
4570	Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu pozostałych podatków i opłat	0	0	0	0	0	0	-	-
4580	Pozostałe odsetki	119	0	188	188	69	188	157,98	100,00
4590	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	466	0	716	716	250	716	153,65	100,00
4600	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jedn.org.	64	0	182	182	118	182	284,38	100,00
4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1 061	1 218	798	798	-263	-420	75,21	100,00

Realizacja budżetu w tej grupie wydatków wymagała zwiększenia planu wydatków w poszczególnych paragrafach w celu zabezpieczenia środków na bieżące funkcjonowanie jednostek prokuratury. Najwyższe zwiększenia nastąpiły w:

- § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* o kwotę 6 941 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było większe o 2 725 tys. zł (7,72 %),
- § 4140 *Wpłaty na PFRON* o kwotę 3 931 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było większe o 125 tys. zł (3,28 %),
- § 4300 *Zakup usług pozostałych* o kwotę 3 560 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było większe o 863 tys. zł (2,04 %),
- § 4400 *Oplaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe* o kwotę 2 581 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było większe o 2 389 tys. zł (6,79 %),
- § 4260 *Zakup energii* o kwotę 1 628 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było większe o 952 tys. zł (3,93 %),
- § 4590 *Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych* o kwotę 716 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było większe o 250 tys. zł (53,65 %).

Największe zmniejszenia nastąpiły w:

- § 4370 *Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii stacjonarnej* o kwotę 1 093 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było mniejsze o 976 tys. zł (17,30 %),
- § 4360 *Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej* o kwotę 615 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było mniejsze o 471 tys. zł (45,07 %),
- § 4270 *Zakup usług remontowych* o kwotę 600 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było mniejsze o 8 357 tys. zł (30,64 %). W trakcie realizacji budżetu plan wydatków w tym paragrafie został zwiększony o dodatkowe środki finansowe pochodzące z rezerwy ogólnej budżetu państwa w wysokości 540 tys. zł, które zostały przeznaczone na pokrycie kosztów wykonania remontów dachów budynków siedzib Prokuratury Okręgowej w Kielcach i Prokuratury Rejonowej w Międzyrzeczu,
- § 4700 *Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej* o kwotę 420 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było mniejsze o 263 tys. zł (24,79 %),

- § 4430 *Różne opłaty i składki* o kwotę 290 tys. zł, wykonanie w stosunku do 2012 r. było mniejsze o 197 tys. zł (11,78 %).

W grupie pozostałych wydatków bieżących najwyższe wydatki dotyczą:

- § 4300 *Zakup usług pozostałych* w kwocie 43 099 tys. zł, tj. w wysokości 102,04 % wykonania 2012 r. (42 236 tys. zł). W ramach tego paragrafu dominowały wydatki związane z zakupem usług ochrony fizycznej obiektów i monitoringu, wydatki związane z utrzymaniem czystości w jednostkach, usługami informatycznymi, usługami IP VPN, czy usługami drukarskimi,
- § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* w kwocie 38 025 tys. zł, tj. w wysokości 107,72 % wykonania 2012 r. (35 300 tys. zł). W ramach tego paragrafu dokonano zakupów materiałów i wyposażenia niezbędnych do bieżącego funkcjonowania jednostek prokuratury, takich jak m.in.: paliwa, papier, programy i licencje informatyczne, tusze i tonery, akcesoria biurowe, czy środki czystości. Dokonano również zakupu niezbędnego sprzętu i oprogramowania do wdrożenia systemu SIP Libra 2 w wyniku m.in. przesunięcia wydatków z § 4450 *Udzielone pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów i prokuratorów* w wysokości 6 376 tys. zł,
- § 4400 *Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe* w kwocie 37 550 tys. zł tj. w wysokości 106,79 % wykonania 2012 r. (35 161 tys. zł). Wydatki w tym paragrafie dotyczyły opłat ponoszonych przez jednostki prokuratury za najmowane budynki i powierzchnie z przeznaczeniem na siedziby poszczególnych prokuratur,
- § 4260 *Zakup energii* w kwocie 25 194 tys. zł tj. w wysokości 103,93 % wykonania 2012 r. (24 242 tys. zł),
- § 4270 *Zakup usług remontowych* kwocie 18 915 tys. zł tj. w wysokości 69,36 % wykonania 2012 r. (27 272 tys. zł). Na powyższą kwotę składają się m.in. naprawy sprzętu biurowego i informatycznego, naprawy i remonty samochodów oraz remonty infrastruktury będącej w zasobach prokuratury. Zadania remontowe o najwyższej zrealizowanej wartości dotyczą odpowiednio:
 - PO Olsztyn - remont budynku Prokuratury Rejonowej w Pisz - 997 tys. zł,
 - PO Bydgoszcz - remont budynku biurowego - 617 tys. zł,
 - PO Bydgoszcz -remont przystosowawczy na archiwum okręgowe - 746 tys. zł,
 - PO Katowice - remont PR Katowice-Północ - 808 tys. zł,
 - PO Gliwice - remont budynku PR Tarnowskie Góry – kontynuacja - 689 tys. zł,

- PO Nowy Sącz - remont budynku PO w Nowym Sączu- 807 tys. zł,
- PO Szczecin - remont budynku w Prokuraturze Rejonowej w Myśliborzu- 630 tys. zł,
- PO Koszalin - remont budynku Prokuratury Rejonowej w - 730 tys. zł.

Szczegółowe zestawienie zadań remontowych realizowanych w roku 2013 przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.).

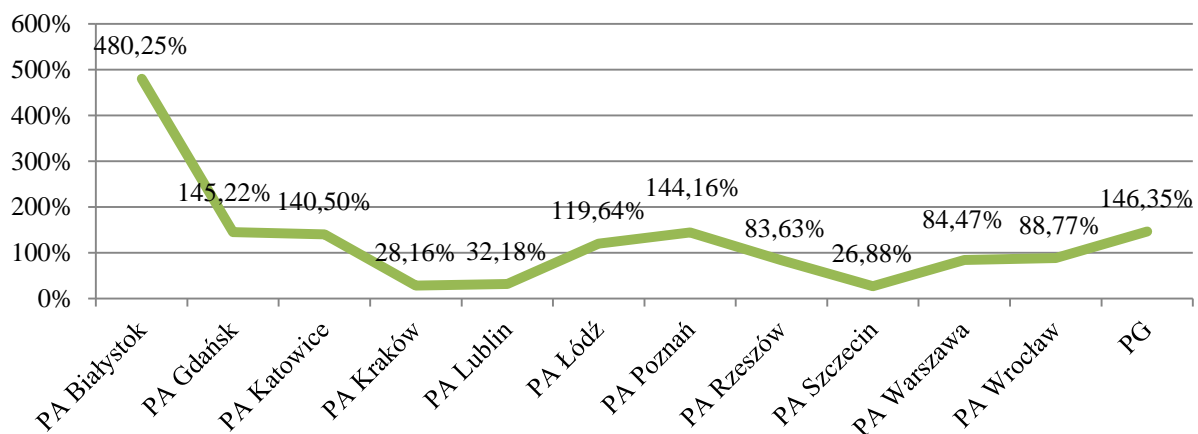
Wydatki majątkowe

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2013 r. wydatki majątkowe w wysokości 26 850 tys. zł zostały zrealizowane w kwocie 26 842 tys. zł, co stanowi 99,97 % planu oraz 92,22 % wydatków poniesionych w roku 2012 (29 106 tys. zł).

Zrealizowane wydatki majątkowe przez poszczególne prokuratury apelacyjne przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013			6-3	5-4	6-5	6:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa	Plan po zmianach	Wykonanie					
		tys. zł								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Wydatki w części 88 dział 755		29 106	26 850	26 850	26 842	-2 264	0	-8	92,22	100,00
1	PA Białystok	638	4 159	3 064	3 064	2 426	-1 095	0	480,25	73,67
2	PA Gdańsk	1 057	100	1 535	1 535	478	1 435	0	145,22	1 535,00
3	PA Katowice	4 531	6 051	6 366	6 366	1 835	315	0	140,50	105,21
4	PA Kraków	4 045	100	1 141	1 139	-2 906	1 041	-2	28,16	1 141,00
5	PA Lublin	2 893	927	931	931	-1 962	4	0	32,18	100,43
6	PA Łódź	998	100	1 194	1 194	196	1 094	0	119,64	1 194,00
7	PA Poznań	1 053	100	1 519	1 518	465	1 419	-1	144,16	1 519,00
8	PA Rzeszów	6 341	8 802	5 304	5 303	-1 038	-3 498	-1	83,63	60,26
9	PA Szczecin	3 758	100	1 010	1 010	-2 748	910	0	26,88	1 010,00
10	PA Warszawa	644	100	544	544	-100	444	0	84,47	544,00
11	PA Wrocław	641	100	569	569	-72	469	0	88,77	569,00
12	Prokuratura Generalna	2 507	6 211	3 673	3 669	1 162	-2 538	-4	146,35	59,14

Wykonanie wydatków majątkowych w 2013 r. w stosunku do wykonania 2012 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykonanie wydatków majątkowych wg poszczególnych paragrafów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012 r.	Wykonanie 2013 r.	4-3	4:3
		tys. zł			%
1	2	3	4	5	6
Wydatki majątkowe		29 106	26 842	-2 264	92,22
1	§ 6050	18 522	15 652	-2 870	84,50
2	§ 6060	10 584	11 190	606	105,73

Na powyższe wykonanie składają się wydatki w paragrafach:

- § 6050 - *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych* – wykonanie w wysokości 99,97 % planu po zmianach (15 657 tys. zł) w kwocie 15 652 tys. zł było niższe o 2 870 tys. zł od wykonana w roku 2012 r. (18 522 tys. zł). Zrealizowane wydatki stanowiły 84,50 % wydatków roku 2012. W trakcie 2013 roku zakończono 14 zadań inwestycyjnych, w tym 3 zadania - w wyniku których uzyskano przyrost powierzchni o 6 185 m², 5 zadań inwestycyjnych w zakresie termomodernizacji budynków – w wyniku czego uzyskano wymagane parametry termoizolacyjności obiektów i poprawę warunków pracy, 6 zadań inwestycyjnych w zakresie dostosowania do użytkowania przez osoby niepełnosprawne i poprawy warunków bhp i wymagań ppoż. Realizowano również 4 zadania inwestycyjne planowane do zakończenia po 2013 roku. Zakończono również opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla sześciu zadań inwestycyjnych. Omawiane zadania inwestycyjne były realizowane zgodnie

z planem. Zmniejszone środki w § 6050 w kwocie 2 843 tys. zł zostały przeniesione (za zgodą Ministra Finansów z dnia 30 kwietnia 2013 roku i z dnia 8 sierpnia 2013 roku) na § 6060, z przeznaczeniem na dostosowanie obiektu Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu przy ul. Młyńskiej dla potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez wykonanie dźwigu osobowego oraz na zakup sprzętu komputerowego niezbędnego do wdrożenia systemu SIP „Libra 2”;

- § 6060 - *Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych* – plan po zmianach na koniec 2013 r. wyniósł 11 193 tys. zł i stanowił 134,05 % wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej. Zrealizowane wydatki w wysokości 11 190 tys. zł są wyższe o 606 tys. zł od wykonania w 2012 r. (10 584 tys. zł). Wydatki w tym paragrafie dotyczą m.in.: nabycia środków transportu, zakupu sprzętu oprogramowania informatycznego oraz wyposażenia jednostek prokuratur.

Szczegółowe dane z realizacji:

- zadań inwestycyjnych, finansowanych ze środków budżetowych oraz wykaz zadań inwestycyjnych zakończonych w 2013 roku (z efektami rzeczowymi w postaci uzyskanych powierzchni netto w m²) przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.);
- zakupów inwestycyjnych, finansowanych ze środków budżetowych oraz szczegółowe zestawienie zakupów inwestycyjnych przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.).

Realizując postanowienia rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r. nr 75 poz. 690), powszechne jednostki organizacyjne prokuratury w 2013 roku zrealizowały działania w obiektach (będących w trwałym zarządzie jednostek prokuratury), mające na celu dostosowanie obiektów do użytku przez osoby niepełnosprawne oraz poprawę warunków bhp i wymagań ppoż. Informację o działaniach dostosowania obiektów do użytku przez osoby niepełnosprawne oraz o poprawy warunków bhp i wymagań ppoż. zrealizowanych w 2013 roku przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.).

Informację o przedsięwzięciach z zakresu efektywności energetycznej zrealizowanych w 2013 roku przez powszechne jednostki organizacyjne prokuratury przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.).

Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury od 2010 roku realizują zadania inwestycyjne i remontowe mające na celu poprawę warunków lokalowych, zwracając szczególną uwagę, by nowoprojektowane obiekty były nowoczesne i energooszczędne oraz budowane (przebudowywane) z zastosowaniem materiałów tradycyjnych, przyjaznych dla ludzi i środowiska. Pomimo zrealizowania w latach 2010 - 2013 wielu zadań inwestycyjnych na łączną kwotę 87 336 tys. zł (w tym: 2010 rok – 22 669 tys. zł, 2011 rok - 30 492 tys. zł, 2012 rok – 18 522 tys. zł i 2013 rok – 15 652 tys. zł.) nadal funkcjonują jednostki, w których ze względu na brak odpowiedniej liczby pomieszczeń kilku prokuratorów pracuje w jednym pokoju, pokoje są równocześnie pomieszczeniami do przechowywania akt, co nie zapewnia standardów pracy nawet na minimalnym poziomie.

Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych uzależniona jest od ograniczonych możliwości finansowych budżetu Prokuratury, co jest głównym czynnikiem uniemożliwiającym wdrożenie nowych inwestycji, a tym samym zmiany takiego stanu rzeczy w przewidywalnym czasie.

Ponadto na podstawie systematycznie dokonywanych przeglądów technicznych oraz analizy potrzeb wynikających z konieczności poprawy warunków pracy prokuratorów i pracowników niezbędne jest dalsze, sukcesywne przeprowadzanie prac remontowych i robót budowlanych w budynkach należących do zasobu Skarbu Państwa, pozostających w trwałym zarządzie jednostek prokuratury. Bilansując potrzeby remontowo – inwestycyjne tego zasobu, planuje się na przestrzeni najbliższych lat podnoszenie standardu budynków poprzez realizację robót budowlanych, połączonych z przebudową istniejących obiektów (w ramach możliwości wynikających z posiadanych środków finansowych).

Poprzez działania prowadzone na rzecz pozyskiwania w trwały zarząd nowych nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych (inwestycyjnych) i realizowanie zadań inwestycyjnych i remontowych, prokuratura dąży do sukcesywnego ograniczania najmu powierzchni biurowych na rynku komercyjnym.

Zauważyć należy, że bez uzyskania dodatkowego wsparcia finansowego, przy obecnym poziomie finansowania inwestycji, poprawa warunków pracy prokuratorów nie będzie możliwa.

Informację o istotnych niedoborach powierzchni (wraz z szacunkowym kosztem budowy lub przebudowy posiadanego obiektu) w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury (sporządzoną w oparciu o informacje przekazane przez prokuratury apelacyjne) przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.).

W 2013 roku zrealizowano szereg działań oszczędnościowych (w tym działań poprawy efektywności pracy) oraz działań długookresowych, które rozpoczęły się w 2013 roku i skutkować będą efektami rzeczowymi lub finansowymi w latach następnych, w wyniku których uzyskano lub uzyska się następujące efekty:

- efekty oszczędnościowe – 1 502 tys. zł, informację o efektach przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.),
- działania długookresowe – rocznie 15 072 tys. zł (po zakończeniu działań, uwarunkowanym zabezpieczeniem dodatkowych środków finansowych), informację przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.).

Projekty realizowane z udziałem środków Unii Europejskiej

Prokuratura Generalna w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizuje projekt „*Wdrożenie oceny okresowej prokuratorów*” oraz w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka projekt „*Wdrożenie systemu digitalizacji akt postępowań przygotowawczych oraz utworzenie lokalnych i centralnego repozytorium akt w postaci cyfrowej w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury*”.

Na realizację wyżej wymienionych projektów wydatkowano łącznie 166 tys. zł.

Rezultaty planowane do osiągnięcia w ramach projektu „*Wdrożenie oceny okresowej prokuratorów*” stanowią:

- zakup i wdrożenie narzędzia informatycznego wspomagającego ocenę okresową prokuratora,
- przeszkolenie metodą tradycyjną i e-learningową 2 000 prokuratorów dokonujących ocen okresowych i podlegających ocenie,
- przeszkolenie metodą tradycyjną 240 prokuratorów z zakresu wykorzystania systemu digitalizacji akt,
- wdrożenie w 10 % jednostek organizacyjnych prokuratury jednolitych kryteriów oceny jakości i efektywności pracy prokuratorów,
- opracowanie poradnika z zakresu oceny okresowej prokuratorów,
- konferencja dla 120 prokuratorów podsumowująca wdrożenie oceny okresowej.

Zakładany budżet na realizację projektu zaplanowany na okres: lipiec 2013 r. - czerwiec 2015 r. wynosi 4 022 tys. zł.

Celem drugiego z ww. projektów jest:

- wdrożenie systemu digitalizacji akt postępowań przygotowawczych, utworzenie w jednostkach organizacyjnych prokuratury lokalnych systemów gromadzenia, przetwarzania i udostępniania zdigitalizowanych akt (na poziomie prokuratur okręgowych i prokuratur apelacyjnych) oraz centralnych repozytoriów na poziomie prokuratur okręgowych.
- zwiększenie efektywności funkcjonowania struktur organizacyjnych prokuratury, stworzenie mechanizmu udostępniania danych obywatelom upoważnionym do uzyskania dostępu do akt postępowania oraz stworzenie mechanizmu wymiany danych z innymi organami ścigania przestępstw oraz wymiaru sprawiedliwości.

Produktami projektu będzie infrastruktura informatyczna oraz oprogramowanie aplikacyjne, służące przeprowadzaniu procesu digitalizacji akt, przetwarzaniu tych danych i ich wykorzystaniu przez pracowników jednostek organizacyjnych prokuratury oraz ich udostępnianiu odbiorcom ostatecznym produktów projektu.

Łączne nakłady inwestycyjne projektu na lata 2012-2014 oszacowano na 30 490 tys. zł.

Zobowiązania

Na koniec roku 2013 r. w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury wystąpiły zobowiązania niewymagalne w kwocie 106 370 tys. zł.

Na kwotę zobowiązań składają się zobowiązania w dziale 753 w wysokości 6 tys. zł, oraz w dziale 755 w wysokości 106 364 tys. zł, w tym:

- w grupie świadczeń na rzecz osób fizycznych – 107 tys. zł (w 2012 r. – 100 tys. zł),
- w grupie wynagrodzeń – 82 537 tys. zł (w 2012 r. – 76 662 tys. zł),
- w grupie pochodnych od wynagrodzeń – 4 726 tys. zł (w 2012 r. – 4 697 tys. zł),
- w grupie wydatków bieżących pozapłacowych – 18 994 tys. zł (w 2012 r. – 14 032 tys. zł),

w tym:

- koszty postępowań prokuratorskich – 13 044 tys. zł (w 2012 r. – 9 096 tys. zł),
- pozostałe wydatki bieżące – 5 950 tys. zł (w 2012 r. – 4 936 tys. zł),

Zobowiązania niewymagalne w części 88 z podziałem na grupy rodzajowe przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2012	2013	3-2	3:2
	tys. zł			%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Zobowiązania w części 88 ogółem	95 517	106 370	10 853	111,36
Zobowiązania w części 88 dział 753	3	6	3	200,00
Zobowiązania w części 88 dział 755	95 514	106 364	10 850	111,36
ŚWIADCZENIA NA RZECZ OSÓB FIZYCZNYCH	100	107	7	107,00
WYDATKI BIEŻĄCE	95 391	106 257	10 866	111,39
w tym:				
wynagrodzenia	76 662	82 537	5 875	107,66
pochodne od wynagrodzeń	4 697	4 726	29	100,62
pozapłacowe wydatki bieżące	14 032	18 994	4 962	135,36
w tym:				
wydatki na postępowania prokuratorskie	9 096	13 044	3 948	143,40
pozostałe wydatki bieżące	4 936	5 950	1 014	120,54
WYDATKI MAJĄTKOWE	23	0	-23	0,00

Główną część wykazanych zobowiązań stanowią zobowiązania związane z wynagrodzeniami. Są to wykazywane corocznie zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego, w paragrafie § 4040 w wysokości 82 341 tys. zł oraz w paragrafie 4070 w kwocie 18 tys. zł. W odniesieniu do ubiegłego roku zobowiązania stanowią 107,66 % i są wyższe o 5 875 tys. zł.

Zobowiązania odnoszące się do wydatków na pochodne od wynagrodzeń (przede wszystkim zobowiązania z tytułu pochodnych od dodatkowego wynagrodzenia rocznego) stanowiły łączną kwotę 4 726 tys. zł. Niniejsze zobowiązania stanowią 100,62 % wykazanych zobowiązań w roku 2012.

Znaczną część zobowiązań stanowią zobowiązania dotyczące kosztów postępowań prokuratorskich. W 2013 r. ich wielkość wyniosła 13 044 tys. zł i była wyższa od zobowiązań na koniec 2012 r. o 3 948 tys. zł, tj. o 43,40 %.

Wykonanie budżetu zadaniowego prokuratury w 2013 r.

Wydatki *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury* w układzie zadaniowym w 2013 r. realizowane były w trzech funkcjach budżetu państwa:

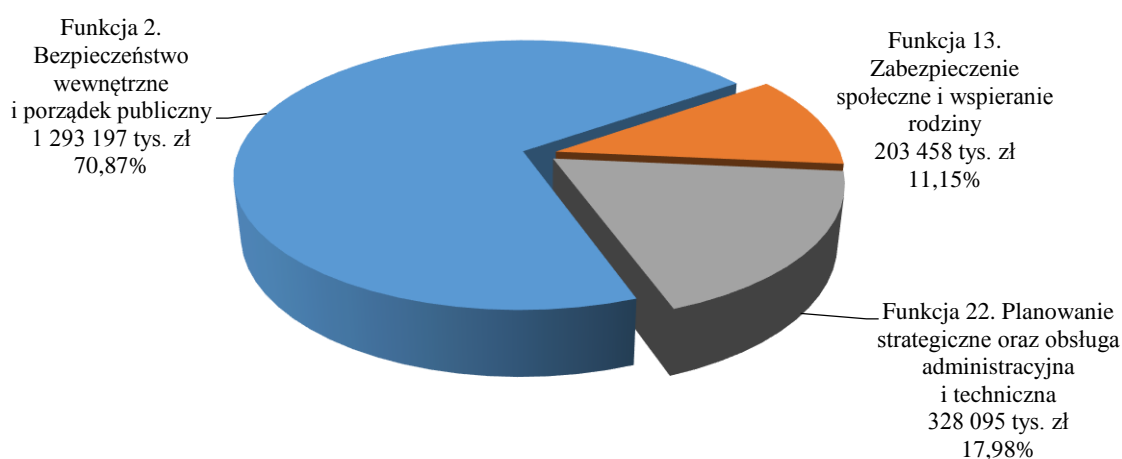
- Funkcja 2. Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny,
- Funkcja 13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny,
- Funkcja 22. Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna.

W ujęciu kwotowym największe wydatki dotyczą funkcji 2. *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny*, gdzie wykonanie wyniosło 1 293 197 tys. zł i stanowi 70,87 % całego wykonania budżetu. Udział w wysokości 17,98 % wynikający ze zrealizowanych wydatków w kwocie 328 095 tys. zł przypada na funkcję 22. *Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna*. Wydatki odnoszące się do w funkcji 13. *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* zrealizowano w wysokości 203 458 tys. zł, co stanowiło pozostałe 11,15% wydatków ogółem.

Zestawienie wykonania wydatków w układzie funkcji przedstawia poniższa tabela

L.p.	Numer i nazwa funkcji	Wykonanie 2013 r.	
		tys. zł	%
1	2	3	4
OGÓLEM WYDATKI		1 824 750	100,00
1	2. Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny	1 293 197	70,87
2	13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	203 458	11,15
3	22. Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna	328 095	17,98

Strukturę wykonania wydatków w układzie zadaniowym przedstawia poniższy wykres.

Prokurator Generalny, dysponent części 88, na realizację zadania 2.3. *Strzeżenie praworządności i czuwanie nad ściganiem przestępstw przez prokuraturę* w 2013 r.

wydatkował kwotę 1 293 197 tys. zł. Celem zadania było zagwarantowanie bezpieczeństwa państwa i obywateli. Cel miał zostać osiągnięty poprzez:

- poprawę sprawności i skuteczności zwalczania przestępstw,
- poprawę sprawności i skuteczności prowadzonych postępowań,
- zwalczanie przestępczości zorganizowanej,
- zapewnienie realizacji procesowych i pozaprocessowych uprawnień Prokuratora Generalnego,
- realizację zadań Prokuratora Generalnego w postępowaniach przed SN, TK, NSA oraz koordynowanie, monitoring i nadzór nad prowadzonymi postępowaniami przygotowawczymi.

Do monitorowania realizacji zadania wykorzystano następujące mierniki:

- wskaźnik pozostałości spraw karnych na następny okres sprawozdawczy – wskazując wartość docelową na 2013 r. w wysokości 0,89,
- wskaźnik skuteczności ścigania – wskazując wartość docelową w wysokości 83,3,
- średnie miesięczne obciążenie sprawami karnymi w prokuraturach rejonowych - wskazując wartość docelową w wysokości 22,5,
- wskaźnik skuteczności ścigania przestępczości zorganizowanej – wskazując wartość docelową w wysokości 77,9,
- liczba spraw zarejestrowanych w repertoriach PG – wskazując wartość docelową w wysokości 1448,
- liczba spraw rozpatrywanych przez: TK, SN, NSA z udziałem Prokuratora Generalnego lub prokuratorów Prokuratury Generalnej- wskazując wartość docelową w wysokości 744,
- liczba spraw zarejestrowanych w rejestrach Dsn, Dsa, Mn - – wskazując wartość docelową w wysokości 2115.

Wskaźnik pozostałości spraw karnych na następny okres sprawozdawczy jest wyliczany poprzez odniesienie liczby spraw karnych pozostających do załatwienia na następny okres sprawozdawczy do przeciętnego miesięcznego wpływu spraw karnych, w danym okresie sprawozdawczym. W roku 2013 wartość wskaźnika wyniosła łącznie 0,93 sprawy i w odniesieniu do planowanej wartości 0,89, z czego wynika, że zmniejszyła się liczba spraw karnych załatwionych w stosunku do wpływu takich spraw w danym okresie sprawozdawczym.

Wskaźnik skuteczności ścigania odnosi się do osób podejrzanych (oskarżonych) i jest odsetkiem liczby osób podejrzanych w sprawach karnych przesłanych sądowi celem rozpoznania, podzielonej przez liczbę osób podejrzanych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Uzyskana wartość wskaźnika wyniosła 81,5 i nieznacznie odbiega od planowanej (83,3), co oznacza osiągnięcie wskaźnika w niewielkim stopniu mniej korzystnego z punktu widzenia realizacji celów i zadań prokuratury.

Średnie miesięczne obciążenie sprawami karnymi w prokuraturach rejonowych za 2013 r. wyniosło 22,2 sprawy i było w nieznacznym stopniu niższe od zakładanej wartości 22,5. Na wartość wskazanego miernika istotny wpływ miała spadek ilości spraw karnych zarejestrowanych w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury w 2013 r. wynikający również ze zmian prawa karnego.

Wskaźnik skuteczności ścigania przestępczości zorganizowanej, który odnosi się do osób podejrzanych (oskarżonych) w sprawach prowadzonych w Wydziałach do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Prokuraturach Apelacyjnych i jest odsetkiem liczby osób podejrzanych w sprawach karnych przesłanych sądowi celem rozpoznania, w stosunku do liczby osób podejrzanych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. W budżecie zadaniowym na 2013 r. zakładano wartość tego miernika w wysokości 77,9, a uzyskano wartość 79,1 co oznacza osiągnięcie wskaźnika korzystniejszego z punktu widzenia realizacji celów i zadań prokuratury.

Liczba spraw zarejestrowanych w repertoriach PG wyniosła 1515, przy zakładanej wartości 1448 sprawy.

Liczba spraw rozpatrywanych przez: TK, SN, NSA z udziałem Prokuratora Generalnego – z danych statystycznych dotyczących działalności Prokuratury Generalnej wynika, iż w 2013 r. przed TK, SN i NSA rozpatrzono łącznie 943 sprawy z udziałem Prokuratora Generalnego lub prokuratorów Prokuratury Generalnej, co stanowi 127 % planowanej wartości w całym 2013 r.(744) Uzyskana wartość wskaźnika świadczy o dużym zaangażowaniu zarówno Prokuratora Generalnego jak i prokuratorów Prokuratury Generalnej, którzy uczestniczyli we wszystkich sprawach rozpoznawanych przed TK, SN i NSA w omawianym okresie, w których ustawy wymagają ich udziału.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że z dniem 9 listopada 2013 r. weszły w życie zmiany przepisów Kodeksu karnego, w których dokonano modyfikacji penalizacji zachowania objętego dotychczas znamionami występku z art. 178a § 2 k.k. i przeniesienia odpowiedzialności za prowadzenie w stanie nietrzeźwym pojazdu innego niż mechaniczny na grunt przepisów Kodeksu wykroczeń. Podobna sytuacja dotyczyła niektórych czynów zabronionych skierowanych przeciwko mieniu, w których wartość szkody nie przekracza kwoty 400 zł, co spowodowało, że czyny tego rodzaju będące przedmiotem postępowań przygotowawczych z dniem 9 listopada 2013 r. stały się wykroczeniami, a w konsekwencji konieczne było umorzenie postępowań przygotowawczych w tym przedmiocie, co wpłynęło na wyniki statystyczne i w konsekwencji na osiągnięte mierniki.

Osiągnięte wartości mierników w odniesieniu do wskaźników związanych w prowadzonymi lub nadzorowanymi postępowaniami karnymi, tj. miernika pozostałości spraw karnych, miernika skuteczności ścigania i skuteczności zwalczania przestępczości zorganizowanej tylko w nieznaczny sposób odbiegają od zakładanych w budżecie zadaniowym na 2013 r. Mając na uwadze, iż zakładano osiągnięcie maksymalnie dobrych wyników statystycznych, nieznaczny spadek wartości mierników nie wpływa w sposób istotny na ocenę realizacji założonych celów.

Odnosząc się do miernika liczby **spraw zarejestrowanych w Prokuraturze Generalnej w rejestrach Dsa, Dsn i Mn**, wskazać należy, iż zakładano jego wartość na poziomie z 2012 r. – 2 115 spraw. Na koniec 2013 r. wykonanie tego miernika wyniosło 1 592 sprawy, co było efektem wprowadzenia poważnych zmian obowiązków ciążących na powszechnych jednostkach prokuratury w związku z monitorowaniem przestępstw spenalizowanych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Z dniem 1 lipca 2013 r. zniesiono bowiem obowiązek bieżącego nadsyłania informacji i dokumentów dotyczących postępowań prowadzonych w prokuraturach rejonowych, co spowodowało znaczny spadek ilości spraw wpisywanych w rejestrze Mn. Podnieść jednakże należy, iż poziom realizacji wskazanego miernika nie wpływa w sposób istotny na ocenę realizacji z punktu widzenia realizacji celów i zadań prokuratury.

Na realizację funkcji 2. Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny, zadania 2.3. Strzeżenie praworządności i czuwanie nad ściganiem przestępstw przez prokuraturę przeznaczono 1 293 197 tys. zł, w tym na:

1. podzadanie 2.3.1 Realizacja zadań w zakresie postępowania karnego i pozakarnego kwotę 1 262 468 tys. zł,

2. podzadanie 2.3.2 Realizacja zadań *Prokuratora Generalnego* kwotę 30 729 tys. zł.

Na realizację funkcji 13. *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny zadania 13.2 Świadczenia społeczne, podzadania 13.2.5 podzadania Uposażenia dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku i uposażenia rodzinne* przeznaczono kwotę 203 458 tys. zł w tym na:

1. Uposażenia dla prokuratorów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń kwotę 159 032 tys. zł,
2. Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń kwotę 44 238 tys. zł,
3. Pozostałe świadczenia kwotę 188 tys. zł.

Na realizację funkcji 22. *Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna* w 2013 r. przeznaczono kwotę 328 095 tys. zł w tym na poszczególne zadania i podzadania:

1. zadanie 22.1. *Koordinacja merytoryczna działalności, planowania strategicznego i operacyjnego* – wydatkowana kwota wynosi 23 521 tys. zł w tym na:
 - podzadanie 22.1.1. *Promocja, reprezentacja urzędu i doradztwo o charakterze programowym i ogólnopolitycznym* kwotę 9 208 tys. zł,
 - podzadanie 22.1.2. *Ochrona informacji, danych osobowych, zarządzanie systemem bezpieczeństwa informacji oraz obsługa prawna* kwotę 8 286 tys. zł,
 - podzadanie 22.1.3. *Audyt oraz kontrola* kwotę 6 027 tys. zł.
2. zadanie 22.2. *Obsługa administracyjna* – wydatkowana kwota wynosi 88 551 tys. zł w tym na:
 - podzadanie 22.2.1. *Zarządzanie zasobami ludzkimi oraz realizacja polityki finansowej* na kwotę 53 535 tys. zł,
 - podzadanie 22.2.2. *Obsługa logistyczna* na kwotę 35 016 tys. zł.
3. zadanie 22.3. *Obsługa techniczna* - wydatkowana kwota wynosi 216 023 tys. zł w tym na:
 - podzadanie 22.3.1. *Zarządzanie systemami teleinformatycznymi* na kwotę 43 260 tys. zł,
 - podzadanie 22.3.2. *Utrzymanie i odnowa majątku* na kwotę 172 763 tys. zł.

Zestawienie wykonania wydatków w układzie funkcji i zadań w części 88 przedstawia poniższa tabela.

Funkcja / zadanie (nr i nazwa)	Wykonanie ogółem	w tym:		Cel	Miernik		
		Budżet państwa	Budżet Środków Europejskich		Nazwa	Plan wg ustawy budżetowej 2013 r.	Wykonanie
1	2	3	4	5	6	7	8
2. Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny	1 293 197	1 293 056	141				
2.3.Strzeżenie praworządności i czuwanie nad ściganiem przestępstw przez prokuraturę	1 293 197	1 293 056	141	Zagwarantowanie bezpieczeństwa państwa i obywateli	Wskaźnik pozostałości spraw karnych na następny okres sprawozdawczy	0,89	0,93
13.Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	203 458	203 458	0				
13.2. Świadczenia społeczne	203 458	203 458	0	Sprawną realizacją ustawowo określonych świadczeń wypłacanych z budżetu państwa sędziom i prokuratorom w stanie spoczynku i ich rodzinom	Liczba świadczeniobiorców	2226	2167
22.Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna	328 095	328 095	0				
22.1.Koordinacja merytoryczna działalności, planowania strategicznego i operacyjnego	23 521	23 521	0				
22.2.Obługa administracyjna	88 551	88 551	0				
22.3.Obługa techniczna	216 023	216 023	0				
Wydatki ogółem	1 824 750	1 824 609	141				

Szczegółowe zestawienie realizacji budżetu w układzie funkcji, zadań, podzadań i działań przedstawiono w odrębnym załączniku (tom Zestawienia 2013 r.).

Kontrola wykonania budżetu państwa w części 88 - powszechne jednostki organizacyjne prokuratury za 2012 r. przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2012 roku w części 88 - *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury*. Przedmiotowa ocena została sformułowana w wyniku kontroli przeprowadzonych w I kwartale 2013 roku w Prokuraturze Generalnej oraz sześciu podległych jej jednostkach. Na oceną ogólną złożyły

się pozytywne oceny cząstkowe w poszczególnych kontrolowanych obszarach, obejmujących realizację wydatków budżetowych, księgi rachunkowe, sprawozdawczość oraz nadzór dysponenta części nad gospodarką finansową.

Kontrola dotyczyła następujących jednostek:

- Prokuratura Generalna – ocena pozytywna,
- Prokuratura Apelacyjna w Rzeszowie - ocena pozytywna,
- Prokuratura Okręgowa w Rzeszowie - ocena pozytywna,
- Prokuratura Apelacyjna w Łodzi - ocena pozytywna,
- Prokuratura Okręgowa w Łodzi - ocena pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości,
- Prokuratura Apelacyjna we Wrocławiu - ocena pozytywna.

Uwagi zaprezentowane w protokołach z przeprowadzonej kontroli oraz wystąpieniach pokontrolnych zostały szczegółowo omówione z wszystkimi dysponentami środków budżetowych oraz były monitorowane w zakresie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Kontrole realizowane przez Prokuraturę Generalną (Departament Budżetu i Majątku Prokuratury)

W roku 2013 Departament Budżetu i Majątku Prokuratury przeprowadził kontrole finansowo – gospodarcze w 11 jednostkach prokuratury.

Kontrole problemowe dotyczyły następujących tematów i były przeprowadzone w poniższych jednostkach:

System kontroli zarządczej w zakresie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości oraz mechanizmów wewnętrznej kontroli operacji finansowych i gospodarczych:

- Prokuratura Okręgowa w Białymstoku,
- Prokuratura Okręgowa w Opolu,
- Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze,
- Prokuratura Okręgowa w Elblągu.

Realizacja budżetu w części 88 - *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury* w 2012 roku. Kontrola dochodów i wydatków budżetowych oraz wykonania planu finansowego jednostki:

- Prokuratura Apelacyjna w Białymstoku ,
- Prokuratura Okręgowa w Poznaniu.

Zgodność sprawozdawczości budżetowej z ewidencją księgową:

- Prokuratura Okręgowa w Koninie,
- Prokuratura Okręgowa w Krośnie,
- Prokuratura Okręgowa w Świdnicy,
- Prokuratura Okręgowa w Gorzowie Wielkopolskim,

Realizacja zaleceń pokontrolnych NIK (kontrola sprawdzająca):

- Prokuratura Okręgowa w Warszawie.

Kontynuowana była również w dniach 10 - 18 stycznia 2013 r. jedna kontrola doraźna w Prokuraturze Generalnej (rozpoczęta 17 grudnia 2012 roku) nt. Planowanie i dokonywanie w latach 2011 i 2012 zakupów informatycznych, realizowanych na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

Plan kontroli na 2013 rok sporządzony został w oparciu o analizy ryzyka wystąpienia nieprawidłowości w jednostkach organizacyjnych prokuratury, ustaleń z kontroli z 2010, 2011 roku Najwyższej Izby Kontroli oraz na podstawie analiz realizacji budżetu w części 88 *Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury*.

Kontrolowane prokuratury nie zgłosiły zastrzeżeń do ustaleń, ocen i wniosków przedstawionych w sprawozdaniach, a ich realizacja przebiegała prawidłowo.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie systemu kontroli zarządczej znowelizowano w prokuraturach wewnętrzne regulacje dotyczące obiegu dokumentów finansowych, ich kontroli oraz nadzoru nad działalnością finansowo - gospodarczą prokuratur, poczyniono ustalenia w zakresie dokonywania analiz ryzyka wystąpienia nieprawidłowości w zakresie działalności finansowej.

W czasie kontroli przeprowadzono szkolenia instruktażowe dotyczące regulacji w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, metodyki kontroli oraz nieprawidłowości w jednostkach organizacyjnych, ujawnianych przez Najwyższą Izbę Kontroli oraz Wydział Nadzoru Finansowego i Analiz Departamentu Budżetu i Majątku Prokuratury. Z wynikami kontroli zapoznano wszystkich dysponentów środków budżetu państwa funkcjonujących w prokuraturze.

II. Postępowanie przygotowawcze

Zadania prokuratury w zakresie strzeżenia praworządności oraz czuwania nad ściganiem przestępstw realizuje Prokurator Generalny, podlegli mu prokuratorzy powszechnych i wojskowych jednostek organizacyjnych oraz prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury stanowią – Prokuratura Generalna, 11 prokuratur apelacyjnych, 45 prokuratur okręgowych oraz 357 prokuratur rejonowych.

Wyniki pracy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, w odniesieniu do postępowań przygotowawczych za 2013 r. przedstawiają się następująco.

W 2013 r. w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury zarejestrowano łącznie 1 130 082 sprawy karne. W porównaniu z 2012 r. wpływ spraw tego rodzaju zmniejszył się o 20 417, przy wskaźniku dynamiki za ten okres wynoszącym 98,2 %.

Sprawozdania statystyczne z działalności powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury dotyczą liczby spraw i sposobu ich załatwienia. Sprawozdawczość powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury prowadzona jest na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439) i wydanego na jej podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2012 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 1391). Dane statystyczne powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury za 2013 r. gromadzone były w oparciu o formularze statystyczne ustalone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2013 r. w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 1223), które nie obejmowały danych odnoszących się do rodzaju przestępstw. Niezależnie od powyższego, zebrano dane statyczne w zakresie wybranych kategorii przestępstw, charakterystycznych dla szerebu prokuratur rejonowych oraz wybrane dane o charakterze statystycznym i informacje w związku z monitoringiem określonych kategorii przestępstw.

Uzyskiwane obecnie dane o charakterze przedmiotowym, pomimo ich ograniczonego zakresu, są wystarczające dla oceny funkcjonowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

W 2013 r. załatwiono ogółem w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury 1 133 037 spraw karnych, o 9 492 mniej niż w roku ubiegłym (wskaźnik dynamiki za ten okres wyniósł 99,2 %).

Przy uwzględnieniu powyższych danych podnieść należy, iż na koniec 2013 r. zmniejszyła się w skali kraju - w porównaniu z 2012 r. – o 2 955 (z 91 007 - do 88 052) łączna liczba spraw pozostałych do załatwienia na następny okres sprawozdawczy.

W odniesieniu do czasu trwania postępowania, zwiększyła się o 7 liczba spraw o najdłuższym pod względem procesowym okresie ich prowadzenia, tj. pozostających w toku ponad 5 lat (z 78 spraw do 85).

Zwiększeniu uległa:

- liczba spraw pozostających w toku powyżej 3 m-cy do 6 m-cy o 1 419 (z 10 521 do 11 940),
- liczba spraw pozostających w toku powyżej 6 miesięcy do 1 roku o 442 (z 3 022 do 3 464),
- liczba spraw pozostających w toku powyżej roku do 2 lat o 132 (z 655 do 787),
- liczba spraw pozostających w toku powyżej 2 lat do 5 o 31 (z 358 do 389).

Na poszczególnych szczeblach prokuratury dane dotyczące spraw długotrwałych przedstawiają się następująco.

W prokuraturach apelacyjnych na koniec okresu sprawozdawczego pozostało niezakończonych 301 spraw (o 5 mniej niż w poprzednim roku), w tym pozostałość spraw o najdłuższym procesowym okresie ich prowadzenia kształtowała się następująco:

- 71 spraw trwających powyżej roku do 2 lat (o 3 więcej niż w 2012 r.);
- 85 spraw trwających powyżej 2 lat do 5 lat (o 5 więcej niż w 2012 r.);
- 48 spraw trwających ponad 5 lat (o 2 więcej niż w 2012 r.).

W prokuraturach okręgowych na koniec okresu sprawozdawczego pozostało niezakończonych 1 906 spraw (o 60 więcej niż w poprzednim roku), w tym pozostałość spraw o najdłuższym procesowym okresie ich prowadzenia kształtowała się następująco:

- 428 spraw trwających powyżej roku do 2 lat (o 43 więcej niż w 2012 r.);
- 281 spraw trwających powyżej 2 lat do 5 lat (o 24 więcej niż w 2012 r.);
- 37 spraw trwających ponad 5 lat (o 5 mniej niż w 2012 r.).

W prokuraturach rejonowych na koniec okresu sprawozdawczego pozostało niezakończonych 85 845 spraw (o 3 010 mniej niż w roku ubiegłym, z 88 855 w 2012 r. do

85 845 w 2013 r.), w tym pozostałość spraw o najdłuższym procesowym okresie ich prowadzenia kształtowała się następująco:

- 288 spraw trwających powyżej roku do 2 lat (o 86 więcej niż w 2012 r.);
- 23 spraw trwających powyżej 2 lat do 5 lat (o 2 więcej);
- nie odnotowano w 2013 r. spraw trwających ponad 5 lat.

Prokurator Generalny, mając na uwadze znaczącą liczbę spraw długotrwałych, w 2013 r. kontynuował działania zmierzające do ograniczenia ich liczby. Aktualne pozostało zobowiązanie prokuratorów apelacyjnych i okręgowych do podejmowania działań w kierunku zwiększenia sprawności postępowań przygotowawczych, prowadzonych w podległych im jednostkach organizacyjnych, w tym działań zmierzających do wyraźnego zmniejszenia liczby spraw długotrwałych. Zagadnienia te były omawiane podczas narad z kierownictwem podległych prokuratur, w związku z wynikami pracy po I półroczu 2013 r. W Prokuraturze Generalnej, w związku z opisanymi wyżej wynikami statystycznymi dotyczącymi spraw długotrwałych, dokonano ich szczegółowej analizy. W jej wyniku stwierdzono, iż monitorowanie tego rodzaju postępowań nadal wymaga znacznej uwagi i zainteresowania prokuratorów apelacyjnych.

Przedstawiając powyższe dane, należy mieć na uwadze, iż rzeczywiste przyczyny długotrwałości prowadzonych postępowań, w przeważającej mierze, miały charakter obiektywny i należały do nich:

- szeroki zakres podmiotowy i przedmiotowy postępowania, jego skomplikowany i wielowątkowy charakter, z czym wiąże się obszerność materiału dowodowego, pracochłonność realizowanych czynności dowodowych oraz konieczność uzyskiwania obszernej dokumentacji księgowej, podatkowej, bankowej itp.,
- długotrwałe oczekiwanie na opinie biegłych różnych specjalności (zwłaszcza z zakresu badania pisma ręcznego, rachunkowości i finansów, fonoskopii, informatyki) oraz na zakończenie kontroli skarbowych,
- konieczność zawieszenia postępowania z uwagi na niemożność ustalenia miejsca pobytu podejrzanego oraz istotnego świadka w kraju i za granicą, realizacja procedur poszukiwawczych oraz procedur związanych z wydaniem ENA,
- skierowanie wniosku o dokonanie czynności w drodze międzynarodowej lub krajowej pomocy prawnej i oczekiwanie na jego realizację,
- długotrwała analiza materiałów z kontroli operacyjnej, odtwarzanie zapisów bilingów i konieczność wykonywania czynności w oparciu o materiały niejawne,

- podejmowanie postępowań wcześniej umorzonych,
- długotrwałe rozpoznawanie środków odwoławczych w sądach.

Przyczyny te od dłuższego czasu nie ulegają zmianie. Dostrzec należy, że w ostatnich latach następowała znacząca poprawa sprawności postępowań, choć powody ich długotrwałości o charakterze obiektywnym nie zostały wyeliminowane. Dotyczy to w szczególności trudności z szybkim uzyskiwaniem opinii biegłych o odpowiednim poziomie merytorycznym, a także wyników międzynarodowej pomocy prawnej. Nieuniknione było więc czasowe pogorszenie wskaźników. Nie zwalnia to jednak z obowiązku podejmowania wszelkich możliwych działań mających na celu skrócenie czasu trwania postępowań przygotowawczych. Takie działania prowadzono, podobnie jak w latach poprzednich. Ich szerszy opis jest umieszczony w rozdziale IX.

Podkreślić trzeba także, iż w 2013 r. obowiązywały zalecenia Prokuratora Generalnego, mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości stwierdzonych w toku lustracji tej kategorii spraw prowadzonych z jego inicjatywy, w latach poprzednich, dotyczące:

- właściwego ukierunkowania prowadzonych postępowań i planowania czynności od wstępnego etapu postępowania,
- zapewnienia rytmiczności czynności procesowych w toku postępowania i przestrzegania wyznaczonych terminów ich realizacji w celu wyeliminowania nieuzasadnionych okresów bezczynności,
- zapewnienia właściwego poziomu merytorycznego wykonywanych czynności w celu uniknięcia potrzeby ich ponownego lub uzupełniającego przeprowadzania,
- sprawowania merytorycznego nadzoru nad czynnościami procesowymi wykonywanymi przez organu uprawnione do prowadzenia postępowania oraz właściwej reakcja na stwierdzone nieprawidłowości,
- niezwłocznego podejmowanie postępowania po ustaniu przyczyny uzasadniającej jego zawieszenie,
- zapewnienia właściwego poziomu merytorycznego decyzji kończących postępowanie (zarówno postanowień o umorzeniu, jak i aktów oskarżenia).

Zadania związane z monitorowaniem działań prokuratorów w kierunku zmniejszenia liczby spraw długotrwałych będą kontynuowane.

Istotny wpływ na poprawę sprawności i szybkości skomplikowanych postępowań przygotowawczych powinno mieć stosowanie wytycznych Prokuratora Generalnego z dnia

7 listopada 2013 r. w sprawie sposobu prowadzenia postępowań przygotowawczych złożonych przedmiotowo.

Potrzeba ich wydania wynika z konieczności ujednoczenia praktyki, a także usunięcia pojawiających się w niej nieprawidłowości polegających między innymi na bezzasadnym prowadzeniu postępowań przygotowawczych obejmujących czyny, które nie pozostają ze sobą w łączności podmiotowej lub przedmiotowej, co niejednokrotnie skutkuje przewlekłością postępowania, a także długotrwałym niewykonywaniu jakichkolwiek czynności dowodowych w wątkach dotyczących niektórych czynów, wynikającym wyłącznie z realizacji działań procesowych w innych wątkach postępowania. Wytyczne te nakazują w szczególności porządkowanie wielowątkowych spraw i ich dzielenie, co powinno wydatnie skrócić czas ich prowadzenia. Należy bowiem zauważyć, że odnoszą się do tych spraw, które, ze względu na wielość czynów nimi objętych, toczono są najdłużej. Szczegółowy opis wytycznych znajduje się w rozdziale IX. Działania usprawniające organizację pracy Prokuratury Generalnej i pozostałych powszechnych jednostek organizacyjnych.

Należy jednak zastrzec, że praktyczny efekt ich wydania można będzie ocenić w dłuższej perspektywie czasowej, bowiem zaczęły one obowiązywać dopiero w końcu roku 2013, a przezwyciężenie utartych, choć nieprawidłowych schematów prowadzenia postępowań wymaga upływu czasu i wysiłku prokuratorów, zarówno prowadzących śledztwa, jak i sprawujących nad nimi nadzór służbowy.

W 2013 r. wszczęto w skali kraju łącznie 762 620 postępowań przygotowawczych, o 5 497 mniej niż w roku ubiegłym, w tym:

- 125 597 postępowań w formie śledztwa (co stanowiło 16,5 % ogółu wszczętych postępowań), w tym 11 018 z nich – w formie śledztwa prowadzonego w całości przez prokuratora (8,8 % wszystkich śledztw),
- 637 023 postępowania w formie dochodzenia (83,5 % ogółu wszczętych postępowań).

W 2013 r. zakończono łącznie (bez odmów wszczęcia postępowania przygotowawczego) 897 229 postępowań, o 2 609 mniej niż w 2012 r.

Zmniejszyła się – o 22 954 sprawy – łączna liczba spraw przesłanych sądowi celem ich rozpoznania – z 377 839 spraw – w 2012 r. - do 354 885 w 2013 r.

Podnieść także należy, iż w 2013 r. uległa zmniejszeniu – o 23 208 liczba spraw skierowanych do sądu z aktem oskarżenia - z 361 266 spraw zakończonych takimi decyzjami w 2012 r. - do 338 058 takich spraw w 2013 r., przy – 37,7 % wskaźniku procentowym wymienionych spraw do ogółu spraw zakończonych.

Efektywność prowadzonych przez jednostki prokuratury postępowań przygotowawczych w 2013 r. - liczona poprzez odniesienie liczby spraw przesłanych sądowi celem rozpoznania do ogółu spraw zakończonych (bez odmów wszczęcia) – pozostawała na stosunkowo wysokim poziomie 39,6 %.

W obecnym modelu postępowania karnego prokuratorzy często korzystają z możliwości konsensualnego zakończenia postępowania karnego, poprzez załączenie do aktu oskarżenia wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy (w trybie art. 335 § 1 k.p.k.) oraz niesprzeciwianie się wnioskowi o dobrowolne poddanie się karze na etapie postępowania sądowego (w trybie art. 387 k.p.k.). Praktyka szerokiego sięgania po ten sposób zażegnania konfliktu wywołanego przestępstwem zasługuje na kontynuację. Prokurator Generalny popiera szerokie stosowanie konsensualnych form zakończenia postępowania, o ile uzgodnione pomiędzy prokuratorem i oskarżonym kara i środki karne uwzględniają wszystkie cele postępowania karnego, w tym również prawnie chronione interesy pokrzywdzonego.

W 2013 r. zmniejszyła się liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia, w którym umieszczono (lub do którego dołączono) wniosek o skazanie bez rozprawy w trybie art. 335 § 1 k.p.k. W 2013 r. taki wniosek złożono w 174 757 sprawach, tj. w 51,7 % spraw zakończonych aktem oskarżenia, wobec 191 961 oskarżonych, tj. wobec 48,7 % wszystkich oskarżonych. W 2012 r. wskaźnik spraw do których dołączono wniosek o skazanie w trybie art. 335 § 1 k.p.k. był wyższy i wynosił 54,0 % (wniosek dołączono do 195 212 aktów oskarżenia wobec 216 332 oskarżonych, tj. 50,8 % ogółu oskarżonych). Podkreślić trzeba, iż nie wszystkie sprawy zakończone wnioskiem o skazanie bez rozprawy należą do spraw o nieskomplikowanym charakterze, a do porozumienia z podejrzanym w zakresie kary i środka karnego może dojść na każdym etapie postępowania przygotowawczego, w tym po uzyskaniu pełnego materiału dowodowego i zaznajomieniu podejrzanego z aktami sprawy. Ponadto niektóre akty oskarżenia, do których dołączono wniosek w trybie 335 k.p.k., obejmują również oskarżonych nieobjętych przedmiotowym wnioskiem, co warunkowało konieczność przeprowadzenia w sprawie wszystkich czynności dowodowych.

W omawianym okresie utrzymała się tendencja wzrostowa w zakresie zakończenia postępowania przygotowawczego wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania karnego. W 2013 r. wzrosła w skali kraju – o 303 – liczba spraw skierowanych do sądu z przedmiotowym wnioskiem (z 15 286 w 2012 r. do 15 589 w 2013 r.). Sprawy zakończone takimi decyzjami stanowiły jednak tylko 1,7 % ogółu spraw zakończonych.

Przy uwzględnieniu powyższych danych, pozytywnie należy ocenić utrzymującą się prawidłową tendencję kierowania znaczącej liczby spraw do sądu z aktami oskarżenia, do których dołączony zostaje wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzania rozprawy, jak również zwiększenia liczby spraw zakończonych skierowaniem do sądu wniosku o warunkowe umorzenie postępowania karnego. Powyższe świadczy o właściwym korzystaniu przez prokuratorów z instytucji prawnych umożliwiających przyspieszenie postępowań karnych i zmniejszenie kosztów ich prowadzenia.

Utrzymuje się tendencja spadkowa w zakresie liczby spraw skierowanych do sądu z wnioskiem o ich rozpoznanie w postępowaniu przyspieszonym (z 226 spraw w 2012 r. – do 152 spraw – w 2013 r.). Stanowiły one 0,02 % ogółu spraw zakończonych i 0,04 % ogółu spraw przesłanych sądowi celem ich rozpoznania.

W 2013 r. umorzono łącznie w skali kraju 429 919 postępowań przygotowawczych, przy przyjęciu różnych podstaw prawnych takich decyzji, o 14 486 więcej, niż w roku ubiegłym, tj. odpowiednio:

- w prokuraturach apelacyjnych – 145,
- w prokuraturach okręgowych – 1 743,
- w prokuraturach rejonowych – 428 031.

Wskaźnik procentowy takich spraw kształtował się na poziomie 47,9 % ogółu spraw zakończonych.

Spośród 429 919 umorzonych postępowań przygotowawczych, w 234 sprawach (0,05 %) stosowany był uprzednio środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania wobec 252 osób.

Zgodnie z praktyką przyjętą we wszystkich prokuraturach, sprawy, w których stosowane było tymczasowe aresztowanie i następnie umorzono postępowanie, były badane w ramach wewnętrznego nadzoru służbowego przez prokuratorów rejonowych, a w większości jednostek poddawane były kontroli w prokuraturach okręgowych z zaznaczeniem, że odstąpiono od badania postępowań, które umorzono po uprzednim zastosowaniu tymczasowego aresztu do listu gończego. Uznano bowiem, że z uwagi na specyfikę tego środka, okoliczności i przesłanki jego stosowania analiza tego rodzaju spraw wykraczałaby poza ramy i cel wyznaczonego tematu kontroli.

W 2013 roku zbadano 189 tego typu spraw. Część spraw, w których decyzja o umorzeniu postępowania przygotowawczego zapadła w końcu 2013 roku nie zostało jeszcze zbadanych.

W 182 przypadkach badania nie wykazały nieprawidłowości po stronie prokuratora i nie było podstaw do wyciągnięcia konsekwencji służbowych. Przeprowadzone badania wykazały, że we wszystkich tych sprawach ocena materiału dowodowego, przeprowadzona na etapie podejmowania decyzji o wystąpieniu z wnioskiem o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, była dokonana właściwie – nie stwierdzono w tym zakresie żadnych nieprawidłowości. Ponadto wszystkie decyzje o umorzeniu postępowań w tych sprawach uznano za zasadne.

W 7 sprawach stwierdzono uchybienia w związku z zastosowaniem środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego, i tak:

- w okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach: w 1 sprawie decyzję o umorzeniu postępowania uznano za przedwczesną, z uwagi na niewyczerpanie wszystkich możliwości dowodowych przeciwko podejrzanemu o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. W kolejnej sprawie uznano, że stosowanie tymczasowego aresztowania nie było konieczne w sytuacji, gdy podejrzana o przestępstwo z art. 190a § 1 k.k. została zatrzymana, wykonano z nią czynności procesowe, a jedynie powstała kwestia obserwacji sądowo - psychiatrycznej. W trzeciej sprawie ujawniono uchybienie polegające na zwłoce w podjęciu czynności zmierzających do zweryfikowania linii obrony podejrzanego. Uchybienia te zostały omówione z referentami spraw. W toku kontroli nie ujawniono uchybień skutkujących koniecznością podejmowania działań dyscyplinarnych lub służbowych;
- w okręgu apelacji krakowskiej stwierdzono uchybienia w jednej z tego typu spraw, które skutkowały wyciągnięciem konsekwencji służbowych wobec prokuratora – referenta;
- okręgu apelacji poznańskiej w 1 sprawie uznano, iż wniosek o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania nie był współmierny do charakteru i rodzaju popełnionego przestępstwa (czyn z art. 298 § 2 k.k.), przyjmując nawet, że wcześniej okresowo istniały trudności z ustaleniem miejsca pobytu podejrzanego. Prokurator Okręgowy w Poznaniu zwrócił uwagę podległemu Prokuratorowi Rejonowemu na dostrzeżone uchybienie;

- w okręgu apelacji warszawskiej: w 1 sprawie, w której stosowany był środek w postaci aresztu tymczasowego, a postępowanie zostało umorzone, uznano, iż w chwili kierowania wniosków o zastosowanie wobec 2 podejrzanych środka zapobiegawczego nie została spełniona przesłanka określona w art. 249 § 1 k.p.k., albowiem zebrane dowody nie wskazywały na duże prawdopodobieństwo, że podejrzani popełnili zarzucane im przestępstwo. W związku z powyższym Prokurator Okręgowy w Płocku skierował do Prokuratora Rejonowego pismo wskazujące na stwierdzone nieprawidłowości, uznając tę formę reakcji za wystarczającą. W innej sprawie, której analiza została przeprowadzona w trybie nadzoru służbowego, stwierdzono, że postanowienie o umorzeniu postępowania przeciwko podejrzanemu tymczasowo aresztowanemu zostało wydane przedwcześnie, bowiem nie wyczerpano inicjatywy dowodowej, w tym m. in. nie przesłuchano wszystkich świadków. W związku z tym sporządzony zostanie w trybie art. 328 § 1 kpk wniosek do Prokuratora Generalnego. Wdrożono postępowanie służbowe wobec prokuratora referenta, które toczy się.

W omawianym okresie wydano 235 808 postanowień o odmowie wszczęcia postępowania, z czego:

- w prokuraturach apelacyjnych – 8,
- w prokuraturach okręgowych – 401,
- w prokuraturach rejonowych – 235 399.

Podając dane dotyczące umorzonych postępowań przygotowawczych, odnotować trzeba zmniejszenie się – o 9 946 - liczby postępowań umorzonych wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa (159 730 w 2012 r. do 149 784 w 2013 r.). Wskaźnik procentowy spraw umorzonych na wspomnianej podstawie do ogółu spraw zakończonych w 2013 r. wyniósł 16,7 %.

Z łącznej liczby 149 784 spraw umorzonych w 2013 r. z powodu niewykrycia sprawców przestępstwa, największą ich liczbę odnotowano w sześciu okręgach prokuratur okręgowych – w okręgu Prokuratury Okręgowej w Warszawie, w którym umorzono na tej podstawie 15 182, w okręgu Prokuratury Okręgowej w Poznaniu – 12 197, w okręgu Prokuratury Okręgowej w Krakowie – 11 583, w okręgu Prokuratury Okręgowej w Gdańsku – 10 006, w okręgu Prokuratury Okręgowej w Lublinie – 9 099 oraz w okręgu Prokuratury Okręgowej w Katowicach – 8 956.

W kolejnych pięciu okręgach - szczecińskim, wrocławskim, warszawsko – praskim, łódzkim i radomskim umorzono - odpowiednio - 7 520, 7 325, 5 399, 4 750 i 3 926 spraw wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa.

Natomiast najmniejszą liczbę spraw umorzonych na tej podstawie odnotowano w okręgach Prokuratury Okręgowej w Krośnie (588), Tarnobrzegu (535), w Przemyślu (462), w Łomży (453), w Koninie (424), i w Suwałkach (385).

Przedstawione dane wskazują, iż problem niewykrycia sprawców przestępstwa jest bardziej charakterystyczny dla okręgów prokuratur o znacznym stopniu zaludnienia oraz anonimowości osób zamieszkujących i czasowo przebywających na danym terenie. Na wskazanych obszarach odnotowuje się ponadto większą liczbę przestępstw, przy ograniczonych możliwościach wykrywczych organów ścigania.

W 2013 r. wpłynęło 40 820 zażaleń na postanowienie o umorzeniu śledztwa/ dochodzenia (o 2 075 więcej niż w roku ubiegłym), w tym:

- w prokuraturach apelacyjnych – 25,
- w prokuraturach okręgowych – 431,
- w prokuraturach rejonowych – 40 364.

Z ogólnej liczby 40 820 zażaleń na postanowienie o umorzeniu postępowania – 3 666 zostało uwzględnionych przez prokuratora w trybie art. 463 § 1 k.p.k., tj. 9,0 % wszystkich zażaleń (1 w prokuraturze apelacyjnej, 10 w prokuraturach okręgowych, 3 655 w prokuraturach rejonowych).

Sądy powszechne rozpoznały ogółem 29 585 zażaleń na postanowienia o umorzeniu postępowania, z czego utrzymały w mocy – 21 467 (co stanowiło – 72,6 % ogółu rozpoznanych zażaleń), a uchyliły i przekazały do ponownego rozpoznania – 8 118 (27,4 %).

W 2013 r. wpłynęły 33 044 zażalenia na postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, w tym:

- w prokuraturach apelacyjnych – 3,
- w prokuraturach okręgowych – 146,
- w prokuraturach rejonowych – 32 895.

Z ogólnej liczby 33 044 zażaleń na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, 3 271 zostało uwzględnionych przez prokuratora w trybie art. 463 § 1 k.p.k., tj. 9,9 % wszystkich zażaleń (2 w prokuraturach okręgowych, 3 269 w prokuraturach rejonowych).

Sądy powszechne rozpoznały ogółem 24 794 zażalenia na postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania, z czego utrzymały w mocy – 20 538 (co stanowiło – 82,8 % ogółu rozpoznanych zażaleń), a uchyliły 4 256 postanowień w tym przedmiocie (co stanowiło 17,2 % ogółu rozpoznanych zażaleń).

Ponadto 9 770 zażaleń sąd załatwił w inny sposób, z czego 5 264 dotyczyło postanowień o umorzeniu postępowania przygotowawczego, a 4 506 postanowień o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

W 2013 r. prokuratorzy wydali ponownie decyzje o umorzenia dochodzenia/śledztwa w 4 799 sprawach (o 1 708 mniej niż w 2012 r.) natomiast w 361 sprawach (o 158 mniej niż w 2012 r.) wydano ponownie decyzję o odmowie wszczęcia postępowania.

W 2013 roku w jednostkach organizacyjnych prokuratury na terenie całego kraju zakończono prawomocnym orzeczeniem 7 974 spraw (o 603 mniej niż w 2012 r.) prowadzonych po uchyleniu przez sąd w trybie art. 330 § 1 k.p.k. postanowień o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego.

W przeważającej części tych spraw sądy, uchylając postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia, wskazywały nie tylko powody uchylenia, lecz również okoliczności, które należy wyjaśnić i czynności, które należy przeprowadzić.

Czynności te zostały wykonane w pełnym zakresie w 88,62 % spraw – w 7 067 sprawach.

W niewielkiej liczbie spraw – 8,02 % (640 spraw) czynności te zostały zrealizowane częściowo, a jedynie w pojedynczych przypadkach – 0,7 5% spraw (60 sprawy) odstąpiono od wykonywania zleconych czynności.

W pozostałych sprawach sąd nie zlecił żadnych czynności do przeprowadzenia.

Powody dla, których nie wykonano czynności zleconych przez sąd lub wykonano je jedynie częściowo, były między innymi następujące:

- czynności nie można było wykonać z przyczyn obiektywnych, niedających się usunąć przeszkód: np. przesłuchanie biegłego lub świadka nie było możliwe z uwagi na jego stan zdrowia, brak możliwości ustalenia miejsca pobytu świadka lub pobyt świadka za granicą, postawy pokrzywdzonego, śmierć świadka, brak niezbędnej dokumentacji lub nowych ustaleń koniecznych dla opracowania opinii uzupełniającej lub wydania nowej ekspertyzy, niemożność zabezpieczenia nagrania z monitoringu z powodu jego braku,

- odstąpiono od wykonania niektórych czynności, gdyż wykonanie pozostałych pozwoliło na dokonanie poprawnej oceny prawno-karnej zdarzenia będącego przedmiotem postępowania i podjęcia rozstrzygnięcia,
- zmiana sytuacji procesowej np. cofnięcie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie, ugoda podejrzanego z pokrzywdzonym,
- czynność objęta była zakazem dowodowym – w 1 sprawie,
- sąd polecił przeprowadzenie czynności, która w istocie była już przeprowadzona,
- sąd polecił wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów, tym samym przekraczając swoje kompetencje – w 2 sprawach;
- w trakcie kontynuowania postępowania przygotowawczego doszło do przedawnienia karalności czynu,
- polecenie sądu co do przeprowadzenia czynności miało charakter alternatywny,
- uznano przeprowadzenie czynności za bezprzedmiotowe lub okoliczność wskazana przez sąd została już ustalona w oparciu o inne, przeprowadzone wcześniej dowody.

W części spraw sąd po uwzględnieniu środków odwoławczych i uchyleniu zaskarżonego orzeczenia nie zlecił żadnych czynności procesowych do wykonania, przedstawiając jedynie odmienną ocenę prawno-karną zdarzenia będącego przedmiotem postępowania i polecając dokonanie przez prokuratora ponownej analizy materiału dowodowego bądź konwalidowania błędów procesowych.

W większości spraw - w 5 241 sprawach (65,72 %) realizacja zleconych przez sąd czynności nie miała wpływu na późniejszą decyzję kończącą postępowanie przygotowawcze, bowiem nie doprowadziła do odmiennych ustaleń faktycznych lub oceny prawnej, doprowadziła jedynie do wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy, co jednak nie rzutowało na merytoryczne jej zakończenie.

5 301 (66,48 %) postępowań przygotowawczych zostało zakończonych ponownie prawomocnym postanowieniem o umorzeniu postępowania przygotowawczego,

W 770 (9,66 %) przypadkach wydano orzeczenie kończące postępowanie przygotowawcze w oparciu o inną przyczynę lub podstawę prawną.

Uzupełnienie materiału dowodowego w kierunku wskazanym w postanowieniu sądu o uchyleniu w trybie art. 330 § 1 k.p.k. postanowienia o odmowie wszczęcia, czy umorzeniu postępowań przygotowawczych miało znaczenie dla późniejszej decyzji merytorycznej w 2 338 sprawach. Z powyższego wynika, że uzupełnienie materiału dowodowego w kierunku wskazanym przez sąd w postanowieniu o uchyleniu postanowienia o odmowie wszczęcia czy umorzeniu postępowania przygotowawczego doprowadziło do zmiany decyzji w 29,32 % prawomocnie zakończonych w 2013 roku spraw, w których orzeczenie wcześniej zostało uchylone.

Uzupełnienie materiału dowodowego doprowadziło do zmiany decyzji i w konsekwencji do:

- skierowania aktu oskarżenia w 1 094 sprawach,
- wystąpienia z wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowań przygotowawczych w 76 sprawach,
- wystąpienie z wnioskiem w trybie art. 324 k.p.k. w 7 sprawach.

Z uwagi na to, że wykonanie zleconych przez sąd w trybie art. 330 § 1 k.p.k. czynności powodowało długotrwałą przeszkodę uniemożliwiającą prowadzenie postępowania w 794 sprawach postępowanie zostało zawieszono.

Okręg Prokuratury Apelacyjnej	Liczba spraw zakończonych w 2013 r. prawomocnym orzeczeniem, w których sądy rozpoznając w trybie art. 330 § 1 kpk zażalenie o odmowie wszczęcia postępowania lub umorzenia postępowania uwzględniły środki odwoławcze															
	Zakończono ogółem	aktem oskarżenia	wnioskiem o warunkowe umorzenie	wnioskiem o umorzenie sprawy w trybie art. 324 kpk	umorzono na podstawie									odmówiono wszczęcia	zawieszono postępowanie	inny sposób załatwienia
					art. 11 § 1 kpk	art. 17 § 1 pkt 1 kpk	art. 17 § 1 pkt 2 kpk	art. 17 § 1 pkt 3 kpk	art. 17 § 1 pkt 4 do 11 kpk	art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	z powodu niewykrzycia sprawców	art. 322 kpk (§ 227 p. 2 regulaminu p.j.o.p.)	inne umorzenia			
Białystok	330	48	7	0	0	105	87	2	4	0	37	4	1	5	26	4
Gdańsk	934	156	12	1	1	160	380	7	19	0	80	23	2	10	71	12
Katowice	1188	147	7	1	0	283	419	6	23	0	105	30	3	57	98	9
Kraków	835	121	8	0	0	171	297	5	17	0	74	20	0	19	92	11
Lublin	450	75	7	0	1	57	180	10	9	0	40	7	0	11	43	10
Łódź	424	76	2	0	0	92	144	4	11	0	30	7	1	12	39	6
Poznań	490	69	6	0	0	99	198	7	11	0	23	21	2	8	41	5
Rzeszów	499	59	5	0	0	92	173	5	11	0	28	16	3	11	82	14
Szczecin	452	54	6	1	0	61	203	9	9	0	37	12	5	24	26	5
Warszawa	1451	176	8	3	0	286	527	4	23	0	147	13	6	29	185	44
Wrocław	921	113	8	1	0	231	314	8	16	0	87	11	1	28	91	12
OGÓLEM - KRAJ	7 974	1 094	76	7	2	1 637	2 922	67	153	0	688	164	24	214	794	132

Działania nadzorcze i służbowe w tych sprawach w poszczególnych okręgach były zróżnicowane. Działania takie podjęto w 2 250 sprawach.

W części apelacji działania nadzorcze podejmowane były głównie w prokuraturach rejonowych, gdzie m.in. prokuratorzy rejonowi lub ich zastępcy analizowali zasadność podjętej decyzji o umorzeniu bądź odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego i zasadności orzeczenia sądowego, a następnie podejmowali działania, polegające na badaniu spraw i omawianiu z podległą kadrą orzeczniczą ich kierunku, określaniu terminu ich zakończenia. Wskazano też na potrzebę sporządzania uzasadnień decyzji ponownie umarzających postępowania. W omawianej kategorii spraw część postępowań zbadano także w prokuraturach okręgowych w związku z objęciem ich zwierzchnim nadzorem służbowym, bądź w związku z rozpoznawaniem w trybie art. 465 § 2a k.p.k. zażaleń.

Kwestia zasadności decyzji procesowych o umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania była także przedmiotem analizy przy okazji badania takich spraw przez prokuratury okręgowe np. w toku lustracji, wizytacji lub w trybie określonym w § 82 ust. 1, § 84 oraz § 265 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 24 marca 2010 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

W części prokuratur apelacyjnych Wydziały III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym zajmują się monitorowaniem postępowań przygotowawczych, w których decyzja procesowa o odmowie wszczęcia dochodzenia lub śledztwa albo o umorzeniu została uchylona przez sąd. Prokuratorzy rejonowi zobowiązani są do informowania prokuratorów okręgowych o każdym przypadku uchylecia przez sąd wymienionych decyzji, przesyłając własne stanowisko co do zasadności decyzji i wskazania, czy zrealizowane zadania sądu miały znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Akta postępowań, w których doszło do ponownego wydania postanowień o odmowie wszczęcia dochodzenia lub śledztwa albo do ponownego umorzenia postępowania są przedmiotem badań prowadzonych przez prokuratorów Wydziału III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym. Badania przeprowadzone w 2013 r. nie spowodowały ujawnienia w apelacji białostockiej, katowickiej, krakowskiej, rzeszowskiej, szczecińskiej i wrocławskiej uchybień uzasadniających podejmowanie działań służbowych lub dyscyplinarnych. W pozostałych okręgach apelacyjnych, ujawniając nieprawidłowości w prowadzeniu postępowań, wdrożono łącznie 14 postępowań służbowych.

W 2013 r. podjęto na nowo w trybie art. 327 § 1 k.p.k. 6 184 sprawy.

Wnioski o wznowienie postępowania w trybie art. 327 § 2 k.p.k. złożono w 205 sprawach, z których uwzględniono 53, tj. 25,9 %.

W omawianym okresie skierowano do Prokuratora Generalnego 91 wniosków o uchylenie prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego w stosunku do osoby, która występowała w charakterze podejrzanego, w trybie art. 328 k.p.k., z czego uwzględniono 77, tj. 84,6 %.

Istotne znaczenia dla oceny trafności decyzji prokuratora w przedmiocie ponownego umorzenia lub ponownej odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego mają dane dotyczące liczby wniesionych przez pokrzywdzonego subsydiarnych aktów oskarżenia w trybie art. 55 k.p.k. z zw. z art. 330 § 2 k.p.k. oraz wyników postępowań sądowych zainicjowanych w wymieniony sposób.

Ustalono, iż w 2013 r. w skali kraju zostało skierowanych 1 255 subsydiarnych aktów oskarżenia przeciwko 1 601 osobom, w tym: 15 - w prokuraturach okręgowych wobec 30 osób i 1 240 – w prokuraturach rejonowych wobec 1 571 osób.

W omawianym okresie, w sprawach zainicjowanych subsydiarnymi aktami oskarżenia, osądzono łącznie 1 539 osób, w tym skazano 230 osób (15,0 % ogółu osądzonych), uniewinniono 413 osób (26,9% ogółu osądzonych), warunkowo umorzono postępowanie wobec 26 osób (1,7 %), umorzono postępowanie wobec 784 osób (51,0 %) oraz wydano inne orzeczenie wobec 84 osób (5,5 %).

W 2013 r. prawomocnie osądzono natomiast w tych sprawach 980 osób, w tym prawomocnie skazano 112 osoby (11,4 %), uniewinniono 236 osób (24,1 %), warunkowo umorzono postępowanie wobec 13 osób (1,3 %) i wobec 544 osób (55,5 %) umorzono postępowanie. Inne prawomocne orzeczenia dotyczyły 75 osób (7,7 %).

Zestawienie danych w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Nazwa jednostki	Subsydiarne akty oskarżenia (art. 55 kpk w zw. z art. 330 § 2 kpk)		Prawomocne orzeczenia					
	sprawy	osoby	Ogółem	o skazaniu	o uniewinnieniu	o umorzeniu	o umorzeniu warunkowym	inne orzeczenie
apelacja warszawska	228	315	123	8	21	84	2	8
apelacja białostocka	30	35	26	4	12	10	0	0
apelacja gdańska	133	156	156	11	33	87	2	23
apelacja katowicka	212	294	156	20	36	96	3	1
apelacja krakowska	130	166	104	14	23	59	3	5
apelacja lubelska	70	94	54	3	12	34	0	5
apelacja łódzka	54	69	36	11	7	16	1	1
apelacja poznańska	87	93	74	11	26	30	0	7
apelacja rzeszowska	71	95	73	7	17	36	1	12
apelacja szczecińska	94	104	68	7	20	35	0	6

Nazwa jednostki	Subsydiarne akty oskarżenia (art. 55 kpk w zw. z art. 330 § 2 kpk)		Prawomocne orzeczenia					
	sprawy	osoby	Ogółem	o skazaniu	o uniewinnieniu	o umorzeniu	o umorzeniu warunkowym	inne orzeczenie
apelacja wrocławska	146	180	110	16	29	57	1	7
Razem Prokuratury Apelacyjne - działalność własna	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem Prokuratury Okręgowe - działalność własna	15	30	10	2	3	5	0	0
Razem Prokuratury Rejonowe - działalność własna	1 240	1 571	970	110	233	539	13	75
Razem kraj	1 255	1 601	980	112	236	544	13	75

Stosownie do wytycznych Prokuratora Generalnego z dnia 30 listopada 2012 r. w sprawie działań prokuratorów w sprawach, w których pokrzywdzony uzyskał uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, w 97 sprawach zainicjowanych subsydiarnym aktem oskarżenia, w których uprawomocnił się wyrok skazujący albo w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania, prokuratorzy nadrzędni dokonali w 2013 r. analizy prawidłowości czynności prokuratora podejmowanych w postępowaniu przygotowawczym. Akta 1 sprawy zostały zbadane w styczniu 2014 r.

Pozostałe sprawy zostaną zbadane w prokuraturach niezwłocznie po udostępnieniu przez sąd akt głównych postępowań.

W 6 sprawach prokuratorzy dokonujący badania akt uznali, że rozstrzygnięcia prokuratora kończące postępowanie przygotowawcze nie można ocenić jako oczywiście niezasadne, wymagające wyciągnięcia konsekwencji służbowych. W tych przypadkach prokuratorzy bezpośrednio przełożeni zostali zobowiązani do przeprowadzenia rozmowy z prokuratorem referentem, w której wytknięte zostały popełnione błędy i zaniechania w toku postępowania.

W 25 sprawach po przeprowadzeniu analizy akt sądowych prokurator bezpośrednio przełożony lub nadrzędny uznał postanowienie kończące postępowanie przygotowawcze za oczywiście niezasadne. W sprawach tych zaistniały przesłanki do podjęcia wobec prokuratorów prowadzących postępowania przygotowawcze działań służbowych lub dyscyplinarnych, i tak:

- wobec 24 prokuratorów przeprowadzono służbowe postępowanie wyjaśniające (w 1 sprawie przeprowadzono postępowanie służbowe wobec 2 prokuratorów),
- wobec 2 prokuratorów, pomimo istnienia przesłanek do pociągnięcia ich do odpowiedzialności dyscyplinarnej, nie wdrożono właściwego postępowania,

w 1 przypadku z uwagi na przedawnienie karalności deliktu dyscyplinarnego i w 1 przypadku z uwagi na przejście prokuratora w stan spoczynku.

W wyniku analizy wskazanych spraw, jako niezasadne oceniono 2 wyroki wydane w wyniku rozpoznania subsydiarnego aktu oskarżenia.

Dodać należy, iż przedstawionej wyżej działania były konsekwencją stosowania wytycznych Prokuratora Generalnego z dnia 30 listopada 2012 r. dotyczących działań prokuratorów w sprawach, w których pokrzywdzony uzyskał uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.

W 2013 r. odnotowano wzrost spraw, w których prokuratorzy podjęli decyzję w przedmiocie zawieszenia postępowania przygotowawczego. W omawianym okresie prokuratorzy zawiesili 41 846 postępowań przygotowawczych, o 2 867 spraw więcej niż w roku poprzednim. Wskaźnik spraw zawieszonych do ogółu zakończonych (bez odmów wszczęcia) kształtował się na poziomie 4,7 % w 2013 r. W 2012 r. wskaźnik spraw zawieszonych do ogółu zakończonych (bez odmów wszczęcia) wynosił 4,3 %. W 2013 r. osiągnięto zatem w nieznacznym stopniu mniej korzystną wartość tego wskaźnika.

W prokuraturach apelacyjnych w 2013 r. zawieszono 93 sprawy, o 15 mniej niż w 2012 r.

W prokuraturach okręgowych liczba spraw zawieszonych w 2013 r. wyniosła 605, czyli zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 22 sprawy.

Natomiast w prokuraturach rejonowych w 2013 r. zawieszono ogółem 41 148 spraw, o 2 860 spraw więcej niż w 2012 r.

Nawiązując do podanych wyżej wyników statystycznych, odnotować należy, iż na koniec 2013 r. zmniejszeniu uległa liczba spraw, w których okres zawieszenia był najdłuższy. Liczba spraw, w których okres zawieszenia postępowania wynosi ponad 5 lat, w stosunku do stanu na koniec 2012 r. zmniejszyła się o 1 102, natomiast spraw, w których okres zawieszenia postępowania wynosi 2-5 lat – o 44.

Przedstawiając dane dotyczące spraw zawieszonych wskazać trzeba, iż w Prokuraturze Generalnej na bieżąco prowadzona jest analiza wyników statystycznych dotyczących liczby spraw zawieszonych. Po pierwszym półroczu 2013 r. dokonano analizy wyników w tym przedmiocie. Stwierdzono wówczas, że w skali kraju nastąpiła dalsza redukcja liczby spraw zawieszonych w porównaniu do poprzednich okresów sprawozdawczych.

Dostrzegając to pozytywne zjawisko, będące rezultatem m.in. kilkuletnich działań w celu ograniczenia liczby spraw zawisłych w prokuraturze, zwrócono uwagę na kilka parametrów, które wzbudziły zaniepokojenie i mogły wskazywać, że w nieodległej przyszłości ta pozytywna tendencja ulegnie zachwianiu, co znalazło potwierdzenie w wynikach statystycznych za 2013 r. dotyczących prokuratur rejonowych.

Ustalenia za I półrocze 2013 r. wskazywały, że:

- zmniejszenie liczby spraw zawieszonych na koniec I półrocza 2013 r. w porównaniu do okresów poprzednich, to wynik pracy prokuratorów wykonujących obowiązki w obszarach apelacji warszawskiej, katowickiej, lubelskiej, poznańskiej, szczecińskiej i wrocławskiej. W obszarach działania Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku, Gdańsku, Łodzi i w Rzeszowie nastąpił wzrost liczby spraw zawieszonych, a w obszarze działania Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie utrzymuje się praktycznie na takim samym poziomie jak na koniec I półrocza 2012 r.,

- rezultat w postaci zmniejszenia liczby spraw zawieszonych został osiągnięty przede wszystkim wskutek redukcji liczby spraw zawieszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych. We wszystkich obszarach apelacyjnych wzrosła natomiast liczba spraw zawieszonych w bieżącym okresie sprawozdawczym w stosunku do liczby takich spraw na koniec I półrocza 2012 r. (w skali kraju o 15,5 %). Szczególnie niepokojące są tendencje występujące w obszarze działania Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku, gdzie liczba spraw zawieszonych na koniec I półrocza 2013 r. była o 426 (33,2 %) większa w stosunku do I półrocza 2012 r. i w obszarze działania Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu, gdzie nastąpił wzrost o 373 (23,8 %) liczby spraw zawieszonych w bieżącym okresie sprawozdawczym i pozostałych w zawieszeniu na koniec tego okresu,

- w I półroczu 2013 r. w porównaniu do I półrocza poprzedniego roku nastąpił spadek o 9,6 % liczby decyzji o podjęciu zawieszono postępowania przygotowawczego i to w sytuacji, kiedy – jak wskazano wyżej – liczba nowo zawieszanych postępowań przygotowawczych rośnie. Tylko w obszarze działania Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku i Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie zaobserwowano większą aktywność prokuratorów w podejmowaniu zawieszono postępowań niż w porównywalnym okresie roku poprzedniego.

Mając na uwadze powyższe Prokurator Generalny w dniu 16 września 2013 r. polecił prokuratorom apelacyjnym objęcie wnikliwym nadzorem służbowym spraw kwalifikowanych przez prokuratorów-referentów do zawieszenia postępowania, w celu wyeliminowania przypadków zawieszono postępowań przed wyczerpaniem dostępnych możliwości

dowodowych. Wskazał, że konieczna jest też kontrola spraw zawieszonych w I półroczu 2013 roku dla zweryfikowania, czy nadal istnieją przyczyny zawieszenia postępowania, a w przypadku poszukiwania podejrzanego – czy zarządzane metody poszukiwania są adekwatne do aktualnej wiedzy o możliwym miejscu pobytu podejrzanego.

Polecił także wykorzystanie wniosków wynikających z badania spraw zawieszonych z powodu ukrywania się podejrzanego, przeprowadzonego w 2012 r.

Z uwagi na znaczenie przedstawionych wyników pracy dla oceny działalności prokuratury planowane jest kontynuowanie działań zmierzających do zmniejszenia liczby spraw zawieszonych, m.in. poprzez lustrację w 2014 r. tej kategorii spraw.

Praktykę prokuratorów w zakresie wnioskowania o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, jak i stosowania pozostałych środków zapobiegawczych należy ocenić jako prawidłową.

Prokuratorzy występowali do sądu z wnioskami o zastosowanie tymczasowego aresztowania w sytuacjach koniecznych dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania karnego.

W 2013 r. skierowali do sądu łącznie 19 410 wniosków o zastosowanie tego środka zapobiegawczego (o 2 920 mniej niż w 2012 r.). Jednocześnie wzrosła z 88,6 % do 90,1 % skuteczność złożonych wniosków w przedmiocie tymczasowego aresztowania.

W podanym okresie łącznie wobec 17 490 podejrzanych sąd zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (o 2 296 mniej niż w 2012 r.), w tym:

- w prokuraturach apelacyjnych wobec 589 podejrzanych,
- w prokuraturach okręgowych wobec 1 261 podejrzanych,
- w prokuraturach rejonowych wobec 15 640 podejrzanych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania stosowano w skali kraju wobec 3 191 podejrzanych, w tym:

- wobec 2 269 z nich - do 3 m-cy (co stanowiło 71,10 % ogółu tymczasowo aresztowanych),
- wobec 611 z nich - powyżej 3 do 6 m-cy (co stanowiło 19,15 % ogółu tymczasowo aresztowanych),
- wobec 270 z nich - powyżej 6 do 12 m-cy (co stanowiło 8,46 % ogółu tymczasowo aresztowanych),
- wobec 39 z nich - powyżej roku do 2 lat (co stanowiło 1,22 % ogółu tymczasowo aresztowanych),

- wobec 2 z nich – powyżej 2 lat (co stanowiło 0,06% ogółu tymczasowo aresztowanych). Tymczasowe aresztowanie trwające powyżej 2 lat stosowane jest w dwóch sprawach dotyczących najpoważniejszych przestępstw. W pierwszej sprawie podejrzanemu zarzucono popełnienie czynu z art. 130 §1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (sprawa ta została w lutym 2014 r. zakończona aktem oskarżenia), a w drugiej sprawie zarzuty dotyczą czynów z art. 258 § 2 k.k., art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, art. 62 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, art. 148 § pkt 2 k.k., art. 148 § 2 pkt 4 k.k. w zw. z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i innych czynów.

Podkreślić należy, iż środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, trwający powyżej roku, stosowano tylko wobec 1,2 % ogółu tymczasowo aresztowanych, zwłaszcza w sprawach prowadzonych przez wydziały śledcze prokuratur okręgowych i Wydziały V do spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych.

Podnieść także należy, iż przedmiotowy środek zapobiegawczy stosowany i przedłużany jest na dalszy czas oznaczony przez sąd na wniosek prokuratora. Stosowanie tego środka podlega kontroli sądu wyższej instancji.

Z danych statystycznych w tym zakresie wynika, iż na 5 072 rozpoznanych w 2013 r. przez sąd zażaleń na zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania uwzględniono 468 z nich, co stanowi 9,2 % ogółu rozpoznanych zażaleń (w ubiegłym roku wskaźnik uwzględnionych zażaleń był wyższy i wynosił 10,8 %).

Na prawidłową praktykę wnioskowania o zastosowanie tymczasowego aresztowania przez prokuratorów wskazują również dane statystyczne dotyczące przedmiotu postępowań, w których stosowany był ten środek zapobiegawczy na dzień 30 czerwca 2013 r.

Dokonano szczegółowej analizy stosowania tymczasowego aresztowania na tę datę, uzyskując następujące informacje.

Na dzień 30 czerwca 2013 r. tego rodzaju środek zapobiegawczy stosowany był wobec 3 366 osób. W sprawach prowadzonych w prokuraturach apelacyjnych wobec 316 osób (9,4 %), w prokuraturach okręgowych wobec 546 osób (16,2 %) oraz w prokuraturach rejonowych wobec 2 504 osób (74,4 %).

Środek zapobiegawczy najczęściej stosowany był wobec osób podejrzanych o przestępstwo:

- rozboju z art. 280 k.k. - 611 osób,

- udziału w zorganizowanej grupie lub związku przestępczym z art. 258 k.k. - 346 osób,
- wprowadzania do obrotu narkotyków lub udziału w takim obrocie z art. 56 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124) – 287 osób,
- zbrodni zabójstwa z art. 148 k.k. lub usiłowania zabójstwa - 268 osób,
- kradzieży z włamaniem z art. 279 k.k. – 234 osoby,
- znęcania się nad osobą najbliższą lub inną zależną od sprawcy z art. 207 k.k. – 199 osób,
- oszustwa z art. 286 k.k. – 158 osób,
- zgwałcenia z art. 197 k.k. – 114 osób,
- posiadania narkotyków z art. 62 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 109 osób,
- przemytu narkotyków z art. 55 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 85 osób,
- udziału w bójce lub pobiciu z art. 158 k.k. – 79 osób,
- seksualnego wykorzystania małoletniego (pedofilii) z art. 200 k.k. – 71 osób,
- - spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu z art. 156 k.k. – 66 osób,
- kradzieży z art. 278 k.k. – 56 osób,
- udzielania innej osobie narkotyków – 54 osoby,
- umyślnego paserstwa z art. 291 k.k. – 45 osób,
- spowodowania wypadku w komunikacji z art. 177 k.k. – 39 osób,
- spowodowania średniego i lekkiego uszczerbku na zdrowiu z art. 157 k.k. – 38 osób,
- groźby karalnej z art. 190 k.k. – 35 osób,
- wymuszenia rozbójniczego z art. 282 k.k. – 33 osoby,
- czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego z art. 223 k.k. – 32 osoby.

W odniesieniu do pozostałych typów czynów zabronionych określonych w Kodeksie karnym i przepisach pozakodeksowych liczba osób tymczasowo aresztowanych kształtowała się od 1 do 30 podejrzanych.

Analiza uzyskanych danych, uwzględniająca systematykę części szczególnej Kodeksu karnego, przedstawia się następująco.

Tymczasowe aresztowanie stosowane było najczęściej wobec osób podejrzanych o przestępstwa przeciwko mieniu (1 198 osób – 35,6 % wszystkich tymczasowo aresztowanych). Podkreślić jednak należy, iż w tej grupie podejrzanych aż 611 osobom (51 %) zarzucono popełnienie przestępstwa rozboju z art. 280 k.k., którego przedmiotem ochrony oprócz prawa własności, posiadania oraz innych praw rzeczowych i obligacyjnych jest

nietykalność, wolność, zdrowie i życie człowieka. Drugą kategorię, w której izolacyjny środek zapobiegawczy był często stosowany stanowiły przestępstwa określone ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii – łącznie wobec 599 osób (17,8 % wszystkich tymczasowo aresztowanych).

Wskazać także należy, iż stosunkowo często tymczasowe aresztowanie stosowano wobec podejrzanych o przestępstwa skierowane przeciwko życiu i zdrowiu (łącznie wobec 484 podejrzanych – 14,4 %) oraz przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu (380 podejrzanych – 11,3 %), w skład których wchodzi m.in. opisany wyżej czyn z art. 258 k.k. W związku z podejrzeniem popełnienia przestępstw przeciwko rodzinie i opiece tymczasowe aresztowanie stosowano łącznie wobec 210 osób (6,2 %), natomiast w sprawach dotyczących przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności łącznie wobec 204 osób (6,1 %).

Przedstawiając powyższe dane, dla porównania można wskazać, iż tymczasowe aresztowanie w sprawach dotyczących przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu stosowano jedynie wobec 31 osób (0,9 %), a w sprawach dotyczących przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji wobec 45 (1,3 %).

Odnosząc się do czasu trwania tymczasowego aresztowania, z uzyskanych danych wynika, iż najdłużej, tj. w przedziale powyżej 12 miesięcy do 2 lat, tego rodzaju środek zapobiegawczy stosowany był wobec podejrzanych o przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu (47 osób, w tym 45 z art. 258 k.k.) oraz o przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (21 osób, w tym 12 z art. 56 ustawy), następnie o przestępstwa przeciwko mieniu (6 osób, w tym 3 z art. 291 k.k.), przeciwko życiu i zdrowiu (5 osób, w tym 4 z art. 148 k.k.), przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi (2 osoby z art. 310 k.k.), przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej (1 osoba z art. 132 k.k.), przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego (1 osoba z art. 229 k.k.) oraz przeciwko obrotowi gospodarczemu (1 osoba z art. 299 k.k.).

Tymczasowe aresztowanie trwające powyżej 6 do 12 miesięcy stosowane natomiast było wobec podejrzanych o przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu (90 osób, w tym 89 z art. 258 k.k.), przeciwko mieniu (64 osoby, w tym 23 z art. 280 k.k. i 286 k.k.), przeciwko życiu i zdrowiu (63 osoby, w tym 42 z art. 148 k.k.), z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (48 osób, w tym 30 z art. 56 ustawy), przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości (9 osób), przeciwko obrotowi gospodarczemu (3 osoby), przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi (3 osoby), przeciwko rodzinie i opiece (2 osoby), przeciwko bezpieczeństwu publicznemu (2 osoby), przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przeciwko działalności instytucji państwowych (po 1 osobie).

Zebrane dane pozwalają na przyjęcie tezy, iż środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, w szczególności trwający dłużej, stosowany jest w zdecydowanej większości wobec podejrzanych o poważne przestępstwa kryminalne. W tej kategorii znajdują się przestępstwa popełnione w zorganizowanej grupie lub związku przestępczym, które niezależnie od naruszenia dobra prawnego, jakim jest porządek publiczny godzą w indywidualne dobra prawne, w tym życie, zdrowie, wolność i mienie człowieka. Podkreślić także trzeba znaczną liczbę osób tymczasowo aresztowanych, którym zarzucono popełnienie przestępstwa rozboju, które z uwagi na złożony przedmiot ochrony oraz znamiona, w szczególności w typie kwalifikowanym, charakteryzuje się znacznym stopniem społecznej szkodliwości. Z uwagi na skalę przestępczości narkotykowej i jej negatywne skutki społeczne znamieną jest znaczna liczba podejrzanych tymczasowo aresztowanych w tej kategorii spraw. Na uwagę zasługuje fakt, iż wskazany środek zapobiegawczy jest stosowany w większości wobec podejrzanych o wprowadzanie do obrotu narkotyków lub udział w takim obrocie oraz sprawców przemytu narkotyków, a nie podejrzanych o ich posiadanie. Odnotować także trzeba stwierdzoną dość znaczną liczbę podejrzanych o przestępstwo znęcania się nad osobą najbliższą lub inną zależną od sprawcy, wobec których stosowany był izolacyjny środek zapobiegawczy. Powyższe jest niewątpliwie konsekwencją podejmowanych w ostatnich latach przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz inne organy państwowe działań zmierzających do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez sprawne prowadzenie postępowań o tego rodzaju przestępstwa.

Tymczasowe aresztowanie stosowane jest w zdecydowanie mniejszym stopniu wobec sprawców tzw. przestępstw gospodarczych, nawet przy uwzględnieniu liczby tymczasowo aresztowanych podejrzanych o przestępstwo oszustwa z art. 286 k.k. (4,7% wszystkich tymczasowo aresztowanych), które tylko w określonych przypadkach może być traktowane jako przestępstwo gospodarcze. Środki zapobiegawcze w sprawach gospodarczych stosowane są - co do zasady - w sposób przemyślany i wyważony, a wnioski do sądu o zastosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania kierowane są wówczas, gdy przy spełnieniu ogólnych i szczególnych przesłanek uzasadniających zastosowanie tego środka, inne nie gwarantują zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania przygotowawczego. Praktykę wnioskowania i stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania można uznać, za prawidłową i uzasadnione jest jej utrzymanie.

W odniesieniu do innych środków zapobiegawczych, w 2013 r. zastosowano ich łącznie 50 991, w tym poręczenia majątkowe wobec 10 880 podejrzanych, dozór Policji wobec 30 294

podejrzanych, zakaz opuszczania kraju wobec 7 889 podejrzanych (w tym w 1 474 przypadkach połączony z zatrzymaniem paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy).

Z uzyskanych dodatkowo danych wynika, iż łącznie wniesiono 2 560 zażaleń na wolnościowe środki zapobiegawcze, w tym 794 zażalenia na postanowienie o zastosowaniu poręczenia majątkowego. Sądy powszechne rozpoznały łącznie 2 141 tego rodzaju środków odwoławczych, w tym 673 dotyczące zastosowania poręczenia majątkowego i uwzględniły 475 z nich, co stanowiło 22,2% rozpoznanych zażaleń. Wskaźnik uwzględnionych zażaleń na zastosowane poręczenie majątkowe był wyższy i wynosił 26,3%. Z powyższego wynika, iż skuteczność stosowania wolnościowych środków zapobiegawczych kształtowała się na poziomie 67,8%.

W 2013 r. wydano łącznie 60 376 postanowień o zabezpieczeniu majątkowym, o 6 805 mniej niż w 2012 r.

Łączna wartość faktycznie zabezpieczonego mienia na poczet kar i środków karnych o charakterze majątkowym oraz roszczeń odszkodowawczych była jednak wysoka i wyniosła 363 533 158 zł, o 10 420 546 zł więcej niż w 2012 r.

W oparciu o dodatkowe dane ustalono, iż w 2013 r. wniesiono łącznie 1 359 zażaleń na postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym. W omawianym okresie sądy powszechne rozpoznały 1 080 zażaleń i uwzględniły 179 z nich, co stanowiło 16,6% ogółu rozpoznanych zażaleń.

Utrzymała się pozytywnie oceniana tendencja spadkowa w zakresie liczby spraw zwróconych przez sąd w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego. W 2013 r. odnotowano prawomocny zwrot 919 spraw (spadek o 6 spraw).

W 2013 roku prokuratury zakończyły prawomocnym orzeczeniem łącznie 672 sprawy (wzrost o 13,32% w porównaniu z 2012 r.), które wcześniej zostały zwrócone przez sąd w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego, z tej liczby:

- w 397 sprawach skierowano ponownie akt oskarżenia,
- w 24 sprawach wystąpiono z wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania przygotowawczego,
- w 3 sprawach skierowano wnioski o umorzenie postępowania i zastosowanie środka zabezpieczającego (na podstawie art. 324 k.p.k.),

- w 102 sprawach postępowanie przygotowawcze zawieszono,
- 136 spraw zakończono umorzeniem postępowania przygotowawczego:
 - 21 spraw na podstawie art. 322 § 1 k.p.k.,
 - 29 sprawy na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.,
 - 44 sprawy na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.,
 - 6 spraw na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.,
 - 18 sprawy na podstawie art. 17 § 1 pkt 4 - 11 k.p.k.,
 - 2 sprawy na podstawie art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
 - 15 spraw z powodu niewykrycia sprawców,
 - w 1 sprawie na innej podstawie.

Dziewięć spraw zakończono w inny sposób.

Okręg Prokuratury Apelacyjnej	Liczba spraw zakończonych w 2013 r. prawomocnym orzeczeniem, które wcześniej zostały zwrócone przez sąd do uzupełnienia postępowania															
	Zakończono ogółem	aktem oskarżenia	wnioskiem o warunkowe umorzenie	wnioskiem o umorzenie sprawy w trybie art. 324 kpk	umorzone na podstawie									odmówiono wszczęcia	zawieszono postępowanie	inny sposób załatwienia
					art. 11 § 1 kpk	art. 17 § 1 pkt 1 kpk	art. 17 § 1 pkt 2 kpk	art. 17 § 1 pkt 3 kpk	art. 17 § 1 pkt 4 do 11 kpk	art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	z powodu niewykrycia sprawców	art. 322 kpk (§ 227 p. 2 regulaminu p.i.o.p.)	inne umorzenia			
Białystok	20	12	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1
Gdańsk	117	77	2	0	0	8	8	0	4	0	1	3	0	0	12	2
Katowice	57	38	1	1	0	0	5	0	0	0	0	2	1	0	8	1
Kraków	52	29	0	1	0	3	2	1	4	0	1	3	0	0	8	0
Lublin	84	49	1	0	0	4	9	1	2	0	4	2	0	0	12	0
Łódź	27	15	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	7	1
Poznań	57	36	2	1	0	0	1	1	0	0	0	5	0	1	10	0
Rzeszów	16	10	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	3	0
Szczecin	29	14	0	0	0	0	2	0	3	0	0	1	0	0	9	0
Warszawa	174	91	15	0	0	8	12	2	4	1	7	3	0	0	28	3
Wrocław	39	26	1	0	0	4	2	0	0	0	0	1	0	0	4	1
OGÓŁEM - KRAJ	672	397	24	3	0	29	44	6	18	2	15	21	1	1	102	9

Każda sprawa zakończona wniesieniem aktu oskarżenia do sądu I instancji, a następnie prawomocnie zwrócona przez ten sąd prokuratorowi w trybie art. 345 § 1 k.p.k. celem uzupełnienia istotnych braków postępowania przygotowawczego, podlegała badaniu przez prokuratora bezpośrednio przełożonego i często przez prokuratorów wydziału (działu) nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym w prokuraturach okręgowych. Wszystkie sprawy po zwrocie z sądu do uzupełnienia znajdują się pod szczególnym nadzorem wewnętrznym, są

analizowane pod kątem wniesienia zażalenia w tych sprawach, a wskazane przez sąd uchybienia są wnikliwie omawiane z prokuratorem prowadzącym postępowanie.

Regułą było, że wszystkie zwrócone sprawy każdorazowo były przedmiotem analizy prokuratora bezpośrednio przełożonego i niejednokrotnie były one następnie obejmowane wewnętrznym nadzorem służbowym.

Działania podjęte w ramach nadzoru służbowego sprawowanego przez prokuratora bezpośrednio przełożonego polegały na:

- zapoznaniu się z aktami zwróconej sprawy,
- omówieniu z prokuratorem-referentem wskazanych przez sąd uchybień,
- udzieleniu konsultacji co do dalszego biegu sprawy,
- wydaniu polecenia ścisłego wykonania zaleceń sądu,
- kontroli terminowości i poziomu wykonywanych czynności,
- rozmowie dyscyplinującej,
- kierowaniu korespondencji o charakterze instrukcyjnym do jednostek Policji prowadzących postępowanie,
- omówieniu sprawy na okresowej naradzie prokuratorów.

Niejednokrotnie, po przeprowadzeniu analizy akt spraw prawomocnie zwróconych przez sąd, prokuratorzy rejonowi przedstawiali jednostce nadrzędnej własne stanowisko, odnoszące się do ewentualnego zawinienia prokuratora. W takich przypadkach działania podejmowane przez prokuratora nadrzędnego polegały na:

- badaniu akt sprawy przez prokuratora nadrzędnego, połączonym z analizą przyczyn zwrotu oraz oceną pracy prokuratora referenta,
- weryfikacji przedstawionej mu przez prokuratora rejonowego oceny zasadności zwrotu sprawy przez sąd,
- sporządzeniu notatki z oceny zasadności zwrotu sprawy przez sąd do prokuratury,
- skierowaniu pisma do prokuratora rejonowego omawiającego dostrzeżone nieprawidłowości i ukierunkowującego dalszy bieg sprawy oraz polecającego także, w części przypadków, przeprowadzenie wewnętrznego postępowania służbowego,
- udzieleniu bezpośrednich konsultacji prokuratorowi – referentowi sprawy.

Znaczna część ze spraw zwróconych przez sąd do uzupełnienia postępowania przygotowawczego była obejmowana zwierzchnim nadzorem służbowym.

W przypadku zwrotu sprawy spowodowanego błędem prokuratora każdorazowo analizowana była kwestia celowości wszczęcia postępowania służbowego lub zainicjowania postępowania dyscyplinarnego. W 2013 r. postępowanie służbowe zainicjowano wobec prokuratora – referenta w 23 sprawach.

W 46 przypadkach, w których decyzję sądu w przedmiocie zwrotu sprawy oceniono jako uzasadnioną, nie podejmowano działań służbowych lub dyscyplinujących, uznając błędy prokuratora – referenta za nierażące i poprzestano na ich omówieniu z prokuratorem.

W pozostałych sprawach zwróconych przez sąd w trybie art. 345 k.p.k. prokuratorzy przełożeni i nadrzędni nie ujawnili uchybień, które uzasadniałyby wdrożenie służbowych postępowań wyjaśniających czy dyscyplinarnych. W sprawach tych poprzestano na przeprowadzeniu rozmów ostrzegawczo-dyscyplinujących z referentami, wdrożeniu zwierzchniego nadzoru służbowego oraz skierowaniu do właściwych prokuratorów rejonowych pism zawierających zalecenie zwrócenia uwagi właściwemu prokuratorowi na popełnione błędy i wyeliminowanie ich z bieżącej pracy danej jednostki poprzez ich omówienie z wszystkimi prokuratorami.

Na ocenę poziomu pracy podległych jednostek organizacyjnych prokuratury wpływa także liczba wniesionych przez strony skarg na przewlekłość postępowania przygotowawczego w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2004r. Nr 179, poz. 1843, z późn. zm.).

W 2013 r., we wszystkich jednostkach organizacyjnych prokuratury, zarejestrowano łącznie w skali kraju 596 skarg na przewlekłość postępowania przygotowawczego. Ich liczba – w porównaniu z 2012 r. – zwiększyła się o 66.

Z danych statystycznych dotyczących wpływu skarg na przewlekłość postępowania do poszczególnych 11 okręgów prokuratur apelacyjnych wynika, iż jest on zróżnicowany.

Największa liczba skarg w tym przedmiocie wpłynęła, podobnie jak w 2012 r., do jednostek prokuratury w okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie – 117 skarg, następnie w okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku - 78 skarg, okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach - 78 skargi, okręgu Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu - 52 skargi, okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie – 47 skarg, okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu – 41 skarg, okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi – 40, okręgu Prokuratury Apelacyjnej

w Rzeszowie – 37 skarg, okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie – 34, okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie – 25 skarg, okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku - 22 skargi.

Sądy powszechne w 2013 r. rozpoznały 249 takich skarg i uwzględniły 58 z nich, co stanowiło 23,3 % ogółu skarg rozpoznanych. W 2012 r. wskaźnik procentowy skarg uwzględnionych przez sąd był nieznacznie niższy i wynosił 22,6 %.

Największą liczbę skarg na przewlekłość postępowania przygotowawczego uwzględniono w apelacji wrocławskiej – 15, następnie warszawskiej – 11 skarg, w apelacjach szczecińskiej i poznańskiej – po 9 skarg, w krakowskiej – 4 skargi, katowickiej i białostockiej – po 3 skargi, w apelacji gdańskiej – 2 skargi, w lubelskiej i rzeszowskiej – po 1 skardze. W apelacji łódzkiej nie uwzględniono żadnej skargi.

Zaznaczyć jednak należy, iż procentowy wskaźnik skarg uwzględnionych do ogółu rozpoznanych w danym okręgu apelacji przedstawiał się następująco:

- apelacja szczecińska – 45,0 %,
- apelacja wrocławska – 38,5 %,
- apelacja poznańska – 33,3 %,
- apelacja białostocka – 30,0 %,
- apelacja warszawska – 23,9 %,
- apelacja krakowska – 16,0 %,
- apelacja lubelska – 12,5 %,
- apelacja katowicka – 12,0 %,
- apelacja rzeszowska – 11,1 %,
- apelacja gdańska – 7,1 %,
- apelacja łódzka – 0 %.

W 2013 r. zasądzono w skali kraju na rzecz osób skarżących łącznie kwotę 205 000 zł, w 51 uwzględnionych skargach, przy czym w 3 orzeczeniach sąd dodatkowo zlecił prokuratorowi wykonanie odpowiednich czynności w postępowaniu. W 2 sprawach sąd zlecił czynności do wykonania bez przyznania sumy pieniężnej oraz w 2 stwierdził przewlekłość postępowania, lecz nie zlecił czynności do wykonania i nie przyznał sumy pieniężnej.

Najwyższe sumy pieniężne zasądzono w sprawach apelacji wrocławskiej – łącznie 59 000 zł, poznańskiej – 43 000 zł, szczecińskiej – 32 000 zł, warszawskiej – 28 000 zł, gdańskiej – 22 000 zł, białostockiej – 7 000 zł, katowickiej i krakowskiej – po 6 000 zł, oraz w apelacji lubelskiej – 2 000 zł.

W analizowanym okresie sąd oddalił jako niezasadne w trybie art. 12 ust. 1 powołanej ustawy, łącznie 191 skarg, co stanowiło 76,7 % wszystkich rozpoznanych skarg. Najwięcej – 35 skarg – w apelacji warszawskiej, 26 – w apelacji gdańskiej, 24 – wrocławskiej, 22 – w apelacji katowickiej, 21- w krakowskiej, 18 – w poznańskiej, 12 – w apelacji łódzkiej, 11 – w szczecińskiej, 8 – w rzeszowskiej, po 7 – w lubelskiej i białostockiej.

W 2013 r. sąd odrzucił, pozostawił bez rozpoznania lub podjął inną decyzję procesową (załatwił w inny sposób) łącznie 339 skarg, przy czym odrzucił na podstawie art. 9 ust. 1 i 2 ustawy 100 skarg, a pozostawił bez rozpoznania – 179 skarg.

W odniesieniu do omawianego okresu sprawozdawczego ustalono, iż wszystkie sprawy, których dotyczyły skargi wniesione w 2013 r. na podstawie przepisów powołanej ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., zostały zbadane przez prokuratorów bezpośrednio przełożonych i prokuratorów nadrzędnych nad prokuratorami prowadzącymi postępowania przygotowawcze.

Skargi w tych sprawach, w zdecydowanej większości, ocenione zostały jako bezzasadne, co zostało potwierdzone w postanowieniach sądu. Powodem przyjętej oceny było w szczególności ustalenie, że długotrwałość postępowania przygotowawczego uwarunkowana była charakterem sprawy i stopniem jej faktycznej i prawnej zawilości, a nie nieuzasadnioną zwłoką w dokonywaniu poszczególnych czynności procesowych lub w podjęciu decyzji, a także ustalenie, iż skarga została złożona po terminie.

W większości spraw ocena zasadności skargi przedstawiona przez prokuratora została podzielona przez sąd.

Większość orzeczeń sądu w przedmiocie uwzględnienia skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora bez nieuzasadnionej zwłoki zostało uznanych za zasadne przez prokuratora bezpośrednio przełożonego lub prokuratorów nadrzędnych. Przedstawioną w nadesłanych informacjach ocenę, w zdecydowanej większości, należało podzielić.

W przypadku stwierdzenia przewlekłości postępowania przez sąd, niezwłocznie podejmowano czynności zmierzające do wyeliminowania przyczyn i skutków zaistniałej zwłoki. W szczególności realizowano czynności procesowe zlecone przez sąd oraz inne, których przeprowadzenie skutkowało merytorycznym zakończeniem postępowania.

W przypadkach, gdy stwierdzano nieuzasadnione powody przewlekłości postępowania przygotowawczego, wdrażano postępowania służbowe, w wyniku których przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą, wymierzono prokuratorom kary porządkowe upomnienia lub wszczęto postępowania dyscyplinarne, które aktualnie pozostają w toku. W kilku przypadkach przeprowadzono narady służbowe, podczas których omówiono stwierdzone nieprawidłowości

i podjęto działania w celu uniknięcia ich w przyszłości. Ponadto sprawy, w których stwierdzono przewlekłość postępowania przygotowawczego, pozostające w toku, objęto zwierzchnim nadzorem służbowym.

Przyczynami stanowiącymi podstawę uznania przez sądy zasadności wniesionej skargi, podobnie jak w latach poprzednich, były:

- znaczny upływ czasu pomiędzy wpływem zażalenia na postanowienie o umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania, a jego uwzględnieniem lub przekazaniem do sądu, nieprzekazanie zażalenia do sądu, długotrwałe wykonywanie czynności w postępowaniu międzyinstancyjnym,
- zaniechanie wyłączenia materiałów do odrębnego postępowania w przypadku zakończenia wątku sprawy dotyczącego jednego z podejrzanych, długotrwałe niewykonywanie czynności z udziałem podejrzanego lub w wątku dotyczącym podejrzanego w postępowaniu wielowątkowym i wieloosobowym,
- nieskuteczność czynności poszukiwania podejrzanego,
- nieskuteczność czynności przesłuchania świadka, brak weryfikacji okoliczności uniemożliwiających jego przesłuchanie,
- długotrwałe przerwy w wykonywaniu w sprawie czynności dowodowych, nierytmiczne wykonywanie czynności,
- nienależyty nadzór nad terminowością sporządzenia opinii, niepodjęcie czynności zmierzających do uzyskania opinii,
- niepodjęcie czynności procesowych w odniesieniu do wszystkich czynów stanowiących przedmiot zawiadomienia o przestępstwie, przedłużające się czynności sprawdzające,
- bezpodstawne zawieszenie postępowania przygotowawczego, brak decyzji w przedmiocie podjęcia zawieszzonego postępowania, pomimo ustania przyczyny zawieszenia,
- nieterminowe doręczenie stronie postanowienia kończącego postępowanie, brak takiego doręczenia,
- podejmowanie czynności dowodowych niemających znaczenia dla rozstrzygnięcia, przy zaniechaniu innych czynności, pozwalających na szybkie rozstrzygnięcie sprawy.

Prokuratura Generalna monitoruje skargi na przewlekłość postępowania przygotowawczego od czasu objęcia ustawą postępowania przygotowawczego prowadzonego lub nadzorowanego przez prokuratora, tj. od dnia 1 maja 2009 r.

W związku z utrzymującą się znaczną liczbą uwzględnionych skarg na przewlekłość postępowania oraz powtarzające się przyczyny przewlekłości Prokurator Generalny w 2013 r. podtrzymał polecenie wydane w 2012 r. dotyczące zwrócenia, w prowadzonych i nadzorowanych postępowaniach przygotowawczych, szczególnej uwagi na:

- konieczność niezwłocznego rozpoznania zażalenia na postanowienie o umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, a w przypadku jego nieuwzględnienia, niezwłocznego przekazania zażalenia z aktami sprawy do właściwego sądu,
- koncentrację czynności prowadzonych w postępowaniu międzyinstancyjnym,
- analizę prowadzonych spraw pod kątem zasadności wyłączenia materiałów do odrębnego postępowania, w przypadku zakończenia danego wątku sprawy, w tym wątku dotyczącego jednego z podejrzanych i merytorycznego rozstrzygnięcia,
- bieżący nadzór nad zawieszonym postępowaniem, w szczególności weryfikację czynności poszukiwania podejrzanego, niezwłoczne podejmowanie decyzji o podjęciu zawieszono postępowania w przypadku ustania przyczyny zawieszenia,
- nadzór nad terminowością sporządzenia opinii i pracą biegłego, używanie dostępnych prawem środków zmierzających do zdyscyplinowania biegłego,
- przestrzeganie terminów do przeprowadzenia czynności sprawdzających,
- należyty nadzór nad postępowaniem przygotowawczym prowadzonym przez inne organy, w tym Urzędy Kontroli Skarbowej.

Polecił, by podczas prowadzonych wizytacji, lustracji i badań aktowych oceniane były nieprawidłowości w prowadzeniu lub nadzorowaniu postępowania przygotowawczego, prowadzące do jego nieuzasadnionej przewlekłości.

Podtrzymał stanowisko dotyczące konieczności badania każdej sprawy, w której wniesiona została skarga na przewlekłość postępowania przygotowawczego, a w szczególności spraw, w których sąd stwierdził przewlekłość postępowania, jak również konieczność oceny przyczyn przewlekłości w aspekcie ewentualnej odpowiedzialności służbowej prokuratora.

Dla oceny pracy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury znaczenie ma również liczba spraw o odszkodowanie za niesłuszne skazanie i tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie oraz wniosków kierowanych do sądu na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149, z późn. zm.).

W 2013 r. zarejestrowano we wszystkich powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury łącznie – 1.635 tego rodzaju spraw, o 730 mniej niż w 2012 r. Ogółem rozpoznano przez sąd 1.430 takie sprawy i prawomocnie zasądzone na rzecz wnioskodawców łącznie 36.255.910 zł, w tym z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne skazanie i tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie – 21.819.145 zł oraz 14.436.765 zł z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia przyznanego na podstawie cyt. ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Przedstawiając powyższe dane wskazać trzeba, iż w marcu 2014 r. planowane jest przeprowadzenie badania problemowego i rozważenie potrzeby zarządzenia lustracji obejmującej sprawy, w których zasądzone odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.

Przedstawiając wyniki pracy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury za 2013 r., podkreślić trzeba, iż Prokurator Generalny w związku z wynikami statystycznymi za I półrocze 2013 r. już wówczas wskazującymi na spadek wpływu spraw przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby zakończonych postępowań przygotowawczych, spadek efektywności ścigania, obniżenie się wskaźnika pozostałości spraw i wzrost liczby spraw długotrwałych oraz w związku z wejściem w życie z dniem 9 listopada 2013 r. przepisów zmieniających Kodeks karny i Kodeks wykroczeń poprzez kontrawencjonalizację niektórych typów czynów zabronionych, co, jak słusznie przewidywano, miało wpływ na wyniki statystyczne za 2013 r., polecił podległym prokuratorom, w szczególności kierownikom jednostek organizacyjnych, podjęcie wzmoczonych działań w trybie nadzoru służbowego w celu zapewnienia sprawnego przebiegu prowadzonych i nadzorowanych postępowań przygotowawczych i spowodowania ich zakończenia w możliwie najkrótszym czasie, w tym poprzez szerokie wykorzystanie instytucji prawnych zmierzających do konsensualnego zakończenia postępowania.

Polecił podjęcie działań w kierunku intensyfikacji wewnętrznego nadzoru służbowego i jego sprawowania przy wykorzystaniu wszystkich przewidzianych prawem form, w odniesieniu w szczególności do spraw długotrwałych, zagrożonych przewlekłością postępowania. Przypominał, że ocena sposobu realizacji wewnętrznego nadzoru służbowego będzie stanowiła miernik prawidłowego wywiązywania się przez kierowników jednostek prokuratur z nałożonych obowiązków, w myśl zasady, że za prawidłowość decyzji podejmowanych w konkretnych sprawach przez prokuratorów odpowiadają także ich bezpośredni przełożeni.

Polecił również intensyfikację czynności podejmowanych w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego, w celu wyeliminowania uchybień oraz zwiększenia efektywności prowadzonych postępowań.

Jednocześnie przypominał, iż aktualne pozostają polecenia zawarte w piśmie z dnia 16 stycznia 2013 r. dotyczące szeroko rozumianej przestępczości gospodarczej oraz z dnia 7 maja 2013 r. w zakresie konieczności podejmowania działań zmierzających do eliminowania przyczyn przewlekłości postępowania.

W 2013 roku sądy uwzględniły zażalenia 64 osób (w 2012 roku – 73 osób) na zatrzymanie przez Policję w trybie art. 244 k.p.k. Dane w tym zakresie w odniesieniu do poszczególnych apelacji przedstawiają się następująco:

- w apelacji białostockiej – wobec 3 osób,
- w apelacji gdańskiej – wobec 6 osób,
- w apelacji katowickiej – wobec 5 osób,
- w apelacji krakowskiej – wobec 4 osób,
- w apelacji lubelskiej – wobec 3 osób,
- w apelacji łódzkiej – wobec 2 osób,
- w apelacji poznańskiej – wobec 7 osób,
- w apelacji rzeszowskiej – wobec 3 osób,
- w apelacji szczecińskiej – wobec 2 osób,
- w apelacji warszawskiej – wobec 21 osób,
- w apelacji wrocławskiej – wobec 8 osób.

W żadnej z jednostek organizacyjnych prokuratury w 2013 r. nie odnotowano uwzględnionych zażaleń na zatrzymania dokonane przez Straż Graniczną, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne czy Żandarmerię Wojskową.

Po przeprowadzeniu stosownych badań w jednostkach organizacyjnych prokuratury stwierdzono, że nadzór nad zasadnością, legalnością i prawidłowością zatrzymań osób w postępowaniu przygotowawczym przez Policję i inne organy jest realizowany zgodnie z wymogami przepisów Rozdziału 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury i polega na:

- żądaniu od Policji i innych organów niezwłocznego zawiadomienia właściwego prokuratora dyżurującego o każdym przypadku zatrzymania osoby poprzez przekazanie bezpośrednio lub za pośrednictwem faksu protokołu z tej czynności,

- bieżącym analizowaniu protokołów zatrzymań pod kątem istnienia przesłanek, o których mowa w § 190 cyt. wyżej Regulaminu (istnienie przesłanek z art. 244 § 1 k.p.k., przestrzegania terminów określonych w art. 248 § 1 i 2 k.p.k., proporcjonalności czasu zatrzymania do potrzeb postępowania, przestrzegania uprawnień zatrzymanego, prawidłowości udokumentowania zatrzymania i związanych z nim czynności w aktach głównych sprawy),
- badaniu, czy niezwłocznie po zatrzymaniu osoby zebrano niezbędne dane i wykonano czynności w celu podjęcia decyzji w przedmiocie zwolnienia osoby zatrzymanej albo wystąpienia z wnioskiem o zastosowanie środka zapobiegawczego,
- stwierdzone uchybienia były przedmiotem pism instrukcyjnych oraz przekazywanych na bieżąco uwag przełożonym policjantów i omówiono je na naradach służbowych z Policją.

W sprawach, w których sąd uznał za zasadne zażalenie na zatrzymanie, co do istoty, nie kwestionując jednocześnie jego legalności i prawidłowości, nie podejmowano działań dyscyplinujących. Nie podejmowano też środków dyscyplinujących wobec osób dopuszczających się stwierdzonych przez sąd nieprawidłowości przy zatrzymaniu osoby, w sytuacji, gdy prokurator wyraził odmienną od sądu ocenę przesłanek zatrzymania.

Prokurator wystąpił do właściwych komendantów policji o podjęcie środków dyscyplinujących wobec osób winnych stwierdzonych przez sąd uchybień w 7 sprawach.

Najczęściej prokurator informował przełożonych funkcjonariuszy policji dokonujących zatrzymania o decyzji sądu, polecając podjęcie stosownych działań służbowych mających na celu wyeliminowanie podobnych zdarzeń w przyszłości, omawiał ujawnione przez sąd nieprawidłowości podczas narad służbowych z udziałem przedstawicieli kierownictwa właściwych komend policji, przekazywał do wiadomości i stosowania funkcjonariuszom Policji uwagi dotyczące zasadności, legalności i prawidłowości stosowania instytucji zatrzymania.

W związku z inicjatywą prokuratora właściwy komendant policji przeprowadził postępowanie wyjaśniające w 3 sprawach,

- w 1 sprawie zakończone przeprowadzeniem rozmowy dyscyplinującej z funkcjonariuszami,
- 2 postępowania pozostają w toku.

W 17 sprawach prokurator zainicjował postępowanie sprawdzające w kierunku czynu z art. 231 § 1 k.k.:

- 1 zakończyło się odmową wszczęcia śledztwa,
- 2 zakończyły się postanowieniem o umorzeniu postępowania na podst. art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. – z uwagi na brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa,
- pozostałe sprawy pozostają w toku.

W 2013 roku nadzór prokuratorów nad wykonywaniem postanowień o tymczasowym aresztowaniu oraz innych decyzji o pozbawieniu wolności polegał na badaniu:

- prawidłowości dokonanych zatrzymań osób podejrzanych i zapewnienia realizacji ich uprawnień procesowych oraz właściwej reakcji prokuratorów nadzorujących postępowanie w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w tym zakresie,
- prawidłowości skierowanych wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania, zarówno pod względem formalnoprawnym, jak i merytorycznym,
- bieżącej kontroli przez prokuratorów gromadzonego materiału dowodowego, nie tylko przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania, ale również podczas jego stosowania pod kątem aktualności istnienia podstaw stosowania tego środka zapobiegawczego i przesłanek do jego uchylenia bądź zmiany na środek łagodniejszego rodzaju,
- szybkości i zasadności decyzji o uchyleniu tymczasowego aresztowania wobec ustania przyczyn, dla których zastosowano ten środek zapobiegawczy,
- bieżącej kontroli pod kątem ewentualnego pojawienia się ujemnych przesłanek do stosowania tymczasowego aresztowania, określonych w art. 259 k.p.k.,
- zapewnienia pokrzywdzonym gwarancji procesowych związanych z zastosowaniem, jak też uchyleniem tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego.

W związku z nadzorem prokuratora nad wykonaniem postanowień o tymczasowym aresztowaniu prokuratorzy wykonywali zwłaszcza następujące czynności:

- kontrolę terminów stosowania tymczasowego aresztowania, w tym kontrolę dostarczenia do aresztów śledczych nakazów zwolnienia,
- bieżące kontrolowanie zasadności stosowania tego środka, egzekwowanie obowiązku uzyskiwania informacji o tymczasowych aresztowaniach trwających dłużej niż 9 miesięcy oraz 12 miesięcy,

- bezzwłoczne rozpoznawanie wniosków osób tymczasowo aresztowanych, do rozpoznania których właściwy był prokurator,
- rozpoznawanie wniosków o wyrażenie zgody na widzenie i wydanie w tym przedmiocie zarządzenia ze wskazaniem sposobu kontaktu z tymczasowo aresztowanym,
- kontrolę korespondencji tymczasowo aresztowanego (w 2013 r. odnotowano jeden przypadek wykrycia, w toku czynności nadzoru nad wykonywaniem tymczasowego aresztowania w śledztwie zawisłym w Wydziale Śledczym Prokuratury Okręgowej w Ostrowie Wlkp., komunikowania się z tymczasowo aresztowanymi za pośrednictwem stron telegazety emitowanej w programach pierwszym i drugim Telewizji Polskiej. Na skutek wystąpienia skierowanego do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej podjęto działania uniemożliwiające korzystanie z takiego kanału informacji),
- kierowanie żądań do dyrektorów aresztów śledczych przeprowadzenia badań lekarskich tymczasowo aresztowanych w związku z otrzymanymi informacjami o ich złym stanie zdrowia celem ustalenia, czy podejrzany może być leczony w warunkach pozbawienia wolności,
- uzyskiwanie zgody na osadzenie tymczasowo aresztowanych w zakładach karnych z pominięciem zasad rejonizacji, z uwagi na ujawnioną możliwość podejmowania czynności zmierzających do utrudniania postępowania poprzez wpływanie na wyjaśnienia współpodejrzanych również tymczasowo aresztowanych,
- rozpoznawanie wniosków innych organów o wyrażenie zgody na wykonanie czynności z udziałem tymczasowo aresztowanych,
- rozpoznawanie wniosków tymczasowo aresztowanych w trybie art. 216 k.k.w.,
- w odniesieniu do obserwacji podejrzanych w zakładach leczniczych zwracana była uwaga na konieczność przestrzegania uregulowań wynikających z przepisu art. 203 k.p.k. i § 172 Regulaminu.

Sprawy, w których wobec podejrzanych został zastosowany środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania cyklicznie badane są także w ramach kontroli służbowej oraz obejmowane są zwierzchnim nadzorem służbowym, zwłaszcza wówczas gdy tymczasowe aresztowanie stosowane jest przez dłuższy okres czasu.

W przypadku uzyskania informacji o nieprawidłowościach związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania na terenie jednostki penitencjarnej żądane są wyjaśnienia od kierownictwa takiej jednostki. W razie zaistnienia potrzeby kierowane są pisma

o wzmożenie nadzoru nad osadzonym, a w przypadkach zagrożenia ze strony innych osadzonych zapewnienie jego izolacji, jak też podejmowane są decyzje o zmianie miejsca osadzenia. Nie można tu jednak tracić z pola widzenia treści art. 7 k.k.w. określającego właściwość sądu do rozpoznania skarg. Również w przypadku złożenia przez osobę pozbawioną wolności zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa na jej szkodę każdorazowo takie zawiadomienie podlega procesowemu rozpoznaniu.

W jednostkach organizacyjnych prokuratury egzekwowany był w 2013 roku obowiązek wynikający z § 204 i § 205 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. O każdym przypadku tymczasowego aresztowania, którego czas trwania przekroczył 9 miesięcy, prokurator okręgowy zawiadamiał prokuratora apelacyjnego, a o każdym przypadku przedłużenia tymczasowego aresztowania na okres powyżej roku prokurator apelacyjny zawiadamiał Prokuratora Generalnego, wskazując jednocześnie przewidywany termin zakończenia postępowania. Prokuratorzy Wydziałów III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym prokuratur apelacyjnych monitorowali bieg postępowań przygotowawczych, ustalając przyczyny ich niezakończenia i powody trwania najsurowszego środka zapobiegawczego.

Nadzór nad stosowaniem tymczasowego aresztowania prowadzony jest również podczas badań aktowych postępowań oraz lustracji i wizytacji poszczególnych jednostek prokuratury, badane są także przypadki uchylecia tymczasowego aresztowania w wyniku wniesionego środka odwoławczego.

Nadzór służbowy w prokuraturach apelacyjnych i prokuraturach okręgowych jest wykonywany w sposób zgodny z unormowaniami zawartymi w Oddziale 3 Rozdziału 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 roku Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury i stosownie do treści § 74-86 jest on realizowany poprzez wewnętrzny nadzór służbowy, zwierzchni nadzór służbowy oraz kontrolę służbową.

W ramach wewnętrznego nadzoru służbowego właściwi prokuratorzy (bezpośrednio przełożeni i zwierzchnicy służbowi) zapoznają się z materiałami prowadzonych postępowań, przyjmują referaty o przebiegu postępowań w poszczególnych sprawach, udzielają wskazówek, a w razie potrzeby wydają polecenia dotyczące prowadzenia postępowań przy uwzględnieniu unormowań zawartych w art. 8 ust. 1 i 2 oraz art. 8a ustawy o prokuraturze. Związane są one głównie z terminowością realizowanych w sprawie czynności. Nadto dokonują analiz prawidłowości realizacji zadań służbowych i obciążenia pracą poszczególnych prokuratorów.

Analizując materiał dowodowy prowadzonych postępowań, zwracano uwagę zwłaszcza na zapewnienie gwarancji procesowych stron postępowania, prawidłowość i celowość wydawanych postanowień, minimalizację kosztów postępowań, prawidłową kwalifikację prawną czynów, zasadność stosowania środków zapobiegawczych oraz prawidłowość formułowania wniosków o zastosowanie środków zabezpieczających, właściwą koncentrację czynności procesowych, prawidłowość i zasadność decyzji końcowych.

Podstawowe kierunki sprawowanego przez prokuratury apelacyjne i okręgowe nadzoru, to:

- nadzór procesowy (przedłużanie śledztw prowadzonych w jednostkach podległych),
- nadzór instancyjny,
- zwierzchni nadzór służbowy nad postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi w jednostkach podległych,
- badania aktowe (z urzędu lub na wniosek) toczącego się lub zakończonego postępowania przygotowawczego,
- podejmowanie rozstrzygnięć w trybie § 122 ust. 5 Regulaminu,
- opracowywanie wniosków w trybie art. 328 § 1 k.p.k.,
- monitorowanie określonych kategorii postępowań przygotowawczych.

W 2013 roku w Wydziałach Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym prokuratur apelacyjnych i okręgowych zarejestrowano łącznie 7 990 spraw karnych, o 1 027 spraw więcej niż w 2012 roku, z których 3 749 zostało objętych zwierzchnim nadzorem służbowym, co stanowi 46,92 % spraw zarejestrowanych w Wydziałach Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym i 0,71 % wszystkich spraw karnych zarejestrowanych w 2013 roku w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury.

Nazwa jednostki	Liczba spraw zarejestrowanych w rejestrze Dsn	Liczba spraw objętych zwierzchnim nadzorem służbowym	Wskaźnik spraw objętych zwierzchnim nadzorem służbowym do spraw z Dsn
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie	1085	498	45,90%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku	976	757	77,56%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku	910	234	25,71%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach	829	318	38,36%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie	711	384	54,01%

Nazwa jednostki	Liczba spraw zarejestrowanych w rejestrze Dsn	Liczba spraw objętych zwierzchnim nadzorem służbowym	Wskaźnik spraw objętych zwierzchnim nadzorem służbowym do spraw z Dsn
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie	691	381	55,14%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi	618	222	35,92%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu	474	197	41,56%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie	298	136	45,64%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie	539	235	43,60%
Okręg Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu	859	387	45,05%
Ogółem - kraj	7990	3 749	46,92%

Wdrożenie zwierzchniego nadzoru służbowego następowało z reguły z inicjatywy prokuratora nadrzędnego, sporadycznie z takim wnioskiem występowali kierownicy jednostek prowadzących lub nadzorujących postępowanie przygotowawcze. Decyzje o wdrożeniu zwierzchniego nadzoru służbowego podejmowali kierownicy jednostek lub ich zastępcy, niejednokrotnie z inicjatywy naczelników wydziałów nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym lub prokuratorów sprawujących nadzór nad podległymi jednostkami.

Podstawowym kryterium decydującym o objęciu sprawy zwierzchnim nadzorem służbowym była duża waga sprawy ze względu na rodzaj zdarzenia, charakter, skutki lub społeczny oddźwięk oraz złożoność, wynikającą z przyczyn o charakterze przedmiotowym (rozmiar i charakter działalności przestępczej, skomplikowana problematyka natury prawnej bądź faktycznej będącej istotą postępowania), jak i podmiotowym (wielkość sprawców, pokrzywdzonych), rzutujących na długość postępowania, także czas trwania tymczasowego aresztowania.

Decyzje w tym przedmiocie podejmowane są każdorazowo w oparciu o analizę:

- informacji prokuratorów rejonowych i okręgowych o wszczęciu śledztwa w sprawach dużej wagi ze względu na rodzaj i charakter czynów i ich skutki oraz w sprawach zawiłych;
- akt śledztw przekazywanych do prokuratorów nadrzędnych z wnioskiem o przedłużenie okresu ich trwania na czas powyżej roku;
- akt spraw, w których strona złożyła skargę na przewlekłość postępowania, ze szczególnym uwzględnieniem skarg w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu

przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki;

- spraw badanych w trybie § 82, § 84 i § 265 ust. 2 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury;
- doniesień medialnych i meldunków policyjnych

oraz w wykonaniu obowiązujących w tym zakresie zaleceń Prokuratury Generalnej np. w sprawach o przestępstwa popełnione na tle rasowym, z motywów antysemickich i ksenofobicznych oraz w sprawach o przestępstwa popełnione przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji i Straży Granicznej.

Biorąc powyższe kryteria pod uwagę, zgodnie ze stosownymi zarządzeniami prokuratorów okręgowych i prokuratorów apelacyjnych zwierzchnim nadzorem służbowym obejmowano m.in. sprawy o:

- przestępstwa podlegające właściwości sądu okręgowego,
- przestępstwa stanowiące sygnał powstawania nowych form przestępczości, w tym zorganizowanej,
- przestępstwa związane z procesem przekształceń własnościowych, w tym polegające na wnoszeniu majątku państwowych osób prawnych do spółek prawa handlowego oraz o przestępstwa w sektorze bankowym, zwłaszcza popełnione na szkodę klientów banku,
- przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, w tym w sprawach wypadków przy pracy zbiorowych, ze skutkiem śmiertelnym lub skutkujących obrażeniami ciała, o jakich mowa w art. 156§1 k.k.,
- przestępstwa popełnione przez sędziów, prokuratorów, kuratorów, komorników sądowych, funkcjonariuszy Policji, Służb Specjalnych lub innych organów uprawnionych do prowadzenia postępowań przygotowawczych, w tym wszystkie postępowania dotyczące użycia przez nich broni palnej, skutkującego zgonem lub uszkodzeniem ciała popełnione przez funkcjonariuszy publicznych lub osoby pełniące funkcję publiczną wskazane w art. 228 § 1-5 k.k.,
- przestępstwa popełnione na szkodę Funduszy Unii Europejskiej oraz przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków europejskich,
- przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, w tym w szczególności określone w art. 296 k.k., art. 296a § 4 k.k., art. 299 k.k. oraz mające związek z tzw. działalnością parabankową, nielegalnym obrotem paliwami, złomem stali i metali kolorowych oraz wyrobami tytoniowymi,

- przestępstwa popełnione na tle rasowym, z motywów antysemickich i ksenofobicznych.

Kolejną kategorią postępowań, w których wdrażany był zwierzchni nadzór służbowy, to pozostające w toku sprawy, w których sąd uwzględnił skargę na przewlekłość postępowania oraz postępowania długotrwałe. Zwierzchni nadzór służbowy wdrażany był także w sprawach, w których Prokurator Generalny wydał postanowienie w trybie art. 328 k.p.k.

Obowiązki w ramach wykonywanego zwierzchniego nadzoru służbowego prokuratorzy realizowali przede wszystkim poprzez cykliczną analizę akt głównych i podręcznych. Analiza ta przeprowadzana była przede wszystkim w jednostkach, w których prowadzone były postępowania, a w prokuraturze nadrzędnej w przypadkach wnioskowania o przedłużenie okresu trwającego śledztwa, czy też rozpoznawania zażaleń na decyzje prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze, w przypadkach określonych w ustawie.

Za istotną z punktu widzenia organizacji pracy uznać należy wprowadzoną zasadę cyklicznego, bezpośredniego kontaktu prokuratora wykonującego zwierzchni nadzór służbowy z prokuratorem referentem w jednostce organizacyjnej, w której prowadzone jest postępowanie. Wprowadzony system regularnych wyjazdów kontrolno-instruktażowych do prokuratur rejonowych umożliwił prokuratorom nadrzędnym, sprawującym nadzór, osobiste i częste zapoznawanie się z aktami spraw, a przez to posiadanie aktualnej wiedzy o stanie sprawy, sposobie jej prowadzenia, planowanych czynnościach oraz trudnościach i problemach pojawiających się na danym etapie postępowania. Podczas wizyt w poszczególnych prokuraturach rejonowych przyjmowane były też referaty o przebiegu spraw, jak również odbywały się narady służbowe z udziałem kierujących danymi jednostkami organizacyjnymi, będących bezpośrednimi przełożonymi prokuratorów referentów. Przedmiotem narad był przebieg postępowań oraz problematyka jakości nadzoru prokuratorskiego nad postępowaniem. Regularne wyjazdy kontrolno-instruktażowe umożliwiły prokuratorom prowadzącym lub nadzorującym sprawy częste i swobodne korzystanie z konsultacji, w szczególności co do zakresu i kierunku postępowania oraz efektywnego wykonywania czynności procesowych.

Kolejną formą realizowania obowiązków w zakresie sprawowania zwierzchniego nadzoru służbowego było przyjmowanie referatów od prokuratorów prowadzących lub nadzorujących postępowanie przygotowawcze, omawianie przebiegu postępowania, a także bieżące konsultowanie pojawiających się w sprawie problemów natury prawnej, czy faktycznej.

W ramach nadzoru udzielano ustnych i pisemnych konsultacji prokuratorom referentom oraz występowało z pismami instrukcyjnymi zawierającymi sugestie co do konieczności wyjaśnienia wskazywanych okoliczności lub podjęcia określonych działań, a także dotyczące zagadnień prawnych wyłaniających się w toku prowadzenia postępowań przygotowawczych. Wydawane w sprawach, w których wdrożono zwierzchni nadzór służbowy decyzje, podlegały ocenie prokuratorów wyznaczonych do jego sprawowania i to zarówno w odniesieniu do decyzji incydentalnych, jak i końcowych decyzji merytorycznych. W trakcie sprawowania zwierzchniego nadzoru służbowego oceniane były kwestie związane z prawidłowością m.in. stosowania środków zapobiegawczych oraz poprawnością realizowania uprawnień procesowych stron i innych uczestników postępowania. Analizowane były także decyzje związane z powoływaniem bądź odstępowaniem od powołania w sprawie biegłych, przedłużaniem czasu trwania postępowania przygotowawczego oraz terminowością realizacji zaplanowanych czynności procesowych. Ustalenia czynione w toku sprawowania nadzoru dokumentowano w formie załączanych do akt notatek urzędowych lub zapisków służbowych, nanoszonych w kartach nadzoru lub w stosownym miejscu na ich obwolucie, bądź kopii decyzji przesłanej do akt nadzorczych. Do akt zwierzchniego nadzoru służbowego dołączano kserokopie ważnych, koniecznych decyzji, takich jak: postanowienia o przedłużeniu okresu śledztwa, plany czynności śledczych, postanowienia o przedłużeniu okresu stosowania tymczasowego aresztowania.

Bieżące i częste konsultowanie spraw, nawet telefonicznie, z prokuratorem nadzorującym ułatwia prokuratorom prowadzenie postępowań. Istotny wymiar posiada ukierunkowywanie ze strony nadzorujących w zakresie orzecznictwa i doktryny, analizy orzeczeń przydatnych w danym postępowaniu, oceny ich zastosowania do konkretnej sprawy, dokonywania doboru biegłych, czy też oceny projektów postanowień o powołaniu biegłych i proponowanych kosztów opiniowania. Zakres oddziaływania czynności nadzorczych w praktyce jest na ogół niełatwy do wymierzenia.

W wypadku istotnych lub wielokrotnie powtarzających się nieprawidłowości, ujawnionych w wyniku sprawowanego zwierzchniego nadzoru służbowego nad postępowaniami, były one omawiane podczas narad służbowych z kierownikami jednostek prokuratury.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości pojawiające się w toku nadzorowanych postępowań w 2013 roku, to:

- przewlekłość postępowań, spowodowana brakiem koncentracji czynności oraz brakami w zakresie nadzoru służbowego nad pracą dochodzeniowo-śledczą funkcjonariuszy

Policji (zbyt ogólne wytyczne udzielane funkcjonariuszom Policji przez prokuratora nadzorującego, zwłaszcza na wstępnym etapie postępowania),

- nieprawidłowe przeprowadzenie wstępnych czynności dowodowych, skutkujące niewłaściwym ukierunkowaniem śledztwa (niewłaściwe planowanie czynności śledczych, zwłaszcza ich zakresu lub kolejności realizacji oraz sił i środków niezbędnych do ich wykonania),
- zwłoka w powoływaniu biegłych oraz niewłaściwa współpraca z powołanymi biegłymi (nienależyte zgromadzenie materiału do opiniowania i nieprawidłowe określenie konkretnych zagadnień wymagających wiedzy specjalistycznej i mających znaczenie dla wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, które będą przedmiotem opiniowania oraz niestaranny wybór odpowiedniego i kompetentnego biegłego, długotrwałe gromadzenie dokumentacji niezbędnej do wydania opinii przez biegłego zwłaszcza z zakresu księgowości i rachunkowości), co skutkowało koniecznością uzupełniania opinii, a także długim czasem oczekiwania na przystąpienie do jej opracowania,
- nieprawidłowa ocena materiału dowodowego pod kątem wyczerpania znamion przestępstwa, nieprawidłowa kwalifikacja prawna czynów będących przedmiotem postępowania (problemy z formułowaniem zarzutów i ich kwalifikacją prawną),
- pomijanie w procesowych rozstrzygnięciach części zdarzeń będących przedmiotem zawiadomienia o przestępstwie bądź wynikających z procesowych ustaleń,
- pozostawianie bez rozpoznania wniosków dowodowych i pism stron postępowania,
- przedwczesne, bez wykonania istotnych czynności, podejmowanie decyzji o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania (niewyczerpanie inicjatywy dowodowej i niewyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy),
- nieprawidłowe pod względem formalnym i prawnym decyzje merytoryczne, w tym błędy w zakresie przyjmowania podstaw prawnych umorzenia, niewłaściwe uzasadnienia tych decyzji oraz pomijanie w zarządzeniach o doręczeniu postanowień osób, którym przysługuje status pokrzywdzonych,
- brak systematycznej weryfikacji podstaw zawieszenia postępowania (przedwczesne zawieszanie postępowań lub zbyt późne podejmowanie postępowań pozostających w zawieszeniu),
- naruszenia gwarancji procesowych stron (nieprawidłowe nieuznanie za pokrzywdzonego),

- odstąpienie od wykonania lub niewykonanie wszystkich zleconych przez sąd w trybie art. 330 § 1 k.p.k. czynności procesowych,
- brak wewnętrznego nadzoru służbowego ze strony bezpośrednich przełożonych (kierowników działów, prokuratorów rejonowych, naczelników wydziałów i prokuratorów okręgowych) oraz konsekwencji w egzekwowaniu prawidłowego wykonania wydanych przez nich zaleceń,
- nieskorzystanie z dostępnych środków międzynarodowej pomocy prawnej, zwłoka we wszczynaniu procedur incydentalnych w postaci poszukiwań międzynarodowych i europejskiego nakazu aresztowania.

Ujawnione w toku wykonywania zwierzchniego nadzoru służbowego nieprawidłowości i mankamenty badanych postępowań przygotowawczych dotyczą w pierwszej kolejności szybkości postępowania, w tym koncentracji czynności procesowych. Tego właśnie typu krytyczne uwagi dominują w pismach instrukcyjnych kierowanych do podległych jednostek prokuratury. Kwestionując szybkość i dynamikę śledztwa, prokuratorzy sprawujący zwierzchni nadzór służbowy wielokrotnie dostrzegają bezpośredni związek stwierdzonych nieprawidłowości z takimi okolicznościami, jak duże obciążenie prokuratorów wydziałów śledczych (zwłaszcza obsadą wokand), częste zmiany prokuratorów - referentów spraw, zmniejszonej liczby funkcjonariuszy policji kierowanych do pracy dochodzeniowo-śledczej.

Pojawiające się nieprawidłowości w przebiegu poszczególnych postępowań należy powiązać również z możliwościami technicznymi i finansowymi (istotnymi przy konieczności zasięgnięcia opinii specjalistycznych), jak też dynamiką zjawisk przestępczych, wymagającą stałego doskonalenia metod ich wykrywania i zwalczania, tak jak w przypadku przestępstw popełnionych przy użyciu Internetu, bankowych i transgranicznych.

W toku sprawowanego zwierzchniego nadzoru służbowego stwierdzono też występujące problemy nieleżące po stronie prokuratora, a negatywnie wpływające na bieg postępowania przygotowawczego:

- ciągle nierozwiązany problem biegłych – np. z zakresu rachunkowości, z zakresu zarządzania i ekonomiki przedsiębiorstwa, medyków sądowych (którzy poza ośrodkami uniwersyteckimi praktycznie nie funkcjonują, choć ich rola w należyтым badaniu zwłok, miejsca ich znalezienia oraz poszukiwaniu i zabezpieczeniu śladów biologicznych do badania DNA jest nie do przecenienia), innych biegłych opiniujących

w sprawach błędów lekarskich i wielu innych specjalności, których na danym terenie albo nie ma w ogóle, albo nie reprezentują odpowiedniego poziomu. Stan taki stwarza zagrożenie dla podstawowych celów i interesów postępowania przygotowawczego. Bez rozwiązania tego problemu trudno również realnie zakładać skrócenie czasu postępowania w niektórych kategoriach spraw,

- długotrwałość postępowań wynikająca z nieterminowego opracowywania opinii przez powołanych biegłych, częste zmiany przez biegłych deklarowanych terminów sporządzenia opinii lub poszukiwania biegłych rzadkiej specjalności oraz z długotrwałymi negocjacji z biegłymi dotyczących uzgadniania wstępnej kalkulacji kosztów opinii,
- długotrwałe oczekiwanie na wydanie zleconych opinii, zwłaszcza przez kryminalistyczne laboratoria policyjne oraz Katedry i Zakłady Medycyny Sądowej (trwające od kilku miesięcy do nawet 2 lat),
- długotrwałość postępowań wynikająca m.in. z: realizacji czynności zleconych w ramach pomocy prawnej zarówno przez policję, jak i prokuraturę, nadto realizacji czynności w sprawach wieloosobowych i złożonych przez zbyt małą liczbę funkcjonariuszy policji,
- długotrwałe przeprowadzenie oględzin zabezpieczonych przedmiotów i dokumentów, w wielu przypadkach wynikające ze znacznej ich ilości.

Prokuratorzy wykonujący zwierzchni nadzór służbowy reagowali na ujawnione błędy i nieprawidłowości w sposób i w formie adekwatnej do wagi problemu.

Sposoby reakcji wobec stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień to:

- wskazywanie błędów i uchybień w pismach instrukcyjnych kierowanych do podległych prokuratur rejonowych – po kontroli akt oraz w toku ustnych konsultacji z prokuratorami podległych jednostek,
- pisemne ukierunkowanie postępowania poprzez wskazanie, jakie okoliczności wymagają wyjaśnienia lub jakie czynności należy wykonać,
- pisma do kierujących jednostkami organizacyjnymi wskazujące nieprawidłowości i uchybienia w postępowaniu, zwracające ewentualnie uwagę na konieczność wzmożenia wewnętrznego nadzoru służbowego oraz zintensyfikowania czynności,
- rozmowy z prokuratorem prowadzącym bądź nadzorującym postępowanie ewentualnie z bezpośrednio przełożonym,

- kierowanie, w przypadku stwierdzenia przedwczesności decyzji merytorycznej kończącej postępowanie, do prokuratora bezpośrednio przełożonego nad prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie przygotowawcze pisemnych wniosków o podjęcie na nowo postępowania bądź wykonanie czynności w trybie art. 307 § 3 k.p.k.
 - zgodnie z brzmieniem § 80 ust. 5 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury albo o skierowanie wniosku do Prokuratora Generalnego o uchylenie postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego w trybie art. 328 k.p.k.,
- obejmowanie nadzorem służbowym (w trybie Dsn) lub badaniem aktowym (w trybie Dsa) spraw, w których w toku wcześniejszych czynności ujawniono istotne uchybienia, o ile te sprawy nie były już wcześniej objęte nadzorem służbowym lub badaniami aktowymi,
- omawianie najczęściej występujących uchybień podczas narad służbowych,
- uwzględnianie stwierdzonych nieprawidłowości w tematach szkoleń zawodowych,
- uwzględnianie ujawnionych nieprawidłowości w toku opracowywania harmonogramu działań Wydziałów III Nadzoru na kolejny rok,
- inicjowanie postępowań wyjaśniających i służbowych w stosunku do prokuratorów dopuszczających się istotnych uchybień.

Prokuratorzy sprawujący zwierzchni nadzór służbowy wystąpili w 2013 r. z 19 wnioskami, w trybie § 80 ust. 6 Regulaminu, o przejęcie sprawy objętej zwierzchnim nadzorem służbowym przez innego prokuratora.

W przypadkach uchybień wskazujących na niewłaściwe wykonywanie obowiązków służbowych ze strony prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie, a także nieprawidłowości stanowiących oczywistą i rażącą obrazę prawa zawiadamiano o tym właściwego przełożonego dyscyplinarnego i postulowano wdrożenie postępowania służbowego. Przykładowe działania z tego zakresu:

- w dniu 1 lipca 2013 r. Prokurator Okręgowy w Białymstoku wystąpił do Prokuratora Apelacyjnego w Białymstoku o skierowanie do Prokuratora Generalnego wniosku o odwołanie Prokuratora Rejonowego Białystok – Północ w Białymstoku przed upływem jego kadencji na podstawie art. 13c ust. 1 pkt. 4) i ust. 2 ustawy z dn. 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze. Oceniono, że prokurator ten w sposób nienależyty wypełniał swoje obowiązki w zakresie kierowania jednostką, nadzoru wewnętrznego oraz dokonał rażąco błędnej oceny materiału dowodowego. Mimo oczywiste błędnych

decyzji podległych prokuratorów nie skorzystał z uprawnienia określonego w art. 8a ust. 1 ustawy o prokuraturze. Przed rozpoznaniem tego wniosku Prokurator Rejonowy Białystok – Północ w Białymstoku zrzekł się pełnienia funkcji i z tego powodu został odwołany przez Prokuratora Generalnego. Nadto wdrożono w Prokuraturze Okręgowej w Białymstoku postępowania służbowe w stosunku do dwóch prokuratorów Prokuratury Rejonowej Białystok – Północ w Białymstoku oraz w stosunku do Prokuratora Rejonowego Białystok – Północ w Białymstoku. Postępowania te zakończyły się wystąpieniem do Rzecznika Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Apelacyjnym w Białymstoku o złożenie do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec tych 3 prokuratorów.

- Prokurator Okręgowy w Bielsku-Białej, działając na podstawie art. 8 ust. 7 ustawy o prokuraturze, udzielił prokuratorowi wytyku, wobec stwierdzenia oczywistej obrazy prawa przy prowadzeniu postępowania, co doprowadziło do uwzględnienia przez Sąd Okręgowy w Bielsku – Białej w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, skargi złożonej przez stronę na przewlekłość postępowania przygotowawczego i przyznania skarżącemu od Skarbu Państwa kwoty w wysokości 2.000 zł.
- w 2013 r. we wrocławskim okręgu apelacyjnym zainicjowano postępowania służbowe i dyscyplinarne, których skutkiem było wymierzenie kar porządkowych oraz skierowanie sprawy do sądu dyscyplinarnego wobec 2 prokuratorów.

Stwierdzić jednak należy, iż objęcie postępowań zwierzchnim nadzorem służbowym w znacznym stopniu wpływa również mobilizująco na prowadzących postępowania przygotowawcze, jak też na postawę prokuratora przed sądem. Pozostaje to szczególnie widoczne w protokołach rozpraw sądowych, odzwierciedlających aktywność prokuratorów w trakcie procesu, w tym pytania zadawane stronom procesu i biegłym, jak też składane wnioski dowodowe, wskazujących na znaczący wpływ tej aktywności na ukształtowanie i kierunek postępowania sądowego. Uwagi te w pełni odnoszą się także do etapu postępowania przygotowawczego, zwłaszcza jego poziomu.

Zauważyć należy, iż prokuratorzy prowadzący postępowania chętnie korzystają z pomocy prokuratorów wykonujących zwierzchni nadzór służbowy, doceniając kierowane

uwagi oraz wskazówki, co nie oznacza, iż bezkrytycznie i w każdym przypadku podzielają sugerowane koncepcje. Niejednokrotnie wykorzystują znaczny zasób doświadczeń prokuratorów z wydziałów nadzoru przy ustalaniu kar i środków karnych wnioskowanych w danych sprawach, czy też w odniesieniu do zastosowania trybu konsensualnego.

Podobnie jak w latach ubiegłych zarówno w ocenie prokuratorów okręgowych, jak i kierownictwa prokuratur apelacyjnych efektywność zwierzchniego nadzoru służbowego w sprawach, w których jest on prawidłowo sprawowany, jest dużo większa niż nadzoru wewnętrznego. Wynika to ze specyfiki tego nadzoru, polegającej na tym, że realizowane w jego wykonaniu czynności należą do podstawowych zadań prokuratorów z Wydziałów Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym, co daje im możliwość dogłębnego zapoznania się z aktami sprawy i ma bezpośrednie przełożenie na: prawidłowe ukierunkowanie czynności dowodowych, wychwycenie sprzeczności i luk w materiale dowodowym, poziom postanowień o powołaniu biegłych, zarówno w ich warstwie merytorycznej, kompletności, jak i specjalności opiniujących, skuteczność i szybkość postępowań oraz prawidłowość kończących je decyzji.

Wszystkie te uzupełniające się wzajemnie działania miały z pewnością istotny wpływ na prawidłowość oraz sprawność, a także efektywność prowadzonych postępowań przygotowawczych oraz podniesienie ich poziomu oraz zwiększenie stabilności podejmowanych decyzji.

Niemniej jednak, dokonując oceny skuteczności zwierzchniego nadzoru służbowego, nie sposób pominąć, że na jego zakres niewątpliwie ma wpływ uregulowanie § 80 ust. 5 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Ogranicza ono uprawnienia prokuratora sprawującego zwierzchni nadzór służbowy do wystąpienia z pisemnym wnioskiem do prokuratora bezpośrednio przełożonego referenta sprawy o wydanie poleceń dotyczących prowadzenia postępowania (np. odnośnie konieczności wywołania opinii, przesłuchania świadków).

Podkreślić należy, iż stosownie do § 80 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, zwierzchni nadzór służbowy ma tylko charakter konsultacyjny, co de facto uniemożliwia, poza przypadkiem z ust. 5 przywołanego przepisu, prawidłowe ukierunkowanie danego postępowania w sytuacji, gdy prokurator – referent nie przyjmuje do wiadomości przedstawionych argumentów.

W wypadku ujawnienia w trakcie wykonywania zwierzchniego nadzoru służbowego nieprawidłowości w zakresie prowadzonych postępowań przygotowawczych powtarzających się również w innych jednostkach, opracowywano pisma instruktażowe, przesyłane następnie do wszystkich podległych jednostek, zwracając uwagę na konieczność wyeliminowania ich z bieżącej praktyki.

Ustalenia i uwagi poczynione przez prokuratorów sprawujących zwierzchni nadzór służbowy omawiane były na naradach wewnętrznych, ale także w trakcie narad prokuratorów apelacyjnych z prokuratorami okręgowymi i rejonowymi z obszaru danej apelacji.

Kontrola służbowa realizowana była poprzez analizę akt spraw zarówno zakończonych, jak i pozostających w toku w związku z wpływającymi interwencjami stron, obrońców, pełnomocników, ale także organizacji społecznych, samorządowych, instytucji państwowych oraz posłów i senatorów. Do powyższych form działania należy także zaliczyć analizy akt przeprowadzane w związku z rozpoznawaniem wpływających wniosków o podjęcie prawomocnie zakończonych postępowań (w trybie § 265 Regulaminu), czy wniosków o wzruszenie prawomocnych decyzji o umorzeniu postępowań przeciwko osobie kierowanych do Prokuratora Generalnego, ale także w związku z zajmowaniem stanowisk w odniesieniu do skarg na przewlekłość postępowań przygotowawczych.

Czynności kontrolne realizowane były ponadto poprzez badania aktowe prowadzone w ramach realizacji zadań wymienionych w harmonogramie działań poszczególnych jednostek prokuratury. Wyniki badania akt zawierane były w sprawozdaniach, a wynikające z nich wnioski i uwagi przekazywane prokuratorom okręgowym, celem wykorzystania w bieżącej pracy.

Również rozpoznawanie zażaleń na składane środki odwoławcze (nadzór instancyjny) należy zaliczyć do swoistych form realizacji czynności z zakresu kontroli służbowej.

Podkreślenia wymaga, że sprawowanie nadzoru instancyjnego polega w praktyce na rozpoznawaniu środków odwoławczych składanych przez uprawnione osoby w odniesieniu do decyzji kończących, wydanych wobec braku interesu społecznego w ściganiu z urzędu czynu ściganego z oskarżenia prywatnego, zażaleń złożonych w trybie art. 306 § 3 k.p.k., zażaleń na postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania oraz w związku z odmową wyrażenia zgody na widzenie z tymczasowo aresztowanym.

Prowadzone są także analizy informacji nadsyłanych w trybie § 81 ust. 1 Regulaminu, w wyniku których zapadają decyzje o wdrożeniu zwierzchniego nadzoru służbowego lub też o okresowym uzyskiwaniu informacji o jego toku.

Działania nadzorcze wykonywane były także w następstwie realizacji zadań prokuratorów pełniących funkcje koordynatorów i konsultantów w zakresie określonych rodzajów przestępczości.

Zgodnie z przyjętym w jednostkach podziałem czynności, prokuratorzy w celu poprawy sprawności i efektywności prowadzonych postępowań przygotowawczych sprawowali monitoring i koordynowali ściganie określonych kategorii przestępstw. Rodzaj monitorowanych kategorii spraw w niewielkim zakresie w poszczególnych okręgach był zróżnicowany i uzależniony od konkretnych potrzeb danej jednostki, determinowanych występowaniem na terenie jej właściwości określonego profilu przestępczości lub rodzajem i ilością sygnalizowanych przez podległe jednostki problemów, związanych z prowadzeniem tych postępowań. Zdecydowana jednak większość wskazanych poniżej kategorii spraw podlegała monitoringowi zarówno w prokuraturach okręgowych, jak i w prokuraturach apelacyjnych.

Monitoring lub koordynacja prowadzone były w sprawach dotyczących m.in.:

- ścigania przestępstw popełnianych przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji oraz Straży Granicznej,
- przestępstw korupcyjnych,
- odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów,
- przestępstw narkotykowych,
- nielegalnego wytwarzania wyrobów tytoniowych i obrotu tymi wyrobami,
- prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu;
- przestępstw pedofilii i pornografii dziecięcej,
- przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny,
- handlu ludźmi,
- przestępstw popełnianych podczas imprez masowych lub im towarzyszących,
- przestępczości dotyczącej nadużyć w obrocie paliwami,
- prawidłowości prawnokarnej oceny postępowań dotyczących funduszy unijnych, ze szczególnym uwzględnieniem określenia czynu będącego przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikacji prawnej,
- przestępstw związanych z nadużyciami w obrocie paliwami, obrocie złotem i metalami kolorowymi,

- postępowań przygotowawczych przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, w tym w sprawach wypadków przy pracy ze skutkiem śmiertelnym lub skutkujących obrażeniami ciała, o jakich mowa w art. 156 § 1 k.k.,
- skarg na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym bez nieuzasadnionej zwłoki,
- przestępstw popełnianych z pobudek rasowych,
- spraw, w których skierowano do sądu subsydiarny akt oskarżenia w oparciu o art. 55 § 1 k.p.k.

Stałe monitorowanie ww. spraw pozwala ocenić skalę zagrożeń danego rodzaju przestępczością, a także ułatwia wypracowanie sposobu i taktyki prowadzenia tychże postępowań, co w konsekwencji wpływa korzystnie na ich dynamizm oraz efektywne wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, a także trafne merytorycznie rozstrzygnięcie kończące te postępowania.

Podjęte działania o charakterze nadzorczym, wpisane w cały kompleksowy system przedsięwzięć prokuratur apelacyjnych, czy okręgowych, miały istotny wpływ na poprawność, skuteczność i szybkość prowadzonych postępowań. Wytyczne kierowane w sprawach objętych zwierzchnim nadzorem służbowym przyczyniały się do poprawy poziomu nadzorowanych postępowań przygotowawczych, tak w zakresie ustalenia pełnego rzeczywistego stanu faktycznego, jak i prawidłowej prawnokarnej oceny zdarzenia będącego przedmiotem postępowania, terminowości podejmowanych czynności procesowych, a tym samym miały realny wpływ na ich zakończenie.

Efekty działań o charakterze nadzorczym to:

- przyspieszenie postępowań przygotowawczych poprzez zobligowanie prowadzących i nadzorujących postępowania przygotowawcze do właściwej koncentracji czynności i racjonalnego ich planowania,
- właściwe ukierunkowanie postępowań przygotowawczych,
- wykonanie w toku postępowania wszystkich niezbędnych czynności procesowych i wyjaśnienie istotnych okoliczności spraw,
- prawidłowe i zasadne wydawanie postanowień w toku prowadzonych postępowań przygotowawczych,
- przyjęcie prawidłowej kwalifikacji prawnej czynów, właściwa redakcja postanowień o przedstawieniu zarzutów obejmujących wszystkie znamiona przestępstw,
- zapewnienie gwarancji procesowych stron postępowania,

- podjęcie zawieszonych postępowań i ich zakończenie decyzją merytoryczną,
- bieżące konwalidowanie stwierdzonych uchybień,
- wzmożenie wewnętrznego nadzoru służbowego,
- utrzymywanie w mocy zaskarżonych orzeczeń w toku prowadzonych postępowań przygotowawczych.

Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że sprawujący zwierzchni nadzór służbowy posiadają duże doświadczenie zawodowe zdobyte zarówno przy prowadzeniu i nadzorowaniu śledztw o najpoważniejsze przestępstwa, w tym popełnione w ramach przestępczości zorganizowanej, jak też podczas kierowania jednostkami organizacyjnymi prokuratury różnych szczebli. Ponadto na prokuratorach tych niejednokrotnie ciąży obowiązek koordynacji ścigania poszczególnych rodzajów przestępczości, co wpływa na pogłębienie ich wiedzy w tym zakresie i zdobycie szerszego doświadczenia.

W ramach sprawowania nadzoru procesowego związanego z realizacją uprawnień Prokuratora Generalnego w postępowaniu przygotowawczym (§ 16 pkt 1 Regulaminu) w Prokuraturze Generalnej w Departamencie Postępowania Przygotowawczego rozpoznano 87 wniosków prokuratorów apelacyjnych, 1 wniosek Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego i 1 wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich o uchylenie prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie oraz 8 pism stron postępowania kwestionujących zasadność prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie, będących co do istoty wnioskami o uchylenie decyzji końcowych w trybie art. 328 § 1 k.p.k. – łącznie 97 wniosków.

Po zbadaniu akt spraw, w których kwestionowano zasadność prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie, w 85 przypadkach stwierdzono, że umorzenie postępowania było niezasadne (87,63 % rozpoznanych wniosków) i istniały podstawy do wydania postanowienia przewidzianego w art. 328 k.p.k. w stosunku do 120 osób.

Odnotowano 1 przypadek uchylenia prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania w trybie art. 328 k.p.k. wobec 3 osób podejrzanych w sytuacji, gdy prokurator apelacyjny wnosił o wydanie takiej decyzji wobec 1 osoby. Postępowanie w tej sprawie pozostaje w toku.

W 2 przypadkach, po rozpoznaniu wniosków pokrzywdzonych o uchylenie w trybie art. 328 k.p.k. prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego

stwierdzono, że istnieją podstawy do jego uchylenia, mimo iż właściwi prokuratorzy apelacyjni wnosili o nieuwzględnienie tych wniosków. W jednej z tych spraw postępowanie przygotowawcze przeciwko podejrzanemu zostało ponownie umorzone przy przyjęciu innej podstawy prawnej, w drugiej sprawie postępowanie pozostaje w toku.

W 7 przypadkach stwierdzono brak podstaw do wydania postanowienia na podstawie art. 328 k.p.k. (dotyczy to 3 wniosków prokuratorów apelacyjnych, 1 wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich i 3 wniosków stron postępowania), co stanowi 7,22 % rozpoznanych wniosków.

Prokurator Generalny na podstawie art. 328 § 1 k.p.k. uchylił, jako niezasadne, 85 prawomocnych postanowień o umorzeniu postępowania przygotowawczego w stosunku do 120 osób i zlecił właściwym prokuratorom kontynuowanie postępowania w kierunku wskazanym w swojej decyzji.

W większości spraw poddanych ocenie pod kątem istnienia przesłanek z art. 328 k.p.k., decyzja o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie została podjęta przedwcześnie, bez wyczerpania inicjatywy dowodowej lub na skutek błędnej oceny materiału dowodowego.

W 14 sprawach, w związku ze stwierdzonymi w toku badania akt nieprawidłowościami przy prowadzeniu postępowań przygotowawczych, w których kwestionowano zasadność prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie, Dyrektor Departamentu Postępowania Przygotowawczego zwrócił się do właściwych prokuratorów apelacyjnych o podjęcie stosownych działań w celu wyeliminowania podobnych przypadków w przyszłości i powiadomienia Prokuratury Generalnej o podjętych czynnościach.

W trzech sprawach skala stwierdzonych uchybień popełnionych przez referenta w toku postępowania zakończonych postanowieniem uchylonym w trybie art. 328 k.p.k. spowodowała skierowanie przez Dyrektora Departamentu Postępowania Przygotowawczego do właściwych prokuratorów apelacyjnych wniosków o przeprowadzenie stosownego postępowania służbowego.

W związku z uchyleniem przez Prokuratora Generalnego w trybie art. 328 k.p.k. prawomocnych postanowień o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie 26 postępowań pozostaje w toku, 13 postępowań przygotowawczych zawieszono (6 z uwagi na poszukiwanie podejrzanego listem gończym lub brak możliwości ustalenia jego miejsca pobytu, 4 z braku możliwości ustalenia pobytu świadka, w 3 przypadkach postępowanie zawieszono z uwagi na oczekiwanie na opinię biegłych).

Po uchyleniu jako niezasadnych postanowień o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie i po uzupełnieniu postępowań w kierunku wskazanym

w decyzji Prokuratora Generalnego w 30 sprawach skierowano wobec osób, w stosunku do których kontynuowano postępowanie, akty oskarżenia (35,29% zakwestionowanych orzeczeń).

Wobec 3 osób prokurator skierował wnioski o warunkowe umorzenie postępowania. Prawomocnym wyrokiem sądu skazanych zostało 7 osób, wobec 1 osoby wyrok nie jest prawomocny. Pozostałe postępowania sądowe pozostają w toku.

Po uzupełnieniu postępowania przygotowawczego w kierunku wskazanym w postanowieniu Prokuratora Generalnego, wydanym na podstawie art. 328 k.p.k. i ponownej analizie materiału dowodowego prokuratorzy podjęli ponowną decyzję o umorzeniu postępowania przygotowawczego w 17 sprawach. Wobec 10 osób podejrzanych podstawa umorzenia postępowania nie uległa zmianie, a wobec 11 osób podejrzanych przyjęto inną podstawę umorzenia postępowania przygotowawczego.

Stwierdzone uchybienia w prowadzeniu postępowania przygotowawczego, a także nieprawidłowości przy sporządzeniu postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie, które zostało uchylone w trybie art. 328 k.p.k., stanowiły przedmiot wystąpień skierowanych przez prokuratorów apelacyjnych i prokuratorów okręgowych do prokuratorów przełożonych nad prokuratorem – referentem w 26 sprawach. W wystąpieniach wskazano na konieczność zwrócenia uwagi referentowi sprawy na stwierdzone braki i uchybienia w postępowaniu oraz na potrzebę podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie podobnych przypadków w kierowanej przez nich jednostce organizacyjnej prokuratury.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami w toku prowadzenia postępowań przygotowawczych, skutkującymi podjęciem niezasadnej decyzji merytorycznej, uchylonej następnie przez Prokuratora Generalnego, prowadzone były postępowania służbowe wobec 13 prokuratorów referentów sprawy i 2 prokuratorów sprawujących zwierzchni nadzór służbowy. Postępowania służbowe zostały zakończone w 7 przypadkach przeprowadzeniem rozmowy dyscyplinującej, w 1 przypadku wymierzeniem kary porządkowej upomnienia, wobec 3 prokuratorów referentów w trybie art. 8 ust. 7 ustawy o prokuraturze wyknięciem oczywistej obrazy prawa, jednemu prokuratorowi Sąd Dyscyplinarny I instancji wymierzył karę dyscyplinarną nagany, 2 postępowania pozostają w toku.

W pozostałych sprawach prokuratorzy nadrzędni i bezpośrednio przełożeni nie stwierdzili przesłanek wskazujących na możliwość popełnienia deliktu dyscyplinarnego lub uznali za wystarczające omówienie stwierdzonych nieprawidłowości z autorem zakwestionowanego postanowienia albo prokuratorem, który niezasadne rozstrzygnięcie aprobował.

W ramach realizacji uprawnień Prokuratora Generalnego w postępowaniu przygotowawczym w Departamencie do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji rozpoznano 2 wnioski Prokuratora Apelacyjnego w Warszawie o uchylenie, w trybie art. 328 § 1 k.p.k. prawomocnych postanowień o umorzeniu postępowań przygotowawczych. W obydwu wypadkach sporządzono decyzje procesowe o ich uchyleniu uznając, że rozstrzygnięcia te zostały podjęte przedwcześnie. W konsekwencji przeprowadzonych analiz akt do jednostki podrzędnej skierowano w każdej ze spraw pisma wskazujące na nieprawidłowości o charakterze proceduralnym.

W Prokuraturze Generalnej w Departamencie Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku rozpoznano:

46 wniosków prokuratorów apelacyjnych oraz stron postępowania o przekazanie w trybie § 122 ust. 5 Regulaminu do prowadzenia lub nadzoru sprawę innej jednostce organizacyjnej prokuratury z pominięciem zasad właściwości miejscowej, w jednym przypadku decyzję o przekazaniu sprawy do jednostki prokuratury z pominięciem zasad właściwości miejscowej podjęto z urzędu.

Prokurator Generalny, uznając, że zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, ze względu na dobro prowadzonego postępowania w 46 przypadkach (spadek o 27 % w porównaniu do 2012 r.) przekazał innej prokuraturze apelacyjnej do prowadzenia sprawę z pominięciem zasad właściwości miejscowej. Nie uwzględniono jednego wniosku.

Prokuratorzy Departamentu Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku dokonali oceny zasadności łącznie 67 wniosków o wyrażenie zgody na pociągnięcie posła do Parlamentu Europejskiego, Senatora RP lub posła na Sejm RP do odpowiedzialności karnej lub odpowiedzialności za wykroczenie, co stanowi wzrost o 415,38 % w porównaniu z rokiem 2012, kiedy rozpoznano 13 takich wniosków, w tym:

- 9 wniosków Komendanta Głównego Policji o wyrażenie zgody na pociągnięcie Senatora RP lub posła na Sejm RP do odpowiedzialności za wykroczenie,
- 1 wniosek Komendanta Głównego Policji o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie posła do Parlamentu Europejskiego,
- 3 wnioski prokuratora o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej senatora RP lub posła na Sejm RP,
- 1 wniosek pełnomocnika oskarżyciela prywatnego o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej posła do Parlamentu Europejskiego,

- 36 wniosków Głównego Inspektora Transportu Drogowego o wyrażenie zgody na pociągnięcie posła do Parlamentu Europejskiego, senatora RP lub posła na Sejm RP do odpowiedzialności za wykroczenie,
- 15 wniosków Komendanta Straży Miejskiej o wyrażenie zgody na pociągnięcie posła na Sejm RP lub posła do Parlamentu Europejskiego do odpowiedzialności za wykroczenie,
- 2 wnioski Straży Gminnej o wyrażenie zgody na pociągnięcie posła na Sejm RP do odpowiedzialności za wykroczenie,

W stosunku do 2 wniosków Głównego Inspektora Transportu Drogowego i 13 wniosków Komendanta Straży Miejskiej o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie posła na Sejm RP uznano, że nie spełniają one wymagań do nadania im dalszego biegu i zwrócono je ich autorom.

W pozostałym zakresie, uznając wnioski za uzasadnione, Prokurator Generalny, działając na podstawie art. 7b ust. 1 i art. 7c ust. 1 w zw. z art. 10b ustawy z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r., Nr 7, poz. 29) przekazał odpowiednio Marszałkowi Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 1 wniosek Komendanta Głównego Policji i 2 wnioski Głównego Inspektora Transportu Drogowego o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie senatora RP oraz Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej 8 wniosków Komendanta Głównego Policji, 31 wniosków Głównego Inspektora Transportu Drogowego, 2 wnioski Komendanta Straży Miejskiej i 2 wnioski Straży Gminnej o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie posłów na Sejm RP.

Prokurator Generalny przekazał także Marszałkowi Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2 wnioski prokuratora o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej senatora RP oraz Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej 1 wniosek prokuratora o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej posła na Sejm RP.

Działając na podstawie art. 7b ust. 1 i art. 7c ust. 1 w zw. z art. 10b ustawy z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora w związku z art. 6 ust. 2 Aktu dotyczącego wyboru członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/10), Prokurator Generalny przekazał Przewodniczącemu Parlamentu Europejskiego jeden wniosek Komendanta Głównego Policji i jeden wniosek Głównego Inspektora Transportu Drogowego o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie posła do Parlamentu Europejskiego oraz jeden wniosek

pełnomocnika oskarżyciela prywatnego o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej posła do Parlamentu Europejskiego.

Prokuratorzy Departamentu Postępowania Przygotowawczego w ramach realizacji zadań Departamentu określonych w § 16 pkt 2 i 3 Regulaminu oceniają realizację zwierzchniego nadzoru służbowego w postępowaniu przygotowawczym sprawowanego przez prokuratury apelacyjne i okręgowe oraz kontrolują prawidłowość prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach nieobjętych zwierzchnim nadzorem służbowym w poszczególnych okręgach apelacyjnych.

W toku badania spraw, w związku z informacjami uzyskanymi podczas wykonywania w Departamencie Postępowania Przygotowawczego czynności kontrolnych oraz postępowania skargowego, na bieżąco kontrolowana była prawidłowość sprawowania zwierzchniego nadzoru służbowego nad postępowaniami przygotowawczymi przez prokuratury apelacyjne i okręgowe. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym w sprawach objętych zwierzchnim nadzorem służbowym przez prokuratury okręgowe czy prokuratury apelacyjne, kierowane były stosowne pisma wskazujące na stwierdzone uchybienia do kierownika jednostki prokuratury, w której sprawowany był nadzór służbowy nad postępowaniem prowadzonym (nadzorowanym) w podległej mu jednostce, ze wskazaniem terminu na przedstawienie podjętych działań w celu wyeliminowania w przyszłości tego typu nieprawidłowości, z równoczesnym przekazaniem takiego pisma do wiadomości pozostałych jednostek organizacyjnych prokuratury w celu koordynowania sprawowania zwierzchniego nadzoru służbowego nad postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi na terenie całego kraju.

W 2013 r. w Departamencie Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej kontynuowano rozpoczętą w 2012 roku analizę praktyki prokuratorskiej w zakresie umarzania postępowań karnych wobec niepoczytalności sprawcy. Analiza ta polegała na zbadaniu w Departamencie Postępowania Przygotowawczego akt wszystkich spraw, w których w I półroczu 2011 r. umorzono postępowanie przygotowawcze przeciwko podejrzanym o popełnienie przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, z uwzględnieniem sposobu prowadzenia postępowania przygotowawczego, kierowania wniosków o wyznaczenie obrońcy z urzędu, wszczynania śledztwa po uzyskaniu opinii biegłych psychiatrów, jeżeli wcześniej prowadzono dochodzenie, przedmiotu postępowania i prawidłowości przyjętej ostatecznie kwalifikacji prawnej, kompletności zebranego materiału dowodowego, a także zbadania czy należyście wyjaśniono wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, czy uzyskano niezbędne

materiały w celu udostępnienia biegłym lekarzom psychiatrom i ewentualnie innym biegłym, terminu i treści postanowień o powołaniu biegłych psychiatrów oraz ewentualnie innych biegłych, czy powołano biegłych sądowych, oceny uzyskanych opinii, oceny zasadności decyzji o umorzeniu postępowania przygotowawczego oraz sposobu jej sporządzenia. Spośród poddanych analizie w 2013 r. 17 spraw, w 16 przypadkach decyzje o umorzeniu postępowania przygotowawczego uznano co do zasady za słuszne. W jednej sprawie umorzenie śledztwa przeciwko podejrzanemu oceniono jako niezasadne, gdyż zapadło bez należytego wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w zakresie środka zabezpieczającego. W związku z tym, że akta tego postępowania wpłynęły do Prokuratury Generalnej już po upływie 6 miesięcznego terminu określonego w art. 328 § 2 k.p.k. nie było możliwe uchylene tego rozstrzygnięcia przez Prokuratora Generalnego w trybie art. 328 § 1 k.p.k. na niekorzyść podejrzanego. Przesłane prokuratorom apelacyjnym uwagi odnoszące się do poszczególnych postępowań zostały przekazane prokuratorom-referentom w celu wykorzystania w bieżącej praktyce, co pozwoliło na skorygowanie tych nieprawidłowości (również niezwiązanych z przedmiotem analizy), których konwalidowanie było w tym czasie możliwe.

Ogólne zalecenia i wnioski wynikające z kontynuowanej w 2013 roku i nadal prowadzonej analizy praktyki prokuratorskiej w zakresie umarzania postępowań karnych wobec niepoczytalności sprawcy zostaną sformułowane po jej zakończeniu w 2014 r., po zbadaniu pozostałych akt.

Zgodnie z poleceniem Prokuratora Generalnego prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego kontynuował w 2013 roku koordynowanie postępowań przygotowawczych wszczętych z urzędu na skutek zamieszczania w prasie i innych środkach masowego przekazu publikacji, których charakter uzasadnia podejrzenie popełnienia przestępstwa m.in. sutenerstwa i rozpowszechniania pornografii. Zobowiązano wszystkich prokuratorów apelacyjnych do monitorowania mediów pod kątem istnienia takich publikacji, a w przypadku stwierdzenia, iż treść publikacji zawiera znamiona przestępstw stręczycielstwa, sutenerstwa lub rozpowszechniania pornografii, wszczynanie z urzędu postępowań karnych o te czyny.

W 2013 roku w Departamencie Postępowania Przygotowawczego kontynuowano ocenę praktyki prokuratorskiej na podstawie badań aktowych w zakresie wykorzystania zebranych w toku postępowań przygotowawczych dowodów, w szczególności dowodów z wykazów połączeń telefonicznych (bilingów). Badaniu poddano wybrane losowo postępowania przygotowawcze z terenu całego kraju. W toku badania oceniano zasadność

żądania od podmiotów prowadzących działalność telekomunikacyjną danych, o których mowa w art. 180c i art. 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.), ich wykorzystania w toku postępowań i podejmowanych decyzji merytorycznych. Wyniki badania poszczególnych spraw, ze wskazaniem ewentualnych nieprawidłowości, były przekazywane prokuratorom apelacyjnym na bieżąco.

Podsumowanie wyników przeprowadzonej analizy przedstawione zostało w opracowaniu zawierającym m.in. obszerne wprowadzenie, obrazujące zakres możliwości uzyskiwania bilingów, ich techniczne aspekty, ponadto opis przykładów postępowań przygotowawczych, w których wykorzystano dowód z bilingów i innych danych teleinformatycznych, tabelę obrazującą statystyczne wyniki oraz wnioski w przedmiocie oceny zasadności żądania od operatorów sieci telekomunikacyjnych danych teleinformatycznych, ich wykorzystania w toku postępowań i podejmowanych decyzji merytorycznych, omówienie podstaw prawnych przyjmowanych w postanowieniach prokuratorskich o żądaniu udostępnienia przedmiotowych danych oraz zwolnienia administratorów w tym zakresie z obowiązku zachowania tajemnicy służbowej, itp.

Realizując zadania wynikające z § 16 pkt 3 Regulaminu (kontrolowanie prawidłowości prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach nieobjętych zwierzchnim nadzorem służbowym) w 2013 roku, w związku z przekazaną Prokuratorowi Generalnemu przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej korespondencją Urzędu Miasta Elbląga dotyczącą uchybień w toku prowadzonych postępowań karnych o przestępstwa niealimentacji, polecono prokuratorom apelacyjnym przeprowadzenie analizy spraw tej kategorii, prowadzonych w prokuraturach rejonowych w I półroczu 2012 roku, zainicjowanych doniesieniami urzędów miast - w kontekście zarzutów podnoszonych we wskazanej korespondencji.

Według założeń w każdym okręgu apelacyjnym zostały zbadane wszystkie sprawy o czyny z art. 209 § 1 k.k. zakończone odmową wszczęcia postępowania lub jego umorzeniem, prowadzone w prokuraturach rejonowych z doniesień urzędów miast w I półroczu 2012 roku - łącznie 8 534 sprawy.

Zadaniem przeprowadzonej analizy było skontrolowanie spraw tej kategorii w celu ustalenia, czy zaistniały wskazywane uchybienia, a zwłaszcza zbadanie prawidłowości dokonywanej w prokuraturach oceny zachowania dłużnika alimentacyjnego w zakresie znamienia uporczywości. Tym samym kontrola objęła zagadnienia gromadzenia i oceny materiału dowodowego, prowadzące do wydania postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego lub o jego umorzeniu. Analizie poddano także prawidłowość praktyki prokuratorskiej, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii nadawania biegu

zawiadomieniom o przestępstwie składanym przez wskazane organy, prawidłowość i poziom prowadzenia czynności, zasadność wydanych decyzji merytorycznych z uwzględnieniem ich podstawy przyczyn wydania oraz zasady informowania osób składających zawiadomienie o przestępstwie o sposobie zakończenia postępowania.

W oparciu o przeprowadzoną analizę w Departamencie Postępowania Przygotowawczego sformułowano uwagi i zalecenia, które zostały w 2013 r. przekazane do wszystkich prokuratur apelacyjnych z poleceniem wykorzystania w bieżącej praktyce, w trakcie prowadzonych postępowań przygotowawczych o przestępstwa z art. 209 § 1 k.k.

Wskazana analiza pozwoliła na sformułowanie następujących zaleceń, których przestrzeganie przez prowadzących tego typu postępowania pomoże wyeliminować stwierdzone uchybienia:

- wyeliminowanie pobieżnej analizy materiału zebranego w toku czynności sprawdzających i zatwierdzania przedwczesnych, a tym samym niezasadnych postanowień o odmowie wszczęcia dochodzenia lub o umorzeniu postępowania,
- prawidłowe ustalanie kręgu osób uprawnionych do zaskarżenia postanowień o odmowie wszczęcia postępowania i zarządzenie doręczenia im odpisów tych decyzji wraz z właściwym pouczeniem ich o terminie i sposobie ich zaskarżenia, zgodnie z treścią art. 100 § 2 k.p.k. i art. 106 k.p.k.. Dotyczy to zwłaszcza konieczności doręczania odpisów decyzji merytorycznych instytucji, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, co wynika z art. 305 § 4 k.p.k. oraz art. 306 § 1 k.p.k.
- wyeliminowanie praktyki naruszającej przepisy art. 307 § 2 i 3 k.p.k. oraz § 138 pkt 5 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, polegającej na przesłuchaniu w toku czynności sprawdzających w charakterze świadka osoby, która nie złożyła zawiadomienia o przestępstwie,
- wyeliminowanie niezasadnego odstępowania od przewidzianej w art. 307 § 3 k.p.k. możliwości przesłuchania zawiadamiającego w charakterze świadka w celu uzupełnienia danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie,
- przestrzeganie terminu określonego w art. 307 § 1 k.p.k., który powinien być uwzględniony w wytycznych prokuratora przy wskazaniu terminu wykonania czynności przez Policję,
- precyzyjne wskazanie w wytycznych czynności do przeprowadzenia przez Policję,
- zaniechanie praktyki podpisywania notatek urzędowych, sporządzonych przez Policję przez osoby rozpytywane,

- zaniechanie praktyki polegającej na pouczeniu osób nieuprawnionych o treści art. 182 § 1 k.p.k., 185 k.p.k., 183 § 1 k.p.k. oraz pouczenia organów składających zawiadomienia o przestępstwie o prawach pokrzywdzonego,
- zwiększenie nadzoru nad działalnością procesową Policji w celu wyeliminowania pobieżnego i schematycznego prowadzenia postępowań,
- przyjmowanie właściwego czasokresu czynu i poprawnego formułowania zarzutów,
- wszechstronne wyjaśnianie okoliczności sprawy, zwłaszcza w kierunku ustalenia znamienia uporczywości, odmowa zeznań przez przedstawiciela ustawowego uprawnionego lub pełnoletniego uprawnionego nie zwalnia od prowadzenia dalszych ustaleń w kierunku zaistnienia znamion „narażenia”, jaki i „uporczywości”,
- konieczne jest w każdym przypadku uzyskanie kompletnej informacji z Urzędu Pracy, ZUS-u, organów pomocy społecznej w zakresie ustalenia sytuacji materialnej uprawnionego i zobowiązanego, informacji o wysokości aktualnego zadłużenia alimentacyjnego i dokonywanych wpłatach w trakcie prowadzonego postępowania egzekucyjnego,
- podejmowanie czynności zmierzających do ustalenia faktycznej sytuacji materialnej uprawnionego do świadczeń alimentacyjnych i zobowiązanego, faktycznej możliwości podjęcia przez niego zatrudnienia, stanu zdrowia, przyczyn nie wykorzystania ofert pracy przedstawianych przez Urząd Pracy, przyczyn rozwiązania stosunku pracy, zatrudnienia poza ewidencją, miejsca pobytu dłużnika, weryfikacji podawanych okoliczności zarówno przez dłużnika, jak i osoby uprawnione, zwłaszcza dotyczące narażenia na niemożność zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych, a także konfrontowanie pojawiających się sprzeczności,
- przeprowadzenie prawidłowej analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w celu właściwego określenia podstawy umorzenia postępowania przygotowawczego lub odmowy jego wszczęcia, jak również przytaczanie w opisie czynu w sentencji postanowienia wszystkich znamion przestępstwa z art. 209 § 1 k.k., a także wszystkich okoliczności czynu – jego czasu, miejsca i pokrzywdzonego,
- przestrzeganie zasady, iż przyczyna umorzenia postępowania przygotowawczego lub odmowy jego wszczęcia z powodu braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu (art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.) może zostać przyjęta jedynie po wyczerpaniu wszystkich dostępnych dowodów,
- wyeliminowanie przypadków naruszenia przez Policję art. 174 k.p.k.,

- przesłuchiwanie osoby wskazanej w zawiadomieniu o przestępstwie jako zobowiązanej do łożenia rat alimentacyjnych w trybie art. 183 k.p.k. po wyczerpaniu wszelkich innych możliwości dowodowych, w sytuacji gdy zgromadzone dotychczas dowody nie potwierdziły jednoznacznie, iż dana osoba swoim zachowaniem wyczerpała znamiona czynu zabronionego z art. 209 § 1 k.p.k., przesłanka ta nie może być stosowana w przypadku wątpliwości co do znamion czynu zabronionego.

Realizowanie powyższych wskazówek pozwoli na wyeliminowanie w przyszłości błędów, które ujawniły się w trakcie badania akt spraw o czyny z art. 209 § 1 k.k. i będzie służyło wszechstronnemu wyjaśnianiu wszystkich okoliczności tego typu spraw.

W 2013 r. w Prokuraturze Generalnej, na podstawie danych uzyskanych z prokuratur apelacyjnych, przygotowano zostało opracowanie dotyczące stosowania w praktyce przez powszechne jednostki organizacyjne prokuratury ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 768 z późn. zm.). Opracowanie zawiera zestawienie danych z poszczególnych okręgów apelacyjnych dotyczących ilości wniosków o pociągnięcie podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności za czyny zabronione pod groźbą kary oraz sposobu ich rozstrzygnięcia. Zawiera także istotne uwagi dotyczące praktycznego stosowania ww. ustawy.

W 9 przypadkach, gdy wymagała tego interwencja podejmowana przez Rzecznika Praw Obywatelskich, prokuratorzy Departamentu Postępowania Przygotowawczego zapoznawali się z aktami spraw, informowali o dokonanych ustaleniach Rzecznika Praw Obywatelskich i przekazywali stosowne uwagi do kierownika jednostki, w której było prowadzone lub nadzorowane postępowanie przygotowawcze.

W ramach realizacji zadań wynikających z § 16 pkt 4 i 5 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w Departamencie Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku monitorowano postępowania przygotowawcze prowadzone w sprawach o określone rodzaje przestępstw oraz koordynowano działania powszechnych jednostek prokuratury w zakresie zwalczania określonych kategorii przestępstw, a w szczególności postępowań karnych:

1. o przestępstwa przeciwko własności intelektualnej i przemysłowej

Zgodnie z zasadami określonymi w piśmie b. Prokuratury Krajowej z 20 czerwca 2007 r. Nr PR I 801-1/07, a w szczególności spraw o przestępstwa określone w:

- ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 roku nr 90, poz. 631 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 roku nr 119, poz. 1117 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. nr 126, poz. 1068 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 roku nr 153, poz. 1503 z późn. zm.);
- z art. 278 § 2 k.k., art. 291 k.k. i art. 292 k.k. w zw. z art. 293 § 1 k.k.

Czynności podejmowane w ramach monitoringu polegały na systematycznym zbieraniu i analizowaniu materiałów dotyczących form, kierunków i dynamiki tej przestępczości. Informacje w tym zakresie, w okresach półrocznych, przekazywane są przez wszystkie prokuratury apelacyjne, w oparciu o dane statystyczne oraz badania aktowe wybranych kategorii spraw. W Prokuraturze Generalnej opracowywane są uogólniające analizy roczne. Analiza taka, opracowana w maju 2013 r., uwzględniła także wyniki badań aktowych tej kategorii spraw przeprowadzonych wcześniej w Prokuraturze Generalnej.

Szczegółowe ustalenia, wnioski i zalecenia związane z metodyką prowadzenia postępowań omawianej kategorii zawarte zostały w „Analizie praktyki zwalczania przestępstw związanych z naruszeniem praw własności intelektualnej i przemysłowej w świetle badań aktowych spraw prowadzonych lub nadzorowanych w 2012 r. w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury” przekazanej do wiadomości wszystkich prokuratorów apelacyjnych.

W toku badań aktowych podejmowano też niezwłoczne działania w konkretnych sprawach, zmierzające do eliminacji stwierdzonych uchybień, wpływając także w ten sposób na poprawę poziomu prowadzonych postępowań.

Wyniki przeprowadzonych badań, w zestawieniu z przeprowadzonymi w latach ubiegłych, pozwalają na stwierdzenie, iż poziom postępowań przygotowawczych prowadzonych w omawianej kategorii spraw uległ dalszej, niewielkiej poprawie.

Na podkreślenie zasługuje też fakt, że znaczna część postępowań w ich początkowej fazie prowadzona była bez nadzoru prokuratora, który do czasu przedłużenia dochodzenia z reguły nie był informowany o jego prowadzeniu przez Policję. Sytuacja ta jest wynikiem obowiązującego stanu prawnego, gdyż przepis art. 325e § 3 k.p.k. nie przewiduje powiadamiania prokuratora o wszczęciu dochodzenia.

Podkreślić trzeba, że pozytywny wpływ na jakość prowadzonych postępowań ma instytucja prokuratorów – koordynatorów, powołanych we wszystkich prokuraturach apelacyjnych, których zadaniem jest udzielanie konsultacji i pomocy prokuratorom prowadzącym i nadzorującym dochodzenia oraz śledztwa tej kategorii, a także utrzymywanie kontaktu z przedstawicielami środowisk związanych z ochroną praw własności intelektualnej.

W analizie zawarto także propozycje działań organizacyjnych usprawniających prowadzenie i nadzorowanie przez prokuratorów postępowań przygotowawczych o przestępstwa związane z naruszeniem praw własności intelektualnej i przemysłowej, podyktowane potrzebą rozwijania specjalizacji prokuratorów, które poddane zostały konsultacjom wśród prokuratorów.

Czynności polegające na monitorowaniu tej kategorii spraw pozwoliły m.in. na poprawę praktyki prokuratorskiej przez wydatne ograniczenie niezasadnych decyzji o umorzeniu postępowania przygotowawczego z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu oraz ukształtowanie bardziej prawidłowej praktyki w zakresie podejmowanych w tych sprawach innych decyzji kończących postępowania.

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego, jako przedstawiciel Prokuratora Generalnego uczestniczył w dniu 15 stycznia 2013 r. w pracach Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych, działającego w oparciu o Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów Nr 83 z 9 listopada 2000 r. w sprawie utworzenia Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych (MP 00.36.727 ze zm.). Zgodnie ze znowelizowanym w 2012 r. Zarządzeniem, przedstawiciel Prokuratora Generalnego ma w Zespole status zaproszonego gościa. Do zadań Zespołu należy opracowywanie wniosków i propozycji dotyczących usprawnienia koordynacji działań organów administracji rządowej w zakresie skuteczności zwalczania naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych, w szczególności:

- 1) przedstawianie Prezesowi Rady Ministrów bieżącej analizy sytuacji w zakresie przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych,
- 2) przedstawianie propozycji działań mających na celu zapobieganie naruszeniom prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz zwalczanie naruszeń,

- 3) przygotowywanie propozycji zmian legislacyjnych zmierzających do skuteczniejszego egzekwowania prawa autorskiego i praw pokrewnych,
- 4) dokonywanie okresowej oceny postępów działań w zakresie zwalczania naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych.

2. o przestępstwa z art. 171 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2009 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.) oraz dotyczące szeroko pojętej tzw. działalności „parabankowej”, związanej z funkcjonowaniem tzw. „piramid finansowych” i możliwością popełniania oszustw na szkodę wielu osób

Monitorowanie oraz koordynowanie ścigania przestępstw wskazanych wyżej kategorii wdrożone zostało w sierpniu 2012 r. na mocy decyzji Prokuratora Generalnego w związku z nieprawidłowościami ujawnionymi na tle tzw. sprawy „Amber Gold”.

Czynności podejmowane w ramach monitoringu, prowadzonego zgodnie z § 86 pkt 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, polegały przede wszystkim na analizowaniu w prokuraturach apelacyjnych oraz w Prokuraturze Generalnej akt postępowań zarejestrowanych w latach 2007 – 2012 w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury o przestępstwa z art. 171 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2009 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.) oraz akt postępowań o przestępstwa mające związek z działalnością „parabankową”, pod kątem zasadności podjętych w nich decyzji końcowych.

Wyniki analiz pozwoliły na podjęcie czynności koordynujących ściganie tej kategorii przestępczości. Sprawy dotyczące wskazanej kategorii przestępstw zostały przeniesione na szczebel prokuratur okręgowych, celem ich kontynuowania w wyspecjalizowanych wydziałach do spraw przestępczości gospodarczej. Dotyczy to także nowych postępowań omawianej kategorii. Śledztwa w tych sprawach objęte zostały zwierzchnim nadzorem służbowym prokuratur apelacyjnych.

Kopie wszystkich nowych zawiadomień o podejrzeniu zaistnienia przestępstwa z art. 171 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, kierowane do właściwych prokuratur przez Komisję Nadzoru Finansowego, w ramach podjętej współpracy i stosownie do uzgodnień poczynionych przez Prokuratora Generalnego z Przewodniczącym KNF, przekazywane są także do wiadomości Prokuratury Generalnej.

Niezależnie od powyższego decyzją Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego z 17 czerwca 2013 r. określono szczegółowe zasady prowadzenia monitoringu w omawianej kategorii spraw, określając terminy i zasady prowadzenia badań aktowych oraz sporządzania

rocznych informacji zbiorczych, ustalając termin ich przekazywania Prokuraturze Generalnej na koniec lutego każdego roku. Umożliwi to opracowanie wniosków dotyczących form, kierunków i dynamiki tej przestępczości, sposobu działania sprawców przestępstw oraz okoliczności sprzyjających ich popełnianiu. Zgodnie z powołaną wyżej decyzją Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego wnioski z badań aktowych za 2013 r. zostały do końca lutego 2014 r. przedstawione przez prokuratury apelacyjne a obecnie są one analizowane w Prokuraturze Generalnej.

Należy podkreślić, że w toku badań aktowych, o jakich mowa powyżej, prowadzonych w prokuraturach apelacyjnych i w Prokuraturze Generalnej podejmowano niezwłoczne działania w konkretnych sprawach, zmierzające do wzruszenia niezasadnych decyzji, ze wskazaniem stwierdzonych uchybień i przedstawieniem czynności niezbędnych do wykonania w tych sprawach, wpływając także w ten sposób na poprawę poziomu innych postępowań tej kategorii prowadzonych przez podległe jednostki.

Podjęte czynności, opisane powyżej, wpłynęły także na poprawę poziomu innych postępowań tej kategorii prowadzonych przez podległe jednostki prokuratury i prowadziły do eliminowania ujawnionych wcześniej uchybień i nieprawidłowości.

Wyniki monitoringu w sprawach o przestępstwa przeciwko własności intelektualnej i przemysłowej oraz w postępowaniach dotyczących szeroko pojętej tzw. działalności „parabankowej”, związanej z funkcjonowaniem tzw. „piramid finansowych”, pozwoliły ponadto na wypracowanie – stosownie do polecenia Prokuratora Generalnego - propozycji zmian organizacji ścigania przez prokuratorów nie tylko tej kategorii, ale też i innych rodzajów przestępczości, które zostały przedstawione we wrześniu 2013 r. w „Studium: Analiza możliwości wprowadzenia specjalizacji prokuratorów opartej na nowej strukturze organizacyjnej”. W opracowaniu tym przedstawiono w ujęciu wariantowym możliwości zmian strukturalnych w prokuraturze ukierunkowanych na wdrożenie specjalizacji.

Wnioski wynikające z ww. Studium będą wykorzystywane w działaniach podejmowanych w 2014 roku.

3. o przestępstwa naruszenia wolności bądź nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych

Do zadań Departamentu Postępowania Przygotowawczego od drugiej połowy 2004 r. należy podejmowanie działań karnych i pozakarnych prokuratury w zakresie naruszeń wolności i nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych lub z powodu bezwyznaniowości. W ramach tych zadań prowadzony jest

monitoring postępowań dotyczących przestępstw popełnianych z motywów rasowych, wyznaniowych, etnicznych, narodowościowych lub z powodu bezwyznaniowości.

W 2013 r. w Prokuraturze Generalnej sporządzono dwa sprawozdania dotyczące spraw o przestępstwa popełnione ze wskazanych powyżej motywów, tj. z marca 2013 r., obejmujące podsumowanie całego 2012 roku i z listopada 2013 r., obejmujące podsumowanie za I półrocze 2013 r. Dwukrotnie kierowano do wszystkich Prokuratur Apelacyjnych pisma zawierające podsumowanie statystyczne za 2012 r. i I półrocze 2013 r. w tej kategorii postępowań, w których ponadto zawarto szereg uwag o stwierdzonych nieprawidłowościach w postępowaniach, które należy wyeliminować.

Ponadto wyciągi z tych sprawozdań, obejmujące dane statystyczne o wynikach postępowań przygotowawczych w tej kategorii przestępstw oraz sposób realizacji zadań przez prokuratury, publikowane są na stronie internetowej Prokuratury Generalnej www.pg.gov.pl.

Dane z prowadzonego monitoringu, w szczególności zaś stosunkowo wysoki odsetek spraw, w których zapadały błędne decyzje merytoryczne o odmowie wszczęcia postępowania lub jego umorzeniu, skłoniły Prokuratora Generalnego do wydania 1 lipca 2013 roku polecenia skierowanego do prokuratorów apelacyjnych, w którym Prokuratorzy Apelacyjny zostali zobowiązani do wyznaczenia w ramach właściwości każdej prokuratury okręgowej jednej prokuratury rejonowej (w szczególnych wypadkach dwóch), które będą odpowiedzialne za prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach dotyczących przestępstw z nienawiści, popełnionych na obszarze objętym właściwością danej prokuratury okręgowej.

Zobowiązano ich również do wskazania w wybranych prokuraturach rejonowych po dwóch prokuratorów do prowadzenia tego rodzaju postępowań karnych. Wyznaczeni prokuratorzy zostali we wrześniu i listopadzie 2013 r. przeszkoleni w Prokuraturze Generalnej.

We wrześniu 2013 roku prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego przeprowadził szkolenia dla prokuratorów poświęcone metodyce prowadzenia postępowań dotyczących przestępstw z nienawiści, wraz z prezentacją wykładu na ten temat, a w listopadzie 2013 r. prowadził szkolenie dla prokuratorów prowadzących postępowania w sprawach o przestępstwa motywowane nienawiścią w formie wideokonferencji w zakresie nieprawidłowości w postępowaniach przygotowawczych prowadzonych w sprawach o przestępstwa motywowane nienawiścią stwierdzonych na podstawie analizy sprawozdań prokuratur apelacyjnych za I półrocze 2013 r.

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego koordynujący postępowania o przestępstwa popełnione na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych w ramach swoich zadań współpracuje przede wszystkim

z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych z Zespołem do Spraw Ochrony Praw Człowieka funkcjonującym w Departamencie Kontroli Skarg i Wniosków (wcześniej z Zespołem Monitorowania Rasizmu, Ksenofobii i Antysemityzmu funkcjonującym w strukturach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Departamencie Kontroli Skarg i Wniosków). Współdziałanie to polega przede wszystkim na opracowywaniu tzw. kwestionariusza dotyczącego przestępstw na tle nienawiści dla ODIHR-OSCE. Kwestionariusz taki sporządzany jest corocznie w marcu, za rok ubiegły w oparciu o informacje przekazywane przez Policję, Ministerstwo Sprawiedliwości i Prokuraturę Generalną.

W 2013 r. kwestionariusz taki obejmował 2012 rok i do jego sporządzenia wykorzystywano dane pozyskane przez Prokuraturę Generalną w ramach prowadzonego monitoringu spraw o przestępstwa zakresie naruszeń wolności i nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych lub z powodu bezwyznaniowości.

W listopadzie 2013 r., w związku z prośbą Departamentu Kontroli, Skarg i Wniosków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w Prokuraturze Generalnej przygotowana została informacja w zakresie bieżącej współpracy jednostek organizacyjnych prokuratury z terenowymi jednostkami Policji w ramach przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści), a w grudniu 2013 r. przygotowane zostały dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych także materiały dotyczące działań prokuratury w zakresie ścigania przestępstw z nienawiści, dotyczące obrony przez Polskę XX i XXI Sprawozdania z realizacji przez Rzeczpospolitą Polską postanowień Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej (CERD).

W ramach koordynacji tego typu postępowań w 2013 r. prokurator współpracował także z Pełnomocnikiem Rządu Ds. Równego Traktowania, dla którego przygotowana została informacja o działaniach podejmowanych przez prokuraturę w 2012 r., w sprawach o podłożu rasistowskim mających na celu zwiększenie efektywności ścigania przestępstw dyskryminacyjnych.

Na zaproszenie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania w dniu 11 grudnia 2013 r. prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego, jako przedstawiciel Prokuratora Generalnego, wziął udział w konferencji – spotkaniu w Kancelarii Premiera Rady Ministrów poświęconej „Przestępstwom z nienawiści i mowie nienawiści” z udziałem przedstawicieli administracji państwowej, organizacji pozarządowych zajmujących się zjawiskami dyskryminacji oraz środowisk naukowych, w trakcie którego przedstawił wystąpienie na temat „Działań Prokuratury Generalnej w zakresie ścigania przestępstw z nienawiści”.

W 2013 r. prokurator koordynujący prowadzenie postępowań o przestępstwa naruszenia wolności bądź nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych współpracował także z organizacjami pozarządowymi, przygotowując dla nich różnego rodzaju sprawozdania i informacje statystyczne, na podstawie danych posiadanych przez Prokuraturę Generalną, związanych z monitorowaniem tej kategorii postępowań. M.in. w maju 2013 r. opracowano materiały do ankiety dla Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w oparciu o prowadzony monitoring spraw; w styczniu 2013 r. przygotowano informacje dotyczące statystyki przestępstw z nienawiści dla Ministerstwa Sprawiedliwości, do wykorzystania w tezach do wystąpienia Ministra Sprawiedliwości na posiedzeniu Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, które odbyło się w dniach 17-18 stycznia 2013 r.; w kwietniu 2013 r. opracowano informację dla Trybunału Konstytucyjnego dotyczącą spraw o przestępstwa z art. 256 § 1 k.k.

Również w 2013 r., w związku z powołaniem przez Prezesa Rady Ministrów - Rady do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i związanej z nimi Nietolerancji, Prokurator Generalny skierował do pracy w Radzie prokuratora Departamentu Postępowania Przygotowawczego wykonującego zadania polegające na koordynowaniu działań karnych i pozakarnych prokuratury w zakresie naruszeń wolności i nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych. Pierwsze posiedzenie Rady odbyło się w kwietniu 2013r., kolejne posiedzenia w maju, czerwcu, sierpniu, wrześniu i listopadzie 2013 r. Prokurator ten został zaproszony jako przedstawiciel Prokuratora Generalnego w Radzie ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji Ksenofobii i Związanej z nimi Nietolerancji przez Przewodniczącego Rady do pracy w zespole zajmującym się kwestią utworzenia jednolitej bazy danych dotyczącej monitorowania zdarzeń związanych z rasizmem i nietolerancją. Zespół ten opracowuje aktualnie koncepcję platformy monitoringowej do zgłaszania przestępstw z nienawiści.

Projekt zakłada przygotowanie i wdrożenie internetowej platformy umożliwiającej anonimowe zgłaszanie przestępstw z nienawiści. Zgłoszenia będą dokonywane przez wypełnienie przez osobę pokrzywdzoną lub organizację pozarządową ankiety umieszczonej na stronie internetowej Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji. Zagregowane dane będą okresowo (np. raz na pół roku) przedstawiane w raportach, które następnie będą upubliczniane na stronie Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji oraz przesyłane do odpowiednich służb tj. Policji, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Projekt ma mieć charakter pilotażowy. Dotychczas odbyło się kilka spotkań zespołu, tj. w czerwcu 2013 r., listopadzie 2013 r. i grudniu 2013 r.

4. o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową

Do zadań Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej należy monitorowanie postępowań o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, to jest z Rozdziału XXVIII Kodeksu karnego. Czynności polegające na monitorowaniu spraw o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową pozwoliły między innymi na poprawę praktyki prokuratorskiej poprzez zmniejszenie liczby niezasadnych decyzji o umorzeniu postępowania przygotowawczego z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu oraz poprawy wyników w zakresie podnoszenia wskaźnika efektywności ścigania w/w przestępstw.

W 2013 roku w związku z uzyskaną informacją zawartą w stanowisku Rady Ochrony Pracy przy Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczącą sposobu merytorycznego kończenia postępowań przygotowawczych, zainicjowanych zawiadomieniami Urzędu Dozoru Technicznego poprzez powszechną praktykę umarzania postępowań w przypadkach naruszenia przepisów ustawy o dozorcze technicznym, a także innych przepisów, dokonano w Prokuraturze Generalnej analizy tego rodzaju spraw, prowadzonych na terenie całego kraju.

Ocenie poddano łącznie 59 postępowań prowadzonych na skutek zawiadomienia przedstawicieli Urzędu Dozoru Technicznego i Transportowego. Analiza spraw wskazanej kategorii pozwoliła na podzielenie stanowiska wyrażonego przez Urząd Dozoru Technicznego w trakcie posiedzenia Rady Ochrony Pracy, iż prokuratorzy, do których trafiają zawiadomienia tego organu, po przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego często wydają decyzje o jego umorzeniu lub o odmowie jego wszczęcia. Wskazać jednak należy, że szereg badanych spraw oceniono jako prawidłowo zakończone wydanymi decyzjami o umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego. Decyzje w tych sprawach były zasadne, oparte na prawidłowo i wyczerpująco przeprowadzonych dowodach, kompleksowej i zasadnej ocenie materiału dowodowego. W wielu sprawach stanowisko prokuratora podzielił także sąd, który analizował sprawy w związku z wniesionymi środkami odwoławczymi, co skutkowało utrzymaniem w mocy kwestionowanych rozstrzygnięć.

W wyniku przeprowadzonych badań spraw prowadzonych na skutek zawiadomienia wymienionych organów w pismach wystosowanych do podległych jednostek prokuratury zwrócono uwagę na stwierdzone uchybienia i zobowiązano do bardziej wnikliwego prowadzenia przedmiotowych postępowań oraz zobowiązano prokuratorów nadrzędnych do corocznych kontroli zasadności decyzji merytorycznych w tej kategorii spraw. Działania te mają na celu podniesienie jakości prowadzonych postępowań i zwiększenie efektywności

w zakresie ścigania przestępstw z art. 63 ustawy z dnia 2 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym i innych.

Do Prezesa Urzędu Dozoru Technicznego Prokurator Generalny skierował pismo, w którym ustosunkował się do omawianego problemu i poinformował o działaniach podjętych na szczeblu Prokuratury Generalnej.

W ramach współpracy w 2013 roku, na prośbę Głównego Inspektora Pracy zostały zgłoszone propozycje zagadnień, które zdaniem Prokuratury Generalnej winny być przedmiotem szczególnej uwagi Inspekcji Pracy w 2014 roku, dotyczące przestrzegania przez pracodawców praw pracowniczych, wynikających ze stosunku pracy, a zwłaszcza czasu pracy, właściwego dokumentowania czasu pracy, zwłaszcza w firmach transportowych i dużych sieciach handlowych; przestrzegania przez pracodawców obowiązku odprowadzania obowiązkowych składek z tytułu ubezpieczenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które są naliczone i potrącone z wynagrodzenia; z uwagi na aktualną wagę zagadnienia - przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w tych dziedzinach gospodarki, w których notuje się największą liczbę zbiorowych, ciężkich i śmiertelnych wypadków przy pracy, niewywiązywania się przez pracodawców z obowiązku przeprowadzania szkoleń z zakresu zasad bezpieczeństwa i higieny, zwłaszcza w stosunku do pracowników budowlanych, szczególnie pracujących na wysokościach i obsługujących maszyny, przestrzegania przez pracowników i pracodawców zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, zwłaszcza w gałęziach gospodarki, w których odnotowuje się największą liczbę wypadków przy pracy, niosących ze sobą najcięższe skutki dla życia i zdrowia pracowników, występowania dyskryminacji pracowników z uwagi na pochodzenie, rasę, światopogląd, płeć oraz zjawiska mobbingu i molestowania seksualnego.

W obszarze zainteresowania Państwowej Inspekcji Pracy winno pozostawać także zagadnienie związane ze zorganizowaniem szkoleń prokuratorów i inspektorów pracy.

Podobne zagadnienia przedstawiono Radzie Ochrony Pracy przy Sejmie RP do planu pracy Rady na 2014 roku. W planie pracy Rady na każdy rok, w zakresie określonych zadań, znajdują się tematy będące w obszarze zainteresowania Prokuratury Generalnej, przy uwzględnieniu przygotowania materiałów między innymi przez Prokuraturę Generalną.

5. o przestępstwa popełnione na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej

Departament Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej od 2010 roku przejął kompetencje Departamentu Współpracy Międzynarodowej w zakresie gromadzenia danych statystycznych dotyczących postępowań prowadzonych o przestępstwa na szkodę

finansowych interesów Unii Europejskiej, z wyłączeniem spraw pozostających we właściwości Departamentu do spraw Przystępności Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Generalnej i struktur podległych temu Departamentowi. Monitoring tych postępowań odbywa się głównie w oparciu o informacje przekazywane w cyklu rocznym przez prokuratury apelacyjne. Jednostki prowadzące postępowania zostały zobowiązane, poza przekazywaniem danych statystycznych umożliwiających określenie ilości prowadzonych i zakończonych postępowań, sposobu ich zakończenia oraz przyjętych kwalifikacji prawnych, do sygnalizowania problemów pojawiających się w toku tych postępowań, tak w zakresie merytorycznym, jak i we współpracy z innymi organami, których zaistnienie mogłoby stanowić podstawę do zainicjowania ewentualnych czynności kontrolnych. Monitoring ten ma za zadanie również ewentualną ocenę stosowanych rozwiązań prawnych i systemowych, wskazanie problemów organów ścigania w tego typu postępowaniach oraz ocenę skuteczności podejmowanych działań. Zakres przekazywanych aktualnie informacji oraz treść nadsyłanych odpisów zapadłych w sprawach decyzji merytorycznych pozwala na realizowanie nie tylko „statystycznej” funkcji monitoringu. Z analizy przedstawionych w 2013 roku przez prokuratury apelacyjne materiałów można wnioskować również o charakterze prowadzonych postępowań, metodach działania sprawców i pojawiających się problemach, w tym głównie w zakresie czynności prowadzonych w ramach międzynarodowej pomocy prawnej. Główne zdiagnozowane na podstawie przekazywanych informacji problemy dotyczą wyłącznie długotrwałości czynności związanych ze współpracą międzynarodową oraz problemów interpretacyjnych prawa wspólnotowego, jak również różnic w prawodawstwie poszczególnych państw członkowskich.

W ramach tego zadania opracowywane były również, na potrzeby Komisji Europejskiej, oceny różnych wariantów funkcjonowania urzędu Prokuratora Europejskiego, którego powołanie planowane jest w najbliższej przyszłości. Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku uczestniczył w pracach Zespołu powołanego przez Prokuratora Generalnego do spraw wypracowania stanowiska Prokuratora Generalnego w zakresie powołania Prokuratury Europejskiej, który to Zespół wypracował i przedstawił stanowisko Prokuratorowi Generalnemu oraz ocenił projekt rozporządzenia Rady Europy o powołaniu Prokuratury Europejskiej.

W ramach monitoringu dokonano również na poziomie prokuratur apelacyjnych analizy losowo wybranych spraw prowadzonych w podległych jednostkach organizacyjnych w 2012 roku o przestępstwa popełnione na szkodę finansową Unii Europejskiej, zakończonych postanowieniem o odmowie wszczęcia albo postanowieniem o umorzeniu postępowania

przygotowawczego. Celem badań była ocena prawidłowości prowadzenia czynności sprawdzających, prawidłowości prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz ustalenie czy wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania i umorzenia postępowania przygotowawczego było zasadne. Badaniem zostało objętych łącznie 114 spraw (7,7 % wszystkich spraw zakończonych odmową i umorzeniem), w tym 38 zakończonych odmową wszczęcia postępowania i 76 umorzeniem postępowania przygotowawczego. Za niezasadne, przedwczesne i oparte na niepełnym materiale dowodowym uznano 25 postanowień, a zatem 21, 9 % badanych postanowień. Ze spraw poddanych analizie 86 dotyczyło tzw. dopłat do gruntów rolnych (75,4% spraw badanych). Wyniki badań przemawiają za koniecznością przeprowadzenia dodatkowej analizy losowo wybranych spraw, dotyczących tej kategorii przestępczości, zakończonych w 2013 roku decyzjami o odmowie wszczęcia lub umorzeniem postępowania przygotowawczego, w Departamencie Postępowania Przygotowawczego w ramach prowadzonego monitoringu, co planowane jest na 2014 rok.

W ramach prowadzonego monitoringu spraw dotyczących postępowań prowadzonych o przestępstwa na szkodę finansowych interesów Unii Europejskiej prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego koordynuje kontakty powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury z OLAF w sprawach dotyczących przestępczości na szkodę finansową UE (w 2013 roku skoordynowano działania OLAF i polskiej prokuratury w 19 przypadkach).

Prokurator koordynujący prowadzenie postępowań o przestępstwa popełnione na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej wziął udział w konferencji organizowanej w dniach 24-25 września 2013 roku przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Zapobieganie, wykrywanie oraz postępowanie z podejrzeniami zmów przetargowych przy realizacji projektów współfinansowanych z UE z uwzględnieniem doświadczeń IŻ PO IiŚ”, gdzie przedstawił prezentację pt. „Rola organów ścigania w identyfikowaniu zmów przetargowych”, w dniu 30 października 2013 roku i 18 listopada 2013 roku brał udział w konferencji uzgodnieniowej w Ministerstwie Finansów w sprawie projektu założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw.

6. o przestępstwa popełnione za pomocą komputera i przy wykorzystaniu Internetu

Koordinacja działań prokuratury w zakresie przestępczości komputerowej polegała na udzielaniu przez prokuratora Departamentu Postępowania Przygotowawczego pomocy podległym jednostkom organizacyjnym w wypracowywaniu dobrych standardów

i opracowaniu najlepszych praktyk w zakresie ścigania przestępstw popełnianych za pomocą komputera i przy wykorzystaniu Internetu (z wyłączeniem przestępczości z nienawiści, pornografii dziecięcej i pedofilii, które podlegają odrębnemu zainteresowaniu Prokuratury Generalnej).

W 2013 roku aktywność w tym zakresie przejawiała się w udziale prokuratora Departamentu Postępowania Przygotowawczego w pracach międzyresortowego Komitetu Koordynacyjnego przy Narodowej i Akademickiej Sieci Komputerowej (NASK), gdzie wypracowywane zostały między innymi zasady przekazywania informacji o ujawnionych w sieci przestępstwach. W ramach udziału w projekcie Rady Europy „Project on Cybercrime” przekazywane są na bieżąco w formie elektronicznej informacje przedstawicielom innych państw członkowskich co do polskiego stanu prawnego i praktyk w prowadzeniu postępowań (w przypadku kierowanych zapytań).

W ramach zadania polegającego na koordynacji postępowań o przestępstwa popełnione za pomocą komputera i przy wykorzystaniu Internetu prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego uczestniczył w dniu 9 października 2013 roku w Warszawie w Kongresie „Własność w Internecie. Polskie i międzynarodowe doświadczenia w walce z piractwem telewizyjnym” organizowanym przez Stowarzyszenie Dystrybutorów Programów Telewizyjnych SYGNAŁ, podczas którego brał udział w panelu dyskusyjnym „Piractwo w Internecie: wyzwania dla branży mediów i twórców kultury”.

7. o przestępstwa popełnione w związku z imprezami masowymi

Koordynacja działań prokuratury w zakresie zwalczania tzw. przestępczości stadionowej polegała między innymi na monitorowaniu w Departamencie Postępowania Przygotowawczego postępowań karnych prowadzonych w prokuraturach na terenie całego kraju w sprawach o przestępstwa popełnione w związku z imprezami masowymi. W ramach monitoringu zbierane były informacje na temat ilości wszczętych i prowadzonych postępowań, rodzaju i kwalifikacji prawnej zarzutów przedstawianych w toku tychże spraw, sposobu zakończenia postępowań i stosowanych środków zapobiegawczych. Monitoring ma za zadanie ocenę stosowanych rozwiązań prawnych i systemowych, wskazanie problemów organów ścigania w tego typu postępowaniach oraz ocenę skuteczności podejmowanych działań. Monitoring ten pozwolił na zaobserwowanie niepokojącego zjawiska wzrostu ilości czynów o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym na stadionach oraz użycia środków pirotechnicznych na stadionach podczas imprez masowych. Kwestie wypracowania skutecznych rozwiązań, które przeciwdziałałyby tym zjawiskom zostały określone jako

priorytetowe w pracach Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych i Stałej Grupy Ekspertckiej tej Rady stanowiącej organ pomocniczy Prezesa Rady Ministrów.

Prokurator koordynujący działania prokuratury w zakresie zwalczania przestępczości stadionowej w 2013 r. uczestniczył w 2 posiedzeniach nowej Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych, powołanej zarządzeniem nr 84 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 października 2012 roku oraz w 6 posiedzeniach stałej Grupy Ekspertckiej Rady. Stosownie do treści zarządzenia, Rada stanowi organ pomocniczy Prezesa Rady Ministrów, a do jej zadań w szczególności należy: opracowywanie programów mających na celu poprawę bezpieczeństwa imprez sportowych oraz ocena ich realizacji, inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa imprez sportowych, analizowanie i ocena działań podejmowanych przez służby i instytucje w zakresie dotyczącym bezpieczeństwa imprez sportowych, inicjowanie i zlecenie badań naukowych i prac analitycznych, koordynowanie przedsięwzięć mających na celu zapobieganie aktom przemocy w związku z imprezami sportowymi, analiza naruszeń bezpieczeństwa w związku z masowymi imprezami sportowymi, współpraca ze Stałym Komitetem Rady Europy określonym w art. 8 Europejskiej Konwencji w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzonej w Strasburgu dnia 19 sierpnia 1985 roku, inicjowanie, monitorowanie i opiniowanie przedsięwzięć mających na celu zapobieganie zjawiskom dyskryminacji, ze szczególnym uwzględnieniem dyskryminacji rasowej w związku z imprezami sportowymi. Prace Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych i stałej Grupy Ekspertckiej RBIS doprowadziły do podjęcia uchwał: w sprawie rekomendacji w zakresie bezpiecznego przebiegu współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży oraz w zakresie przejazdów grup kibiców.

8. dotyczących przestępczości związanej z wykorzystaniem seksualnym dzieci (pedofilia i pornografia)

W ramach koordynowania ścigania przestępstw z zakresu pedofilii i pornografii dziecięcej prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego współpracuje z Komendą Główną Policji Biurem Kryminalnym w zakresie zwalczania pornografii dziecięcej w Internecie. Współpraca jest prawidłowa, a w przypadku wątpliwości prawnych związanych z interpretacją przepisów dotyczących ścigania pornografii dziecięcej w Internecie na zapytania Biura Kryminalnego są udzielane odpowiedzi pozwalające na stosowanie jednolitej praktyki.

W Prokuraturze Generalnej opracowana została „Metodyka prowadzenia postępowań karnych w sprawach dotyczących dziecięcej pornografii oraz seksualnego wykorzystania

małoletnich dzieci”, która w dniu 9 lipca 2013 roku została przesłana do prokuratur apelacyjnych, w celu wykorzystania w bieżącej pracy jednostek organizacyjnych prokuratury.

W dniu 18 stycznia 2013 roku realizując prośbę Ministerstwa Edukacji Narodowej o przekazanie danych do opracowywanego piątego okresowego sprawozdania z realizacji przez Polskę postanowień Konwencji o prawach dziecka, przedstawiono stosowne informacje m.in. na temat handlu ludźmi i nielegalnej adopcji, ilości zarejestrowanych w jednostkach organizacyjnych prokuratury w latach 2011 – 2012 spraw o czyny związane z przemocą seksualną i wykorzystaniem seksualnym dzieci do lat 18, ilości zakończonych w tym okresie postępowań ze wskazaniem rodzaju podjętych decyzji merytorycznych.

W ramach koordynowania ścigania przestępstw z zakresu pedofilii i pornografii dziecięcej prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego, jako przedstawiciel Prokuratora Generalnego, w dniu 18 kwietnia 2013 roku uczestniczył w zorganizowanym w Sejmie RP seminarium „Ku lepszej przyszłości dzieci – ofiar przestępstw. Wyzwania, problemy, perspektywy” oraz w dyskusji dotyczącej tej problematyki. Celem spotkania było wywołanie dyskusji na temat konieczności zmian w polskim prawie w kontekście ochrony małoletnich ofiar przestępstw. W spotkaniu wzięli udział m.in. posłowie z Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach, przedstawiciele Fundacji Dzieci Niczyje. W wyniku dyskusji ustalono, iż istnieje potrzeba podjęcia prac legislacyjnych mających na celu dalszą ochronę małoletnich dotkniętych przemocą seksualną, a w szczególności w przedmiocie procedury przesłuchiwania pokrzywdzonych i świadków w przypadku wdrożenia procedury dyscyplinarnej w stosunku do nauczycieli, przed sądem dla nieletnich (takiej jak w przypadku procedury karnej – art. 185 a i b k.p.k.).

W związku z koniecznością przedstawienia Komisji Europejskiej informacji na temat działań podejmowanych w celu realizacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. dotyczącej zwalczania seksualnego wykorzystywania dzieci, niegodziwego traktowania w celach seksualnych i pornografii dziecięcej, uchylającej decyzję ramową 2004/68/JHA w dniu 13 czerwca 2013 roku do Departamentu Prawa Karnego Ministerstwa Sprawiedliwości, skierowane zostało pismo informujące o praktykach prokuratorów w zakresie przesłuchań małoletnich pokrzywdzonych przestępstwami na tle seksualnym oraz szkoleń realizowanych w prokuraturach okręgowych i apelacyjnych dla prokuratorów w zakresie postępowań z takimi małoletnimi.

Prokurator koordynujący postępowania dotyczące przemocy seksualnej wobec dzieci uczestniczył w dniu 12 czerwca 2013 roku w zorganizowanym w Prokuraturze Generalnej spotkaniu z przedstawicielami bułgarskiej policji, podczas którego przedstawił im zakres zadań

związanych z koordynowaniem problematyki dotyczącej przemocy seksualnej wobec dzieci oraz projekty ustaw dotyczących zmiany procedury przesłuchania małoletniego m.in. art. 185a i b k.p.k. Wskazał również tzw. „dobre praktyki” związane z prowadzeniem postępowań dotyczących przede wszystkim pedofilii. Przedstawiciele bułgarskiej Policji byli szczególnie zainteresowani procedurą przesłuchiwanie małoletnich, bowiem inicjatywa tworzenia tzw. „niebieskich pokoi” dopiero u nich powstaje, a nadto w Bułgarii przygotowany jest projekt ustawy dotyczący procedury przesłuchiwanie małoletnich i zapobiegania ich wtórnej wiktymizacji.

9. dotyczących przestępstw przeciwko rodzinie i opiece

W Prokuraturze Generalnej opracowano „Metodykę prowadzenia postępowań karnych w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie”, która w dniu 9 lipca 2013 roku została przesłana do wszystkich prokuratury apelacyjnych, w celu wykorzystania w bieżącej pracy jednostek organizacyjnych prokuratury.

Realizując zadania określone dla organów prokuratury przez Koordynatora ds. Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ministerstwie Sprawiedliwości w dniu 18 kwietnia 2013 r., przekazano dane statystyczne za rok 2012 dotyczące podejrzanych i oskarżonych o przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny oraz szczegółowe dane dotyczące funkcjonowania w poszczególnych województwach, powiatach i gminach programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

10. dotyczących przestępstw związanych z ochroną zwierząt, a także postępowań dotyczących handlu okazami zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych przepisami Konwencji Waszyngtońskiej (CITES)

W 2013 r. prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego kontynuował ocenę praktyki prokuratorskiej w zakresie przestępstw związanych z ochroną zwierząt, a także postępowań dotyczących handlu okazami zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych przepisami Konwencji Waszyngtońskiej (CITES) na podstawie informacji dotyczących tego typu spraw przekazywanych z prokuratur apelacyjnych.

W ramach powyższego zadania prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego w dniach 6 czerwca i 23 października 2013 roku, z upoważnienia Prokuratora Generalnego, wziął udział w posiedzeniach Grupy Roboczej ds. CITES Państwowej Rady Ochrony Przyrody – Ministerstwa Środowiska, w trakcie których przedstawił

działania podejmowane przez prokuratorów w zakresie egzekwowania przepisów oraz skuteczności postępowań dotyczących handlu okazami zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych przepisami Konwencji Waszyngtońskiej (CITES), prezentując jednocześnie dane statystyczne w tym przedmiocie za rok 2012 i I półrocze 2013 roku.

W dniu 10 grudnia 2013 roku wziął udział w zorganizowanej przez WWF Polska konferencji podsumowującej projekt CITES realizowany przez WWF, a w dniu 21 stycznia 2013 roku wziął udział w zorganizowanej przez Instytut Nauk o Państwie i Prawie Uniwersytetu Warszawskiego debacie naukowej pt. „Ubój rytualny – konflikt norm moralnych, religijnych i prawnych”.

Prokurator koordynujący prowadzenie postępowań dotyczących przestępstw związanych z ochroną zwierząt, a także postępowań dotyczących handlu okazami zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów utrzymuje bieżący kontakt z organizacjami społecznymi, których celem statutowym jest ochrona zwierząt: Fundacją Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt –Viva, Stowarzyszeniem Prawnicy na Rzecz Zwierząt, Stołecznym Towarzystwem Ochrony Ptaków, Pogotowiem dla Zwierząt, Pracownią na rzecz wszystkich istot, WWF Polska (World Wide Fund for Nature), Grupą Roboczą ds. Konwencji Waszyngtońskiej CITES - Państwowa Rada Ochrony Przyrody – Ministerstwo Środowiska.

W dniach 9 – 11 kwietnia 2013 roku prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego wziął udział w zorganizowanym w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie seminarium szkoleniowym pn. „Ochrona zwierząt – wybrane aspekty prawne”, podczas którego wygłosił wykład na temat „Metodyka prowadzenia postępowań przygotowawczych o przestępstwa wymierzone w dobrostan zwierząt”.

11. dotyczących przestępstw z zakresu ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących naruszeń przepisów o gospodarce odpadami

W ramach koordynowania ścigania przestępstw z zakresu ochrony środowiska oraz dotyczących naruszeń przepisów o gospodarce odpadami w Departamencie Postępowania Przygotowawczego w latach 2012-2013 sporządzono analizę postępowań dotyczących gospodarki odpadami, jak również zbadano kilkadziesiąt spraw w związku z ujawnionymi nieprawidłowościami w recyklingu odpadów.

Wyniki tej analizy przedstawiono na zorganizowanym w dniach 6-7 listopada 2013 roku przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i Departament Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej szkoleniu mającym formę warsztatów z zakresu

przepisów dotyczących gospodarki odpadami, na którym zaprezentowano, na tle konkretnych postępowań problemy:

- nieutrzymywania w należyтым stanie oraz nieeksploatowania urządzeń chroniących środowisko na terenie oczyszczalni ścieków - art. 186 k.k.,
- utrudniania przeprowadzania kontroli przedstawicielom WIOŚ, tj. art.25 k.k.,
- podrabianie bądź przerabianie dokumentacji w związku z działalnością firm związanych z gospodarką odpadami - tj. art. 270 k.k.,
- transgranicznego przemieszczania odpadów (w tym szczególnie pojazdów), tj. art. 183 k.k.

Należy również podkreślić, że w 2013 r. przedstawiciel polskich prokuratorów wytypowany przez Departament Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej uczestniczył w warsztatach szkoleniowych, organizowanych w dniach 27-28 listopada 2013 r. w Hadze przez EUROJUST, dotyczących wzajemnej współpracy europejskich prokuratorów w zakresie zwalczania przestępczości skierowanej przeciwko środowisku. Celem spotkania było również zapoznanie się z działalnością Europejskiej Sieci Wdrażania i Egzekucji Prawa Ochrony Środowiska (IMPEL).

Niezależnie od kwestii związanych stricte z ochroną środowiska Departament Postępowania Przygotowawczego zajmuje się również, począwszy od 2012 r. problemem nielegalnej dystrybucji i stosowania mączek mięsno-kostnych w żywieniu trzody chlewnej, drobiu i bydła. W tym zakresie nawiązano ścisłą współpracę z organami Policji, służbami weterynaryjnymi, celnymi i Inspektorem Transportu Drogowego.

Wobec zarzutów o przedwczesne umarzenie przez prokuratury postępowań przygotowawczych dotyczących używania mączek mięsno-kostnych powodujących zagrożenie dla życia i zdrowia zwierząt tj. czyn z art. 77 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r.Nr 213, poz. 1342 z późn. zm.) w prokuraturach apelacyjnych na terenie całego kraju dokonano badania akt tej kategorii postępowań prowadzonych w latach 2009-2012.

Na tej podstawie w Departamencie Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej na przełomie 2012/2013 sporządzono analizę i ustalono, że w badanym okresie zarejestrowano 98 takich postępowań, z których 43% zakończono aktami oskarżenia oraz wnioskami do sądu o warunkowe umorzenie postępowania (większość tych spraw już zakończono wyrokami skazującymi), natomiast 33% spraw umorzono na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. a w 24% odmówiono wszczęcia śledztwa. Powyższe wyniki przeczą obiegowej opinii o umarzeniu przez prokuratury większości spraw, w których służby

weterynaryjne skierowały zawiadomienia o przestępstwie na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. tj. wobec znikomości społecznej szkodliwości czynu.

Departament Postępowania Przygotowawczego podejmuje działania, dla zwiększenia efektywności wykrywania tej kategorii przestępstw. Służą temu między innymi specjalistyczne szkolenia prokuratorów prowadzone wspólnie z Wojewódzkimi Inspektorami Weterynaryjnymi. Sprawy tej kategorii pozostają w stałym zainteresowaniu Departamentu Postępowania Przygotowawczego.

W 2013 r. Departament Postępowania Przygotowawczego z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin rozpoczął działania zmierzające do zwalczania procederu podrabiania środków ochrony roślin i sprzedaży ich rolnikom.

W tym celu przeprowadzono analizę tej kategorii postępowań przygotowawczych prowadzonych na terenie kraju. W najbliższym czasie planowane jest spotkanie prokuratora z przedstawicielami Polskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin mające na celu omówienie problemów związanych z podrabianiem i nielegalnym handlem środkami ochrony roślin.

12. narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia człowieka przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej tzw. „błędem medycznym”

W 2013 r. w Departamencie Postępowania Przygotowawczego kontynuowano ocenę praktyki prokuratorskiej w sprawach o przestępstwa narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej w wyniku tzw. błędu medycznego.

Ocena ta polegała na zbadaniu w Departamencie Postępowania Przygotowawczego losowo wybranych spraw tej kategorii ze skutkiem w postaci śmierci pokrzywdzonego albo spowodowania u niego ciężkiego uszczerbku na zdrowiu zakończonych w 2010 roku prawomocnym postanowieniem o umorzeniu postępowania w fazie *in rem*. Celem badania było ustalenie prawidłowości przyjętej kwalifikacji prawnej czynu, sprawności prowadzenia postępowania przygotowawczego, kompletności zebranego materiału dowodowego, czy uzyskano zezwolenie na przesłuchanie osoby obowiązanej do zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu (tajemnicy lekarskiej), poziomu postanowienia o powołaniu biegłych, oceny opinii sądowo-lekarskiej przez prowadzącego postępowanie, czy należycie wyjaśniono wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, czy wydane postanowienie o umorzeniu postępowania było zasadne.

Analiza badanych akt w sprawach o przestępstwa narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej wskazała, że w 60% spraw postanowienie o umorzeniu postępowania było niezasadne, wydane bez należytego wyjaśnienia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności i bez przeprowadzenia wszystkich niezbędnych dowodów mających na celu wszechstronne wyjaśnienie okoliczności czynu, który był przedmiotem postępowania. Ujawnione nieprawidłowości polegały w szczególności na brakach w zakresie materiału dowodowego, utrudniających lub wręcz uniemożliwiających prawidłową prawnokarną ocenę czynu, przyjmowanie błędnych albo niepełnych kwalifikacji prawnych oraz wadliwej konstrukcji opisów czynu będącego przedmiotem postępowania, które nie zawierały prawidłowego określenia znamion przestępstwa.

W 37,5% spraw postanowienie o umorzeniu śledztwa uznano wprawdzie za zasadne, zarówno w zakresie przyjętej kwalifikacji prawnej czynu, jak i podstawy umorzenia, lecz również w tych sprawach sposób przeprowadzenia postępowań i przeprowadzone w nich czynności budziły pewne zastrzeżenia (nieprawidłowości polegały głównie na przesłuchaniu lekarzy bez uzyskania zgody sądu w trybie art. 180 § 2 k.p.k., niezasadnym zawieszeniu śledztwa na czas sporządzania opinii przez biegłych, nieprawidłowym przechowywaniu dokumentacji zawierającej tajemnicę lekarską).

W zbadanych sprawach w przypadku zakwestionowania zasadności postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego oraz stwierdzenia nieprawidłowości w toku postępowania podejmowano niezwłoczne działania zmierzające do eliminacji stwierdzonych uchybień, kierując w konkretnych sprawach do właściwych prokuratorów apelacyjnych pisma z uwagami i prośbą o zajęcie stanowiska. Z uzyskanych od prokuratorów apelacyjnych informacji wynika, że ponad 90% spraw, w których zakwestionowano zasadność postanowienia o umorzeniu śledztwa, zostało podjętych na nowo. We wszystkich przypadkach uwagi krytyczne Departamentu Postępowania Preparatoryjnego sformułowane w następstwie stwierdzonych nieprawidłowości zostały omówione z prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie oraz przekazane do wiadomości innych prokuratorów w celu wykorzystania w bieżącej praktyce, były także przedmiotem narad służbowych oraz wykorzystano je jako przykłady w ramach szkolenia zawodowego prokuratorów. W czterech sprawach zainicjowano postępowanie służbowe wobec prokuratorów, którzy prowadzili zakwestionowane postępowanie oraz dopuścili się wskazanych w pismach pokontrolnych uchybień.

Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy praktyki prokuratorskiej w zakresie tzw. „błędu medycznego”, w tym zakwestionowanie prawidłowości znacznego odsetka decyzji kończących postępowanie przygotowawcze, pozwoliły na podsumowanie dotychczasowych doświadczeń w ściganiu tej kategorii przestępstw i sformułowanie na tym tle podstawowych wskazówek metodycznych dla prokuratorów zajmujących się prowadzeniem lub nadzorowaniem postępowań przygotowawczych o przestępstwa narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej, które wraz z wynikami z badania wybranych spraw zostały przekazane do prokuratur apelacyjnych celem wdrożenia do praktyki prokuratorskiej.

Badanie spraw o przestępstwa narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej, biorąc pod uwagę wagę tych spraw dla pokrzywdzonych i ich rodzin, będzie nadal kontynuowane w Departamencie Postępowania Przygotowawczego.

W Prokuraturze Generalnej podjęto działania zmierzające do podniesienia poziomu merytorycznego działań prokuratorów w tego typu sprawach również poprzez zorganizowanie szkolenia zawodowego dla prokuratorów na temat „Przestępstwa narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej”. Do udziału w szkoleniu w charakterze wykładowców zaproszono prof. nadzw. dr hab. Agnieszkę Liszewską z Katedry Prawa Karnego Uniwersytetu Łódzkiego, dr n.med. mgr prawa Tomasza Jurka z Katedra Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu oraz Jolantę Orłowską-Heitzman Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej Naczelnej Izby Lekarskiej.

W sytuacji tak wysokiego wskaźnika niezasadnych decyzji w tych sprawach, w 2014 roku będą kontynuowane zarówno badania i analizy poprawności prowadzenia postępowań w tej kategorii spraw jak i szkolenia zawodowe prokuratorów.

13. dotyczących przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy Policji

W 2013 r. w Departamencie Postępowania Przygotowawczego opracowano sprawozdanie statystyczne za 2012 rok dotyczące przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji. Sprawozdanie zawiera informacje o liczbie złożonych zawiadomień o przestępstwie, liczbie wszczętych śledztw, sposobach zakończenia postępowań, rodzaju popełnionych przestępstw, czasie prowadzenia postępowań, liczbie podejrzanych, oskarżonych i skazanych.

W 2012 roku jednostki organizacyjne prokuratury w całym kraju otrzymały 7 446 zawiadomień o popełnieniu przestępstw przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji. Jest to liczba zbliżona do liczby zawiadomień złożonych w 2011 roku (7336). W zdecydowanej większości zawiadomienia były składane przez pokrzywdzonych. W 253 przypadkach zawiadomienia złożyło (wraz z materiałami) Biuro Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji. W 2011 roku było 195 postępowań prowadzonych z zawiadomienia BSW KGP. Odnotowano więc dość znaczny wzrost spraw zainicjowanych przez BSW KGP (o 58 spraw więcej). Najwięcej zawiadomień wpłynęło do jednostek podległych Prokuratorowi Apelacyjnemu w Warszawie (1 185) i Prokuratorowi Apelacyjnemu w Gdańsku (1 049). Nie budzi zastrzeżeń czas prowadzenia postępowań, większość z nich (3 987) zakończono bowiem w ciągu 3 miesięcy. Tylko 90 postępowań było prowadzonych ponad rok. W badanym okresie 256 spraw zakończono skierowaniem aktu oskarżenia do sądu, 2 685 spraw zakończono umorzeniem (z czego 44 wobec podejrzanych), a w 51 przypadkach skierowano wnioski o warunkowe umorzenie. Zarzuty przedstawiono 451 osobom, oskarżono 350 osób i skazano 213 osób. Sądy uniewinniły 48 osób.

Wśród przestępstw zarzucanych funkcjonariuszom Policji największą liczbę stanowiły przestępstwa o charakterze korupcyjnym, zwłaszcza dotyczące przyjmowania korzyści majątkowych w związku z kontrolą kierowców na drogach. Są to sprawy stosunkowo łatwe do prowadzenia, jeżeli fakt dokonania przestępstwa został uprzednio udokumentowany przez BSW KGP w wyniku podjętych działań operacyjnych. Poważne trudności w procesie dowodzenia sprawiają natomiast sprawy dotyczące nieprawidłowości w gospodarowaniu funduszem operacyjnym oraz spraw dotyczące korupcyjnych związków funkcjonariuszy policji z przedstawicielami firm holowniczych. Nadal wiele spraw kończy się na etapie postępowania sprawdzającego, czego potwierdzeniem jest duża liczba odmów wszczęcia śledztwa (3 565). Oznacza to, że zbyt często prokuratorzy dokonują weryfikacji okoliczności podawanych w zawiadomieniu, unikając czynności procesowych.

Odnotowano 44 postępowania zakończone umorzeniem wobec podejrzanych, co oznacza, że decyzję o przedstawieniu zarzutów mogły zostać podjęte pochopnie. Jest to tyle istotne, że w przypadku przedstawienia zarzutów funkcjonariusz Policji ponosi poważne konsekwencje finansowo – kadrowe.

W ramach opisanego powyżej monitoringu prowadzone są również co roku w Departamencie Postępowania Przygotowawczego badania wybranych losowo spraw, w których zwraca się uwagę na takie elementy, jak reakcja prokuratury na zawiadomienie lub powziętą informację o popełnieniu przestępstwa, czas prowadzenia postępowań, aktywność

i prawidłowość podejmowanych działań przy gromadzeniu materiału dowodowego oraz poziom uzasadnień kończących postępowanie. W 2012 roku badaniu poddane zostały sprawy dotyczące przestępstw z art. 246 i art. 247 k.k., natomiast w 2013 roku badaniem objęto te sprawy zakończone odmową wszczęcia lub umorzeniem, w których materiały dokumentujące popełnienie przestępstwa złożyło Biuro Spraw Wewnętrznych KGP. W wyniku przeprowadzonego badania kontrolnego zakwestionowano 5 postanowień o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego (na 30 wydanych) oraz 8 postanowień o umorzeniu postępowania przygotowawczego (na 79 wydanych). Uwagi i spostrzeżenia dotyczące uchybień zostały przekazane prokuratorom apelacyjnym w formie pisemnej.

Ponadto wnioski wypływające z badań zostały przekazane prokuratorom i funkcjonariuszom Policji podczas narad szkoleniowych zorganizowanych wspólnie z BSW KGP w maju, październiku i listopadzie 2013 roku, podczas których omówiono również metodykę prowadzenia postępowań w sprawach korupcyjnych w oparciu o uzyskany materiał operacyjny, niektóre aspekty prawne związane z wykładnią przepisu art. 231 § 1 i 2 k.k. oraz metodykę prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących przestępstw z art. 246 i art. 247 k.k.

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego wziął udział w konferencji zorganizowanej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w dniu 18 grudnia 2013 roku poświęconej przestępstwom z art. 246 i art. 247 k.k., na której zaprezentował wyniki przeprowadzonych badań na podstawie akt spraw zakończonych wydaniem postanowienia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania przygotowawczego.

W Departamencie Postępowania Przygotowawczego w ramach zadania wynikającego z § 16 pkt 7 Regulaminu kształtowana jest praktyka w zakresie zwalczania przestępczości na podstawie badań akt, analizy informacji przekazywanych przez prokuratury apelacyjne i prokuratury okręgowe, innych ustaleń departamentu oraz w ramach współpracy międzynarodowej.

W 2013 roku, w Departamencie Postępowania Przygotowawczego kontynuowano monitorowanie postępowań dotyczących odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów.

Po uzyskaniu informacji o sprawach, w których materiał dowodowy uprawdopodobnił popełnienie przestępstwa przez prokuratora bądź sędziego, na bieżąco kontrolowano sposób wykonywania zwierzchniego nadzoru służbowego w tego typu sprawach. W sprawach, w których prawomocnie umorzono postępowanie przygotowawcze dotyczące

odpowiedzialności karnej sędziego lub prokuratora, zasadność takich decyzji badana była w Departamencie Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej.

W 2013 r. zbadano akta 7 spraw, w których materiał dowodowy uprawdopodobnił popełnienie przestępstwa przez prokuratora bądź sędziego i w których doszło do prawomocnego umorzenia postępowania przygotowawczego.

W żadnej ze zbadanych w 2013 r. prawomocnie umorzonych spraw dotyczących odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów nie zakwestionowano zasadności decyzji o umorzeniu śledztwa, co wskazuje na utrzymanie odnotowanej już 2012 r. znacznej poprawy poziomu prowadzenia postępowań przygotowawczych w tego rodzaju sprawach, gdyż w sprawach zbadanych w 2011 r. i wcześniej występowały przypadki zarówno niezasadnych postanowień o umorzeniu śledztwa w tej kategorii spraw, jak i potrzeba uzupełnienia materiału dowodowego w trybie art. 327 § 3 k.p.k. Natomiast sporządzone w 2013 r. zbiorcze zestawienie obejmujące wymienione wcześniej dane liczbowe odnoszące się do postępowań dotyczących odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów wykazało między innymi, że w 2012 r. nastąpił nieznaczny spadek ogólnej liczby prokuratorów i sędziów, wobec których skierowano wnioski o uchylenie immunitetu oraz wydano postanowienia o przedstawieniu zarzutów, w porównaniu z 2011 r.

W 2013 r. w Prokuraturze Generalnej sporządzona została coroczna zbiorcza informacja dotycząca tej kategorii spraw obejmująca liczbę takich spraw pozostających w biegu na dzień 31 grudnia 2012 r. (z uwzględnieniem kwalifikacji prawnej itp.), liczbę spraw, w których w 2012 r. doszło do wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutu prokuratorowi lub sędziemu, liczbę postępowań, w których skierowano wnioski o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego lub prokuratora do odpowiedzialności karnej oraz liczbę aktów oskarżenia skierowanych przeciwko prokuratorom i sędziom. Z informacji tej wynika między innymi, że w 2012 r. skierowanych zostało łącznie 14 wniosków o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej 7 sędziów i 7 prokuratorów, w tym 1 w stanie spoczynku.

W przypadku sędziów wnioski o zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w 3 sprawach dotyczyły czynów z art. 177 § 1 k.k., a w pozostałych 4 sprawach wnioski dotyczyły występków określonych w art. 233 § 1 k.k., art. 288 § 1 k.k., art. 178a § 1 k.k. oraz art. 199 § 1 k.k. i 197 § 2 k.k.

Natomiast w odniesieniu do prokuratorów 2 wnioski dotyczyły czynów z art. 177 § 1 k.k., również 2 wnioski dotyczyły czynów z art. 178a § 1 k.k., przy czym jeden z nich obejmował również czyny z art. 297 § 1 k.k. i 233 § 6 k.k. Pozostałe 3 wnioski o wyrażenie

zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratorów obejmowały czyny z art. 193 k.k., 224 § 2 k.k. i 226 § 1 k.k. oraz (wobec prokuratora w stanie spoczynku) art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 222 § 1 k.k.

Ponadto w 2012 r. doszło ogółem do wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów łącznie 11 sędziom i prokuratorom, w tym 5 sędziom i 6 prokuratorom (w tym 1 w stanie spoczynku). W 8 sprawach dotyczących odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów dowody zebrane w postępowaniu przygotowawczym potwierdziły fakt dopuszczenia się przez prokuratorów i sędziów zarzucanych im przestępstw i dostarczyły podstaw do skierowania tych spraw do sądu z aktem oskarżenia przeciwko 5 sędziom i 2 prokuratorom oraz 1 wniosku o warunkowe umorzenie postępowania karnego przeciwko sędziemu.

Poza jednym przypadkiem, gdy po analizie akt zwrócono uwagę na brak poświadczenia dołączonych do akt kserokopii oraz na sposób sprawowania nadzoru służbowego przez jednostkę nadrzędną, nie sformułowano innych zastrzeżeń w tych sprawach.

W wykonaniu polecenia Prokuratora Generalnego oraz w nawiązaniu do publikacji pt. „Prokuratura ignoruje NIK” i „NIK: prokuratura ignoruje nasze zawiadomienia” opublikowanych w dzienniku „Rzeczpospolita” w dniu 11 grudnia 2013 r. w Departamencie Postępowania Przygotowawczego poddano analizie dane uzyskane z prokuratur apelacyjnych dotyczące liczby spraw zarejestrowanych w latach 2012 i 2013 w jednostkach organizacyjnych prokuratury na terenie całego kraju na podstawie zawiadomień Najwyższej Izby Kontroli, przedmiotu tych zawiadomień i sposobu ich załatwienia.

Z analizy powyższych danych wynika, że od 1 stycznia 2012 r. do 1 grudnia 2013 r. ogółem zarejestrowano 138 spraw zainicjowanych zawiadomieniami Najwyższej Izby Kontroli. W 12 z powyższych spraw skierowano do sądów akty oskarżenia wobec 13 osób, wobec 13 osób skierowano do sądu wnioski o warunkowe umorzenie postępowania; wnioski te zostały przez sądy uwzględnione.

W badanym okresie prokuratorzy zakończyli 23 postępowania odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego, a w 60 sprawach wydano postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego. W „inny sposób” zakończono 5 spraw, a 29 spraw pozostawało w biegu.

W dniu 19 grudnia 2013 r. Zastępca Dyrektora Departamentu Postępowania Przygotowawczego uczestniczył w charakterze wykładowcy w szkoleniu pracowników Najwyższej Izby Kontroli, podczas którego przedstawił wystąpienie dotyczące zadań NIK

w zakresie zawiadamiania prokuratury o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Szkolenie było również okazją do wymiany poglądów w zakresie współpracy NIK i organów prokuratury.

Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego polecił prokuratorom apelacyjnym spowodowanie zbadania w trybie zwierzchniego nadzoru służbowego spraw z ww. kategorii, zakończonych postanowieniem o umorzeniu i odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, a następnie przekazanie w terminie do dnia 28 marca 2014 r. do Departamentu Postępowania Przygotowawczego informacji o wynikach tych badań.

Jednocześnie zgodnie z poleceniem Prokuratora Generalnego, Prokuratura Generalna objęła monitoringiem wszystkie sprawy z zawiadomienia Najwyższej Izby Kontroli. W związku z powyższym zobowiązano prokuratorów apelacyjnych do przekazywania do Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej stosownych informacji wraz z kopią złożonego zawiadomienia przez Najwyższą Izbę Kontroli w każdej sprawie z tej kategorii zarejestrowanej w podległej jednostce organizacyjnej prokuratury.

Prokurator Generalny wspólnie z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli, podczas spotkania w Prokuraturze Generalnej w dniu 17 grudnia 2013 r., dokonali ustaleń dotyczących działań usprawniających współpracę obu instytucji. Ustalono między innymi, że w prokuraturach okręgowych zostaną powołani koordynatorzy monitorujący postępowania zainicjowane zawiadomieniami kierowanymi przez delegatury NIK. Z kolei w delegaturach Najwyższej Izby Kontroli zostaną wyznaczeni doradcy prawni odpowiedzialni za bieżącą współpracę z prokuraturą. Dokonano także uzgodnień dotyczących szkoleń pracowników NIK w zakresie przygotowywania zawiadomień o przestępstwie.

Ustalenia te są na bieżąco realizowane, i tak w styczniu 2014 r. zostali wyznaczeni koordynatorzy w delegaturach NIK, a w lutym 2014 r. prokuratorzy prokuratur okręgowych, którzy będą monitorowali postępowania zainicjowane zawiadomieniami NIK.

Szkolenia zostały zapoczątkowane, jak wspomniano powyżej, w dniu 19 grudnia 2013 roku.

W 2013 roku w ramach nadzoru instancyjnego rozpoznano w Departamencie do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji łącznie 18 zażaleń na decyzje prokuratorów apelacyjnych w zakresie postanowień o kosztach postępowania oraz zarządzeń o odmowie udzielenia zezwolenia na jednorazowe widzenie.

W oparciu o przepis art. 310 § 2 k.p.k. przygotowano 577 projektów postanowień Prokuratora Generalnego, w sprawach prowadzonych w Wydziałach V do spraw

Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych, o przedłużeniu okresu prowadzenia śledztwa na dalszy czas oznaczony powyżej roku.

W 31 sprawach, na podstawie § 122 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 roku Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury przygotowano decyzje Prokuratora Generalnego o przekazaniu śledztw z pominięciem właściwości miejscowej.

Sprawowano także zwierzchni nadzór służbowy nad prowadzonymi w Wydziałach V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych postępowaniami przygotowawczymi, w szczególności w sprawach o przestępstwa:

- popełnione w ramach zorganizowanych grup przestępczych,
- korupcji w organach władzy państwowej, wymiaru sprawiedliwości oraz administracji rządowej i samorządu terytorialnego,
- i innych, które ze względu na wagę sprawy, na podstawie polecenia Prokuratora Generalnego, zostały przekazane do prowadzenia w wydziałach do spraw przestępczości zorganizowanej i korupcji prokuratur apelacyjnych.

W 2013 roku zwierzchnim nadzorem służbowym objętych było łącznie 107 spraw, z których na przestrzeni omawianego roku 18 zostało zakończonych. W 21 sprawach wdrożono zwierzchni nadzór służbowy.

Wykonywanie zwierzchniego nadzoru służbowego realizowano zgodnie z § 80 ust. 1 Regulaminu poprzez:

- 1) zapoznawanie się z aktami sprawy w jednostce organizacyjnej, w której prowadzone jest postępowanie,
- 2) udzielanie pisemnych lub bezpośrednich konsultacji prokuratorowi prowadzącemu lub nadzorującemu postępowanie przygotowawcze, w szczególności co do zakresu i kierunków postępowania oraz efektywnego wykonywania czynności procesowych,
- 3) przyjmowanie referatów o przebiegu postępowania,
- 4) omawianie przebiegu postępowania w toku narad służbowych.

W ramach sprawowanego nadzoru prokuratorzy Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji odbyli 53 podróże służbowe do prokuratur apelacyjnych, podczas których zapoznawali się osobiście z aktami nadzorowanych postępowań przygotowawczych oraz dokonywali analizy zebranego materiału dowodowego i w razie potrzeby odbywali narady z prokuratorami referentami i ich zwierzchnikami służbowymi, w celu omówienia istotnych, z punktu widzenia badanego śledztwa, zagadnień faktycznych i prawnych.

Poczynione ustalenia i wyniki kontroli akt były na bieżąco omawiane z referentami spraw, którym w razie potrzeby udzielano bezpośrednich konsultacji. Z badania akt spraw nadzorowanych, dokonywanych podczas wyjazdów służbowych oraz w związku z przedłożeniem wniosku o przedłużenie czasu trwania śledztwa, sporządzono 483 notatki urzędowe, dokumentujące przebieg i sprawność prowadzenia postępowania, prawidłowość procedowania i perspektywy jego zakończenia. W konsekwencji przeprowadzonych badań do prokuratur apelacyjnych skierowano 70 pism o charakterze instrukcyjnym, dotyczących m.in. konieczności czuwania nad zakresem przedmiotowo - podmiotowym śledztwa, prawidłowym formułowaniem postanowień o przedstawieniu zarzutów, sporządzaniem decyzji merytorycznych, w tym aktów oskarżenia zgodnie z wymogami Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury i potrzeby wzmoczenia w tym względzie wewnętrznego nadzoru służbowego. Nadto zwracano w nich uwagę na przestrzeganie terminów procesowych związanych z przedłużeniem czasu trwania śledztwa i przepisów ww. Regulaminu w związku z podejmowaniem decyzji o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania.

W wyniku podejmowanych w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego działań nastąpiła intensyfikacja czynności śledczych, co w konsekwencji przyspieszyło tok postępowań przygotowawczych oraz wpłynęło na jakość podejmowanych decyzji merytorycznych w poszczególnych wątkach spraw. Udzielane bezpośrednio bądź pisemnie konsultacje, dotyczące ujawnionych w wyniku badania akt lub zgłoszonych przez prokuratorów referentów problemów prawnych przyczyniły się do ukierunkowania i usprawnienia prowadzonych śledztw.

W ramach działań podejmowanych w trybie zwierzchniego nadzoru służbowego lub na polecenie przełożonych, prokuratorzy Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji dokonali badań decyzji merytorycznych, w tym postanowień o umorzeniu śledztwa, które udokumentowano 51 notatkami urzędowymi. W jednym przypadku skierowano, na podstawie § 80 ust. 5 Regulaminu do właściwego prokuratora apelacyjnego pismo, w których przedstawiono uwagi i zalecenia, w tym uzasadniające podjęcie na nowo śledztwa, w trybie art. 327 § 1 k.p.k. W innym przypadku zwrócono uwagę na potrzebę staranniejszego sporządzania uzasadnienia decyzji o umorzeniu śledztwa, tak aby spełniała wymogi określone w art. 322 § 2 k.p.k. W dwóch przypadkach uwagi sformułowano po dokonaniu oceny aktów oskarżenia, proponując ponowne rozważenie przyjętej kwalifikacji prawnej bądź konwalidowanie stwierdzonych błędów podczas odczytywania przedmiotowej skargi przed sądem.

Równolegle w Departamencie do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w 2013 roku monitorowano postępowania przygotowawcze i koordynowano działania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie zwalczania określonych kategorii przestępstw, to jest:

- prania pieniędzy i finansowania terroryzmu,
- handlu ludźmi,
- korupcji,
- produkcji i obrotu środkami odurzającymi i psychotropowymi na dużą skalę,
- przemytu oraz nielegalnego wytwarzania i obrotu wyrobami tytoniowymi,
- nielegalnego obrotu złomem stali i metali kolorowych,
- nielegalnej produkcji i obrotu paliwami,
- obrotu z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym.

W ich konsekwencji w rejestrach Mn w 2013 roku zaewidencjonowano łącznie 1020 spraw, zaś z 2012 roku pozostało objętych monitoringiem 1 269 postępowań. W 2013 roku zakończono 896 spraw. Nadal prowadzony jest monitoring 1 393 postępowań, w tym :

- prania pieniędzy i finansowania terroryzmu – 232,
- handlu ludźmi – 86,
- korupcji – 13,
- produkcji i obrotu środkami odurzającymi i psychotropowymi na dużą skalę – 304,
- przemytu oraz nielegalnego wytwarzania i obrotu wyrobami tytoniowymi -194,
- nielegalnego obrotu złomem stali i metali kolorowych – 238,
- nielegalnej produkcji i obrotu paliwami – 324,
- obrotu z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym – 2.

W I półroczu 2013 roku w Departamencie do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji sporządzone zostały sprawozdania z zakresu postępowań karnych objętych wskazanym wyżej monitoringiem, zawierające analizy poszczególnych zjawisk, ich dynamiki i tendencji zmian, dokonywanych ocen prawnokarnych czynów, opisy form i metod działania sprawców popełnianych przestępstw, okoliczności sprzyjających popełnianiu czynów zabronionych oraz uzyskane dane. Sprawozdania te zostały przekazane, za pośrednictwem

prokuratorów apelacyjnych, do wiadomości prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Nadto pismem Zastępcy Prokuratora Generalnego z dnia 25 czerwca 2013 roku dokonano zmian obowiązków ciążących na powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury w związku z monitorowaniem przestępstw spenalizowanych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2012 roku Nr 124). Między innymi od dnia 1 lipca 2013 roku zniesiono obowiązek bieżącego nadsyłania informacji i dokumentów dotyczących postępowań prowadzonych w prokuraturach rejonowych. Nadsyłane na poprzednio istniejących zasadach informacje i kopie dokumentów wskazywały, że postępowania prowadzone w prokuraturach rejonowych, niezależnie od przyjętej kwalifikacji przestępstw spenalizowanych w cytowanej ustawie, mają charakter nieskomplikowany, bardzo rzadko dotyczą niebezpiecznych, dobrze zorganizowanych grup przestępczych. Natomiast materiał uzyskiwany w związku z monitorowaniem postępowań prowadzonych w prokuraturach apelacyjnych i okręgowych jest wystarczający do śledzenia nowych tendencji w przestępczości narkotykowej, sposobów dokonywania przestępstw, wchodzenia na rynek nowych środków odurzających lub psychotropowych, analizowania różnorodnych problemów o charakterze faktycznym i prawnym. Ponadto obowiązki związane z bieżącym nadsyłaniem informacji i kopii dokumentów stanowiły poważne obciążenie dla prokuratur rejonowych.

W ramach monitorowania określonych kategorii przestępstw dokonywana jest bieżąca analiza wpływających informacji odnoszących się do przebiegu postępowań przygotowawczych, prawidłowości przyjętych kwalifikacji prawnych czynów, podejmowanych decyzji merytorycznych, zaś kierownikom właściwych jednostek prokuratury sygnalizowane są stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości. Ponadto udzielane są konsultacje prowadzącym postępowania we wskazanym wyżej zakresie oraz udostępniane są, z własnej inicjatywy lub na prośbę zainteresowanej jednostki, informacje pozwalające na koordynację postępowań prowadzonych przez różne jednostki prokuratury.

W następstwie prowadzenia monitoringu z zakresu tzw. przestępczości papierosowej w 2013 roku skierowano do podległych jednostek 8 pism sygnalizujących nieprawidłowości dotyczące w szczególności:

- błędnych kwalifikacji czynów w przyjmowanych w postanowieniach o wszczęciu śledztw, postanowieniach o przedstawieniu zarzutów, postanowieniach o umorzeniu śledztw oraz aktach oskarżenia, związanych przede wszystkim z nieprawidłowym stosowaniem przepisów dotyczących zbiegu przestępstw karnych i przestępstw skarbowych,

- nieadekwatnego opisu czynu wskazanego w postanowieniu o wszczęciu śledztwa w stosunku do przyjętej jego kwalifikacji prawnej,

- niewyczerpania możliwości pełnej kwalifikacji karnoprawnej czynów, na podstawie ustawy Kodeks karny skarbowy oraz tzw. ustaw szczególnych zawierających przepisy karne,

- zawartego w orzeczeniu sądu rozstrzygnięcia co do nałożonego na poszczególnych oskarżonych obowiązku uiszczenia uszczuplonych należności publicznoprawnych.

W wyniku monitorowania postępowań dotyczących nieprawidłowości w obrocie paliwami do właściwych prokuratur apelacyjnych przekazano 30 pism informujących o powiązaniach między osobami oraz podmiotami gospodarczymi, celem ich wykorzystania w toczących się postępowaniach karnych.

W konsekwencji monitorowania spraw o poważne przestępstwa spenalizowane w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2012 roku Nr 124), stwierdzono pewien wzrost spraw o najpoważniejsze czyny, polegające na wytwarzaniu znacznych ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych i ich przemytu. Odnotowano z kolei nieznaczny spadek liczby postępowań dotyczących wprowadzania do obrotu lub udziału w obrocie znacznymi ilościami środków odurzających, w wypadku gdy sprawcy działali w warunkach art. 65 k.k. Tego rodzaju nielegalna działalność jest jednym z podstawowych źródeł finansowania grup przestępczych. Obniżenie tego wskaźnika może świadczyć o mniejszej aktywności tej działalności przestępczej, spowodowanej większą niż w ubiegłych latach skutecznością organów ścigania, tym samym wzrastającym ryzykiem związanym z jej kontynuowaniem.

W 2013 roku nadal realizowany był monitoring spraw dotyczących handlu ludźmi, zarówno spraw prowadzonych w Wydziałach V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych jak i jednostkach niższego szczebla.

W każdej prokuraturze apelacyjnej i niektórych prokuraturach okręgowych w 2013 roku funkcjonowali również prokuratorzy odpowiedzialni za monitoring i koordynację postępowań przygotowawczych z tego zakresu. Do ich zadań między innymi należało przeprowadzanie badań akt pod kątem prawidłowości przyjętych kwalifikacji prawnych, prowadzenie analizy zjawiska handlu ludźmi na podległym obszarze oraz eliminowanie stwierdzonych w praktyce prowadzonych postępowań przygotowawczych błędów. W konsekwencji wprowadzonych zmian legislacyjnych, mogących mieć wpływ na tok postępowań w sprawach o handel ludźmi, zaktualizowano „*Wskazówki metodologiczne dotyczące prowadzenia postępowań w sprawach o handel ludźmi*”. Dokument ten przekazano za pismem Zastępcy Prokuratora Generalnego

z dnia 10 maja 2013 roku wszystkim prokuratorom apelacyjnym celem wykorzystania w bieżącej praktyce.

W związku z ujawnionymi w wyniku monitorowania tego rodzaju spraw nieprawidłowościami w kwalifikowaniu przez prokuratorów stanów faktycznych, polegających na przekazaniu, poza procedurami adopcyjnymi dopuszczalnym prawem, opieki nad dziećmi osobom niebędącym ich biologicznymi rodzicami, jako przestępstwo handlu ludźmi, w Departamencie opracowano stanowisko w tym zakresie i przekazano je do wiadomości i stosowania prokuratorom apelacyjnym.

Nadto decyzją Zastępcy Prokuratora Generalnego z dnia 19 grudnia 2013 roku, mając na względzie konieczność realizacji obowiązków Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Generalnej polegających na monitorowaniu i koordynacji postępowań przygotowawczych prowadzonych w niektórych kategoriach spraw, a także w celu poprawy ich sprawności i efektywności, działając w oparciu o przepisy § 17 pkt 2 i 8, § 85 i § 86 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, od 1 stycznia 2014 roku wdrożono monitorowanie postępowań przygotowawczych, których przedmiotem jest czyn określony w art. 252 kodeksu karnego.

U podstaw przedmiotowej decyzji legła potrzeba stałego zainteresowania sprawami dotyczącymi porwania i przetrzymywania zakładnika w celu wymuszenia okupu z uwagi na ich skomplikowany charakter i specyficzny sposób prowadzenia. Nadto w ramach monitoringu dokonywana będzie ocena praktycznego stosowania „*Metodyki postępowania organów ścigania w przypadku uprowadzenia osoby dla okupu lub w celu wymuszenia innego zachowania, w zamian za uwolnienie zakładnika, którego miejsce pobytu pozostaje nieznane*”, wypracowanej przez Zespół do spraw Opracowania Metodyki Zapobiegania i Działania w Przypadkach Uprowadzeń Osób, powołany w dniu 13 maja 2011 roku w wyniku porozumienia zawartego pomiędzy Prokuratorem Generalnym, Komendantem Głównym Policji oraz Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Obciążenie pracą powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (prokuratury apelacyjne, okręgowe i rejonowe)

Podział zadań pomiędzy poszczególne szczeble prokuratury, w tym w szczególności liczba prowadzonych i nadzorowanych spraw karnych rejestrowanych w repertorium Ds. jest bezpośrednią konsekwencją zapisów ustawy o prokuraturze oraz przepisów wykonawczych,

w szczególności rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Prokuratury apelacyjne

Podstawowym zadaniem prokuratury apelacyjnej jest zapewnienie udziału prokuratora w postępowaniach odwoławczych prowadzonych przed sądem apelacyjnym oraz w postępowaniach przed wojewódzkim sądem administracyjnym. Ponadto jednostki tego szczebla prowadzą i nadzorują postępowania przygotowawcze w sprawach ścigania przestępczości zorganizowanej i korupcji oraz występują w przedmiotowych sprawach w postępowaniu przed sądem I instancji. Do zadań prokuratur apelacyjnych należy również sprawowanie nadzoru instancyjnego i zwierzchniego nadzoru służbowego nad postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi w prokuraturach okręgowych oraz wizytacje i lustracje prokuratur okręgowych. Również na tym szczeblu prowadzone są sprawy o charakterze organizacyjnym i kadrowym, w tym związane z oceną kandydatów na wolne stanowiska prokuratorskie w prokuraturach apelacyjnych i okręgowych.

Według danych na dzień 31 grudnia 2013 r. we wszystkich prokuraturach apelacyjnych faktycznie zatrudnionych było (po uwzględnieniu delegacji „do” i „z” jednostki) 394 prokuratorów, w tym:

- pełniących funkcję prokuratora apelacyjnego bądź jego zastępcy – 30,
- w Wydziałach I Organizacji Pracy Prokuratur – 43,
- w Wydziałach II Postępowania Sądowego – 78,
- w Wydziałach III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym – 73,
- w Wydziałach IV do spraw Wizytacji i Okresowej Oceny Prokuratorów – 35,
- w Wydziałach V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji – 135.

Mając na uwadze zadania prokuratur apelacyjnych, ocena obciążenia pracą prokuratorów wykonujących w nich czynności jest uzależniona nie tylko od liczby spraw zarejestrowanych w podstawowych urządzeniach ewidencyjnych, prowadzonych na szczeblu prokuratury apelacyjnej, ale również od wpływu spraw z zakresu administracji prokuratora apelacyjnego, rejestrowanych według zasad obowiązujących w systemie bezdziennikowym.

Zgodnie z § 59 pkt 2 zarządzenia Prokuratora Generalnego z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, w prokuraturze apelacyjnej prowadzone są następujące repertoria i rejestry: Ds (dla spraw karnych), Opz (dla spraw

dotyczących odpowiedzialności podmiotów zbiorowych), Pc (m.in. dla spraw cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, rodzinnych i opiekuńczych), Pa (dla spraw administracyjnych), Ns (m.in. dla spraw o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie), Dsn (dla spraw karnych nadzorowanych przez prokuratora nadrzędnego), Dsa (dla spraw, w których prokurator nadrzędny dokonał analizy materiału aktowego i zajął stanowisko nie wpisanych do Dsn i Ko), Nps i Nps-ps (dla spraw dotyczących skarg na przewlekłość postępowania), Ap (dla środków odwoławczych oraz wniosków o wznowienie postępowania), K (dla kasacji i odpowiedzi na kasacje), Mn (dla spraw monitorowanych), IP (dla spraw o udostępnienie informacji publicznej), IP/O (dla środków odwoławczych od decyzji dotyczącej udzielenia informacji publicznej), Ko (dla korespondencji ogólnej w sprawach karnych, cywilnych i innych).

W systemie bezdziennikowym, opartym na jednolitym rzeczowym wykazie akt (RWA), rejestrowane są m.in. sprawy związane z organizacją, zarządzaniem, kadrami, gospodarką finansową, a także inne sprawy charakterystyczne dla danej jednostki. Sprawy rejestrowane w jednolitym rzeczowym wykazie akt są charakterystyczne dla Wydziałów I Organizacji Pracy Prokuratorów oraz Wydziałów IV do spraw Wizytacji i Okresowej Oceny Prokuratorów. Wskazać należy, iż w systemie bezdziennikowym rejestrowane są m.in. sprawy dotyczące prowadzonych wizytacji i lustracji jednostek podległych, informacji i badań problemowych, w tym zleconych przez Prokuraturę Generalną, ocen kwalifikacyjnych kandydatów na wolne stanowiska prokuratorskie, związane z badaniem akt prowadzonych przez nich postępowań.

W 2013 r. we wszystkich prokuraturach apelacyjnych w repertoriach i rejestrach: Ds, Dsn, Dsa, Ap, K, Ns, Nps, Nps-ps, Pa, Pc, Ko, Mn, Ip i Ip/O oraz w systemie bezdziennikowym (RWA) zarejestrowano łącznie 35 225 spraw (o 3524 sprawy więcej niż w 2012 r.), w tym 13 159 spraw zarejestrowanych w repertoriach i rejestrach, z czego 704 to sprawy karne zarejestrowane w repertorium Ds. Średnie roczne obciążenie sprawami prokuratora wykonującego czynności w prokuraturze apelacyjnej, liczone według faktycznego zatrudnienia w tych jednostkach - 394 osób - wyniosło 89,4 sprawy (o 10,3 sprawy więcej niż w 2012 r.).

W Wydziałach I Organizacji Pracy Prokuratorów, w którym załatwiane są w szczególności sprawy organizacyjne i kadrowe, skargi i wnioski, sprawozdawczość i statystyka, kontakty z mediami, w tym prowadzenie strony internetowej i obsługa BIP, udostępnianie informacji publicznej, analiza kryminalna i kontrola zarządcza, a także zadania związane z administrowaniem danymi, przestrzeganiem bezpieczeństwa i ochrony danych osobowych w systemach informatycznych, w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych zarejestrowano

łącznie 20 102 sprawy, co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym Wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia – 43 osób – 467,5 sprawy.

W Wydziałach II Postępowania Sądowego, do zadań prokuratorów należy w szczególności udział w postępowaniu odwoławczym przed sądem apelacyjnym w sprawach karnych, cywilnych, ze stosunku pracy, ubezpieczeń społecznych i gospodarczych, a także w postępowaniu przed sądami administracyjnymi, jak również nadzór i kształtowanie praktyki prokuratorskiej w zakresie postępowania sądowego oraz badanie zasadności i poziomu środków zaskarżenia wnoszonych przez podległe jednostki. W tych wydziałach, w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych, zarejestrowano łącznie 3.589 spraw, co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego w nim czynności, liczone według faktycznego zatrudnienia – 78 osób – 46,0 sprawy. Dodatkowo prokuratorzy realizujący czynności w tych wydziałach brali udział w 4 259 wokandach obejmujących rozprawy i posiedzenia przed wskazanymi wyżej sądami (54,6 wokandy na prokuratora).

Do zadań Wydziału III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym należy w szczególności wykonywanie nadzoru instancyjnego oraz sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego oraz kontroli nad śledztwami prowadzonymi w prokuraturach okręgowych, a także koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw, prowadzonej przez inne organy, a także monitoring i kształtowanie praktyki w zakresie zwalczania przestępczości. W tym miejscu wskazać należy, iż w obecnym modelu funkcjonowania prokuratury rola zwierzchniego nadzoru służbowego została ograniczona na rzecz wewnętrznego nadzoru służbowego sprawowanego przez bezpośredniego przełożonego. Zwierzchni nadzór służbowy wdrażany jest przez prokuratora nadrzędnego w sprawach, które tego wymagają ze względu na ich wagę i zawilność. Tego rodzaju nadzór, nazywany konsultacyjnym, polega w szczególności na zapoznawaniu się z aktami sprawy, udzielaniu pisemnych lub bezpośrednich konsultacji co do zakresu i kierunków postępowania oraz efektywnego wykonywania czynności procesowych, a także na omawianiu przebiegu postępowania podczas narad służbowych. Podkreślić trzeba, iż prokurator sprawujący zwierzchni nadzór służbowy nie ma możliwości bezpośredniego wydawania poleceń dotyczących prowadzenia postępowania. Uprawniony jest jedynie do zwrócenia się z wnioskiem w tym przedmiocie do prokuratora bezpośrednio przełożonego.

Ustalono, iż we wskazanym wydziale, w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych, zarejestrowano łącznie 8 386 spraw (o 439 spraw mniej niż w 2012 r.), co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego w nim czynności, liczone według faktycznego

zatrudnienia – 73 osoby – 114,9 sprawy, zwierzchnim nadzorem służbowym objęto natomiast łącznie 323 sprawy.

Do zadań Wydziału IV do spraw Wizytacji i Okresowej Oceny Prokuratorów należy przeprowadzanie wizytacji i lustracji prokuratur okręgowych oraz koordynowanie działań podległych prokuratur okręgowych w tym zakresie, jak również dokonywanie ocen kwalifikacyjnych kandydatów na wolne stanowiska prokuratorskie w prokuraturach okręgowych i apelacyjnych. Prokuratorzy tych wydziałów wykonują także zadania w zakresie ocen kwalifikacyjnych pracowników prokuratury apelacyjnej. Ustalono, iż we wskazanym wydziale, w prowadzonych urzędzeniach ewidencyjnych, zarejestrowano łącznie 594 sprawy (o 53 sprawy więcej niż w 2012 r.), co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia (35 osób) – 17 spraw. Przedstawiając wskaźnik obciążenia pracą prokuratorów w tym wydziale, podkreślić trzeba, iż większość rejestrowanych pod jednym numerem spraw w praktyce obejmowało czynności wykonywane przez kilku prokuratorów (zespoły wizytacyjne, lustracyjne), również z innych komórek organizacyjnych, dotyczące znacznej liczby spraw podlegających badaniu. W związku z wejściem w życie przepisów normujących oceny okresowe prokuratorów wzrosła liczba czynności realizowanych w związku z wizytacją, gdyż obejmuje ona nie tylko ocenę pracy jednostki, ale także badanie spraw i ocenę okresową wszystkich prokuratorów wizytowanej jednostki.

W 2013 r. w skali kraju przeprowadzono 12 wizytacji prokuratur okręgowych oraz 44 lustracje, w których uczestniczyło łącznie 244 prokuratorów. W toku wizytacji zbadano łącznie 4 346 spraw, a w toku lustracji 3 296 spraw. Ponadto, w związku z konkursami na wolne stanowiska prokuratorskie w prokuraturach apelacyjnych i okręgowych, wydano opinie kwalifikacyjne w stosunku do 292 kandydatów, w oparciu o badanie akt 13 881 spraw.

Prokuratorzy w Wydziale V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w szczególności prowadzą i nadzorują postępowania przygotowawcze w sprawach o przestępstwa o charakterze terrorystycznym, noszące cechy zorganizowanej przestępczości i korupcji i inne o dużym stopniu złożoności, w tym dotyczące przestępczości gospodarczej oraz biorą udział w postępowaniu sądowym w przedmiotowych sprawach w I i II instancji oraz w czynnościach sądowych w postępowaniu przygotowawczym.

W wydziałach V w prowadzonych urzędzeniach ewidencyjnych zarejestrowano łącznie 2 554 sprawy, co daje roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym Wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia (135 osób) – 19 spraw. Wskazać trzeba, iż w repertorium Ds zarejestrowano łącznie 704 sprawy karne, a średnie roczne obciążenie tymi

sprawami wyniosło – 5,2. Na ocenę obciążenia pracą prokuratorów w tych Wydziałach, ze względu na złożony charakter spraw w nich prowadzonych, wpływa również liczba zastosowanych środków zapobiegawczych, liczba skierowanych aktów oskarżenia i osób oskarżonych, a także liczba wokand i czas pracy określony wymiarem zadań, wykraczający poza godziny urzędowania prokuratury. W 2013 r. w prowadzonych w wydziałach V postępowaniach przygotowawczych wobec 2 306 osób stosowano środki zapobiegawcze, w tym wobec 589 osób środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Aktem oskarżenia zakończono łącznie 423 sprawy przeciwko 1 818 oskarżonym. Prokuratorzy wzięli udział w 8 392 wokandach obejmujących rozprawy i posiedzenia (62,2 wokandy na prokuratora).

Prokuratury okręgowe

Prokuratury okręgowe zapewniają udział prokuratora w postępowaniach prowadzonych przed sądem okręgowym jako sądem odwoławczym. Na tym szczeblu prowadzone i nadzorowane są śledztwa dotyczące poważnych przestępstw kryminalnych i gospodarczych oraz wykonywana jest funkcja oskarżyciela publicznego w przedmiotowych sprawach przed właściwymi sądami. Prokuratury okręgowe sprawują nadzór instancyjny i zwierzchni nadzór służbowy nad postępowaniami prowadzonymi w prokuraturach rejonowych oraz realizują wizytacje i lustracje tych jednostek. Zajmują się ponadto sprawami organizacyjnymi i kadrowymi w odniesieniu do podległych jednostek szczebla rejonowego, w tym oceny kandydatów na wolne stanowiska prokuratorskie w prokuraturach rejonowych oraz pracy asesorów, w okresie powierzenia im pełnienia czynności prokuratorskich.

Według danych na dzień 31 grudnia 2013 r. w prokuraturach okręgowych faktycznie zatrudnionych było, uwzględniając delegacje „z” i „do” jednostki – 1 505 prokuratorów, w tym:

- pełniących funkcję prokuratora okręgowego bądź jego zastępcy – 103,
- w Wydziałach I lub Samodzielnych Działach Organizacyjnych – 230,
- w Wydziałach II lub Samodzielnych Działach Postępowania Sądowego – 317,
- w Wydziałach III lub Samodzielnych Działach Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym – 194,
- w Wydziałach IV lub Samodzielnych Działach do spraw Informatyzacji i Analiz – 36,
- w Wydziałach V Śledczych oraz w Wydziałach VI do spraw Przestępczości Gospodarczej i w działach powołanych w ramach tych wydziałów – łącznie – 591.

Przedstawiając dane dotyczące liczby prokuratorów wykonujących czynności w poszczególnych komórkach organizacyjnych w prokuraturach okręgowych zaznaczyć należy, iż w 18 prokuraturach okręgowych, w których w Wydziałach Organizacyjnych realizowany jest również nadzór nad postępowaniem przygotowawczym, faktycznie zatrudnionych było 98 prokuratorów, którzy realizowali zadania w zakresie zarówno organizacji pracy, jak i nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym.

Mając na uwadze zadania prokuratur okręgowych, ocena obciążenia pracą prokuratorów wykonujących w nich czynności jest uzależniona od wpływu spraw nie tylko do podstawowych urzędów ewidencyjnych, ale również od wpływu spraw z zakresu administracji prokuratora okręgowego, rejestrowanych według zasad obowiązujących w systemie bezdziennikowym.

Zgodnie z § 59 pkt 3 zarządzenia Prokuratora Generalnego z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, w prokuraturze okręgowej prowadzone są m.in. następujące repertoria i rejestry: Ds (dla spraw karnych), Opz (dla spraw dotyczących odpowiedzialności podmiotów zbiorowych), Pc (m.in. dla spraw cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, rodzinnych i opiekuńczych), Pa (dla spraw administracyjnych), Ns (m.in. dla spraw o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie), Dsn (dla spraw karnych nadzorowanych przez prokuratora nadrzędnego), Dsa (dla spraw, w których prokurator nadrzędny dokonał analizy materiału aktowego i zajął stanowisko nie wpisanych do Dsn i Ko), Nps i Nps-ps (dla spraw dotyczących skarg na przewlekłość postępowania), Ap (dla środków odwoławczych oraz wniosków o wznowienie postępowania), K (dla kasacji i odpowiedzi na kasacje), Oz (dla obrotu prawnego z zagranicą), IP (dla spraw o udostępnienie informacji publicznej), IP/O (dla środków odwoławczych od decyzji dotyczącej udzielenia informacji publicznej) oraz Ko (dla korespondencji ogólnej w sprawach karnych, cywilnych i innych).

W systemie bezdziennikowym, opartym na jednolitym rzeczowym wykazie akt (RWA), rejestrowane są sprawy związane z organizacją, zarządzaniem, kadrami, gospodarką finansową, a także inne charakterystyczne dla danej jednostki. Sprawy rejestrowane w jednolitym rzeczowym wykazie akt są charakterystyczne dla Wydziałów I Organizacyjnych oraz Wydziałów IV do spraw Informatyzacji i Analiz. Wskazać należy, iż w systemie bezdziennikowym rejestrowane są m.in. sprawy dotyczące prowadzonych wizytacji i lustracji jednostek podległych, informacji i badań problemowych, w tym zleconych przez Prokuraturę Generalną, oceny kwalifikacyjne kandydatów na wolne stanowiska prokuratorskie

w prokuraturach rejonowych i oceny pracy asesorów, związane z badaniem akt prowadzonych przez nich postępowań.

W 2013 r. we wszystkich prokuraturach okręgowych w repertoriach i rejestrach: Ds, Dsn, Dsa, Ap, K, Ns, Nps, Nps-ps, Pa, Pc, Ko, Oz, Ip i Ip/O oraz w systemie bezdziennikowym (RWA) zarejestrowano łącznie 227 303 sprawy (o 279 spraw więcej niż w 2012 r.), w tym 110 098 spraw zarejestrowanych w repertoriach i rejestrach, z czego 5 262 to sprawy karne zarejestrowane w repertorium Ds. Średnie roczne obciążenie sprawami prokuratora wykonującego czynności w prokuraturze okręgowej, liczone według faktycznego zatrudnienia w tych jednostkach (1 505 osób) - wyniosło 151 spraw.

W Wydziałach I Organizacyjnych i Samodzielnych Działach Organizacyjnych załatwiane są w szczególności sprawy organizacyjne i kadrowe, szkolenia prokuratorów, wizytacje, lustracje i badania aktowe oraz inne działania o charakterze kontrolnym i analitycznym. Dokonywane są oceny prokuratorów wykonujących czynności w podległych jednostkach oraz pracowników prokuratury okręgowej i podległych prokuratur rejonowych. Ponadto do zadań tych wydziałów należy rozpatrywanie skarg i wniosków, sprawozdawczość i statystyka, udostępnianie informacji publicznej, kontrola zarządcza oraz nadzór nad biurowością i pracą sekretariatu. W tych Wydziałach Organizacyjnych, w których wyodrębniono Dział Nadzoru nad Postępowaniami Przygotowawczymi lub w których bez wyodrębnienia takich działów sprawowany jest nadzór nad postępowaniem przygotowawczym (18 jednostek), realizowane są równocześnie zadania właściwe dla Wydziału III.

We wskazanym wydziale, w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych, zarejestrowano łącznie 98 850 spraw, co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym Wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia – 230 osób – 429,8 sprawy. Przedstawiając wskaźnik obciążenia pracą prokuratorów w tym Wydziale, podkreślić trzeba, iż niektóre rejestrowane pod jednym numerem sprawy, w praktyce obejmowały czynności wykonywane przez kilku prokuratorów (zespoły wizytacyjne, lustracyjne), również z innych komórek organizacyjnych, dotyczące znacznej liczby spraw podlegających badaniu. Ustalono, iż w 2013 r. w skali kraju przeprowadzono 66 wizytacji prokuratur rejonowych oraz 165 lustracji, w których uczestniczyło łącznie 808 prokuratorów. W toku wizytacji zbadano łącznie 20 649 spraw, a w toku lustracji 10 002 sprawy. Ponadto w związku z konkursami na wolne stanowiska prokuratorskie w prokuraturach rejonowych, wydano opinie kwalifikacyjne w stosunku do 169 kandydatów, w oparciu o badanie 9 345 akt spraw. Ponadto dokonano oceny 222 asesorów, obejmując badaniem akta 6 360 spraw.

W Wydziałach II Postępowania Sądowego (Samodzielnych Działach), do zadań prokuratorów należy w szczególności udział w postępowaniu odwoławczym przed sądem okręgowym w sprawach karnych, cywilnych, ze stosunku pracy, ubezpieczeń społecznych i gospodarczych oraz innych przewidzianych przez ustawy, w postępowaniu administracyjnym, udział przed sądem w postępowaniu wykonawczym i postępowaniu o ulaskawienie, jak również nadzór nad udziałem prokuratorów prokuratur rejonowych w postępowaniu przed sądem i kształtowanie praktyki prokuratorskiej w tym zakresie oraz badanie zasadności i poziomu środków zaskarżenia wnoszonych przez podległe jednostki.

We wskazanych wydziałach, w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych zarejestrowano łącznie 24 973 sprawy, co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia (317 osób) – 78,8 sprawy. Dodatkowo prokuratorzy realizujący czynności w tych wydziałach brali udział w 36 287 wokandach obejmujących rozprawy i posiedzenia przed wskazanymi wyżej sądami (114,5 wokand na prokuratora).

Do zadań Wydziału III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym należy w szczególności sprawowanie nadzoru instancyjnego oraz zwierzchniego nadzoru służbowego i kontroli nad śledztwami i dochodzeniami prowadzonymi w prokuraturach rejonowych, koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw, prowadzonej przez inne organy, kształtowanie praktyki w zakresie zwalczania przestępczości, obrót prawny z zagranicą oraz udział w postępowaniu odwoławczym przed sądem okręgowym w sprawach karnych.

Ustalono, iż we wskazanym wydziale, w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych zarejestrowano łącznie 64 654 sprawy, co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym Wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia (194 osoby) – 333,3 sprawy. Podkreślić trzeba, iż w skali kraju zwierzchnim nadzorem służbowym w prokuraturach okręgowych objęto łącznie 3 426 spraw rejestrowanych we wskazanym Wydziale III oraz w Wydziale I Organizacyjnym w tych jednostkach, w których w ramach tego wydziału realizowany jest nadzór nad postępowaniem przygotowawczym.

Do zadań Wydziału IV do spraw Informatyzacji i Analiz (Samodzielnego Działu) należy wykonywanie zadań związanych z administrowaniem danymi w systemie informatycznym, koordynowanie wprowadzania do praktyki systemów informatycznych, prowadzenie stanowisk dostępowych do Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych oraz Punktu Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego, zapewnienie technicznej obsługi czynności dokonywanych w postępowaniu karnym z zastosowaniem technik informatycznych,

przestrzeganie zasad bezpieczeństwa systemów informatycznych i ochrony danych, analiza kryminalna, prowadzenie strony internetowej i obsługa BIP.

Ustalono, iż we wskazanym wydziale w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych zarejestrowano łącznie 23 491 spraw (o 621 więcej niż w 2012 r.), co daje średnie roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia (36 osób) – 652,5 sprawy.

Prokuratorzy w Wydziale V Śledczym prowadzą śledztwa własne i nadzorują śledztwa powierzone innym organom w sprawach o poważne przestępstwa o charakterze kryminalnym, natomiast w Wydziale VI do spraw Przestępczości Gospodarczej (Dziale do spraw Przestępczości Gospodarczej) w sprawach o poważne przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, przestępstwa skarbowe i inne przestępstwa o charakterze gospodarczym oraz biorą udział w postępowaniu sądowym w przedmiotowych sprawach w I instancji, a także w czynnościach sądowych w postępowaniu przygotowawczym.

W wydziałach V i VI w prowadzonych urządzeniach ewidencyjnych zarejestrowano łącznie 15 335 spraw (o 86 spraw więcej niż w 2012 r.), co daje roczne obciążenie prokuratora wykonującego czynności w tym wydziale, liczone według faktycznego zatrudnienia (591 osób) – 25,9 sprawy. Wskazać trzeba, iż w repertorium Ds zarejestrowano łącznie 5 262 sprawy karne, a średnie obciążenie tymi sprawami wyniosło – 8,9 sprawy. Na ocenę obciążenia pracą prokuratorów w tych wydziałach, ze względu na złożony charakter spraw w nich prowadzonych, ma również liczba zastosowanych środków zapobiegawczych, liczba skierowanych aktów oskarżenia i osób oskarżonych, a także liczba wokand i czas pracy określony wymiarem zadań wykraczający poza godziny urzędowania prokuratury. W 2013 r. w prowadzonych w tych wydziałach postępowaniach przygotowawczych zastosowano środki zapobiegawcze łącznie wobec 7 700 osób, w tym wobec 1 261 środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Aktem oskarżenia zakończono łącznie 2 184 sprawy przeciwko 7 943 oskarżonym. Prokuratorzy wzięli udział w 37 187 wokandach obejmujących rozprawy i posiedzenia (63 wokandy na prokuratora). Ponadto prokuratorzy tego szczebla realizowali zadania w zakresie kontroli czynności operacyjnych, wynikające z art. 19 ust. 15c ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 286, poz. 1687) oraz z art. 9e ust. 16 c ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 676), polegające na sporządzaniu wniosków do właściwego sądu okręgowego o wyrażenie zgody na wykorzystanie w postępowaniu karnym dowodów popełnienia przestępstwa, uzyskanych w wyniku stosowania kontroli operacyjnej dotyczących czynu nieobjętego zarządzeniem kontroli operacyjnej lub osoby nią nieobjętej (tzw. zgoda następcza). Ustalono,

iż w 2013 r. prokuratury okręgowe skierowały do sądów okręgowych łącznie 2 434 wnioski w tym przedmiocie.

Prokuratury rejonowe

Podstawowym zadaniem prokuratur rejonowych jest prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez inne uprawnione do tego organy oraz udział w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, w szczególności sądem rejonowym.

W związku z powyższym, z liczby 1 130 082 spraw karnych, zarejestrowanych w 2013 r. w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, 1 124 116 prowadzono w prokuraturach rejonowych (99,5 %). Wpływ spraw karnych w jednostkach tego szczebla zmniejszył się - w porównaniu z 2012 r. - o 19 940 spraw.

Limit etatów przyznanych prokuratorom rejonowym zwiększył się o 47 (z 4 398 na koniec 2012 r. do 4 445 na koniec 2013 r.) natomiast faktyczne zatrudnienie w tych jednostkach, uwzględniające delegacje „z” i „do” jednostki, według którego liczone jest obciążenie, zwiększyło się o 52 w stosunku do końca roku ubiegłego (z 4 166 - do 4 218). W związku z powyższym średnie miesięczne obciążenie sprawami karnymi w prokuraturach rejonowych wyniosło w 2013 r. - 22,2 sprawy karnej na prokuratora (o 0,7 sprawy mniej niż w roku 2012), tj. 266,5 sprawy w skali roku.

W 2013 r. w sprawach prokuratur rejonowych wszczęto łącznie 760 620 postępowań karnych, w tym 636 692 dochodzenia i 123 928 śledztw, z czego jedynie 10 793 stanowiły śledztwa własne prokuratora (1,4 % ogółu wszczętych postępowań).

W omawianym okresie aktem oskarżenia zakończono łącznie 335 573 sprawy wobec 384 273 osób, w tym do 173 653 spraw dołączono wnioski w trybie art. 335 k.p.k. i 156 k.k.s. (51,7 %) wobec 188 849 osób (49,1 % oskarżonych). W sprawach zainicjowanych przed sądem przez prokuratury rejonowe w I instancji osądzono ogółem 410 193 osoby, w tym z udziałem prokuratora 200 134 (48,8 % ogółu osądzonych), tj. 47 osób osądzonych na prokuratora w skali roku.

W oparciu o dodatkowo uzyskane dane statystyczne dotyczące przestępstw określonych w art. 178a k.k. (prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego), 278 k.k. (kradzież), 279 k.k. (kradzież w włamaniu) i 284 k.k. (przywłaszczenie) ustalono, iż w 2013 r. do prokuratur rejonowych wpłynęło łącznie 353 789 spraw w tej kategorii przestępstw – o 31 459 spraw mniej niż w 2012 r. (126 817 z art. 178a k.k., 131 047 z art. 278 k.k., 55 535 z art. 279 k.k., 40 390 z art. 284 k.k.), co stanowiło 31,5 % łącznego wpływu spraw karnych do prokuratur rejonowych. Spadek liczby tego rodzaju spraw

wynika nie tylko z ogólnego spadku wpływu spraw karnych, ale również ze zmian w Kodeksie karnym wprowadzonych ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247), które weszły w życie z dniem 9 listopada 2013 r. i dokonały kontrawencjonalizacji zachowania objętego dotychczas znamionami występku z art. 178 a § 2 k.k. i przeniesienia odpowiedzialności za prowadzenie w sprawie nietrzeźwości pojazdu innego niż mechaniczny oraz niektórych czynów przeciwko mieniu. Faktyczny wpływ wprowadzenia przedmiotowych zmian na obciążenie jednostek szczebla rejonowego będzie można ocenić dopiero w 2014 r.

Niezależnie od spadku wpływu tego rodzaju spraw, podkreślić trzeba, iż z reguły nie należą one do spraw skomplikowanych, długotrwałych, wymagających szczególnego zaangażowania i specjalizacji prokuratora. Sprawy tych kategorii prowadzone są w formie dochodzenia przez policję pod nadzorem prokuratora. Zwrócić należy także uwagę na sposób zakończenia postępowania w tego rodzaju sprawach. Aktem oskarżenia w 2013 r. zakończono łącznie 167 276 spraw o tego rodzaju przestępstwa (113 523 z art. 178a k.k., 34 855 z art. 278 k.k., 11 521 z art. 279 k.k., 7 374 z art. 284 k.k.), przeciwko 184 908 podejrzany. Znamienna jest przy tym liczba spraw w tej kategorii zakończonych aktem oskarżenia, do którego dołączono wnioski o wydanie wyroku bez przeprowadzania rozprawy w trybie art. 335 k.p.k. Tego rodzaju wnioski dołączono do 101 584 akty oskarżenia wobec 108 021 osób, co stanowiło 60,7 % wszystkich aktów oskarżenia. Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania skierowano w 4 671 sprawach wobec 4 873 osób. Postanowieniem o umorzeniu postępowania zakończono łącznie 125 770 spraw (7.861 z art. 178a k.k., 64 914 z art. 278 k.k., 36 050 z art. 279 k.k. i 16 945 z art. 284 k.k.), w tym 76 460 spraw z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa (55 z art. 178 a k.k., 41 386 z art. 278 k.k., 31 466 z art. 279 k.k. i 3 553 z art. 284 k.k.). Z przedstawionych danych statystycznych w sposób jednoznaczny wynika, iż decyzje o umorzeniu postępowania, w tym z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa, podejmowane były w sprawach dotyczących kradzieży i kradzieży z włamaniem, w których czynności wykrywcze należą wyłącznie do policji, co potwierdza tezę, iż w tej kategorii spraw czynności w toku postępowania karnego i decyzje kończące postępowanie nie wymagają znacznego nakładu pracy i czasu prokuratora.

Zaznaczyć należy, że prokuratorzy w prokuraturach rejonowych oprócz spraw karnych zajmują się również działalnością pozakarną rejestrowaną w repertoriach Pa, Pc, Pn oraz sprawami z zakresu prawa karnego skarbowego – rejestr Ko/Kks. W wymienionych urządzeniach ewidencyjnych zarejestrowano łącznie 161 282 sprawy, obciążenie prokuratora w skali roku tymi sprawami wyniosło 38,2 sprawy (3,2 sprawy w skali miesiąca).

Przedstawiając dane dotyczące obciążenia komórek organizacyjnych prokuratur apelacyjnych i okręgowych prowadzących postępowania przygotowawcze w porównaniu z obciążeniem prokuratur rejonowych, wskazać trzeba, że w prokuraturze okręgowej prowadzone są sprawy o najpoważniejsze przestępstwa, o wieloosobowym, skomplikowanym stanie faktycznym i prawnym, w tym sprawy o poważne przestępstwa gospodarcze, natomiast na szczeblu apelacji sprawy dotyczące zorganizowanych grup przestępczych i sprawy o przestępstwa o charakterze korupcyjnym.

Przeniesienie najpoważniejszych spraw karnych – odpowiednio na szczebel prokuratury okręgowej i apelacyjnej - zapewnia ich prowadzenie przez doświadczonych i wyspecjalizowanych prokuratorów. Dodatkowo, w odniesieniu do spraw dotyczących przestępczości zorganizowanej i korupcji, przeniesienie ich na szczebel apelacji zapewniło nadzór nad ich prowadzeniem sprawowany przez prokuratorów Prokuratury Generalnej.

Dodatkowo wskazać należy, iż podjęte przez Prokuratora Generalnego działania zmierzające do zapewnienia właściwego poziomu prowadzenia spraw o poważne przestępstwa gospodarcze, w tym polecenie z dnia 16 stycznia 2013 r. dotyczące intensyfikacji wewnętrznego nadzoru służbowego i jego sprawowania przy wykorzystaniu wszystkich przewidzianych prawem form w odniesieniu do tego rodzaju spraw, a także zapewnienie ich prowadzenia na wyższych szczeblach prokuratury, doprowadziły do przejęcia w 2013 r., w celu kontynuowania przez właściwe komórki organizacyjne prokuratur okręgowych, 310 postępowań przygotowawczych w tej kategorii spraw oraz 31 postępowań przez Wydziały do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w prokuraturach apelacyjnych.

Porównując obciążenie pracą prokuratorów realizujących zadania na różnych szczeblach prokuratury, należy mieć na uwadze, iż różnice w obciążeniu pomiędzy poszczególnymi szczeblami prokuratury, jak również pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi w prokuraturze apelacyjnej i okręgowej, wynikają z opisanej wyżej specyfiki zadań i czynności w nich wykonywanych. Różnorodny charakter zadań realizowanych przez jednostki poszczególnych szczebli oraz wyszczególnione komórki nie pozwala na dokonanie prostego, a zarazem miarodajnego porównania pomiędzy nimi. Możliwe jest natomiast dokonanie porównania średniego obciążenia pomiędzy jednostkami prokuratury tego samego szczebla oraz komórkami organizacyjnymi realizującymi takie same zadania. Prokurator Generalny na bieżąco analizuje obciążenie pracą podległych jednostek i dostrzegając problem nierównomiernego obciążenia pracą, od początku kadencji konsekwentnie prowadzi działania zmierzające do jego wyrównania, dla zapewnienia porównywalnego obciążenia obowiązkami prokuratorów tego samego szczebla. Nie znajduje natomiast uzasadnienia dokonywanie oceny

obciążenia pracą prokuratorów jedynie na podstawie danych dotyczących wpływu spraw karnych do jednostek szczebla rejonowego i odnoszenie ich do wpływu takich spraw w jednostkach wyższego szczebla, których zadania w przeważającym zakresie nie dotyczą prowadzenia postępowań karnych.

III. Postępowanie sądowe

W 2013 r. osądzono łącznie w skali kraju w sądach powszechnych 420 915 osób, o 40 292 mniej niż w 2012 r. (wskaźnik dynamiki wyniósł 91,3 %).

Skazano w wymienionych sądach łącznie 374 691 osoby, o 38 572 mniej niż w 2012 r. (wskaźnik dynamiki kształtował się na poziomie 90,7 %).

Uniewinniono w 2013 r. łącznie w skali kraju 7 837 osób, o 688 osób mniej niż w 2012 r., przy utrzymaniu poziomu wskaźnika procentowego osób uniewinnionych do ogółu osób osądzonych (1,86 %).

Zmniejszyła się – o 85 - liczba osób uniewinnionych tymczasowo aresztowanych w dacie wniesienia aktu oskarżenia – z 257 osób w 2012 r. – do 172 osób w 2013 r., przy spadku z 2,5 % - do 1,9 % wskaźnika procentowego takich osób do ogółu osób oskarżonych tymczasowo aresztowanych.

Liczba prawomocnych uniewinnień dotyczyła na koniec 2013 r. łącznie 6 121 osób i zmniejszyła się w stosunku do roku ubiegłego o 940 osoby, co stanowiło 1,5 % ogółu osób osądzonych, w tym 137 osób tymczasowo aresztowanych w dacie wniesienia aktu oskarżenia, co stanowiło 1,5 % ogółu osób oskarżonych tymczasowo aresztowanych.

Rok 2013 r. jest kolejnym okresem sprawozdawczym, w którym odnotowano wyraźny spadek osób uniewinnionych ogółem.

Odnosząc się do liczby osób uniewinnionych (prawomocnie i nieprawomocnie) w I instancji, w stosunku do których w dacie wnoszenia aktu oskarżenia stosowane było tymczasowe aresztowanie, należy podkreślić, że w liczbach bezwzględnych utrzymuje się w tym zakresie tendencja spadkowa, a dane liczbowe przedstawiają się następująco - w 2013 roku uniewinniono 172 osoby, podczas gdy w 2012 r. uniewinniono 257 osób, a w 2011 r. uniewinniono 263 osoby.

Wskaźnik procentowy uniewinnień osób tymczasowo aresztowanych w stosunku do wszystkich osób uniewinnionych w 2013 r. wyniósł 2,19 % (w 2012 r. wyniósł 3,01 %) i był wyraźnie niższy w porównaniu z rokiem 2012.

Na poziomie 0,03 % w 2013 r. ukształtował się wskaźnik osób prawomocnie uniewinnionych, tymczasowo aresztowanych, w stosunku do wszystkich osób osądzonych.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Dane statystyczne sporządzone na podstawie sprawozdania za rok 2012 i 2013

Jednostka prokuratury	Ilość osądzonych w 2013 r.	Ilość skazanych w 2013 r.	Ilość osób uniewinnionych w 2013 r.	Ilość osób uniewinnionych w 2012 r.	Ilość osób prawomocnie uniewinnionych w 2013 r. (uprzednio tymczasowo aresztowanych)	Ilość osób prawomocnie uniewinnionych w 2012 r. (uprzednio tymczasowo aresztowanych)
OGÓLEM w tym	420 915	374 691	7 837	8 525	137	149
PA w Warszawie	43 981	37 715	1 212	1 448	42	42
PA w Białymstoku	22 954	20 173	313	393	4	10
PA w Gdańsku	51 541	45 310	935	820	19	21
PA w Katowicach	51 437	45 777	1 393	1 568	26	15
PA w Krakowie	40 867	35 520	731	723	6	8
PA w Lublinie	41 704	37 679	683	814	10	19
PA w Łodzi	34 274	30 529	550	607	13	6
PA w Poznaniu	39 453	36 716	638	656	5	12
PA w Rzeszowie	19 113	17 317	225	258	0	3
PA w Szczecinie	28 333	25 924	356	342	3	7
PA we Wrocławiu	47 258	42 031	801	896	9	6

Odnosząc się do podanych powyżej wskaźników, w zakresie osób skazanych (z wyłączeniem trybów konsensualnych z art. 387 k.p.k., art. 335 k.p.k. w zw. z art. 343 k.p.k. i art. 156 § 1 k.k.s.) w odniesieniu do osób uniewinnionych, można wskazać następujące przyczyny orzeczeń uniewinniających:

- odmienna ocena materiału dowodowego dokonana przez sąd I instancji;
- ujawnienie się nowych okoliczności w postępowaniu sądowym, mających wpływ na odpowiedzialność karną;
- zmiana zeznań świadków na etapie postępowania sądowego;
- brak weryfikacji wyjaśnień podejrzanych na etapie postępowania przygotowawczego;
- kierowanie aktu oskarżenia bez zasięgnięcia opinii biegłych, w sytuacji gdy sąd uznał za konieczne zasięgnięcie opinii biegłego;
- niepełne zebranie materiału dowodowego przed skierowaniem aktu oskarżenia do sądu;
- brak wnikliwej oceny całego materiału dowodowego przez prokuratora na etapie postępowania przygotowawczego;
- odmowa uznania przez sąd za wiarygodne zeznań świadków (zeznań pokrzywdzonych);

- błędy funkcjonariuszy realizujących czynności dochodzeniowo - śledcze, które ujawniły się w toku postępowania sądowego, mające wpływ na ocenę wyników tych czynności lub ich zmianę;
- błędna lub niepełna ocena merytoryczna jakości materiału dowodowego, zebranego w sprawach prowadzonych w formie dochodzenia przez inne uprawnione organy, zwłaszcza przez funkcjonariuszy Policji, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami sporządzali także akty oskarżenia;
- zmiana stanu prawnego w zakresie dopuszczalności wykorzystania procesowego materiałów z kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych wobec podejrzanych, odnośnie których nie była zarządzona kontrola i utrwalanie rozmów telefonicznych i problem tzw. zgód następczych.

Z kolei podstawowe przyczyny wyroków uniewinniających wobec osób tymczasowo aresztowanych sprowadzają się głównie do:

- odmiennej oceny zgromadzonego materiału dowodowego przez sąd;
- nowej opinii biegłego wywołanej przez orzekający w sprawie sąd, stwierdzającej u istotnego świadka zakłócenia w procesie postrzegania;
- braku rejestracji przebiegu przesłuchania osoby upośledzonej;
- ujawnienia na rozprawie nowych istotnych dowodów lub okoliczności;
- mało wnikliwego przeprowadzenia postępowań przygotowawczych i skierowania do sądów przedwcześnie aktów oskarżenia, bez poczynienia wszechstronnych ustaleń co do zaistnienia wszystkich ustawowych znamion czynu zabronionego lub zawinienia;
- zmiany złożonych zeznań przez świadków - pokrzywdzonych, względnie odmowy złożenia zeznań przez świadków, mogących skorzystać z tego uprawnienia procesowego, przy jednoczesnym niepozyskaniu lub nieistnieniu innych obiektywnych źródeł dowodowych pozwalających na przyjęcie sprawstwa i odpowiedzialności karnej oskarżonych;
- odstąpienia w fazie postępowania przygotowawczego od pełnej, właściwej weryfikacji linii obrony podejrzanych;
- przeprowadzenia w postępowaniu jurysdykcyjnym nowych dowodów, nieznanymi organom prowadzącym na etapie postępowania przygotowawczego, wykluczających sprawstwo oskarżonych;
- zmiany stanowiska biegłych składających opinię uzupełniającą w toku postępowania jurysdykcyjnego;

- braku wszystkich niezbędnych czynności procesowych bezpośrednio po zdarzeniu, zwłaszcza niepowtarzalnych, których nie można było uzupełnić w późniejszym etapie postępowania;
- odmiennej - w granicach art. 7 k.p.k. - oceny przez sąd zeznań pokrzywdzonego, lub zakwestionowania wiarygodności zeznań innych świadków;
- uznania przez sąd, że do działania oskarżonego doszło w ramach obrony koniecznej lub stanu wyższej konieczności.

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż regułą - w skali całego kraju - jest, że wszystkie postępowania, w których zapadł wyrok uniewinniający (nawet nieprawomocny) wobec osoby tymczasowo aresztowanej w dacie kierowania aktu oskarżenia, są przedmiotem wnikliwej analizy przez prokuratorów przełożonych, która ma wskazać, jakie były przyczyny uniewinnienia oraz czy w takiej sprawie doszło do ewentualnego zawinienia prokuratora, a w konsekwencji ustalenia stopnia tego zawinienia. Rozważane są także kwestie dotyczące wniesienia skutecznego środka odwoławczego od zapadłego wyroku uniewinniającego, chyba że wyrok taki jest słuszny.

W przypadku wyroków uniewinniających innych niż te, które dotyczą osób tymczasowo aresztowanych, w niektórych prokuraturach, w ramach zadań własnych, prowadzone są badania takich orzeczeń, celem ustalenia przyczyn „niepowodzenia sądowego”, po czym we wszystkich takich sprawach sporządzane są pisma instruktażowe do podległych jednostek organizacyjnych, w celu zminimalizowania w przyszłości liczby orzeczeń uniewinniających. Należy jednak zauważyć, że wyroki uniewinniające, niejednokrotnie zapadają w tzw. „sprawach ocennych” i nie da się ich wyeliminować w praktyce sądowej, bowiem są one odzwierciedleniem zasady kontradiktoryjności procesu. Istotne jest jednak, aby ilość osób uniewinnionych malała, szczególnie w kategorii osób tymczasowo aresztowanych.

W przypadku stwierdzenia zawinienia prokuratora w stopniu rażącym, które miało zarazem decydujący wpływ na „niepowodzenie sądowe” w postaci uniewinnienia, prokuratorzy nadrzędni lub bezpośrednio przełożeni polecają przeprowadzenie stosownego postępowania, celem podjęcia decyzji o ukaraniu karą porządkową upomnienia, udzielenia wytknięcia określonego w art. 8 ust. 7 ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze lub wdrożenia postępowania dyscyplinarnego.

Z informacji przekazanych przez Prokuratorów Apelacyjnych nie wynika, aby w analizowanych przypadkach uniewinnienia oskarżonych stwierdzono zaistnienie oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, która zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r.

o prokuraturze skutkowałaby z takiego powodu wszczęciem w 2013 roku postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratora.

W 2013 r. odnotowano spadek wniesionych przez prokuratorów apelacji.

Łącznie w skali kraju sporządzono 18 203 apelacje, o 1 929 mniej niż w roku ubiegłym, przy niewielkim zmniejszeniu z 4,4% w 2012 r. do 4,3% w 2013 r. wskaźnika wymienionych środków odwoławczych do ogółu osób osądzonych.

W 2013 r. sądy powszechne rozpoznały łącznie 16 704 apelacji i uwzględniły 10 821 z nich, co stanowiło 64,8 % ogółu apelacji rozpoznanych.

W minionym roku cofnięto 1 530 tego rodzaju środków odwoławczych, co stanowiło 8,4 % ogółu wniesionych apelacji.

Dodatkowo uzyskano dane dotyczące wniesionych w 2013 r. apelacji od wyroków uniewinniających. Ustalono, iż w omawianym okresie wniesiono łącznie w skali kraju 4 360 apelacji od tego rodzaju wyroków, w tym wobec 166 osób uniewinnionych – tymczasowo aresztowanych w dacie skierowania aktu oskarżenia. Sąd rozpoznał 3 576 apelacji i uwzględnił 1 629 z nich, co stanowiło 45,6 % ogółu rozpoznanych apelacji. Cofnięto 370 apelacji od wyroków uniewinniających, co stanowiło 8,5 % ogółu wniesionych apelacji w tych sprawach, w tym 6 od wyroków uniewinniających dotyczących osób tymczasowo aresztowanych w dacie wniesienia aktu oskarżenia.

Dla zobrazowania liczby wniesionych w 2013 r. apelacji od wyroków uniewinniających oskarżonych w I instancji (ogółem, jak i w stosunku do osób uprzednio tymczasowo aresztowanych), opracowano poniższą tabelę ze wskazaniem wyników poszczególnych okręgów prokuratur apelacyjnych w kraju.

Jednostka prokuratury	Ilość wyroków uniewinniających co do osób w 2013r.	W tym wobec osób tymczasowo aresztowanych	Ilość apelacji od wyroków uniewinniających w 2013r.	Ilość apelacji od wyroków uniewinniających w 2013r., w sprawach, w których oskarżony był tymczasowo aresztowany
Ogółem	7837	172	4360	166
Apel. Białystok	313	5	208	6
Apel. Gdańsk	935	23	412	22
Apel. Katowice	1393	27	750	24
Apel. Kraków	731	13	294	7
Apel. Lublin	683	18	399	15
Apel. Łódź	550	12	309	17
Apel. Poznań	638	10	346	9
Apel. Rzeszów	225	1	477	10
Apel. Szczecin	356	3	257	2
Apel. Warszawa	1212	42	456	40
Apel. Wrocław	801	18	452	14

Wśród rozpoznanych apelacji w 2013 r. 5 132 dotyczyło zaskarżenia w zakresie winy, zaś w zakresie orzeczenia o karze rozpoznano 5 312 apelacje. Pozostałe apelacje w 2013 roku w liczbie 377 dotyczyły innych zakresów zaskarżenia.

Istotnym parametrem dla oceny prawidłowości wnoszonych przez prokuratorów apelacji, poza ich skutecznością, jest również ilość apelacji cofniętych przed ich merytorycznym rozpoznaniem przez sądy odwoławcze.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Jednostka prokuratury	Apelacje uwzględnione w 2012r.(ilość i w odsetkach do apelacji rozpoznanych)	Apelacje uwzględnione w 2013r.(ilość i w odsetkach do apelacji rozpoznanych)	Apelacje cofnięte w 2012r. (co do osób)	Apelacje cofnięte w 2013r. (co do osób)
Ogółem	11 775/65,62%	10 821/64,78%	1719	1530
Apel. Białystok	753/68,02%	737/63,64%	177	189
Apel. Gdańsk	1579/64,53%	1382/62,56%	89	90
Apel. Katowice	1616/61,66%	1742/62,17%	65	68
Apel. Kraków	815/71,49%	687/71,49%	203	241
Apel. Lublin	1869/68,06%	1558/68,12%	108	93
Apel. Łódź	768/64,92%	652/62,63%	341	195
Apel. Poznań	935/60,56%	847/62,83%	295	222
Apel. Rzeszów	440/65,67%	392/65,77%	67	57
Apel. Szczecin	972/70,18%	768/66,44%	88	101
Apel. Warszawa	913/64,07%	913/65,17%	71	108
Apel. Wrocław	1115/66,49%	1143/65,50%	215	166

Zgodnie z art. 431 § 1 k.p.k. środek odwoławczy może być przez prokuratora cofnięty, a czynność ta nie jest limitowana czasem, zatem może nastąpić aż do wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie środka odwoławczego. O cofnięciu środka odwoławczego należy zawiadomić prokuratora, który zaskarżył orzeczenie, podając mu motywy tej decyzji, zgodnie z § 342 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Cofnięcie apelacji następowało po wszechstronnej analizie prawidłowości sformułowanych zarzutów i wniosków apelacji. Zwykle czynił to prokurator uczestniczący w postępowaniu przed sądem odwoławczym, stwierdzając zaistnienie okoliczności określonych w art. 429 § 1 k.p.k., czy też wobec uznania, że środek ten jest oczywiście bezzasadny.

W 2013 r. w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury cofnięto łącznie 1 530 apelacji, a więc zdecydowanie mniej niż w 2012 r., gdy podjęto 1 719 decyzji o cofnięciu apelacji. Należy podkreślić, że owa korzystna tendencja utrzymuje się przez kolejny rok, albowiem w 2012 r. cofnięto o 382 apelacji mniej w stosunku do roku 2011. Powyższe

zestawienie danych wskazuje na znaczącą poprawę na tym odcinku pracy prokuratorów i jest efektem wyższego poziomu merytorycznego wniesionych apelacji, który jest konsekwencją większego zaangażowania prokuratorów z wydziałów postępowania sądowego prokuratur apelacyjnych i okręgowych, polegającego na bieżącym konsultowaniu powstałych problemów faktycznych i prawnych dotyczących zakresu zaskarżania wyroków i rodzaju formułowanych zarzutów odwoławczych. Istotne znaczenie w tym przypadku mają również kierowane do podległych prokuratur pisma instruktazowe, wskazujące na rodzaj błędów popełnionych w toku postępowania, jak też na wady środka zaskarżenia. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że wskaźnik cofnięć apelacji w różnych okręgach prokuratur apelacyjnych nie wszędzie miał tendencję malejącą. Najbardziej korzystny wskaźnik w tym zakresie odnotowano w okręgu apelacji łódzkiej, albowiem w 2013 r. cofnięto 195 apelacji w stosunku do 341 cofniętych apelacji w 2012 r., co ukształtowało wskaźnik dynamiki na poziomie 57,18 %.

W przeważającej liczbie przypadków podstawą do cofnięcia wniesionego środka zaskarżenia jest odmienna ocena prokuratora biorącego udział w rozprawie przed sądem odwoławczym, co do możliwości skutecznego wzruszenia wydanego orzeczenia.

Z przekazanych przez Prokuratorów Apelacyjnych informacji wynika, że decyzje o cofnięciu apelacji podejmowano, między innymi, z następujących powodów:

- podnoszenia przez autorów środków odwoławczych zarzutów sprowadzających się do polemiki z prawidłową oceną materiału dowodowego dokonaną przez sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia;
- braku cech rażącej niewspółmierności kary;
- braku argumentów apelacji wskazujących na wpływ uchybienia na treść zaskarżonego wyroku, przy zarzucie obrazy przepisów postępowania;
- oczywiście błędnej oceny dowodów dokonanej przez prokuratora i budowaniu zarzutu apelacyjnego na takiej podstawie;
- kwestionowania uniewinnienia oskarżonego w sytuacji, gdy było to następstwem braku obciążających go dowodów, do jakiego doszło po ujawnieniu na etapie postępowania sądowego błędów popełnionych przez funkcjonariuszy Policji w początkowym etapie dochodzenia (np. odstąpienie od okazania sprawcy czynu świadkom, lub wadliwe okazanie);
- zmiany zeznań pokrzywdzonego przed sądem, co przy braku innych dowodów wykluczało sprawstwo oskarżonego;

- błędnie ustalonej wartości szkody, powodującej przyjęcie przez sąd orzekający w sprawie, że czyn jest wykroczeniem.

Należy podkreślić, że w przypadku każdego cofnięcia apelacji sporządzano pismo sygnalizacyjne, wskazujące powody oczywistej bezzasadności wywiedzionego środka odwoławczego, co wynika z § 345 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Prokuratorzy apelacyjni podejmowali szereg działań w celu podniesienia poziomu pracy na odcinku postępowania sądowego w podległych jednostkach, i tak:

Prokuratura Apelacyjna w Białymstoku

W okręgu apelacji białostockiej, problematyka przyczyn zapadania wyroków uniewinniających poruszana jest w adresowanych do podległych jednostek prokuratury pismach instrukcyjnych oraz podczas rutynowych wyjazdów instruktażowych. W działaniach tych zwracano uwagę na potrzebę wykazania większej aktywności i inicjatywy już na etapie postępowania przygotowawczego w poszukiwaniu źródeł i środków dowodowych, celem zweryfikowania okoliczności przedstawionych przez pokrzywdzonych i podejrzanych, zwłaszcza w sprawach, w których tylko zeznania i wyjaśnienia tych osób miałyby stanowić podstawę czynienia ustaleń faktycznych.

Przeprowadzono lustrację spraw prowadzonych w wydziałach śledczych prokuratur okręgowych, w których w II półroczu 2012 r. wydano prawomocne wyroki uniewinniające oraz spraw, w których uniewinniono oskarżonych przed dniem 1 lipca 2012 r., a wyroki uprawomocniły się w drugiej połowie 2012 r.

Lustracja pozwoliła na zidentyfikowanie błędów, które stały się przyczyną wydanych wyroków uniewinniających wobec osób tymczasowo aresztowanych i sformułowanie wniosków pozwalających na wyeliminowanie uchybień.

W efekcie przeprowadzonych badań zalecono między innymi:

- dokonywanie w trakcie postępowań przygotowawczych wnikliwej oceny wiarygodności zeznań świadków i wyjaśnień podejrzanych, a także szczegółowe weryfikowanie występujących sprzeczności i niejasności;
- poprawienie poziomu pracy z biegłymi - dokonywanie krytycznej oceny uzyskanej opinii, a w przypadku takiej konieczności, żądanie jej uzupełnienia.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych

w 2013 r. uczestniczyli łącznie w 2 950 rozprawach odwoławczych i innych oraz w 16 118 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Gdańsku

Badanie prawidłowości prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz sprawowania przez prokuratorów funkcji oskarżycielskich w sprawach, w których zapadły orzeczenia uniewinniające, a zwłaszcza orzeczenia uniewinniające osoby, wobec których stosowane było tymczasowe aresztowanie, w Wydziale II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku, jak również w większości tych wydziałów w podległych prokuratur okręgowych jest stałym zadaniem harmonogramu, przyjmowanego do realizacji w kolejnych rocznych planach pracy.

W Wydziale II Prokuratury Apelacyjnej, w czerwcu 2013 r. dokonano analizy spraw podległych prokuratur okręgowych, w których zapadły w 2012 r. prawomocne wyroki uniewinniające wobec oskarżonych tymczasowo aresztowanych, w odniesieniu do etapu postępowania przygotowawczego oraz w czasie kierowania aktu oskarżenia do sądu. Sporządzone przez Naczelnika Wydziału podsumowanie badań aktowych zostało przekazane do podległych prokuratur okręgowych z zaleceniami unikania w przyszłości wskazanych nieprawidłowości na etapie postępowania przygotowawczego (braki materiału dowodowego na skutek nie wyczerpania inicjatywy dowodowej, błędna lub niepełna ocena materiału dowodowego skutkująca niezasadnym, bądź przedwczesnym aktem oskarżenia).

Również w wydziałach postępowania sądowego poszczególnych prokuratur okręgowych realizowane były tożsame zadania planowe w odniesieniu do spraw z podległych prokuratur rejonowych. I tak w 2013 r. Wydział II Prokuratury Okręgowej w Gdańsku przeprowadził m.in. analizę spraw, w których utrzymane zostały w mocy wyroki uniewinniające w postępowaniu odwoławczym, w celu ustalenia przyczyn tych rozstrzygnięć.

Płynące z analizy wnioski wskazują, iż główną przyczyną prawomocnych uniewinnień w zbadanych sprawach była powierzchowna, mało wnikliwa ocena materiału dowodowego przed skierowaniem aktów oskarżenia, błędna redakcja zarzutów oraz nieprawidłowa subsumcja czynów zarzuconych oskarżonym. Dane te przekazane zostały w formie pisemnych uwag i zaleceń do podległych jednostek. Badaniami objęto również prawidłowość formułowania zarzutów odwoławczych w apelacjach wywodzonych przez prokuratorów od wyroków uniewinniających oraz oceny przyczyn uniewinnień i celowości wnoszenia apelacji w tych sprawach.

Również w Prokuraturze Okręgowej w Elblągu, w Wydziale Postępowania Sądowego, jako zadania stałe w corocznych harmonogramach pracy przyjęto i także w roku 2013 zrealizowano badania w zakresie:

- analizy prawomocnych wyroków uniewinniających w sprawach, w których stosowano tymczasowe aresztowanie, pod kątem zasadności kierowania wniosków o jego zastosowanie;
- kompletności przeprowadzonego na etapie postępowania przygotowawczego postępowania dowodowego, zasadności kierowania aktu oskarżenia oraz oceny prawidłowości zapadłego wyroku;
- analizy prawomocnych wyroków uniewinniających uznanych przez oskarżyciela publicznego za słuszne i niezaskarżonych apelacją prokuratorską, w tym również tych, w których oskarżyciel wnioskował o uzasadnienie wyroku pierwszoinstancyjnego, a po jego analizie odstąpił od wywiedzenia apelacji;
- analizy wyroków uniewinniających, które uprawomocniły się w wyniku postępowania odwoławczego, w którym nie uwzględniono apelacji prokuratorskich, pod kątem możliwości wywiedzenia kasacji oraz ustalenia przyczyn niepowodzenia w zakresie oskarżenia i wniesionego środka odwoławczego.

Wydział Postępowania Sądowego Prokuratury Okręgowej w Słupsku w ramach badań harmonogramowych w 2013 r. zbadał wszystkie sprawy zakończone prawomocnymi wyrokami uniewinniającymi okręgu słupskiego wydanymi w 2012 r., w odniesieniu do 72 osób, określając przyczyny tych rozstrzygnięć i formułując zalecenia dla podległych jednostek odnoszące się do stwierdzonych uchybień.

Prokuratorzy Wydziału Postępowania Sądowego Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy w 2013 r. przeprowadzili min. badanie spraw, w których uniewinniono oskarżonych, a prokurator nie wywiódł od tych wyroków apelacji. W sporządzonej analizie przyczyn uniewinnień zwrócono poszczególnym prokuratorom rejonowym uwagę na stwierdzone nieprawidłowości w prowadzeniu postępowań przygotowawczych i kierowanie aktów oskarżenia mimo niewyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, niewyczerpanie możliwości dowodowych, w tym sprawdzenie linii obrony podejrzanych, czy brak właściwej oceny zebranych dowodów.

Wyroki uniewinniające, w zakresie stwierdzenia przyczyn ich wydania, były w 2013 roku przedmiotem analizy prokuratorów Wydziału II Prokuratury Okręgowej w Toruniu, którzy poddali ocenie 33 sprawy tej kategorii. Wyniki badania, stwierdzone uchybienia oraz

zalecenia w zakresie ich wyeliminowania, zostały przekazane podległym jednostkom rejonowym.

Samodzielny Dział Postępowania Sądowego Prokuratury Okręgowej we Włocławku w 2013 r. zajmował się problematyką orzeczeń uniewinniających zapadłych w jednostkach podległych w ramach dwóch zadań harmonogramowych, badając poziom skuteczności apelacji prokuratorskich, ze szczególnym uwzględnieniem apelacji od wyroków uniewinniających (badania przeprowadzone w maju i wrześniu 2013 r.) oraz analizując praktykę prokuratorską w sprawach, w których zapadły wyroki uniewinniające.

Ponadto prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej monitorowali orzeczenia uniewinniające, zwłaszcza wobec oskarżonych tymczasowo aresztowanych, a odbywało się to w ramach wizyt kontrolno - instruktażowych prokuratorów sprawujących nadzór nad podległymi jednostkami terenowymi, zaś stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia omawiane były z kierownictwem tych jednostek, a nadto materia ta stanowiła przedmiot kierowanych pism sygnalizacyjnych i instruktażowych. Tematyka ta stanowiła również przedmiot przeprowadzanych narad oraz szkoleń prowadzonych w poszczególnych okręgach apelacji gdańskiej w ramach działalności szkoleniowej wydziałów postępowania sądowego.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 roku uczestniczyli łącznie w 5 399 rozprawach odwoławczych i innych oraz 18 642 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Katowicach

Działania organizacyjne, mające poprawić poziom oceny prawidłowości orzeczeń sądowych na etapie sprawozdania z przebiegu i wyników rozprawy w szczególności polegały na:

- kierowaniu do jednostek terenowych pism instrukcyjnych w sprawach rozpoznawanych przez sąd odwoławczy, celem ich omówienia przez prokuratorów rejonowych z referentami spraw, a także z pozostałymi podległymi prokuratorami na naradach służbowych po to, aby w bieżącej pracy wyeliminować wskazane błędy czy nieprawidłowości; w przypadku braku zaskarżenia orzeczeń wadliwych, prokuratorzy rejonowi proszeni byli nadto o wyjaśnienie przyczyn takiego stanu oraz podjęcie działań zmierzających do wyeliminowania analogicznych uchybień w przyszłości, a nadto o poinformowanie w określonym terminie o przeprowadzonych działaniach między

innymi zaradczych. Niniejsze działanie ma na celu zminimalizowanie skutków nietrafnych rozstrzygnięć. Dotyczy to także wszystkich spraw, w których Prokurator Generalny wywiódł kasację w trybie art. 521 k.p.k.,

- wyjazdach instruktażowych do jednostek terenowych, w trakcie których prokuratorzy z Wydziału II badali nieprawomocne orzeczenia pod kątem możliwości ich zaskarżenia. Tego typu badania prowadzone były w jednostkach, które osiągają najniższe wskaźniki w zakresie skuteczności środków odwoławczych oraz zaskarżalności orzeczeń sądów I instancji, a poprzedzała je dokonana przez naczelników wydziałów postępowania sądowego analiza danych statystycznych na opisanym odcinku, w następstwie której zalecili prokuratorom sprawującym nadzór nad postępowaniem sądowym w poszczególnych jednostkach przeprowadzenie wskazanych badań. Wyniki tych badań były na bieżąco przekazywane kierownikom jednostek organizacyjnych prokuratury.

Ocena orzeczeń sądów I instancji pod kątem ich prawidłowości jak i podstaw do wywiedzenia skutecznej apelacji dokonywana była również w trakcie prowadzonych przez prokuratorów z wydziałów II hospitacji asesorów występujących jako oskarżyciele przed sądami rejonowymi.

Ponadto prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego sprawujący nadzór nad poszczególnymi jednostkami terenowymi udzielali bieżących konsultacji prokuratorom, a w razie zgłoszenia takiej potrzeby czynili to również telefonicznie.

Istotne były także działania dotyczące prawidłowości referatów posesyjnych. Prokuratorzy Wydziału II zapoznając się z aktami spraw będących przedmiotem rozpoznania przez sąd zwracali uwagę na kompletność referatów posesyjnych. W sytuacji stwierdzenia, iż doszło do naruszenia § 336 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, kierowali stosowne zalecenia do kierowników jednostek prokuratury.

W sprawach, w których zapadły prawomocne wyroki uniewinniające, dokonywano zarówno na szczeblu właściwej prokuratury kierującej akt oskarżenia, jak i po zakończeniu postępowania odwoławczego szczegółowej analizy prawidłowości i zasadności podjętych decyzji. Po przesłaniu sprawy do Wydziału II była ona przedmiotem badań aktowych. Wszelkie ewentualne nieprawidłowości ujawnione tak w trakcie postępowania, jak i w zakresie sformułowanego zarzutu były przedmiotem pism instrukcyjnych. Przekazywano je również pozostałym prokuratorom, celem wykluczenia w przyszłości podobnych nieprawidłowości. W sprawach, w których odnotowano prawomocne uniewinnienia przeprowadzono badania

aktowe, a następnie rozmowy z prokuratorem, który wnioskował o zastosowanie tymczasowego aresztowania w celu omówienia ujawnionych ewentualnych błędów popełnionych w toku postępowania przygotowawczego, czy też sądowego.

W 2013 r. w Wydziale Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach kontynuowano badania tej problematyki, celem rozeznania i przedstawienia w sposób możliwie syntetyczny zasadniczych powodów wydania prawomocnego wyroku uniewinniającego osobę, w stosunku do której w postępowaniu przygotowawczym sąd zastosował najsurowszy środek zapobiegawczy. Analizie poddano zwłaszcza sposób wykorzystania przez podległe prokuratury wniosków i zaleceń przekazanych w latach 2010-2012. Efektem tych działań było między innymi wprowadzenie procedury monitoringu spraw „aresztowych” oraz konsultowania z prokuratorami referentami przesłanek do zapowiadania bądź wywodzenia apelacji.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 r. łącznie uczestniczyli w 7 022 rozprawach odwoławczych i innych oraz 30 488 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Krakowie

W 2013 r. prokuratorzy Wydziału Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej dążyli min. do zdiagnozowania nieprawidłowości mogących generować błędne oceny orzeczeń pierwszoinstancyjnych i w konsekwencji ich uprawomocnienie się.

Analiza akt spraw będących przedmiotem postępowań odwoławczych, w których uczestniczyli prokuratorzy, dała asumpt do sporządzenia 102 pism instrukcyjnych. Realizując czynności nadzorcze, prokuratorzy Wydziału Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej nie ograniczali swego zainteresowania tylko do odcinka sądowego. O ile informacje o dostrzeżonych w związku z udziałem w postępowaniu apelacyjnym mankamentach postępowania przygotowawczego, przekazywane w indywidualnych sprawach, miały na celu eliminację podobnych nieprawidłowości w przyszłości, to zdecydowanie większe praktyczne znaczenie miały sygnalizacje odnoszące się spraw znajdujących się jeszcze na etapie postępowania przygotowawczego.

Wystąpienia, czynione na bazie udziału prokuratorów w posiedzeniach „wpadkowych”, kierowane do prokuratorów okręgowych lub Wydziału Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym Prokuratury Apelacyjnej miały na celu inspirację do podjęcia albo zintensyfikowania działań nadzorczych o charakterze konsultacyjnym.

Podniesieniu efektywności nadzoru nad udziałem prokuratorów w postępowaniu sądowym z jednej strony, a także kształtowaniu właściwej praktyki prokuratorskiej w zakresie postępowania sądowego posłużyły badania przeprowadzone przez prokuratorów Wydziału Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie. Przedmiotem sześciu analiz były badania aktowe dotyczące spraw prokuratur rejonowych (okręgu nowosądeckiego i krakowskiego), w zakresie składania referatów posesyjnych, zasadności występowania do sądu z wnioskami w trybie art. 422 § 1 k.p.k. w przypadkach zaniechania wywiedzenia apelacji, zasadność cofnięć apelacji przez właściwe wydziały postępowania sądowego, poziom referatów posesyjnych, analiza skuteczności apelacji, poziom nadzoru wewnętrznego w zakresie postępowania sądowego, poziom merytorycznych czynności nadzorczych realizowanych przez wydziały postępowania sądowego prokuratur okręgowych w zakresie spraw, w których zapadły wyroki uniewinniające w stosunku do oskarżonych tymczasowo aresztowanych w dacie skierowania do sądu aktu oskarżenia.

Stosunkowo niższa skuteczność apelacji odnotowana w poprzednim okresie statystycznym w okręgu nowosądeckim, przy wysokim wskaźniku cofnięć, zdecydowała o przeprowadzeniu badań nie tylko odnoszących się do skuteczności wnoszonych środków, ale również kwestii podejmowania decyzji o ich zaskarżeniu, ze szczególnym uwzględnieniem spraw, w których do wywiedzenia apelacji nie doszło, pomimo jej „zapowiedzenia”, a także w zakresie spraw, w których skargi apelacyjne zostały cofnięte.

Z przeprowadzonych badań aktowych wynika, iż najczęściej powtarzającymi się błędami w tym zakresie są: brak lub niepełne odnotowanie wniosków prokuratora w zakresie kary, środków karnych i kosztów sądowych, brak odnotowania modyfikacji (aktualizacji) wniosków w powyższym zakresie, brak odpisu orzeczenia przy jednoczesnym niepełnym (często nieczytelnym) odnotowaniu orzeczenia, brak oceny orzeczenia itp.

Badając sprawy, w których cofnięto apelacje, nie ujawniono przypadków niezasadnego podjęcia tego rodzaju decyzji.

Biorąc pod uwagę, iż cofnięte apelacje, na skutek zmian referentów, sporządzali bardzo często prokuratorzy, którzy nie byli autorami aktów oskarżenia, ani nie uczestniczyli w rozprawie, można domniemywać, iż zdecydowała o tym nazbyt powierzchowna znajomość sprawy.

Podsumowując wyniki wszystkich zasygnalizowanych działań, uzasadnionym wydaje się być wniosek, iż o skuteczności zaskarżenia orzeczeń decyduje nie tylko poziom wnoszonych środków odwoławczych, ale również, jeżeli nie w głównej mierze, poziom postępowań przygotowawczych.

Ponadto polecono prokuraturom okręgowym zintensyfikowanie działań nadzorczych odnoszących się do odcinka sądowego, a w szczególności spowodowanie przeprowadzania przez wyznaczonych prokuratorów wydziału postępowania sądowego właściwej prokuratury okręgowej zdecydowanie częstszych kontroli prawidłowości składania referatów posesyjnych.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 roku łącznie uczestniczyli w 3 798 rozprawach odwoławczych i innych oraz 12 263 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Lublinie

Prokurator Apelacyjny w Lublinie ocenił pozytywnie poziom apelacji wnoszonych przez Prokuratorów podległych mu jednostek.

W przypadkach, kiedy analiza apelacji, a także akt głównych spraw, jak i spostrzeżenia z przebiegu rozprawy odwoławczej wskazywały na zaistnienie uchybień, prokuratorzy sporządzali pisma instrukcyjne, których łącznie opracowano 404.

Wśród najczęściej zgłaszanych uwag i zastrzeżeń podnoszonych w tych pismach wskazać należy:

- nieprawidłowe określenie zakresu zaskarżenia i nietrafne sformułowanie w treści apelacji wniosków odwoławczych;
- błędne konstruowanie zarzutów odwoławczych w oparciu o niewłaściwą podstawę prawną;
- pominięcie istotnych uchybień procesowych i materialnoprawnych, powodujące nieskuteczność apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego;
- niewystarczająca aktywność prokuratorów w toku rozprawy przed sądem I instancji w zakresie postępowania dowodowego i powierzchowną ocenę zaskarżonego wyroku;
- błędy postępowania przygotowawczego, polegające na zaniechaniu przeprowadzenia istotnych czynności dowodowych wobec przyznania się podejrzanych do popełnienia zarzuconych im czynów, co powodowało określone trudności dowodowe na etapie postępowania sądowego.

W Prokuraturze Okręgowej w Siedlcach, w każdym kwartale 2013 r., przeprowadzono badania trafności referatów posesyjnych. Z przekazanej informacji wynika, że badania te doprowadziły do skorygowania nieprawidłowej oceny wyroków i w efekcie do ich zaskarżenia.

W Prokuraturze Okręgowej w Zamościu przeprowadzono lustrację prawidłowości oceny orzeczeń sądowych w Prokuraturze Rejonowej w Biłgoraju. Objęto nią 199 spraw, przy czym wykazano niezasadną akceptację wadliwego wyroku sądowego w odniesieniu do dziewięciu spośród nich.

Problematyka sprawozdań posesyjnych była też przedmiotem wszystkich przeprowadzonych wizytacji. Każdorazowo w skład zespołu wizytacyjnego wchodził prokurator właściwego wydziału postępowania sądowego.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 roku łącznie uczestniczyli w 5 288 rozprawach odwoławczych i innych oraz 17 605 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Łodzi

Oddziaływanie prokuratorów pionu sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi na poziom pracy podległych prokuratur, tak jak w poprzednich latach, realizowane było poprzez kierowanie wniosków, zaleceń, pism instruktażowych i metodycznych, w których omówiono błędy w orzecznictwie sądowym, które pominięto przy formułowaniu zarzutów odwoławczych, bądź też których nie dostrzeżono, nie znajdując podstaw do zaskarżenia wyroku.

Niezależnie od powyższego, przy ich sporządzaniu zwracano również uwagę na błędy popełnione w toku prowadzonych postępowań przygotowawczych oraz na poziom aktywności prokuratorów w postępowaniu sądowym.

Inspiracją do podejmowania wskazanych wyżej działań prokuratorów był ich udział w rozprawach i posiedzeniach sądu odwoławczego i sądów okręgowych I instancji, a także spostrzeżenia czynione na kanwie badanych akt postępowań przygotowawczych, w związku z ustosunkowywaniem się do zarzutów zawartych w kierowanych do prokuratury apelacyjnej pismach uczestników postępowań sądowych.

W związku z udziałem w posiedzeniach sądu odwoławczego, których przedmiotem były zażalenia prokuratora, obrońców lub podejrzanych na decyzje procesowe związane ze stosowaniem i przedłużaniem tymczasowego aresztowania, przekazywano referentom postępowań przygotowawczych uwagi w zakresie poszerzenia materiału dowodowego, bądź potrzeby dokonania czynności procesowych. Naczelnik Wydziału Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej na bieżąco analizował poziom zaskarżalności i skuteczności wniesionych apelacji na podstawie comiesięcznych zestawień, nadsyłanych przez podległe jednostki. W przypadku stwierdzenia niepokojących symptomów w zakresie wyników

odwoławczych, podejmował działania polegające na zobowiązaniu naczelników wydziałów do podania przyczyn zaistniałej sytuacji, a także wdrażał inne czynności. Polegały one głównie na udzielaniu konsultacji w przedmiocie celowości wniesienia środków odwoławczych w trakcie wyjazdów instruktazowych prokuratorów Wydziału Postępowania Sądowego do podległych jednostek, a także w związku z prośbami referentów spraw skomplikowanych pod względem dowodowym i prawnym. Zgodnie z utrwaloną praktyką na naradach szkoleniowych, prokuratorzy Wydziału II Prokuratury Apelacyjnej, w razie takiej potrzeby, udzielali konsultacji w zakresie problematyki odwoławczej.

Naczelnik Wydziału dokonywał stałej analizy orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Łodzi, a wyroki o szczególnym znaczeniu zamieszczał w opracowywanym przez siebie zbiorze, przesyłanym podległym jednostkom okręgowym.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 r. łącznie uczestniczyli w 5 001 rozprawach odwoławczych i innych oraz w 18 791 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Poznaniu

W Wydziale Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu prokuratorzy odbyli 19 wyjazdów konsultacyjnych do podległych jednostek szczebla okręgowego, sporządzili 250 pism instruktazowych, opracowali 17 opinii w odniesieniu do wniosków o wywiedzenie kasacji kierowanych przez prokuratorów okręgowych do Prokuratora Generalnego. Przeprowadzono ponadto pięć badań i analiz, a ponadto dwóch prokuratorów uczestniczyło w lustracji zleconej w Prokuraturze Okręgowej w Poznaniu i Koninie przez Prokuratora Generalnego.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 roku łącznie uczestniczyli w 4 598 rozprawach odwoławczych i innych oraz w 19 449 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Rzeszowie

Prokuratorzy Wydziału Postępowania Sądowego kierowali pisma instruktazowe do podległych jednostek. Dotyczyły one głównie uchybień w zakresie sporządzania apelacji i zażaleń, stwierdzonych podczas postępowania odwoławczego. Wskazywały także na uchybienia popełnione w toku prowadzenia postępowań przygotowawczych. Ponadto

przeprowadzono cztery narady oraz kontynuowano wyjazdy służbowe do podległych jednostek.

Prokuratorzy Wydziału Postępowania Sądowego uczestniczyli min. w:

- wizytacji Prokuratury Okręgowej w Przemyślu;
- lustracji prawidłowości pracy Samodzielnych Działów Postępowania Sądowego Prokuratury Okręgowej w Krośnie i Prokuratury Okręgowej w Tarnobrzegu;
- lustracji spraw zakończonych w prokuraturach okręgowych i rejonowych wnioskami z art. 335 § 1 k.p.k. i spraw prokuratur rejonowych, w których odstąpiono od wnioskowania o skazanie bez rozprawy;
- badaniu spraw prowadzonych przez prokuratorów Wydziału V Prokuratury Apelacyjnej, w których w 2012 r. zapadły wyroki uniewinniające;
- wizytacji Prokuratury Okręgowej w Krośnie.

Istotną rolę szkoleniową spełniają pisma instrukcyjne, w których zawarte są uwagi dotyczące przebiegu postępowania odwoławczego oraz prawidłowości sporządzenia apelacji.

Sformułowane w następstwie badań zalecenia dotyczyły m.in.:

- bardziej wnikliwej oceny wyroków;
- podniesienia poziomu wnoszonych apelacji, zwłaszcza w zakresie wyboru i sposobu formułowania zarzutu;
- pisemnego sygnalizowania poważniejszych uchybień stwierdzonych w toku postępowania przygotowawczego;
- podniesienia poziomu pism instruktażowych, pełniejszego reagowania na dostrzeżone uchybienia, dokonywania oceny prawidłowości sporządzonej apelacji;
- prowadzenia okresowych analiz orzecznictwa właściwego sądu okręgowego i informowania prokuratorów o dostrzeżonych tendencjach kształtujących się w orzecznictwie;
- wprowadzenia zasady pisemnego informowania prokuratorów rejonowych o przyczynach nieuwzględniania apelacji, zawierającego zasadnicze motywy rozstrzygnięcia sądu;
- prowadzenia okresowych badań problematyki zaskarżania wyroków, szczególnie w tych prokuraturach, w których niska zaskarżalność łączy się z niską skutecznością apelacji;
- badania sposobu wykorzystania pism instrukcyjnych przez wszystkie podległe prokuratury rejonowe.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 r. łącznie uczestniczyli w 1 298 rozprawach odwoławczych i innych oraz w 8 921 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Szczecinie

Zadania wynikające z nadzoru nad udziałem prokuratorów w postępowaniach sądowych i kształtowania praktyki prokuratorskiej w tym zakresie realizowane były przez prokuratorów Wydziału Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie i Prokuratur Okręgowych w Gorzowie Wlkp., Koszalinie i Szczecinie w następujących formach:

1. Badań aktowych i Analiz:
 - spraw, w których sąd umorzył postępowanie na podstawie przepisów art. 17 § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.k., a prokurator uznał umorzenie za słuszne;
 - spraw, w których prokurator odstąpił od wywiedzenia zapowiadanej apelacji;
 - spraw, w których zapadł wyrok uniewinniający, a prokurator nie zaskarżył wyroku;
 - spraw, w których nie uwzględniono wniosków prokuratora opartych na przepisie art. 335 k.p.k.;
 - skuteczności i zasadności apelacji prokuratorskich z zarzutem obrazy prawa materialnego;
 - prawidłowości ocen wyroków sądów I instancji w jednostkach, które uzyskały znacząco niższe wyniki;
 - spraw zagrożonych przedawnieniem karalności wskutek niewyznaczenia rozpraw lub długotrwałości postępowania jurysdykcyjnego.
2. Wyjazdów kontrolno – instruktażowych, których łącznie zrealizowano 28, zbadano w ich trakcie 556 spraw, zalecono opracowanie środków odwoławczych w 33 sprawach.
3. Narad służbowych.
4. Pism instruktażowych.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 r. łącznie uczestniczyli w 4 211 rozprawach odwoławczych i innych oraz w 5 606 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna w Warszawie

Pismem z dnia 16 stycznia 2013 r. Prokurator Apelacyjny w Warszawie przekazał prokuratorom okręgowym apelacji warszawskiej tabelaryczne zestawienie obrazujące skuteczność apelacji wniesionych przez poszczególne prokuratury rejonowe oraz prokuratury okręgowe okręgu apelacji warszawskiej, a nadto ilość apelacji cofniętych (wobec osób - z uwagi na ich oczywistą bezzasadność) przez prokuratorów Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie.

Dokonana analiza danych statystycznych, wynikająca ze wskazanego powyżej pisma, wykazała wzrost skuteczności apelacji rozpoznanych przez sądy apelacyjne (od orzeczeń sądów okręgowych), albowiem skuteczność ta za 2012 r. wyniosła 64,28%, wobec 61,3% za 2011 r. oraz 50,2% za rok 2010, co uznano za tendencję prawidłową.

Zwrócono także uwagę na niewielką liczbę apelacji cofniętych (w stosunku do 10 osób), przy czym prokuratorzy Wydziału II Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie jedynie w wyjątkowych sytuacjach korzystali ze swoich uprawnień wynikających z dyspozycji § 341 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Z tych względów zwrócono uwagę, iż problematyka ta winna pozostawać w szczególnym zainteresowaniu kierownictwa poszczególnych prokuratorów rejonowych oraz prokuratorów wydziałów postępowania sądowego poszczególnych prokatur okręgowych.

Prokurator Apelacyjny w Warszawie zalecił prokuratorom z wydziałów postępowania sądowego występującym przed sądami odwoławczymi między innymi szerokie korzystanie z formuły sporządzania pism instruktażowych nie tylko w wypadkach przewidzianych w § 342 i nast. Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, ale również w przypadkach uznania przez sąd apelacji prokuratora za oczywiście bezzasadną, albowiem uznał, że wobec braku uzasadnienia takiego orzeczenia, właściwie opracowane pismo instruktażowe może okazać się istotną formą udzielenia informacji o przyczynach nieuwzględnienia apelacji i popełnionych w niej błędach.

Dostrzegając szczególną wagę i znaczenie referatu posesyjnego (§ 336 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury), Prokurator Apelacyjny w Warszawie skierował pismo z dnia 13 maja 2013 r. do wszystkich prokuratorów okręgowych apelacji warszawskiej, w treści którego podniesione zostały uwagi dotyczące dokonywanej oceny orzeczeń sądów I instancji.

Przypomniano, iż treść § 336 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury zobowiązuje prokuratora uczestniczącego na rozprawie

będź w posiedzeniu do złożenia sprawozdania wraz z własną oceną orzeczenia, zaś przełożonego zobowiązuje do przyjęcia sprawozdania. W żadnym razie przyjęcie takiego sprawozdania nie może mieć wyłącznie formalnego charakteru. Powyższy zapis regulaminu zobowiązuje zatem prokuratora do każdorazowego badania wydanego orzeczenia pod kątem zgodności z przepisami prawa materialnego i procesowego.

Dla prawidłowej realizacji tego celu niezbędnym jest taka adnotacja prokuratora o treści zapadłego orzeczenia, która przede wszystkim jest czytelna, szczegółowa i zawiera zarówno treść rozstrzygnięcia, jak i jego ocenę pod względem zgodności z przepisami prawa. Dlatego też uznano za uzasadnione wprowadzenie pisemnego sprawozdania z przebiegu i wyników rozprawy bądź posiedzenia w formie notatki urzędowej zawierającej wszystkie niezbędne elementy, która ułatwia prawidłową ocenę orzeczenia.

Do wszystkich prokuratur okręgowych – w ramach instruktażu wewnętrznego – kierowano szereg orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego, które ze względu na ważkość problematyki poruszanej w nich mogą być wykorzystane w bieżącej pracy.

Sukcesywnie również przesyłano, celem wykorzystania w bieżącej pracy, Kwartalnik Sądu Apelacyjnego w Warszawie „Apelacja”, zawierający zbiór orzeczeń w sprawach karnych i cywilnych tego sądu. W coraz większym zakresie korzystano z bezpośredniej formy konsultacji (telefonicznej), głównie z naczelnikami wydziałów II prokuratur okręgowych oraz prokuratorami bezpośrednio wykonującymi czynności z zakresu postępowania sądowego (autorami wnoszonych środków odwoławczych, prokuratorami prowadzącymi postępowania przygotowawcze lub autorami aktów oskarżenia).

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 r. łącznie uczestniczyli w 5 642 rozprawach odwoławczych i innych oraz 22 477 posiedzeniach.

Prokuratura Apelacyjna we Wrocławiu

Prokuratorzy wydziałów postępowania sądowego poszczególnych prokuratur okręgowych na bieżąco prowadzili badania i analizy aktowe dotyczące zasadności skierowania aktów oskarżenia w sprawach zakończonych niepowodzeniami sądowymi, zwłaszcza w wypadkach uniewinnienia oskarżonych, co do których stosowano tymczasowe aresztowanie oraz w wypadku odstąpienia od wywiedzenia apelacji w sprawach zakończonych wyrokami uniewinniającymi.

Odnotowane w toku postępowania odwoławczego uchybienia i nieprawidłowości w prowadzeniu postępowania przygotowawczego lub w sporządzaniu środków odwoławczych, w szczególności w sprawach zakończonych wyrokami uniewinniającymi, były przedmiotem pism o charakterze instruktażowym, kierowanych, na podstawie § 345 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, do prokuratorów okręgowych. W 2013 r. skierowano takich pism łącznie 664, w tym 575 z wydziałów sądowych prokuratur okręgowych oraz 89 z Wydziału II Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu.

Opracowane w Wydziale Postępowania Sądowego tej prokuratury pisma wskazywały najczęściej na następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- nieprawidłowe formułowanie zarzutów apelacyjnych, np. koncentrowanie się wyłącznie na kwestii wymiaru kary, bez odniesienia się do błędów w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroków sądów I instancji, względnie niewłaściwy zakres i kierunek apelacji;
- błędy w kwalifikacji prawnej czynów zarzucanych oskarżonemu;
- błędną i subiektywną ocenę materiału dowodowego, będącą w istocie polemiką z prawidłowymi ustaleniami poczynionymi przez sąd;
- nietrafne wnioski w przedmiocie wymiaru kary i środków karnych (np. wnioskowanie o wymiar kary łącznej niezgodnie z uregulowaniem zawartym w art. 86 § 1 k.k.);
- brak spójności pomiędzy treścią zarzutów apelacji, a jej konkluzją;
- niski poziom merytoryczny uzasadnień apelacji.

W odniesieniu do dziewięciu postępowań karnych zwrócono się do prokuratorów okręgowych o zbadanie akt sprawy w trybie nadzoru i udzielenie odpowiedzi w przedmiocie przyczyn wskazanych nieprawidłowości oraz poinformowanie o działaniach podjętych dla ich wyeliminowania w przyszłej praktyce prokuratorskiej.

Nadmienić też należy, iż prokuratorzy wydziałów sądowych w swych pismach informowali podległych prokuratorów o treści orzeczeń zapadłych w Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu, przedstawiali i wyjaśniali motywy tychże rozstrzygnięć, a nadto w niektórych wypadkach podkreślali zasadność i dobry poziom apelacji, gdy powodowały one korektę lub uchylenie wadliwych wyroków sądów okręgowych.

Wyniki działalności prokuratur na odcinku sądowym były również przedmiotem narad służbowych. Omówiono także błędy związane z oceną wyroków, w szczególności wyroków łącznych oraz wydanych na podstawie przepisów art. 335 k.p.k. i art. 387 k.p.k.

W 2013 r. prokuratorzy Wydziału II Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu koncentrowali swoją uwagę na kwestiach związanych z poprawą jakości pracy prokuratorskiej w zakresie formułowania wniosków o wymiar kary, prawidłowością przyjmowanych referatów posesyjnych oraz jakością i efektywnością środków odwoławczych, w szczególności skutecznością apelacji.

W Prokuraturze Okręgowej we Wrocławiu w 2013 r. przeprowadzono lustrację problemową, której celem było ustalenie przyczyn niskiego poziomu zaskarżalności wyroków sądu I instancji oraz skuteczności wnoszonych środków odwoławczych poprzez zbadanie prawidłowości realizacji przez prokuratorów obowiązków wynikających z § 336 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Badaniami objęto 234 sprawy i stwierdzono liczne błędy na tym odcinku pracy. W sprawozdaniu ujęto konkretne zalecenia polustracyjne, które przekazano wszystkim prokuratorom rejonowym do wiadomości i realizacji wniosków wynikających z badań aktowych, w celu wyeliminowania powtarzających się nieprawidłowości.

W Prokuraturze Okręgowej w Opolu przeprowadzono natomiast badanie prawidłowości formułowania wniosków o wymiar kary, oceny orzeczeń zapadłych przed sądem I instancji oraz poziomu odbioru referatu posesyjnego. Przedmiotowe badanie problemowe obejmowało 90 spraw ze wszystkich podległych prokuratur rejonowych. Uwagi krytyczne dotyczyły 10 spraw. Wyniki badania zawierające omówienie konkretnych postępowań i stwierdzonych błędów przesłano do wszystkich podległych jednostek, celem realizacji zawartych w nim wniosków. Ponadto przedmiotem uwagi Prokuratorów Wydziału Sądowego Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu były również te sprawy, w których wywiedzenie apelacji przez prokuratora byłoby zasadne, ale nie miało miejsca, a taki środek zaskarżenia wniósł oskarżyciel posiłkowy lub oskarżony.

Prokuratorzy Wydziału II Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu i wydziałów postępowania sądowego podległych prokuratur okręgowych w 2013 roku łącznie uczestniczyli w 6 216 rozprawach odwoławczych i innych oraz w 29 976 posiedzeniach.

Reasumując, prokuratorzy wydziałów II prokuratur apelacyjnych oraz wydziałów postępowania sądowego prokuratur okręgowych w sprawach karnych wystąpili łącznie w 51 423 rozprawach oraz w 205 958 posiedzeniach.

W postępowaniu wykonawczym prokuratorzy podejmują czynności na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

Zastrzec jednak należy, że obowiązujący od 1 września 1997 r. Kodeks karny wykonawczy zniósł przepisy o nadzorze penitencjarnym prokuratora. W przeciwieństwie do poprzednio obowiązującego Kodeksu karnego wykonawczego z 1969 r., w art. 2 obecnej ustawy nie zaliczono prokuratora do organów postępowania wykonawczego, pozostawiając mu jedynie status strony w postępowaniu przed sądem, która w szczególności może składać wnioski, a w przypadkach wskazanych w ustawie - wnosić zażalenia (art. 21 k.k.w.).

W obowiązującym porządku prawnym prokurator jest tylko stroną w postępowaniu wykonawczym przed sądem i nie posiada uprawnień w zakresie nadzoru penitencjarnego, a nadto Kodeks karny wykonawczy nie przewiduje wypadków, w których udział prokuratora w posiedzeniu byłby obowiązkowy (taki obowiązek statuuje jedynie art. 41a ustawy z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego).

Tym niemniej należy mieć na uwadze, że w postępowaniu wykonawczym pokrzywdzeni, ich pełnomocnicy, jak i przedstawiciele społeczni nie mają praw strony. Tak więc, pomimo braku ustawowego obowiązku, udział prokuratora w szeregu postępowaniach incydentalnych dotyczących wykonania kary jest wysoce pożądany zarówno z uwagi na ochronę interesu społecznego, jak i uprawnionego interesu pokrzywdzonych.

Dlatego Prokurator Generalny zaleca i egzekwuje od podległych prokuratorów jak najszerszy udział w postępowaniu wykonawczym w ramach określonych w § 350 - 353 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, zwłaszcza w sprawach związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności, które szczególnie rzutują na zwiększenie praworządności i ochrony społeczeństwa.

Szczególne uwagi kładzione są na monitorowanie orzeczeń wykonawczych wydanych co do sprawców zbrodni, osób skazanych na kary powyżej 5 lat pozbawienia wolności, członków zorganizowanych grup przestępczych oraz sprawców przestępstw popełnionych w okolicznościach ustawowo rzutujących na zaostrenie kary pozbawienia wolności (recydywa, uczynienie sobie z popełniania przestępstw stałego źródła dochodu, chuligański charakter czynu).

Aktywność prokuratorów wyraża się składaniem wniosków do sądu, udziałem w posiedzeniach wykonawczych i zaskarżaniem decyzji sądów niezgodnych z prawem lub ocenionych jako niesłuszne.

W ramach postępowania wykonawczego prokuratorzy na przestrzeni 2013 r. między innymi wzięli udział w:

- 21 043 posiedzeniach sądów penitencjarnych, na których orzeczono o warunkowym przedterminowym zwolnieniu skazanych z odbywania reszty kary pozbawienia wolności, z czego zaskarżyli 484 postanowienia, w tym 224 skutecznie (46,28 %);
- 3 397 posiedzeniach sądów penitencjarnych, na których orzeczono o udzieleniu skazanym przerwy w odbywania kary pozbawienia wolności, z czego zaskarżyli 63 postanowienia, w tym 30 skutecznie (47,62 %);
- 12 998 posiedzeniach sądów, na których orzeczono o udzieleniu skazanym odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, z czego zaskarżyli 723 postanowienia, w tym 323 skutecznie, (44,67 %);
- 28 519 posiedzeniach sądów penitencjarnych, podczas których rozpoznano pozytywnie wnioski 12 960 skazanych o odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, z czego zaskarżyli 81 postanowień, w tym 58 skutecznie (62,96 %).

O skali podejmowanych czynności i ich niewątpliwym wpływie na rzeczywiste obciążenie pracą prokuratorów świadczy chociażby przykład okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach w którym na przestrzeni 2013 r. prokuratorzy wzięli udział osobiście w 11 213 wszelkiego rodzaju posiedzeniach wykonawczych, zaskarżyli 525 wydanych przez sądy postanowień, a nadto zainicjowali poprzez stosowne wnioski 146 postępowań tego rodzaju.

Zastępca Prokuratora Generalnego w 2013 r. skierował do Prokuratorów Apelacyjnych dwa pisma, w których podsumowując udział prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w powstępowaniu wykonawczym, ponowił sygnalizowaną już w 2010 r. potrzebę aktywnego udziału prokuratorów w posiedzeniach wykonawczych.

Z analizy danych wynika, że systematycznie i znacząco maleje ilość wydawanych przez sądy postanowień o odroczeniu wykonania kary.

Także w pozostałych kategoriach postanowień wykonawczych wykazywana jest, nie tak jednoznaczna ale, tendencja malejąca.

Obrazuje to poniższa tabela.

	I półrocze 2012 r.	II półrocze 2012 r.	I półrocze 2013 r.	II półrocze 2013 r.
Przedterminowe zwolnienia	12 364	11 817	10 475	10 568
Przerwy w karze	2 102	1 948	1 558	1 839
Odroczenia wykonania kary	9 193	8 382	7 034	5 964
Zawieszenia postępowania	3 641	3 744	3 968	3 336

Ten widoczny spadek uznaniowych decyzji sądów pozytywnych dla skazanych w postępowaniu wykonawczym jest efektem zobowiązania prokuratorów przez Zastępcę Prokuratora Generalnego do udziału we wszystkich posiedzeniach wykonawczych dotyczących kary pozbawienia wolności oraz stałego monitorowania tego odcinka postępowania sądowego.

Obok kasacji, nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia w postępowaniu karnym jest wniosek o wznowienie postępowania. Jako, że jest to środek otwierający drogę do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądu, podstawy prawne wznowienia muszą ściśle odpowiadać normom zawartym w Rozdziale 56 Kodeksu postępowania karnego. Od podmiotów uprawnionych do składania takich wniosków, a przede wszystkim od prokuratorów należy zatem wymagać szczególnej staranności w ocenie podstaw wznowienia postępowania karnego, o których mowa w art. 540. 540 a i 540 b k.p.k.

Prokuratorzy z powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w 2013 r. do sądów skierowali 31 wniosków o wznowienie karnych postępowań sądowych zakończonych prawomocnymi orzeczeniami, z których 28 sądy uwzględniły. Do końca 2013 r. 3 wnioski jeszcze nie zostały rozpoznane.

Skuteczność składanych wniosków świadczy zatem o prawidłowej praktyce podejmowanej przez prokuratorów przy podejmowaniu decyzji o procesowym korzystaniu tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Szereg istotnych zadań związanych z postępowaniem sądowym realizowanych było w minionym roku przez Prokuraturę Generalną.

W 2013 r. prokuratorzy Wydziału Postępowania Sądowego w Sprawach Karnych Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Generalnej wzięli udział w 808 sprawach rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy na rozprawach (łącznie 166 wokand), które dotyczyły:

- 129 kasacji wniesionych przez Prokuratora Generalnego w trybie art. 521 § 1 k.p.k.;
- 19 kasacji wniesionych przez Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 81 kasacji wniesionych przez prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury;
- 544 kasacji wniesionych przez innych uprawnionych.

Uczestniczyli w dwóch posiedzeniach Sądu Najwyższego, na których rozpoznawane były wnioski stron o wznowienie postępowania karnego.

W 2013 r. sporządzili i przedstawili Sądowi Najwyższemu 4 wnioski w sprawach o rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa na podstawie art. 60 § 1 i § 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, 20 wniosków w przedmiocie zasadniczej wykładni ustawy na podstawie art. 441 § 1 k.p.k., dwa wnioski w przedmiocie zasadniczej wykładni ustawy na podstawie art. 59 ustawy z dnia 29 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, jeden wniosek o podjęcie uchwały dla wyjaśnienia rozbieżności w wykładni prawa w orzecznictwie sądów powszechnych w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich – na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Przy udziale prokuratorów z Wydziału Postępowania Sądowego w sprawach Karnych Departamentu Postępowania Sądowego w 2013 r. Sąd Najwyższy rozpoznał:

1. 24 zagadnienia prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, przedstawione do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu przez sądy powszechne na podstawie art. 441 § 1 k.p.k., i tak:

- w 17 sprawach pisemne wnioski prokuratorów Prokuratury Generalnej w przedmiocie rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego o odmowę podjęcia uchwały były zgodne z postanowieniami Sądu Najwyższego odmawiającymi podjęcia uchwały;
- w 3 sprawach w przedmiocie rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego prokuratorzy Prokuratury Generalnej złożyli pisemne wnioski o odmowę podjęcia uchwał, dostrzegając mankamenty sformułowanych pytań prawnych z powodów formalnych, w których Sąd Najwyższy uznając, że przedstawione przez sądy zagadnienia prawne stanowią istotne problemy interpretacyjne wymagają dokonania zasadniczej wykładni ustawy, podjął uchwały, co do *meritum* zbieżne ze stanowiskami zajętymi we wnioskach prokuratorów;
- w jednej sprawie w przedmiocie rozstrzygnięcia w pisemnym wniosku prokurator Prokuratury Generalnej wnosił o podjęcie uchwały, natomiast Sąd Najwyższy postanowił odmówić podjęcia uchwały, uznając, że nie został spełniony najistotniejszy z warunków skutecznego wystąpienia z pytaniem prawnym na podstawie art. 441 § 1 k.p.k., tj. wyłonienie się zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy;
- jedno zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy przekazane zostało przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 441 § 2 k.p.k. powiększonemu składowi tego Sądu;

- w dwóch sprawach Sąd Najwyższy podjął uchwały, o które wnioskowali prokuratorzy Prokuratury Generalnej.
2. w dwóch sprawach w przedmiocie zasadniczej wykładni ustawy, w których Sąd Najwyższy, na podstawie art. 59 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, podjął uchwały co do istoty zgodne z wnioskami prokuratorów Prokuratury Generalnej;
 3. w trzech sprawach wynikających z przekazanych na podstawie art. 60 § 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym oraz art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich wniosków Rzecznika Praw Obywatelskich o podjęcie uchwały wyjaśniającej ujawniające się w orzecznictwie sądowym rozbieżności w wykładni przepisów ustawy, Sąd Najwyższy podjął uchwały; w jednej z tych spraw prokurator wniósł o odmowę podjęcia uchwały;
 4. w jednej sprawie wynikającej z przedstawionego na podstawie art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa, występujących w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, Sąd Najwyższy podjął uchwałę, która jest zgodna co do istoty ze stanowiskiem prokuratora Prokuratury Generalnej;
 5. w trzech sprawach będących wynikiem wniosków Prokuratora Generalnego o rozstrzygnięcie ujawniających się w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych rozbieżności w wykładni prawa, przedstawionych na podstawie art. 60 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), Sąd Najwyższy podjął uchwały rozstrzygające podnoszone w tych wnioskach rozbieżności (o treści uchwał szerzej w dalszej części sprawozdania).

W 2013 r. prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury wnieśli do Sądu Najwyższego 94 kasacje. W rozpoznanych w 2013 r. 81 kasacjach Sąd Najwyższy wydał następujące rozstrzygnięcia:

- w 34 sprawach uchylił zaskarżone orzeczenia i przekazał sprawy właściwym sądom do ponownego rozpoznania, co stanowi 41,98 % kasacji wniesionych (w 2012 r. 32,7 %);
- w jednej sprawie umorzył postępowanie na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 4 i art. 15 § 1 k.k. k.p.k., co stanowi 1,1 % kasacji wniesionych (w 2012 r. 4,1 %);
- w 7 sprawach kasacje oddalił, co stanowi 7,4 % kasacji wniesionych (w 2012 r. 10,2 %);

- w 23 sprawach kasacje oddalił jako oczywiście bezzasadne co stanowi 24,5 % kasacji wniesionych (w 2012 r. także 24,5 %);
- w 16 sprawach kasacje pozostawił bez rozpoznania (17 %), w tym 11 zostało cofniętych przed rozprawą, co stanowi 11,7 % spraw wniesionych (w 2012 r. 13 kasacji pozostawionych bez rozpoznania, w tym 12 zostało cofniętych, co stanowiło 26,5 % spraw wniesionych).

Przedstawione dane wskazują, że w kolejnym okresie sprawozdawczym utrzymała się tendencja wzrostu skuteczności kasacji wnoszonych przez prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych mimo wyraźnego spadku ilości cofniętych kasacji w stosunku do ilości kasacji wniesionych.

W ocenie prokuratorów Wydziału Postępowania Sądowego w Sprawach Karnych, którzy brali udział w rozpoznawaniu kasacji wnoszonych przez prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w 2013 r. w 11 sprawach uzasadnione było podjęcie decyzji o cofnięciu kasacji, o czym, stosownie do treści § 349 w zw. z § 342 Regulaminu zawiadomili właściwych prokuratorów apelacyjnych bądź prokuratorów okręgowych, kierując trzy pisma do Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku, po dwa pisma do Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku, w Rzeszowie i w Szczecinie i po jednym piśmie do Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach i w Krakowie.

Najczęstszym powodem cofnięcia kasacji był, podnoszony i skierowany *de facto* do ustaleń sądu I instancji, zarzut rażącego naruszenia przez sąd odwoławczy przepisu art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., który w ocenie autorów kasacji miał polegać na niedostatecznym rozważeniu zarzutów apelacji prokuratora, podczas gdy była to polemika z oceną prawną niespornych faktów, dokonaną przez sąd *meriti* i akceptowaną przez sąd odwoławczy, co w świetle art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 519 k.p.k. jest niedopuszczalne. W dwóch przypadkach cofnięto kasacje z uwagi na niedopuszczalność wniesienia ich z mocy prawa – art. 523 § 3 k.p.k.

Jednym z zadań Departamentu Postępowania Sądowego określonych w § 18 pkt 1 ust. 7 Regulaminu jest oddziaływanie na praktykę oskarżycielską jednostek organizacyjnych w szczególności przez opracowywanie wyników badań problematyki kasacyjnej i kierowanie pism instrukcyjnych do prokuratur apelacyjnych. Jest to szczególnie istotne wobec ciągle niesatysfakcjonującego wskaźnika kasacji oddalonych jako oczywiście bezzasadne (24,5 %).

Mając na uwadze zapis § 349 w zw. z §§ 344 i 345 Regulaminu, prokuratorzy z Wydziału Postępowania Sądowego w Sprawach Karnych skierowali do prokuratorów

apelacyjnych i prokuratorów okręgowych łącznie 27 pism instrukcyjnych i uwag dotyczących postępowania kasacyjnego, w których zwrócono uwagę między innymi na:

- niewłaściwą konstrukcję zarzutów kasacyjnych;
- niezadowalający, niski poziom sporządzonych przez prokuratorów odpowiedzi na kasacje, w których nie odniesiono się do najistotniejszych kwestii podnoszonych w kasacjach obrońców, a także na niewłaściwą redakcję i błędne, nieadekwatne do meritum sprawy stanowiska prawne;
- wskazywanie w kasacjach niewłaściwego zakresu zaskarżenia orzeczeń sądów II instancji.

Uwagi krytyczne, odnoszące się do indywidualnie określonych spraw, ale także niejednokrotnie przedstawiane stanowiska w przedmiocie wykładni przepisów prawa, zawarte zarówno w pismach zawiadamiających o cofnięciu kasacji, jak i w pismach instrukcyjnych, w każdym przypadku zalecano wykorzystywać w praktyce kasacyjnej i dla celów szkoleniowych po to, by wyeliminować w przyszłości powielanie ujawnionych nieprawidłowości. W kilku sprawach zobowiązano prokuratorów apelacyjnych i okręgowych do poinformowania Dyrektora Departamentu Postępowania Sądowego o podjętych przez nich działaniach zapewniających podniesienie poziomu sporządzanych pism procesowych.

Prokuratorzy Departamentu Postępowania Sądowego uczestniczyli w wyjazdach instruktazowo – szkoleniowych w siedzibach powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, gdzie z udziałem prokuratorów w tym prokuratorów wykonujących obowiązki z zakresu prawa cywilnego, administracyjnego oraz uczestniczących w postępowaniach sądowych w sprawach nieletnich omawiane były nasuwające w praktyce trudności dotyczące zagadnień z wymienionych działów prawa. W czterech przypadkach do omówienia wybranych zagadnień z prawa karnego procesowego zaproszono sędziów Izby Karnej Sądu Najwyższego.

W 2013 r. w Prokuraturze Generalnej z inicjatywy Zastępcy Prokuratora Generalnego odbyły się dwie narady służbowe z udziałem kierownictw Departamentu Postępowania Sądowego i naczelników wydziałów sądowych wszystkich prokuratur apelacyjnych.

Skuteczność wnoszonych kasacji przez prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury pomimo wyraźnej poprawy w 2013 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym będzie tematem poruszonym – podobnie jak w 2012 r. - na planowanych w 2014 roku, z udziałem Dyrektora Departamentu Postępowania Sądowego naradach służbowych w prokuraturach apelacyjnych oraz przedmiotem innych działań, które zainicjowano już w 2011 r.

Do zakresu kompetencji prokuratorów z Wydziału Postępowania Sądowego w Sprawach Karnych należy także obowiązek określony w art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 1 k.p.k., w wykonaniu którego opracowali oni 65 wniosków w przedmiocie wznowień postępowań zakończonych prawomocnymi orzeczeniami. Wnioski o wznowienie zostały złożone w 5 przypadkach przez oskarżonych, w 60 przez adwokatów. Sąd Najwyższy procedując w trybie art. 544 § 3 k.p.k., w 2013 r. w takich sprawach wydał 59 orzeczeń, które były zgodne z wnioskami prokuratorów, o czym świadczą następujące dane:

- w 40 sprawach, w których prokurator wnosił o oddalenie wniosków, Sąd Najwyższy postanowił wnioski oddalić;
- w 6 sprawach, w których prokurator wnosił o wznowienie postępowania, Sąd Najwyższy wydał wyroki o wznowieniu postępowania;
- w 13 pozostałych rozpoznanych sprawach, w których Sąd Najwyższy orzekł o braku podstaw do wznowienia postępowania, odtworzeniu akt, orzeczenia także były zgodne z wnioskami prokuratorów.

W 2013 r. w Zespole Kasacji Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Generalnej zarejestrowano 2 471 wniosków o wniesienie przez Prokuratora Generalnego nadzwyczajnego środka zaskarżenia w postaci kasacji od prawomocnych orzeczeń sądów, przy czym 474 wnioski zostały złożone przez prezesów sądów, prokuratorów apelacyjnych i okręgowych oraz innych oskarżycieli publicznych, w tym 237 wniosków zostało złożonych przez prezesów sądów i 202 wnioski przez ww. prokuratorów.

Powyższe dane wskazują, że w 2013 r. nastąpił istotny wzrost wpływu wniosków o wywiedzenie kasacji pochodzących od skazanych, ich obrońców oraz innych podmiotów w porównaniu do 2012 r., kiedy takich wniosków wpłynęło 1 896, podczas gdy w 2013 r. wpływ takich wniosków wyniósł 1 997. Zwiększył się również wpływ wniosków pochodzących od sędziów i prokuratorów z 411 w 2012 r. do 474 w 2013 r., czego powodem, w przypadku prokuratorów może być przeprowadzenie w 2013 roku w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury wizytacji i lustracji wybranych kategorii osądzonych spraw karnych.

W 2013 r. łącznie zbadano 2 423 sprawy pod kątem możliwości wniesienia przez Prokuratora Generalnego do Sądu Najwyższego kasacji w trybie art. 521 § 1 k.p.k.

Prokurator Generalny, realizując swoje ustawowe uprawnienia, w 2013 r. wniósł do Sądu Najwyższego 298 kasacji w odniesieniu do 347 osób, w tym 100 kasacji na niekorzyść skazanych.

Sąd Najwyższy spośród wniesionych w 2013 r. 298 kasacji rozpoznał kasacje w 200 sprawach, zarówno na rozprawach, jak i na posiedzeniach w trybie art. 535 § 1 k.p.k., bez udziału prokuratora, z czego w 193 sprawach kasacje zostały uwzględnione, w 6 sprawach Sąd Najwyższy wniesione kasacje oddalił, a jedną kasację pozostawił bez rozpoznania wobec śmierci oskarżonej.

Powyższe dane wskazują, że skuteczność kasacji wniesionych w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wyniosła 97 %.

Skuteczność skarg kasacyjnych wnoszonych w sprawach o wykroczenia oraz w trybie ustawy z dnia 28 października 2008 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary jest wyższa, a w trybie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa w latach 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów jest niższa od skuteczności wskazanej powyżej.

Wniesione przez Prokuratora Generalnego kasacje w trzech sprawach miały bardzo istotne znaczenie dla praktyki orzeczniczej, jako że problematyka w nich poruszana nie była wcześniej przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, bądź też zapadłe orzeczenie odbiegało od dotychczas przyjętej przez Sąd Najwyższy linii orzeczniczej.

Prokurator Generalny, uwzględniając wniosek Prokuratora Apelacyjnego w Krakowie, w dniu 6 lutego 2013 r. wniósł kasację od postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 7 sierpnia 2013 r., sygn. akt II AKz 304/12, zarzucając rażące naruszenie art. 4 ust. 1 w zw. z art. 25 umowy między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi o ekstradycji, sporządzonej w Waszyngtonie dnia 10 lipca 1996 r., poprzez bezzasadne uznanie, że do sądu rozpoznającego wniosek prokuratora o wydanie pozytywnej opinii o prawnej dopuszczalności wydania organom USA obywatela polskiego należy także badanie tego rodzaju okoliczności, które stanowią podstawę oceny, czy wydanie obywatela jest „właściwe i możliwe”, podczas gdy ze wskazanych przepisów jednoznacznie wynika, iż wyłączną kompetencję do dokonywania tego rodzaju ocen posiada organ wykonujący w państwie wezwanym, którym dla Rzeczypospolitej Polskiej jest Minister Sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt IV KK 39/13 uwzględnił złożoną przez Prokuratora Generalnego kasację i uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. i utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w N.S. i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator Generalny, uwzględniając wniosek Prokuratora Okręgowego w Gdańsku, w dniu 9 października 2013 r. wniósł kasację od postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 1 lipca 2013 r., sygn. akt V Kz 360/13, utrzymującego w mocy postanowienie Sądu

Rejonowego w G. z dnia 19 kwietnia 2013 r., sygn. akt II K 1733/12, zarzucając rażące naruszenie prawa procesowego art. 433 § 2 k.p.k. co doprowadziło w konsekwencji do naruszenia prawa materialnego art. 271 § 1 k.k. poprzez wyrażenie błędnego poglądu, że sprawozdanie z przebiegu dozoru, sporządzone przez kuratora sądowego, nie stanowi dokumentu w rozumieniu ww. przepisu w zakresie przedstawionych tam faktów a nie ustaleń.

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt III KK 392/13 Sąd Najwyższy uwzględnił złożoną kasację, uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi I instancji.

Prokurator Generalny, uwzględniając wniosek Prokuratora Apelacyjnego w Białymstoku, w dniu 24 stycznia 2013 r. wniósł kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 9 sierpnia 2012 r., sygn. akt II AKa 140/12, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 28 maja 2012 r., sygn. akt II K 76/12, zarzucając rażące naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 55 ust. 3 i art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, poprzez wyrażenie błędnego poglądu, że przywóz z zagranicy 200 gramów marihuany i haszyszu o wadze 39 gramów nie stanowi znacznej ilości środków odurzających.

Wyrokiem z dnia 7 maja 2013 r., sygn. akt III KK 25/13 Sąd Najwyższy uwzględnił złożoną kasację, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sadu Okręgowego i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Spśród 298 kasacji wniesionych przez Prokuratora Generalnego, 218 wniesionych zostało od prawomocnych wyroków sądów I instancji, a 80 od orzeczeń sądów II instancji.

Najliczniejszą grupę spraw zakończonych wyrokami I instancji, skutkującymi koniecznością wniesienia przez Prokuratora Generalnego kasacji stanowiły:

- wyroki wydane w trybie art. 335 k.p.k. i art. 387 k.p.k. (60 spraw);
- wyroki łączne (42 sprawy);
- wyroki nakazowe (23 sprawy);
- wyroki wydane w sprawach o wykroczenia (24 sprawy).

Najczęściej powtarzającymi się uchybieniami w sprawach, w których kierowano kasacje, były:

- brak uzgodnienia z oskarżonym orzeczenia wobec niego obligatoryjnego środka karnego, bądź okresu, na który ten środek miał być orzeczony;

- uzgodnienie z oskarżonym wymiaru kary z przekroczeniem granic ustawowego zagrożenia;
- brak uzgodnienia co do wysokości szkody, która miała być naprawiona;
- wymierzenie kary łącznej z przekroczeniem granic wskazanych w art. 86 § 1 i § 2 k.p.k.;
- połączenie jednostkowych skazań z naruszeniem art. 85 k.k. w sytuacji, gdy kolejne przestępstwo popełnione zostało już po wydaniu pierwszego chronologicznie wyroku;
- naruszenie zasad wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, określonych w art. 89 § 1a k.k.;
- rozpoznawanie spraw w trybie nakazowym, mimo wystąpienia negatywnych przesłanek określonych w art. 501 k.p.k.;
- orzekanie kary grzywny z przekroczeniem granic określonych w art. 502 § 1 k.p.k.;
- błędne przypisanie oskarżonemu działania w warunkach recydywy określonej w art. 64 § 1 k.k.;
- orzekanie kary grzywny niezgodnie z zasadami określonymi w art. 71 § 1 k.k.;
- orzekanie kary pozbawienia wolności powyżej lub poniżej ustawowego zagrożenia.

Orzekanie kary niezgodnej z ustawowym zagrożeniem, bądź orzeczenie kary nieprzewidzianej w sankcji za określone wykroczenie stanowiły w zdecydowanej większości podstawę do wywiedzenia kasacji w sprawach prowadzonych w trybie k. p. s. w.

Należy podkreślić, że wpływające wnioski o wywiedzenie kasacji dotyczyły zarówno wyroków zapadłych w danym roku sprawozdawczym, jak również wyroków wydanych w latach ubiegłych, w tym nawet z lat 50 – tych.

Przykładem takich spraw są kasacje wniesione przez Prokuratora Generalnego:

- od prawomocnego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Kielcach z dnia 20 czerwca 1951 r., sygn. akt III K 89/51, na korzyść skazanego, zarzucająca obrazę prawa karnego materialnego – art. 22 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa,
- od wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1955 r., sygn. akt IV K 830/55, na korzyść skazanego, zarzucająca obrazę prawa karnego materialnego – art. 36 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa.

Obie powyższe kasacje zostały uwzględnione przez Sąd Najwyższy, odpowiednio wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt IV KK 74/13 i z dnia 14 czerwca 2013 r., sygn. akt IV KK 146/13, a skazani zostali uniewinnieni od popełnienia zarzucanych im czynów.

W przypadku podjęcia decyzji o odmowie wywiedzenia kasacji składający wniosek zawsze był powiadamiany przez prokuratora o zajęтым stanowisku, z podaniem przyczyn nieuwzględnienia wniosku, z powołaniem się na stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego, jak również stanowiska doktryny.

W przypadku badania spraw z wniosków prezesów sądów oraz sędziów i stwierdzeniu w tych sprawach nieprawidłowości w działaniu prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, o takich nieprawidłowościach powiadamiano właściwego prokuratora apelacyjnego. W 2013 r. w Zespole Kasacji skierowano 80 tego rodzaju pism, które jednocześnie miały charakter instrukcyjny.

Problem wyroków wydawanych przez sądy I instancji z rażąco obrażającą prawą materialnego, bądź prawą procesowego, stanowiącego podstawę wniesienia przez Prokuratora Generalnego kasacji, został już w latach poprzednich zdiagnozowany w Prokuraturze Generalnej i podjęto kroki zmierzające do poprawy jakości i efektywności pracy prokuratorów w zakresie wnoszonych środków odwoławczych, w szczególności apelacji oraz wyeliminowania nieprawidłowości przy składaniu referatów posesyjnych przez prokuratorów.

Prokurator Generalny w dniu 6 maja 2013 r. skierował do wszystkich Prokuratorów Apelacyjnych pismo, wskazując na typowe przykłady powtarzających się naruszeń prawa materialnego i procesowego, podkreślając również potrzebę prawidłowego nadzoru ze strony prokuratorów wydziałów postępowania sądowego prokuratorów apelacyjnych i okręgowych nad podległymi jednostkami w rozumieniu § 27 i § 38 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

W 2013 r. kontynuowane były prowadzone przez prokuratorów Zespołu Kasacji Departamentu Postępowania Sądowego, zajęcia warsztatowe, w trakcie których na podstawie konkretnych spraw omawiane były zasady sporządzania środków odwoławczych oraz sporządzano projekty kasacji. Na przestrzeni 2012 r. i 2013 r. w zajęciach warsztatowych uczestniczyli prokuratorzy prokuratorów apelacyjnych i okręgowych z okręgów wszystkich apelacji. W tej formie doskonalenia zawodowego wzięło udział 80 prokuratorów.

W 2013 r. w Zespole Kasacji kontynuowane były również trzymiesięczne staże dla prokuratorów prokuratorów okręgowych, mające na celu wdrożenie w praktyce zasad prawidłowego sporządzania kasacji kierowanych do Sądu Najwyższego. Takie staże w 2013 r. odbyli prokuratorzy z Prokuratury Okręgowej w Gdańsku, Częstochowie, Łodzi, Tarnobrzegu

i Szczecinie. Staże te kontynuowane będą także w 2014 r. Stażyści odbywają staż pod opieką wyznaczonych prokuratorów z Zespołu Kasacji.

Na przestrzeni 2013 r. kierownictwo Departamentu Postępowania Sądowego, w ramach wyjazdów służbowo – instruktażowych, odbyło w okręgach apelacji warszawskiej, lubelskiej, rzeszowskiej, krakowskiej i katowickiej spotkania z prokuratorami i kierownictwem tych prokuratur, w trakcie których omawiano sygnalizowane przez prokuratorów konkretne problemy prawne, jak też wskazywano ujawniane w bieżącej pracy Zespołu Kasacji błędy prawne będące przedmiotem kasacji wnoszonych przez Prokuratora Generalnego.

Ustawowym zadaniem Prokuratora Generalnego i podległych mu prokuratorów jest wytaczanie powództw w sprawach karnych i cywilnych oraz składanie wniosków i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, jeżeli tego wymaga ochrona praworządności, interesu społecznego, własności lub praw obywateli. Tak określone zadania prokuratury znajdują swoje procesowe podstawy w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz innych aktów prawnych rangi ustawowej regulujących udział prokuratora w poszczególnych rodzajach spraw, a w szczególności w:

- ustawie z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 ze zm.);
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.);
- ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.);
- ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.);
- ustawie z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 106, poz. 671);
- ustawie z dnia 20 stycznia 2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa (Dz. U. Nr 34, poz. 173);
- ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw (Dz. U. Nr 169, poz. 1415 ze zm.);
- ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku, poz. 499).

Prokurator może żądać wszczęcia postępowania sądowego oraz zgłosić udział w postępowaniu sądowym wszczętym przez uprawnione podmioty. Szczególnym uprawnieniem procesowym Prokuratora Generalnego jest prawo do wnoszenia nadzwyczajnych środków zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia wydanego sprawie, która w chwili orzekania ze względu na osobę nie podlegała orzecznictwu sądów polskich lub w której w chwili orzekania droga sądowa była niedopuszczalna (art. 64 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Czynności cywilnoprawne podejmowane przez prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, w obu ich formach, podlegają każdorazowej ocenie w aspekcie realizacji przesłanek określonych w art. 7 k.p.c. oraz w akcie rangi podustawowej, jakim jest rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2014 r., poz. 144). Należy podkreślić, że przepisy tego ostatniego aktu prawnego wprowadzają zasadę, zgodnie z którą prokurator samodzielnie ocenia przesłanki określone w art. 7 k.p.c., uzasadniające żądanie wszczęcia postępowania cywilnego lub zgłoszenie w nim udziału.

Zadania z zakresu udziału prokuratora w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych, ze stosunku pracy, ubezpieczeń społecznych oraz administracyjnych w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury są realizowane przez prokuratorów wszystkich szczebli.

Na poziomie prokuratur apelacyjnych, prokuratur okręgowych oraz prokuratur rejonowych wykonują je wyznaczeni do tej działalności prokuratorzy. Z reguły, zwłaszcza na poziomie jednostek rejonowych, w zakresie obowiązków tych prokuratorów pozostają jeszcze inne ustawowe zadania w szczególności z zakresu procesu karnego i postępowania wykonawczego.

W roku 2013 w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury zostało zarejestrowanych 85 083 postępowań cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych oraz ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych. Wpływ tych spraw był większy w stosunku do roku 2012 o 1 292 postępowania. Wskaźnik dynamiki wpływu spraw w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego wyniósł 101,3 %.

Zdecydowanie największa liczba spraw cywilnych, rodzinnych i opiekuńczych oraz ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych zawisła w prokuraturach rejonowych i wyniosła

69 393 (81,5 % ogółu spraw). Wpływ ten w porównaniu z rokiem 2013 był wyższy o 807 spraw. Wskaźnik dynamiki wpływu spraw do prokuratur rejonowych wyniósł zatem 101,2 %.

Do prokuratur okręgowych wpłynęło 15 291 spraw. W porównaniu do ubiegłego okresu sprawozdawczego wpływ był wyższy o 422 sprawy, zaś porównawcza dynamika wpływu spraw wyniosła 102,8 %.

Przy ogólnej tendencji wzrostowej wpływu spraw cywilnych do prokuratur rejonowych i prokuratur okręgowych, nastąpił również wzrost wpływu spraw do prokuratur apelacyjnych, do których w 2013 roku wpłynęło 399 spraw. Dynamika wpływu spraw do prokuratur apelacyjnych wyniosła 118,8 %.

Na podkreślenie zasługuje systematyczny wzrost wpływu spraw do jednostek organizacyjnych prokuratury wszystkich szczebli. Ta wzrostowa tendencja utrzymuje się od kilku lat. Istotny jest wzrost wpływu spraw do jednostek organizacyjnych prokuratury szczebla apelacyjnego i mająca w związku z tym miejsce dynamika w porównaniu z jednostkami rejonowymi i okręgowymi, zwłaszcza mając na uwadze zakres zadań wykonywanych przez te jednostki i ich właściwość miejscową i rzeczową wyznaczoną przez treść normatywną przepisu § 367 Regulaminu. O zróżnicowaniu wpływu spraw do poszczególnych prokuratur apelacyjnych niewątpliwie decyduje także wielkość poszczególnych okręgów. Sprawy rejestrowane w prokuraturach apelacyjnych dotyczą z reguły udziału prokuratora w postępowaniu odwoławczym, nadzoru nad pracą podległych prokuratur oraz podejmowanych w związku z tym czynności kontrolnych i instruktażowych.

Główną przyczynę zróżnicowania wpływu spraw z zakresu udziału prokuratora w postępowaniu w sprawach cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych oraz ze stosunku pracy i z zakresu ubezpieczeń społecznych do prokuratur wszystkich szczebli należy upatrywać generalnie w ograniczonych źródłach do podejmowania tej ustawowej formy aktywności prokuratora. W szczególności w niewielkim zakresie mogą być wykorzystywane z urzędu w szeroko pojętej akcji cywilnej prokuratora ustalenia wynikające z akt prawomocnie zakończonych postępowań karnych, zarówno te z postępowania przygotowawczego, jak i sądowego w kierunku realizacji uprawnień z art. 412 k.c., czy też dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Ustawowy zakres obligatoryjnego orzekania w procesie karnym środków karnych przepadku przedmiotu oraz korzyści uzyskanej z przestępstwa lub jej równowartości oraz tych środków o charakterze kompensacyjnym (obowiązek naprawienia szkody), a nadto nakładane na sprawców przestępstw obowiązki probacyjne, mające nie tylko charakter penalny, ale również naprawczy wobec pokrzywdzonych przestępstwem oraz stosowanie trybów koncyliacyjnych zakończenia postępowań sądowych, ograniczają wykorzystanie ustaleń

postępowań karnych do podjęcia czynności cywilnoprawnych przez prokuratora w oparciu o przepis art. 7 k.p.c. Powyższe ma niewątpliwy wpływ na inicjowanie sądowych postępowań cywilnych.

Należy również podnieść istotną kwestię, że w sprawach cywilnych podejmowanych na rzecz określonego podmiotu (osoby fizycznej, jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną) prokurator realizuje legitymację materialnoprawną tej osoby. W związku z tym przed każdorazowym wytoczeniem powództwa na rzecz oznaczonej osoby lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, złożeniem żądania zabezpieczenia powództwa lub wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego prokurator porozumiewa się z zainteresowaną osobą lub jednostką, pouczając ją o przysługujących jej prawach. Jeżeli ta osoba lub jednostka nie zamierza dochodzić przysługujących jej roszczeń, prokurator podejmuje czynności tylko wtedy, gdy uzasadniają to szczególne okoliczności sprawy (§ 368 Regulaminu). Naczelną zasadą udziału prokuratora jest to, że jego czynności przewidziane w ustawie Kodeks postępowania cywilnego nie mogą naruszać zasady swobody kształtowania stosunku cywilnoprawnego, chyba że treść lub cel tego stosunku sprzeciwia się jego naturze, ustawie lub zasadom współżycia społecznego (§ 366 ust. 1 Regulaminu). Tak ukształtowana ustawowo pozycja prokuratora w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych oraz dookreślenie jego obowiązków w akcie prawnym, jakim jest Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, ma również niewątpliwy wpływ na zakres podejmowanych czynności cywilnoprawnych w postępowaniu sądowym. Pozycja ta musi być zatem brana pod uwagę także przez podmiot dokonujący oceny aktywności prokuratorów na odcinku cywilnym.

W 2013 r. nastąpiła wyraźna tendencja wzrostowa liczby spraw załatwionych w jednostkach organizacyjnych prokuratur wszystkich szczebli. Ogółem w 2013 r. prokuratorzy załatwili 83 818 spraw (2012 rok – 82 707 spraw), a więc o 1 103 spraw więcej niż w 2012 r. Wskaźnik dynamiki spraw załatwionych wyniósł 101,3 %. Zdecydowanie najwięcej spraw zostało zakończonych w prokuraturach rejonowych – 68 594 (w 2012 roku – 68 034; dynamika 100,8 %). W prokuraturach okręgowych załatwiono 14 849 spraw (dynamika 103,5 %), zaś w jednostkach organizacyjnych szczebla apelacyjnego 367 spraw. W stosunku do 2012 r. dynamika spraw załatwionych w prokuraturach apelacyjnych wynosiła 112,9 %.

W 2013 r. prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury zainicjowali przed sądami powszechnymi 21 031 postępowań w sprawach cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych i ze stosunku pracy. W stosunku do roku 2012 na drogę postępowania sądowego zostało skierowanych o 1 705 spraw mniej niż w poprzednim okresie

sprawozdawczym (wskaźnik dynamiki – 92,5 %). Ta tendencja dotyczy wszystkich szczebli jednostek organizacyjnych prokuratury.

Należy również zauważyć, że realizacja przez prokuratorów ustawowych uprawnień z art. 7 k.p.c. nie jest tylko ograniczona do inicjowania postępowania sądowego. Inną formą tej aktywności jest udział w postępowaniu sądowym, w tym w sprawach wszczętych przez uprawnione podmioty, o czym będzie mowa w dalszej części sprawozdania. Obie te formy mają równorzędny charakter i w związku z tym nie można ich tracić z pola widzenia przy dokonywaniu kompleksowej oceny aktywności prokuratora w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych oraz ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych.

Prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych w postępowaniu procesowym wytoczyli 3 590 powództw. Powyższe świadczy o nieznacznym spadku liczby wytoczonych powództw w stosunku do 2012 r. (wytoczono o 282 powództw mniej) i dotyczy to wszystkich szczebli prokuratury.

W prokuraturach rejonowych wniesiono 3 541 powództw, natomiast w prokuraturach okręgowych 49 powództw.

Wytoczone przez prokuratorów powództwa dotyczyły następującego przedmiotu:

- naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym – 218 powództw;
- orzeczenia przepadku świadczenia na rzecz Skarbu Państwa spełnionego w zamian za dokonanie czynu zabronionego przez ustawę (art. 412 k.c.) - 128 powództw;
- z zakresu prawa pracy – 5 powództw;
- ustalenia ojcostwa – 55 powództw;
- zaprzeczenia ojcostwa – 1 143 powództwa;
- ustalenia bezskuteczności uznania dziecka (unieważnienia uznania dziecka) - 137 powództw;
- zasądzenia lub podwyższenia alimentów – 282 powództwa;
- inne – 1 623 powództwa.

W stosunku do roku 2012 nastąpił spadek liczby powództw o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, o orzeczenie przepadku przedmiotu świadczenia (art. 412 k.c.), z zakresu prawa pracy oraz w sprawach o ustalenie ojcostwa. Zjawisko to należy uzasadniać w szczególności brakiem źródeł dających podstawę do wszczynania postępowań w omawianej kategorii spraw. Orzekanie w postępowaniu sądowym w sprawach karnych

środków karnych oraz innych środków o charakterze penalnym pozbawia prokuratora podstaw do wykorzystania ustaleń w zakresie inicjowania postępowań o naprawienie szkody wyrządzonej deliktem oraz występowania o orzeczenie przepadku przedmiotu świadczenia z uwagi na treść art. 45 k.k. Z kolei w sprawach o ustalenie pochodzenia dziecka prokurator, inicjując postępowanie sądowe, z reguły nie działa z urzędu, ale na skutek wniosków określonych, zainteresowanych podmiotów. Wszczynając postępowanie sądowe zobowiązany jest mieć na uwadze nie tylko nadrzędny interes dziecka, lecz także dysponować dowodami pozwalającymi na ustalenie pochodzenia dziecka.

W sprawach z zakresu prawa pracy dane dotyczące liczby wytoczonych powództw mogą pozornie wskazywać, że aktywność prokuratorów na tym obszarze powinna ulec zdecydowanej poprawie. Na szczeblu prokuratur okręgowych i prokuratur apelacyjnych jest ona systematycznie monitorowana w ramach czynności nadzorczych. Prokuratorzy tych jednostek podejmują różnorodne działania organizacyjne i nadzorcze (badania problemowe spraw karnych, współpracę z inspektorami pracy) w celu zaktywizowania tego odcinka pracy. Ocena efektywności pracy na tym odcinku była przekazywana prokuratorom apelacyjnym ze szczebla Prokuratury Generalnej (pisma z dnia 9 maja 2013 r. oraz z dnia 26 września 2013 roku).

Należy podkreślić, że w sprawach o ustalenie stosunku pracy tożsame uprawnienia procesowe co prokurator posiada wyspecjalizowany podmiot, jakim jest inspektor pracy. Również przepisy prawa procesowego w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu prawa pracy są tak ukształtowane, aby zapewnić ochronę praw podmiotowych pracownika. Podejmowanie przez prokuratora czynności cywilnoprawnych wbrew woli osoby uprawnionej jest ograniczone treścią normatywną przepisu § 368 cytowanego Regulaminu. Należy również mieć na uwadze, że w sprawach z zakresu prawa pracy prokuratorzy brali udział w postępowaniach sądowych wszczętych przez inne uprawnione podmioty. Powyższe dane zostaną przedstawione w dalszej części sprawozdania.

Prokuratorzy w 2013 r. skierowali 282 powództwa o zasądzenie lub podwyższenie alimentów. Wyniki analizy dalszych 89 spraw nie dostarczyły podstaw do wytoczenia powództwa z tego zakresu. Źródłem podejmowanych czynności były wnioski osób zainteresowanych oraz ustalenia własne pochodzące ze spraw karnych. Nie można również tracić z pola widzenia tej istotnej okoliczności, że w sprawach o zasądzenie lub podwyższenie alimentów krąg podmiotów posiadających ustawową legitymację procesową do wytaczania tego rodzaju powództw jest bardzo szeroki. W tym miejscu należy zauważyć, że w sprawach

dotyczących obowiązku alimentacyjnego prokuratorzy brali również udział w postępowaniach sądowych wszczętych przez osoby uprawnione.

Niewątpliwy wpływ na liczbę powództw w sprawach o roszczenia majątkowe - naprawienie szkody ma szerokie wykorzystanie przez prokuratorów uprawnienia procesowego przewidzianego w art. 64 k.p.k. do wytoczenia powództwa cywilnego w postępowaniu karnym (powództwo adhezyjne) w celu dochodzenia roszczeń majątkowych wynikających z popełnienia przestępstwa. Wskazać należy, że tego rodzaju powództw w 2013 r. skierowano 3 490.

Podkreślić należy, że w postępowaniu procesowym prokuratorzy podejmują czynności nie tylko we wskazanych wyżej postępowaniach sądowych, ale również w innych, niezwykle istotnych z uwagi na ochronę praworządności, czy też interesu społecznego. Jedną z form tej działalności jest realizacja uprawnień procesowych wynikających z ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym. Szczególną aktywność w tym przedmiocie wykazała Prokuratora Okręgowa w Warszawie, w której zarejestrowano największą liczbę spraw dotyczących reaktywacji przedwojennych spółek prawa handlowego. Podejmowane przez prokuratorów czynności cywilnoprawne dotyczą nie tylko postępowania rejestrowego, ale również zaskarżania uchwał w przedmiocie rozwiązania spółki i ustanowienia likwidatora.

W 2013 r. sądy rozpoznały 3 155 powództw wytoczonych przez prokuratora, z których 3 015 zostało uwzględnionych w całości lub częściowo. Wskaźnik skuteczności powództw prokuratora był bardzo wysoki i wyniósł 95,6 % i był on nieznacznie wyższy od osiągniętego w 2012 r. (95,2 %).

W sprawach majątkowych zainicjowanych przez prokuratora wysokość roszczeń zasądzonych przez sądy wyniosła kwotę 4 124 808 złotych, w tym na rzecz obywateli zostały zasądzone roszczenia w łącznej kwocie 663 911 złotych. Wysokość zasądzonych roszczeń była niższa w porównaniu z rokiem 2012. Przyczynę tego stanu rzeczy należy upatrywać w mniejszej liczbie powództw w sprawach o roszczenia majątkowe wniesionych przez prokuratorów (o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym oraz z art. 412 k.c.).

Prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych realizując uprawnienia z art. 7 k.p.c., inicjują również postępowanie nieprocesowe w sprawach cywilnych, rodzinnych i opiekuńczych.

W 2013 r. prokuratorzy skierowali do sądów rejonowych i okręgowych łącznie 17 162 wnioski wszczynające postępowanie nieprocesowe. Prokuratorzy rejonowi złożyli 15 895 wniosków, a prokuratorzy okręgowi 1 267 wniosków. Dostrzegalny jest spadek

dynamiki tej formy aktywności prokuratora w 2013 r. na wszystkich szczeblach powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Ocena pracy prokuratorów w postępowaniu nieprocesowym została zawarta w pismach Prokuratury Generalnej z dnia 9 maja 2013 r. oraz z dnia 26 września 2013 r. skierowanych do podległych prokuratur apelacyjnych.

W ujęciu przedmiotowym znacząca większość wniosków w postępowaniu nieprocesowym dotyczyła postępowania w zakresie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego wobec osób uzależnionych od alkoholu. Wniosków o orzeczenie tego obowiązku skierowano 9 638 (w 2012 r. – 11 408).

Kolejną kategorią spraw w postępowaniu nieprocesowym były wnioski o ubezwłasnowolnienie, których skierowano 1 794 oraz wnioski dotyczące stosunków rodzinnych – 3 844. Innych wniosków w postępowaniu nieprocesowym prokuratorzy skierowali 1 706. W porównaniu do roku 2012 nastąpił nieznaczny spadek liczby wniosków o ubezwłasnowolnienie (spadek o 244 wnioski). Jest on jednak niezależny od zakresu działań ze strony prokuratorów, ponieważ zainicjowanie postępowania w przedmiocie ubezwłasnowolnienia następuje z reguły na skutek zawiadomień organów pomocy społecznej, placówek służby zdrowia, czy też obywateli.

W sprawach dotyczących stosunków rodzinnych oraz innych wniosków w postępowaniu nieprocesowym zostało skierowanych na drogę postępowania sądowego więcej wniosków niż w 2012 r.

W 2013 r. sądy rozpoznały w postępowaniu nieprocesowym 15 846 wniosków. Uwzględnione zostały w całości lub w części 13 762 wnioski. W związku z powyższym wskaźnik skuteczności wyniósł 86,8 % (w 2012 r. wyniósł 85,8 %) i był wyższy od poprzedniego okresu sprawozdawczego o 1 %. Skuteczność wniosków w postępowaniu nieprocesowym z uwagi na specyfikę tego postępowania wynikającą z faktu, że końcowe rozstrzygnięcie sądu z reguły jest uzależnione od dowodów procesowych, które mogą być przeprowadzone tylko w postępowaniu sądowym (w szczególności uwaga ta dotyczy dowodu z opinii biegłych), należy uznać za wysoką. Przyczyną nieuwzględnienia wniosków prokuratorów była również odmienna ocena dowodów przez sąd orzekający w odniesieniu do stanu faktycznego poprzedzającego skierowanie wniosku, bądź treść opinii biegłych wydana w postępowaniu sądowym, mająca kluczowe znaczenie dowodowe w aspekcie końcowego rozstrzygnięcia sprawy. Należy zauważyć, że dominująca liczba wniosków prokuratora nieuwzględnionych przez sąd dotyczyła orzeczenia obowiązku zastosowania leczenia odwykowego w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego. Jednym z warunków skuteczności wniosku prokuratora o zastosowanie obowiązku leczenia

odwykowego jest istnienie przesłanki medycznej, której ocena następuje w oparciu o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych. Wykluczenie tej przesłanki na etapie postępowania sądowego skutkowało oddaleniem wniosku.

W 2013 r. prokuratorzy wnieśli w sprawach rozpoznanych z ich udziałem oraz w sprawach o których mowa w art. 60 § 2 k.p.c. ogółem 384 środki odwoławcze –zwyczajne i nadzwyczajne (apelacje, skargi o wznowienie postępowania, skargi kasacyjne) w tym apelacje w 129 sprawach (w 2012 r. w 93 sprawach), skargi o wznowienie postępowania w 254 sprawach oraz 4 skargi kasacyjne. Sądy odwoławcze rozpoznały 93 apelacje, uwzględniając 40 (skuteczność apelacji 42,5 %). Skarg o wznowienie postępowania rozpoznano 194 uwzględniając 172 skargi (skuteczność – 88,6%). Korzystanie przez prokuratorów z nadzwyczajnego środka prawnego, jakim jest skarga o wznowienie postępowania skutkowało wyeliminowaniem z obrotu prawnego wadliwych orzeczeń dotkniętych kwalifikowanymi wadami prawnymi. Skargi o wznowienie postępowania dotyczyły zarówno spraw zakończonych w procesie, jak i w postępowaniu nieprocesowym.

W 2013 r. Sąd Najwyższy rozpoznał dwie skargi kasacyjne prokuratora, uwzględniając je w całości. W jednej ze spraw rozpoznana skarga kasacyjna wniesiona w postępowaniu rejestrowym pozwoliła na wyeliminowanie z obrotu prawnego niesłusznego, w ocenie prokuratora, postanowienia o zarejestrowaniu stowarzyszenia i jest przykładem realizacji przez organy prokuratury przesłanki ochrony praworządności w szeroko pojętym postępowaniu cywilnym. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 grudnia 2013 r. sygn. III CSK 10/13 podzielił zarzuty skargi kasacyjnej prokuratora, uchylając postanowienie sądu odwoławczego i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Kolejną istotną procesową formą realizacji ustawowych zadań prokuratora w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, rodzinnych i opiekuńczych oraz ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych był w 2013 r. udział w sprawach wszczętych przez inne uprawnione podmioty.

Należy zauważyć i podkreślić, że w 2013 r. sądy rozpoznały ogółem z udziałem prokuratora 32 223 sprawy (wzrost o 481 spraw w stosunku do 2012 r.), w tym w sprawach wszczętych przez inne uprawnione podmioty 21 119 spraw (rok 2012 -19 999 spraw).

Prokuratorzy zgłosili udział w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu procesowym, postępowaniu nieprocesowym oraz w postępowaniach odrębnych (wieczystoksięgowym, postępowaniu rejestrowym).

Przedmiot tych postępowań był różnorodny: o zapłatę, o zniesienie majątkowej wspólności ustawowej z datą wsteczną, o zasądzenie lub podwyższenie alimentów, ustalenie pochodzenia dziecka, ustalenie bezskuteczności czynności prawnej, o rozwód, w postępowaniu spadkowym, w sprawach z zakresu prawa rzeczowego, w sprawach opiekuńczych, w sprawach pracowniczych.

Prokuratura Apelacyjna w Krakowie, działając w oparciu o przepis art. 7 k.p.c. zgłosiła udział w sądowym postępowaniu odwoławczym w sprawie o ustalenie nieważności umowy o znacznej wartości przedmiotu sporu. Zgłoszenie udziału nastąpiło na skutek relacji medialnych. Istota postępowania dotyczyła wykorzystania błędu przez jedną ze stron postępowania. Aktywny udział prokuratora w postępowaniu sądowym i składane przez niego wnioski dowodowe spowodowały, że apelacja pozwanego została oddalona, a interes prawny powoda uzyskał skuteczną ochronę.

Przykładem działań prokuratora jest również sprawa, w której prokurator Prokuratury Okręgowej w Krakowie zgłosił udział na etapie postępowania odwoławczego o pozbawienie władzy rodzicielskiej nad trojgiem małoletnich dzieci. Zgłoszenie tego udziału było wynikiem reakcji na informacje medialne. Aktywny udział prokuratora przyczynił się niewątpliwie do uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Po uchyleniu udział prokuratora w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji był kontynuowany, co doprowadziło do zmiany postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia zgodnego z interesem dzieci.

Prokuratorzy kontynuowali również udział w postępowaniach sądowych zawisłych w poprzednich okresach statystycznych. Prokurator Okręgowy w Gdańsku uczestniczy w postępowaniu upadłościowym dotyczącym podmiotu AMBER GOLD Sp. z o.o. w Gdańsku w upadłości. Udział prokuratora w tym postępowaniu upadłościowym jest objęty działaniami nadzorczymi przez Prokuratora Apelacyjnego w Gdańsku. W pismach Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Generalnej sygnalizowano Prokuratorowi Apelacyjnemu w Gdańsku potrzebę zapewnienia wymiany informacji z prokuratorem prowadzącym postępowanie przygotowawcze, które mogą być pomocne w obu postępowaniach oraz na konieczność merytorycznej aktywności prokuratora w postępowaniu upadłościowym (pisma z dnia 20 lutego 2013 r. oraz z dnia 27 sierpnia 2013 roku).

W sprawach dotyczących ochrony praw pracowniczych prokuratorzy zgłosili udział w 54 postępowaniach sądowych wszczętych przez inne uprawnione podmioty.

W zdecydowanej większości spraw udział był zgłaszany w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Należy również podkreślić, że właściwi prokuratorzy w sprawach dotyczących stosunku pracy skierowali 13 zawiadomień do inspektorów pracy.

Kolejną formę aktywności prokuratora sankcjonuje przepis art. 9b ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770), która precyzuje uprawnienia prokuratora w postępowaniu dotyczącym wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego spółek kapitałowych, w tym także związanych w okresie przed dniem 1 września 1939 r., gdzie prokurator po zawiadomieniu przez sąd wstępuje obligatoryjnie do postępowania. W 2013 r. w sądach rejestrowych toczyły się 43 takie postępowania z udziałem prokuratora, których przedmiotem było rozpoznanie wniosków o dokonanie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Nadto prokuratorzy w omawianej kategorii spraw wnoszą również skargi o wznowienie postępowania w sprawach o wpis spółek do Krajowego Rejestru Sądowego, których podstawę, oprócz uregulowań Kodeksu postępowania cywilnego, stanowi art. 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. zmieniającej przepisy wprowadzające ustawę o KRS (Dz. U. Nr 106, poz. 671).

W 2013 r. w czterech sprawach dotyczących spółek przedwojennych Sąd zaakceptował stanowisko prokuratora zaprezentowane we wniesionych skargach o wznowienie postępowania o wpis spółek do KRS oraz w przedmiocie upoważnienia do zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy.

Jedną ze spraw dotyczyła przedwojennej spółki „GIESCHE”, której mienie po zakończeniu II wojny światowej w całości znacjonalizowano, za co zostało wypłacone odszkodowanie przez Państwo Polskie. Mimo to reaktywowana spółka dochodziła swych praw do wielu nieruchomości na terenie Katowic. Sąd uwzględnił bowiem wniosek osób, które przedstawiły akcje spółki i upoważnił je do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, które następnie dokonało wyboru władz spółki, co umożliwiło jej wpis do Krajowego Rejestru Sądowego.

Prokurator Okręgowy w Katowicach wniósł skargę o wznowienie postępowania w przedmiocie upoważnienia do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy jako podstawy tej skargi, wskazując nieważność postępowania wywołaną brakiem należytej reprezentacji spółki oraz późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych dotyczących wejścia w posiadanie dokumentów akcji „GIESCHE” i ich sprzedaży jedynie jako walorów historyczno-kolekcjonerskich.

Sąd uwzględniając skargę Prokuratora Okręgowego w Katowicach, oddalił wniosek w przedmiocie zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki jako pochodzący od osób nieuprawnionych. Apelacja wniesiona przez spółkę w niniejszej sprawie została oddalona.

W sprawie dotyczącej ww. spółki toczy się także postępowanie karne, w przedmiocie usiłowania wyłudzenia odszkodowania lub zwrotu mienia o znacznej wartości.

Trzy kolejne, uwzględnione przez sąd, skargi o wznowienie postępowania w przedmiocie wpisu spółek do KRS, zostały wniesione przez Prokuratora Okręgowego w Warszawie i dotyczyły spółki „NOWE DZIELNICE” i spółki „ZAKŁADY AMUNICYJNE POCISK” oraz przez Prokuratora Okręgowego w Krakowie, dotycząca spółki „JAN GOTZ OKOCIMSKI BROWAR I ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE”. Podstawą rejestracji spółek w KRS było także przedstawienie dokumentów akcji - za które już zostały wypłacone odszkodowania - przez osoby, które nie nabyły do nich praw.

Prokuratorzy zgłosili także udział w 13 sprawach dotyczących rozpoznania wniosków akcjonariuszy (udziałowców) o ustanowienie dla spółki kuratora z powodu braku organów uprawnionych do działania i niemożności prowadzenia spraw. Działania takie są uzasadnione w szczególności ze względu na fakt, iż postępowania dotyczące ustanowienia kuratora mogą mieć (i często mają) charakter wstępny do czynności w przedmiocie przerejestrowania spółki z dawnych rejestrów RHB, w celu innym niż prowadzenie działalności gospodarczej.

Podejmowane na podstawie umocowania ustawowego, dla ochrony praworządności i interesu społecznego, skuteczne działania prokuratury zmierzające do wykreślenia przedwojennych spółek z Krajowego Rejestru Sądowego stanowią podstawę do zablokowania wielomilionowych roszczeń majątkowych wobec Skarbu Państwa w sytuacji, gdy za znacjonalizowane mienie zostało już wypłacone odszkodowanie. Niepodjęcie tych działań równałoby się przejściu własności Skarbu Państwa przez osoby nieuprawnione, gdyż spółki te nadal dochodzą swych praw do wielu nieruchomości na terenie Katowic, Warszawy i Krakowa.

Problematyka przedwojennych spółek kapitałowych i ich reaktywacji pozostaje w stałym zainteresowaniu Departamentu Postępowania Sądowego, począwszy od pism z dnia 8 marca 2010 r. i 16 sierpnia 2010 r., podkreślających wagę problemu i zobowiązujących prokuratorów apelacyjnych do przekazywania informacji o podejmowanych działaniach. W kolejnych pismach, w tym z dnia 27 lutego 2013 r. i 16 września 2013 r., skierowanych do prokuratur apelacyjnych Zastępca Prokuratora Generalnego wskazywał między innymi na

potrzebę poddania spraw z omawianego zakresu nadzorowi przez prokuratora nadrzędnego (w 2013 r. nadzór taki został wdrożony w 25 sprawach).

Ponadto działania podejmowane przez prokuratury są systematycznie monitorowane przez wyznaczonego prokuratora z Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Generalnej, który analizuje podjęte środki prawne, w oparciu o informacje przekazywane co sześć miesięcy przez prokuratorów apelacyjnych.

W dniu 17 kwietnia 2013 r. w siedzibie Prokuratury Generalnej zostały przeprowadzone zajęcia szkoleniowe z zakresu problematyki spółek kapitałowych, dotyczące działań podejmowanych w tym przedmiocie przez prokuratorów w sprawach reaktywacji spółek. Zaprezentowano także znaczenie aktów prawnych kształtujących strukturę własności po II wojnie światowej i układów indemnizacyjnych oraz unormowania i interpretacje przepisów ustawy w kontekście uprawnień prokuratora, a także znaczenie powołania kuratora dla spółki.

Prokuratorzy, realizując swoje uprawnienia wynikające z przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw (Dz. U. Nr 169, poz. 1415 ze zm.), zgłosili udział w 50 postępowaniach sądowych i skierowali 26 wniosków o przyznanie kompensaty.

W 2013 r. w oparciu o przepis art. 59 k.p.c., sądy zawiadomiły właściwego prokuratora w 2 852 zawisłych postępowaniach, uznając w nich udział prokuratora za potrzebny. Przedmiot tych postępowań był różnorodny i dotyczył spraw z zakresu prawa osobowego, prawa spadkowego, praw stanu, prawa rzeczowego, ustalenia pochodzenia dziecka, spraw ze stosunków między rodzicami i dziećmi, o zapłatę, zniesienia majątkowej wspólności ustawowej, orzeczenia zachowku, o rozwód.

Prokuratorzy po zapoznaniu się z aktami sprawy i dokonaniu każdorazowo oceny realizacji przesłanek z art. 7 k.p.c., zgłosili udział w 2 617 postępowaniach (91%), zaś w 235 postępowaniach sądowych odmówili zgłoszenia udziału, powiadamiając o tym sąd rozpoznający sprawę.

Główną przyczyną stanowiska prokuratora odmawiającego zgłoszenia udziału w postępowaniu sądowym było uznanie, że nie występują przesłanki w postaci ochrony praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego. W szczególności za taką oceną przemawiały następujące okoliczności faktyczne:

- reprezentowanie stron przez profesjonalnych pełnomocników;
- wstępna ocena zasadności żądania stron zgodnego z ich interesem i dobrem małoletnich dzieci (sprawy o ustalenie pochodzenia dziecka, o przysposobienie);

- ocena stanu faktycznego stanowiącego podstawę żądania pozwu lub wniosku.

W oparciu o przepis art. 557 § 1 k.p.k. nakładający na prokuratora obowiązki w zakresie postępowania regresowego w związku wypłaceniem przez Skarb Państwa odszkodowania z tytułu niesłusznego skazania, niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania oraz zastosowania środka zabezpieczającego, w prokuraturach zainicjowano 326 postępowań w przedmiocie ustalenia podstaw tej odpowiedzialności. W 297 sprawach prokuratorzy w 2013 r. wydali postanowienia odmawiające wystąpienia z roszczeniem regresowym, wobec braku możliwości wykazania przesłanki bezprawności. W 32 sprawach postępowanie na dzień 31 grudnia 2013 r. pozostawało w toku z uwagi na konieczność dokonania dalszych ustaleń (również obejmuje to sprawy z poprzedniego okresu sprawozdawczego). W dwóch sprawach skierowano pozwy o zapłatę. Nie zostały one dotychczas rozpoznane przez właściwe sądy.

W 2012 roku zostały rozpoznane przez sądy dwa regresowe powództwa prokuratora, wytoczone w 2011 roku. W jednej sprawie powództwo zostało oddalone, zaś w drugiej sąd zasądził dochodzoną kwotę.

W związku z problematyką roszczeń regresowych wobec osób, które bezprawnym działaniem spowodowały niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, należy ponownie odwołać się do zasygnalizowanych przez kierownictwo Prokuratury Generalnej i byłej Prokuratury Krajowej w poprzednim sprawozdaniu postulatów nowelizacji przepisu art. 557 k.p.k. Treść normatywna art. 557 k.p.k. nasuwa szereg wątpliwości przy dokonywaniu jego wykładni i niewątpliwie przyczynia się do rzadkiego występowania przez prokuratorów z roszczeniami regresowymi.

Problem dysfunkcjonalności obowiązującego w tej materii rozwiązania prawnego i stosowania w praktyce normy art. 557 k.p.k. został zasygnalizowany w piśmie Zastępcy Prokuratora Generalnego skierowanym do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2008 roku. Kolejne pisma dotyczące nowelizacji art. 557 k.p.k. Prokurator Generalny skierował do Ministra Sprawiedliwości w dniach 14 kwietnia 2011 roku i 21 grudnia 2012 roku.

Obowiązująca regulacja prawna nie stanowi skutecznego instrumentu dochodzenia roszczeń regresowych, co w odczuciu społecznym może powodować przekonanie o braku odpowiedzialności osób podejmujących decyzje procesowe o pozbawieniu wolności.

W 2013 r. w prokuraturach okręgowych nie zarejestrowano postępowań w związku z realizacją przepisów ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa (Dz. U. Nr 34, poz. 173) ponieważ od uprawnionych podmiotów nie wpłynęły stosowne zawiadomienia.

W 2013 r. w prokuraturach rejonowych oraz prokuraturach okręgowych zarejestrowanych zostało 11 099 spraw wobec nieletnich o czyny karalne, prowadzonych w trybie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 35, poz. 228 ze zm.). Prokuratorzy załatwili 11 227 spraw. W 2013 roku wniesiono w tych sprawach 226 środków odwoławczych. Sądy drugiej instancji uwzględniły 168 środków odwoławczych. Wskaźnik skuteczności środków odwoławczych prokuratora był wysoki i wyniósł 74,2 %.

Zakres zadań nałożonych na Prokuratora Generalnego w sferze prawa cywilnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych został określony przez przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze. Natomiast uprawnienia procesowe Prokuratora Generalnego dotyczące wnoszenia w sprawach cywilnych nadzwyczajnych środków prawnych zostały wyznaczone i określone przez przepisy Kodeksu postępowania cywilnego oraz przepisy ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym.

Upewnienia Prokuratora Generalnego w postępowaniu cywilnym mają charakter dyskrecjonalny, niezależny od interesu stron, ich postawy, aktywności lub zaniechań i z reguły są podejmowane w interesie publicznym. Prokurator Generalny, wnosząc nadzwyczajne środki zaskarżenia, oprócz wymagań ustawowych, które obowiązują strony i uczestników postępowania, jest ponadto zobowiązany wykazać, że przez wydanie kwestionowanego orzeczenia doszło do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, czyli nie tylko zasad konstytucyjnych, ale również naczelných zasad rządzących poszczególnymi dziedzinami prawa. Nadzwyczajne środki zaskarżenia wnoszone przez Prokuratora Generalnego mają zatem charakter kwalifikowany w stosunku do tych wnoszonych przez stronę postępowania. Niemożność wykazania naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego uniemożliwia Prokuratorowi Generalnemu wniesienie środka prawnego, choćby - co należy podkreślić - miało miejsce naruszenie prawa materialnego lub prawa procesowego.

W Departamencie Postępowania Sądowego w Wydziale do spraw Cywilnych i Administracyjnych w ramach realizacji ustawowych uprawnień Prokuratora Generalnego w sprawach cywilnych w 2013 r. rozpoznawano wnioski o wniesienie skarg kasacyjnych, skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sporządzano odpowiedzi na

oświadczenia posłów oraz senatorów, opracowywano stanowiska do Sądu Najwyższego co do skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę oraz odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz co do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, opracowywano stanowiska do Sądu Najwyższego w sprawach rozpoznawanych przez składy powiększone tego Sądu dotyczące zagadnień prawnych, opracowywano wnioski do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie wątpliwości w wykładni prawa, rozpoznawano skargi uprawnionych podmiotów dotyczące sposobu załatwienia sprawy w postępowaniu cywilnym przez prokuratury apelacyjne. Nadto prokuratorzy Departamentu Postępowania Sądowego brali udział w posiedzeniach Sądu Najwyższego.

Zakres podjętych czynności przedstawia się następująco:

- rozpoznano 939 wniosków pochodzących od różnych podmiotów: osób fizycznych i prawnych o wniesienie przez Prokuratora Generalnego nadzwyczajnych środków zaskarżenia (skargi kasacyjnej lub skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia) bądź podjęcie innych działań przewidzianych prawem;
- sporządzono i przedstawiono Sądowi Najwyższemu 12 stanowisk Prokuratora Generalnego co do skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę i odpowiedzi na skargę kasacyjną;
- sporządzono i przedstawiono Sądowi Najwyższemu jedno stanowisko Prokuratora Generalnego co do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia;
- opracowano 20 stanowisk Prokuratora Generalnego w sprawach rozpoznanych przez powiększone składy Sądu Najwyższego dotyczących zagadnień prawnych, w tym również wywołujących rozbieżności w wykładni prawa w Izbie Cywilnej oraz Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych;
- opracowano dwa stanowiska Prokuratora Generalnego w sprawach rozpoznawanych przez pełen skład Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego w przedmiocie ważności wyborów uzupełniających;
- opracowano jeden wniosek do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie wątpliwości w wykładni prawa;
- rozpoznano jeden wniosek pochodzący od obywatela o zainicjowanie przez Prokuratora Generalnego postępowania przed Sądem Najwyższym w przedmiocie rozstrzygnięcia wątpliwości w wykładni prawa;

- rozpoznano osiem skarg w związku z udziałem prokuratorów prokuratur apelacyjnych w postępowaniu cywilnym;
- prokuratorzy Departamentu Postępowania Sądowego uczestniczyli w 24 posiedzeniach w Sądzie Najwyższym - Izbie Cywilnej oraz Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych.

W 2013 r. Prokurator Generalny wniósł do Sądu Najwyższego jedną skargę kasacyjną. Skarga ta nie została jeszcze rozpoznana.

Nie została natomiast wniesiona żadna skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Po dokonaniu analizy spraw, w których strony wnioskowały o skorzystanie przez Prokuratora Generalnego z przysługujących mu ustawowo nadzwyczajnych środków zaskarżenia, odmówiono ich wniesienia z następujących przyczyn.

W przypadku skargi kasacyjnej z powodu:

- upływu sześciomiesięcznego terminu określonego w art. 398⁵ § 2 k.p.c. – 143 sprawy;
- braku przesłanek określonych w art. 398³ k.p.c. – 221 spraw;
- niedopuszczalności wynikającej z art. 398² § 2 – 3 k.p.c. oraz art. 519¹ § 2 – 4 k.p.c. – 195 spraw;
- orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji (art. 398¹ k.p.c., art. 519¹ § 1 k.p.c.) 56 spraw;
- wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c., art. 519¹ § 2 i § 4 k.p.c. – 65 spraw;
- wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę (art. 398¹ § 2 k.p.c.) – 19 spraw.

W przypadku skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem z powodu:

- upływu dwuletniego terminu określonego w art. 424⁶ § 1 k.p.c. – 53 sprawy;
- braku przesłanek określonych w art. 424¹ § 1 k.p.c., art. 519² § 1 i § 2 k.p.c. – 108 spraw;
- niedopuszczalności określonej w art. 424¹ § 1 i § 2 k.p.c., art. 519² § 1 i § 2 k.p.c. – 62 sprawy;
- orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji (art. 424¹ § 2 k.p.c., art. 519² § 2 k.p.c. – 28 spraw;
- orzeczenia nieprawomocnego (art. 424¹ § 1 i § 2 k.p.c., art. 519² § 1 i § 2 k.p.c. – 12 spraw.

Prokuratorzy Departamentu Postępowania Sądowego przygotowali i opracowali 14 odpowiedzi w związku z oświadczeniami senatorów lub posłów, bądź też interwencjami

parlamentarzystów podejmowanych w sprawach cywilnych, a dotyczących różnych zagadnień i wagi podnoszonych problemów prawnych i faktycznych.

W ramach czynności koordynujących i szkoleniowo-instruktażowych podejmowanych w zakresie szeroko pojętej działalności pozakarnej, skierowano do podległych prokuratur apelacyjnych szereg pism, których przedmiotem była następująca problematyka:

- analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie związania sądu w postępowaniu cywilnym prawomocnym wyrokiem skazującym wydanym w postępowaniu karnym;
- podejmowania przez prokuratora czynności procesowych w postępowaniu sądowym w sprawach o odszkodowanie w związku z represjonowaniem w latach 1944 – 1989;
- monitorowania spraw karnych w celu ich wykorzystania w postępowaniu pozakarnym, których przedmiotem było nabywanie przez firmy windykacyjne przedawnionych zobowiązań i późniejsze ich dochodzenie w elektronicznym postępowaniu upominawczym;
- aktywności prokuratorów w sprawach z zakresu postępowania cywilnego, zwracając uwagę na te obszary, które wymagają zdecydowanej poprawy m.in. dochodzenia obowiązku alimentacyjnego, spraw z zakresu prawa pracy oraz aktywności w postępowaniu nieprocesowym (pisma z dnia 9 maja 2013 r. oraz z dnia 26 września 2013 r.);
- działań prokuratorów wynikających z przepisów ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 106, poz. 671). Zawarte w piśmie zalecenia zostały poparte analizą dotychczasowych czynności podejmowanych przez prokuratorów w postępowaniu rejestrowym (pisma z dnia 27 lutego 2013 r. oraz z dnia 16 września 2013 r.);
- udziału prokuratora w postępowaniu upadłościowym AMBER GOLD Sp. z o. o. w upadłości.

Wykonując zadanie prokuratury, jakim jest strzeżenie praworządności, prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury podejmują działania w sprawach z zakresu prawa administracyjnego i sądownoadministracyjnego.

Uprawnienia z tego zakresu są realizowane w oparciu o przepisy art. 182 – 189 k.p.a. oraz art. 8 § 1, art. 53, art. 177, art. 264 § 2 i 285 b w zw. z art. 285 a § 1, § 2 i § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., Nr 270 ze zm.) w zw. z art. 2, art. 5, art. 42 i art. 43 ustawy o prokuraturze (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.).

Unormowania te przewidują udział prokuratora w każdym stadium postępowania administracyjnego, a także sądownoadministracyjnego poprzez inicjowanie lub wstępowanie do postępowań toczących się przed organami administracji publicznej i sądami administracyjnymi.

Podobnie jak w latach ubiegłych przedmiotem spraw rozpatrywanych w jednostkach prokuratury były różnorodne zagadnienia z szeregu dziedzin administracyjnego prawa procesowego i materialnego.

Tematyka rejestrowanych i rozpoznawanych spraw w 2013 r. najczęściej dotyczyła zagadnień z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego, prawa budowlanego, ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, prawa geologicznego i górniczego, gospodarki nieruchomościami, ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych, ustawy o dokumentach paszportowych, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o pomocy społecznej, ustawy o broni i amunicji, a także ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami (w przedmiocie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi, cofnięcia uprawnień instruktora nauki jazdy, rejestracji pojazdów, nadania numeru identyfikacyjnego pojazdu).

Odrębną grupę stanowiły sprawy z zakresu prawa podatkowego prowadzone w oparciu o przepisy proceduralne ordynacji podatkowej, a także liczne sprawy dotyczące problematyki uchwał organów samorządu terytorialnego.

W 2013 r. do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury wpłynęło ogółem 42 659 spraw (w 2012 r. – 46 494 spraw), co oznacza, że poziom ten był nieco niższy niż w poprzednim okresie sprawozdawczym, albowiem dynamika wpływu spraw wyniosła 91 %.

Do jednostek rejonowych wpłynęły 40 044 sprawy, w poprzednim okresie 2012 r. – 44 009 spraw. Dynamika liczby zarejestrowanych spraw w prokuraturach rejonowych, w stosunku do roku ubiegłego, wyniosła 91 %.

Nieco wyższy był poziom wpływu spraw do jednostek okręgowych i apelacyjnych.

Do prokuratur okręgowych w 2013 r. wpłynęły 2 122 sprawy, podczas gdy w 2012 r. liczba ta wynosiła 2 041 spraw – dynamika wzrostu 103,9 %.

Zauważalnie zwiększył się wpływ spraw do jednostek apelacyjnych, który wyniósł 493 spraw (w 2012 r. - 444 sprawy), co stanowi 111 % wpływu z poprzedniego okresu.

Adekwatnie do poziomu wpływu ukształtowała się liczba spraw załatwionych.

W 2013 r. załatwiono łącznie 42 240 spraw, co przy wpływie 42 659 spraw stanowi 99 %.

Również w zakresie załatwienia spraw zauważalny jest wzrost załatwienia przez jednostki okręgowe i apelacyjne – prokuratury okręgowe załatwiły w analizowanym okresie sprawozdawczym 2 025 spraw (w poprzednim okresie 2 007 spraw) – wskaźnik wzrostu wynosi 100,9 %, jednostki apelacyjne załatwiły 479 spraw (w poprzednim 2012 r. – 449), co daje wskaźnik wzrostu 106,7 %.

W analizowanym okresie, korzystając z ustawowych kompetencji, podejmowano następujące środki prawne z zakresu prawa administracyjnego:

- odwołania od decyzji nieostatecznych;
- zażalenia;
- sprzeciwy od decyzji ostatecznych;
- wnioski o wszczęcie postępowania administracyjnego;
- zgłoszenia udziału w postępowaniu administracyjnym;
- wnioski o uchylenie lub zmianę uchwał organów samorządu terytorialnego.

Odwołania

W 2013 r. wzrosła ogólna liczba wniesionych przez prokuratorów odwołań od decyzji nieostatecznych.

Skierowano łącznie 196 odwołań, przy dynamice wzrostu 113,3 %, albowiem ich liczba w 2012 r. wyniosła 173, przy czym:

- prokuratury rejonowe wniosły 130 odwołań (w poprzednim okresie 113 – wskaźnik dynamiki 102,7 %);
- prokuratury okręgowe – 61 odwołań (w poprzednim okresie 54 – wskaźnik dynamiki 113 %);
- prokuratury apelacyjne 5 (w poprzednim okresie 4 – wskaźnik dynamiki 125 %).

Spośród rozpoznanych 173 odwołań, uwzględniono 117 odwołań (67,6 %).

Szczegółowe dane z podziałem na poszczególne szczeble prokuratury wskazują, iż rozpoznano:

- 117 odwołań wniosły jednostki rejonowe, z których uwzględniono 77;
- 54 odwołania wniosły jednostki okręgowe, z których uwzględniono 39;
- 2 odwołania wniosły prokuratury apelacyjne, z których uwzględniono 1.

Wskaźnik skuteczności wniesionych odwołań wyniósł:

- w prokuraturach rejonowych – 65,8 %;
- w prokuraturach okręgowych – 72,2 %;

– w prokuraturach apelacyjnych – 50 %;

Sprawy, w których korzystano z tego środka prawnego, dotyczyły większości wymienionych wyżej dziedzin prawa administracyjnego.

Zażalenia

W 2013 r. wniesiono łącznie 126 zażaleń, przy czym w poprzednim okresie wniesiono ich 43 (wskaźnik dynamiki – 293 %).

Na 108 zażaleń rozpoznanych, uwzględniono 61 (skuteczność - 66,6 %).

Prokuratury rejonowe wniosły 82 zażalenia, rozpoznano 76, uwzględniono 61 (skuteczność wyniosła 80,2 %).

Prokuratury okręgowe wniosły 43 zażalenia, rozpoznano 31, uwzględniono 10 (skuteczność wyniosła 32,2 %).

Jednostki apelacyjne wniosły jedno zażalenie, rozpoznano jedno i jedno uwzględniono.

Sprzeciwów od decyzji ostatecznych

Prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w 2013 r. wnieśli łącznie 1 010 sprzeciwów od decyzji ostatecznych, co stanowi wzrost w stosunku do roku 2012, kiedy to skierowano 907 sprzeciwów, wobec czego wskaźnik wzrostu wynosi 111,3 %.

Należy odnotować znaczny wzrost aktywności jednostek rejonowych, które w 2013 r. wniosły 659 sprzeciwów, podczas gdy w roku 2012 jednostki te wniosły 468, a zatem wskaźnik wzrostu wynosi 140,8 %.

W 2013 r. prokuratury okręgowe wniosły 341 sprzeciwów (w roku 2012 – 394 sprzeciwów) – wskaźnik dynamiki 86,5 %, natomiast prokuratury apelacyjne wniosły 10 sprzeciwów (w 2012 r. – 45 sprzeciwów) – wskaźnik dynamiki 22 %.

Skierowane sprzeciwów, na podstawie których zainicjowano nadzwyczajne tryby kontroli ostatecznych decyzji administracyjnych, dotyczyły wskazanych we wstępie dziedzin prawa administracyjnego, spośród których jak to miało miejsce również w 2012 r., wskazać należy ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, prawo budowlane, ustawę o wychowaniu w trzeźwości i zwalczaniu alkoholizmu oraz prawo o ruchu drogowym (decyzja dotycząca wydania prawa jazdy w wyniku przestępstwa, rejestracji pojazdu w wyniku fałszerstwa dokumentów stanowiących jej podstawę). Sprawy, w których kierowano sprzeciwów w wielu przypadkach charakteryzowały się skomplikowanym stanem prawnym i faktycznym, czego przykładem mogą być sprzeciwów od decyzji wydanych w sprawach warunków zabudowy dla realizacji elektrowni wiatrowych.

Jako wysoki uznać należy wskaźnik skuteczności wniesionych sprzeciwów, który wynosi 88,1 %, albowiem spośród rozpoznanych 799 sprzeciwów uwzględnionych zostało 704.

Poniżej przedstawione zestawienie obrazuje szczegółowe dane dotyczące liczby sprzeciwów wniesionych, rozpoznanych i uwzględnionych w badanym okresie. Analizując wyniki, należy mieć na uwadze okoliczność, że liczba rozpoznanych środków prawnych w 2013 r. obejmuje również środki wniesione, a nierozpoznane w poprzednim okresie sprawozdawczym.

- spośród 466 rozpoznanych sprzeciwów wniesionych przez prokuratury rejonowe uwzględniono 404 – wskaźnik skuteczności wynosi 86,7 %;
- spośród 322 rozpoznanych sprzeciwów wniesionych przez prokuratury okręgowe uwzględniono 289 – wskaźnik skuteczności wynosi 89,7 %;
- spośród 11 rozpoznanych sprzeciwów wniesionych przez prokuratury apelacyjne uwzględniono 11 – wskaźnik skuteczności 100 %.

Wnioski o wszczęcie postępowania administracyjnego

W 2013 r. skierowano 10 944 wniosków o wszczęcie postępowania administracyjnego, w oparciu o przepis art. 182 k.p.a., co stanowi spadek tej liczby w stosunku do roku 2012 r., w którym skierowano 13 538 wniosków (wskaźnik dynamiki wynosi 80,7 %).

Uwzględniając wyniki poszczególnych szczebli powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, liczby dotyczące skierowanych wniosków przedstawiają się następująco:

- 10 673 wnioski skierowane przez prokuratury rejonowe (w roku 2012–15 305, wskaźnik dynamiki - 69,7 %);
- 271 wniosków skierowanych przez prokuratury okręgowe (w roku 2012 – 276 wniosków, wskaźnik dynamiki - 98,2 %).

W 2013 r. prokuratury apelacyjne nie kierowały wniosków o wszczęcie postępowania administracyjnego.

Korzystanie przez prokuratorów z prawa skierowania wniosku o wszczęcie postępowania administracyjnego dotyczyło różnorodnych dziedzin prawa administracyjnego, spośród których, podobnie jak miało to miejsce w roku 2012, jedynie przykładowo wskazać należy sprawy z zakresu Prawa o ruchu drogowym, ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych (sprawy o wymeldowanie), ustawy o wychowaniu w trzeźwości i zwalczaniu alkoholizmu (cofnięcie pozwolenia na sprzedaż alkoholu), ustawy o broni i amunicji (cofnięcie

uprawnień do posiadania broni), o dokumentach paszportowych (unieważnienie dokumentu paszportowego), o pomocy społecznej (zmiany zasady realizacji zasiłku).

W tym miejscu zasadnym jest wyjaśnienie, że spadek liczby spraw, które wpłynęły do prokuratur rejonowych, a także kierowanych przez te jednostki wniosków o wszczęcie postępowania wynikał przede wszystkim ze zmian przepisów prawa materialnego, wskutek których ograniczona została możliwość podejmowania działań z urzędu. Przykładowo tylko można tu wskazać ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U z 2011 r. Nr 30, poz. 151 ze zm.).

Zgłoszenie udziału prokuratora w postępowaniu administracyjnym

W 2013 r. znacznie wzrosła liczba spraw, w których prokurator zgłosił udział w postępowaniu administracyjnym.

W okresie tym prokuratorzy wstąpili do 17 032 postępowań administracyjnych, w roku 2012 uczestniczyli w 5 388 postępowaniach – wskaźnik wzrostu osiągnął 316 %.

Biorąc udział w postępowaniach administracyjnych prokuratorzy podejmowali środki zwalczania bezczynności organów. W roku 2013 wnieśli 13 zażaleń na bezczynność organów administracji (w roku 2012 – skierowali ich 18).

Wnioski o uchylenie lub zmianę uchwał organów samorządu terytorialnego.

W 2013 r. prokuratorzy skierowali 209 wniosków o uchylenie lub zmianę uchwał organów samorządu terytorialnego, w oparciu o normę art. 5 ustawy o prokuraturze, stanowiącego samoistną podstawę do tego typu działań. Odnotować należy znaczny wzrost tej liczby wobec roku 2012, w którym skierowano 90 wniosków (wskaźnik wzrostu 232,2 %).

Wnioski te dotyczyły przykładowo: uchwał podjętych w oparciu o przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, o podatkach i opłatach lokalnych, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Aktywność w tym zakresie wykazały jednostki rejonowe, które skierowały 191 wniosków dotyczących uchylenia lub zmiany uchwał organów samorządu terytorialnego, prokuratury okręgowe skierowały 17, prokuratury apelacyjne skierowały 1 tego rodzaju wniosek.

Spośród rozpoznanych 126 wniosków dotyczących uchylenia lub zmiany uchwał uwzględniono 103. Za wysoki uznać należy wskaźnik skuteczności, który wyniósł 81,7 %.

Na 112 rozpoznanych wniosków prokuratur rejonowych uwzględniono 93 (skuteczność 83 %).

Spośród 14 rozpoznanych wniosków prokuratur okręgowych uwzględniono 10 wniosków (skuteczność 71,4 %).

Udział prokuratora w postępowaniu sądowoadministracyjnym

W okresie sprawozdawczym prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury podejmowali należące do ich kompetencji czynności w postępowaniu sądowoadministracyjnym polegające na wnoszeniu:

- skarg do wojewódzkiego sądu administracyjnego,
- skarg kasacyjnych,
- zażaleń do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz
- zgłoszenia udziału w postępowaniu sądowym.

1) Skargi do wojewódzkich sądów administracyjnych

Rok 2013 jest okresem statystycznym, w którym po raz kolejny odnotowano tendencję wzrostową liczby spraw, w których prokuratorzy skorzystali z prawa wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

W 2011 r. było to 568 skarg, w 2012 r. – 572 skargi w 2013 r. – 614; co oznacza, iż w ostatnim okresie wskaźnik wzrostu wyniósł 107,7 %.

Uwagę zwraca znaczna poprawa wyników osiągniętych przez prokuratury rejonowe, które wniosły 518 skarg (w 2012 r. – 435), co daje wskaźnik dynamiki 119,1 %.

W analizowanym okresie jednostki apelacyjne wniosły 3 skargi (w 2012 r. – 4 skargi), wskaźnik dynamiki wyniósł zatem – 73 %, natomiast jednostki okręgowe wniosły 93 skargi (w 2012 r. – 133), przy wskaźniku dynamiki - 69,2 %.

Realizując uprawnienia procesowe w postępowaniu sądowoadministracyjnym, prokuratorzy wnosili skargi w oparciu o przepisy wynikające z licznych regulacji ustawowych z zakresu prawa administracyjnego.

Przykładowo można wskazać tu przywoływane powyżej unormowania z zakresu prawa budowlanego (pozwolenie na budowę, legalizacja samowoli budowlanej), gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska, planowania i zagospodarowania przestrzennego (decyzje o warunkach zabudowy).

Skargi te były wnoszone również w sprawach o skomplikowanym charakterze prawnym i faktycznym. Na poparcie tego twierdzenia można wskazać na skargę od decyzji w sprawie opłaty eksploatacyjnej za wydobywanie kopalin bez wymaganej koncesji.

Odrębną kategorię zaskarżonych przez prokuratora aktów w drodze skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego stanowiły uchwały rady gminy.

Spośród zakwestionowanych wskazać można uchwały podjęte w sprawie: regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, stawek opłat za usuwanie odpadów, opłat za pobyt dziecka w przedszkolu, podatku rolnego i leśnego, regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, likwidacji szkół podstawowych, usytuowania miejsc sprzedaży i podawania alkoholu, opłat za zajęcie pasa drogowego, czy trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołów interdyscyplinarnych (art. 9 a ust. 15 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz.U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.).

Spośród rozpoznanych 615 skarg, uwzględniono 379, co daje wskaźnik skuteczności 61,6 %.

W szczegółowym rozbiciu danych dotyczących badanego okresu sytuacja przedstawia się następująco:

- prokuratury rejonowe wniosły 518 skarg, rozpoznano 497, uwzględniono 307 – wskaźnik skuteczności 61,8 %;
- prokuratury okręgowe wniosły 93 skargi, rozpoznano 118, uwzględniono 72 skargi, co daje skuteczność 61 %;
- prokuratury apelacyjne wniosły 3 skargi, w 2013 r. nie została rozpoznana żadna ze skarg wniesionych przez te jednostki.

2) Skargi kasacyjne

W 2013 r. wniesiono łącznie 48 skarg kasacyjnych, co oznacza znaczny wzrost tej liczby w stosunku do liczby 32 skarg kasacyjnych wniesionych w poprzednim okresie (dynamika wzrostu -150 %).

Spośród rozpoznanych 36 skarg kasacyjnych prokuratora Naczelny Sąd Administracyjny uwzględnił 15 skarg, co stanowi 41,6 % skuteczności.

Dane dotyczące jednostek poszczególnych szczebli organizacyjnych prokuratury przedstawiają się następująco:

- prokuratury rejonowe wniosły 11 skarg kasacyjnych (w 2012 r. – 7, wskaźnik dynamiki - 157,13); spośród 13 rozpoznanych uwzględniono 3, co stanowi wskaźnik skuteczności 23 %,
- prokuratury okręgowe wniosły 37 skarg kasacyjnych (w 2012 r. – 18, wskaźnik dynamiki 205%); spośród 19 rozpoznanych uwzględniono 10, co stanowi skuteczność 52,6 %,
- prokuratury apelacyjne nie wniosły żadnej skargi kasacyjnej, a spośród 4 rozpatrzonych z poprzedniego okresu uwzględniono 2, co stanowi 50 % skuteczności.

3) Zażalenia do Naczelnego Sądu Administracyjnego

W badanym okresie ogólna liczba wniesionych zażaleń do Naczelnego Sądu Administracyjnego wyniosła 12. Aktywność w korzystaniu z tego środka wykazywali prokuratorzy prokuratur rejonowych -11 zażaleń. Należy odnotować wysoką w tym zakresie skuteczność (100 %), albowiem liczba zażaleń uwzględnionych wyniosła również 11.

4) Zgłoszenie udziału w postępowaniu sądoadministracyjnym

Na uwagę zasługuje również działalność prokuratorów wszystkich szczebli jednostek organizacyjnych prokuratury polegające na zgłoszeniu udziału w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (art.8 § 1 p.p.s.a.).

W 2013 r. prokuratorzy uczestniczyli w rozpoznaniu 890 spraw przez wojewódzkie sądy administracyjne (w 2012 r. – w 693, dynamika wzrostu - 128,4 %), oraz w 76 posiedzeniach Naczelnego Sądu Administracyjnego (w 2012 r. w 48 - dynamika wzrostu 158,3 %).

Prokuratorzy jednostek rejonowych brali udział w rozpoznaniu 293 spraw przed wojewódzkim sądem administracyjnym (w 2012 r. w 206 sprawach), jednostek okręgowych w 366 sprawach (w 2012 r. - w 275). Prokuratorzy prokuratur apelacyjnych zapewnili udział w rozpoznaniu 231 spraw (w 2012 r. – 212 spraw).

Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznał 76 spraw z udziałem prokuratora, w tym 20 na skutek skargi kasacyjnej wniesionej przez prokuratora, a 56 przez inne podmioty.

Odrębną kategorią spraw zarejestrowanych w repertorium „Pa” stanowią sprawy objęte nadzorem prokuratora nadrzędnego.

W 2013 r. liczba tych spraw wynosiła 115 (w 2012 r. – 98).

Zauważalny jest wzrost na tym polu aktywności prokuratur apelacyjnych, które wdrożyły czynności nadzorcze w 51 sprawach – w poprzednim okresie było ich 15 – co uzasadniał skomplikowany stan prawny oraz stan faktyczny prowadzonych postępowań.

W prokuraturach okręgowych liczba ta spadła z 83 spraw w roku 2012 do 64 spraw w roku 2013 r.

W sprawach pozostałych, w których prokuratorzy nie korzystali z prawa wnoszenia środków procesowych oraz nie wykonywali czynności nadzorczych, udzielane były pisemne odpowiedzi.

Przedmiotem spraw rejestrowanych w repertorium „Pa” jest ocena zasadności korzystania z uprawnień do wnoszenia środków prawnych w zależności od etapu postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego.

Z tego też względu w sprawach, w których po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, określonego w art. 43 ust. 1 ustawy o prokuraturze w zw. z § 388 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, stwierdzono brak przesłanek ustawowych, a także określonych w § 382 ust. 1 - 3 Regulaminu, uzasadniających procesową aktywność prokuratora, udzielono zainteresowanym osobom odpowiedzi.

W kierowanych pismach informowano o przyczynach odmownego sposobu załatwienia sprawy.

Rodzaj środków prawnych kierowanych przez prokuratury jest przede wszystkim uwarunkowany przepisami Regulaminu. Zgodnie z jego zapisami do podstawowych zadań jednostek apelacyjnych należy udział prokuratorów przed sądami administracyjnymi, nadzór nad udziałem prokuratorów prokuratur okręgowych i rejonowych w postępowaniu przed sądami administracyjnymi i innymi organami oraz analiza orzecznictwa wojewódzkiego sądu administracyjnego (§ 27 ust. 1, 2, 5 w zw. z § 383, § 386 i § 387 Regulaminu), zaś prokuratur okręgowych - udział w postępowaniu administracyjnym, przed sądami administracyjnymi oraz w innych postępowaniach (§ 38 ust. 3 w zw. z § 383 i 386 Regulaminu).

Stosownie natomiast do treści § 383 Regulaminu - z zastrzeżeniem wskazanych w tymże przepisie wyjątków, sprawy z zakresu postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego należą do zakresu działania prokuratury rejonowej lub okręgowej, na których obszarze właściwości wszczęto lub powinno być wszczęte postępowanie administracyjne.

Przepisy te warunkują zatem rodzaj działań i środków prawnych wnoszonych przez prokuratury poszczególnych szczebli w postępowaniu z zakresu prawa administracyjnego.

W roku 2013 r. podległe jednostki kontynuowały stałe działania polegające na przeglądzie orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych pod kątem zasadności przekazania materiałów w celu skorzystania przez Prokuratora Generalnego z uprawnienia do

skierowania wniosku o podjęcie uchwały wyjaśniającej na podstawie art. 264 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz. U. 2012 r., poz. 270 ze zm.).

Dodać należy, że jednostki apelacyjne, realizując zadania wynikające z Regulaminu, w roku 2013 prowadziły analizę orzecznictwa sądów administracyjnych. Przykładowo można wskazać na analizę orzeczeń w sprawach dotyczących podstaw do uchylenia decyzji organu kolegialnego z powodu naruszenia prawa będącego podstawą do wznowienia postępowania, czy orzeczeń dotyczących wpływu stwierdzenia nieważności decyzji, na której oparto inną decyzję zależną – w kontekście uchwały siedmiu sędziów NSA z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. akt I OPS 2/12.

Niezależnie od tego w jednostkach prokuratury dokonywano systematycznego przeglądu wszystkich spraw zarejestrowanych w repertoriach „Pa” w prokuraturach rejonowych, okręgowych i apelacyjnych pod kątem realizacji obowiązków wynikających z § 380 ust. 3 i 4 oraz § 384 ust. 1 Regulaminu.

Odnosząc się w tym miejscu do zróżnicowanego stopnia skuteczności wnoszonych przez prokuratorów środków prawnych, należy zwrócić uwagę na bardzo dużą liczbę i różnorodność aktów administracyjnego prawa materialnego, z którymi zmierzyć musi się prokurator wykonujący zadania na tym odcinku. Uregulowania te stanowią podstawę rozstrzygnięć dokonywanych przez wyspecjalizowane organy administracji publicznej, które poddawane są ocenie prokuratora.

W Departamencie Postępowania Sądowego w Wydziale do spraw Cywilnych i Administracyjnych w ramach realizacji ustawowych uprawnień Prokuratora Generalnego w sprawach administracyjnych i sądownoadministracyjnych w 2013 r. opracowywano wnioski do Naczelnego Sądu Administracyjnego o podjęcie uchwał wyjaśniających, stanowiska do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach rozpoznawanych przez składy powiększone tego Sądu dotyczące zagadnień prawnych, rozpoznawano prośby zainteresowanych o wniesienie skarg kasacyjnych, skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń sądów administracyjnych, a także rozpoznawano skargi uprawnionych podmiotów dotyczące sposobu załatwienia spraw przez prokuratury apelacyjne. Nadto prokuratorzy Departamentu Postępowania Sądowego brali udział w rozpoznaniu skarg kasacyjnych przez Naczelny Sąd Administracyjny.

W 2013 r. wpływ spraw zarejestrowanych w Departamencie Postępowania Sądowego Prokuratury Generalnej był większy w stosunku do ubiegłego roku i wynosił 156 spraw.

Uwzględniając 14 spraw, które pozostały z poprzedniego okresu sprawozdawczego łącznie załatwiono 170 spraw.

Realizując uprawnienia Prokuratora Generalnego wynikające z przepisów Działu VI ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r., poz. 270 ze zm. – dalej P.p.s.a.), regulujących działalność uchwałodawczą Naczelnego Sądu Administracyjnego, prokuratorzy Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Generalnej uczestniczyli w 30 posiedzeniach składu siedmiu sędziów, na których podejmowano uchwały na podstawie art. 15 § 1 ust. 2 i 3 P.p.s.a.

Zastępca Prokuratora Generalnego uczestniczył i przedstawił stanowisko w posiedzeniu całej Izby Finansowej Naczelnego Sądu Administracyjnego, rozpoznającej zagadnienie prawne w sprawie dotyczącej kwestii, do jakiego źródła dochodów należy zaliczyć wynagrodzenie z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

W 27 wyżej opisanych sprawach prokurator Prokuratury Generalnej uczestniczył i przedstawiał składowi siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego pisemne stanowisko odnośnie zagadnienia prawnego będącego przedmiotem uchwały. W trzech sprawach z inicjatywy Prokuratora Generalnego rozpoznane zostały zagadnienia prawne budzące wątpliwości, a powodujące rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych.

Warto zwrócić uwagę na szeroki zakres przedmiotowy zagadnień rozstrzyganych w tym trybie, albowiem uchwały podejmowane przy udziale prokuratorów Prokuratury Generalnej dotyczyły wykładni przepisów prawa procesowego - Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi i ustawy Ordynacja podatkowa, jak też wielu dziedzin materialnego prawa administracyjnego, w tym podatkowego. Przykładowo tylko wskazać można ustawę o dostępie do informacji publicznej, ustawę o gospodarce nieruchomościami, ustawę o podatku od osób fizycznych (PIT), ustawę o podatku od towarów i usług (VAT), ustawę o systemie oświaty, ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Korzystając z kompetencji wynikających z art. 264 § 2 P.p.s.a., Prokurator Generalny w 2013 r. wystąpił do Naczelnego Sądu Administracyjnego z sześcioma wnioskami o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych. Wnioski te dotyczyły rozbieżności powstałych w orzecznictwie sądownoadministracyjnym w wykładni przepisów zawartych w następujących aktach prawnych: ustawa Prawo budowlane, ustawa o świadczeniach

rodziny, ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawa o kontroli skarbowej i Ordynacja podatkowa, ustawa o podatku od spadków i darowizn oraz Prawo o notariacie.

W 2013 r. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznał trzy wnioski Prokuratora Generalnego, w tym dwa złożone w roku ubiegłym. Spośród rozpoznanych, składy siedmiu sędziów NSA uwzględniły dwa wnioski, dzieląc argumentację prawną Prokuratora Generalnego o realnej rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych. Natomiast w jednej sprawie odmówiono podjęcia uchwały. Pozostałe wnioski nie zostały rozpoznane w 2013 r.

Ponadto z udziałem prokuratora Prokuratury Generalnej (art. 8 § 1 P.p.s.a.) Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznał dwie skargi kasacyjne, wniesione przez inne uprawnione podmioty na uchwały Krajowej Rady Notarialnej w przedmiocie odmowy wydania aplikantowi notarialnemu zaświadczenia o ukończeniu aplikacji notarialnej.

W omawianym okresie sprawozdawczym wpłynęły 24 prośby różnych podmiotów o skorzystanie przez Prokuratora Generalnego z prawa skierowania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wojewódzkiego sądu administracyjnego lub orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wyniki analizy akt sądowo-administracyjnych, a także niezbędnych do zajęcia prawidłowego stanowiska akt postępowania administracyjnego nie dały podstaw do stwierdzenia, iż zostały spełnione przesłanki z art. 285 a § 1, 2 i 3 w zw. z art. 285b P. p. s. a. Skutkowało to odmową wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia we wszystkich tych sprawach, o czym poinformowano wnoszących.

W ramach kompetencji przyznanych prokuratorowi na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, które przysługują także Prokuratorowi Generalnemu, rozpoznano 42 prośby o wniesienie skargi kasacyjnej od orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych. W żadnej ze spraw nie wywieziono tego środka prawnego, albowiem w większości z nich prośba wpłynęła po upływie trzydziestodniowego terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, który wiąże zarówno strony postępowania jak i prokuratora. W pozostałych sprawach odstąpiono od wnoszenia skarg kasacyjnych wobec stwierdzenia braku ustawowych przesłanek z art. 174 P.p.s.a., o czym poinformowano zainteresowanych. Jednocześnie niektóre z kwestionowanych orzeczeń zostały poddane z urzędu badaniu pod kątem zasadności skierowania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Dotyczyło to w szczególności orzeczeń, w wyniku wydania których mogło dojść do wyrządzenia szkody. Analiza materiału aktowego

nie dała jednak podstaw do skorzystania przez Prokuratora Generalnego z tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

W jednej sprawie, z uwagi na brak ustawowych przesłanek restytucyjnych, nie uwzględniono prośby dotyczącej wystąpienia ze skargą o wznowienie postępowania sądowo-administracyjnego.

W oparciu o art. 167 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r., poz. 1410) w Departamencie Postępowania Sądowego opracowano wniosek Prokuratora Generalnego do Urzędu Patentowego RP o unieważnienie prawa ochronnego na znak graficzny. Wniosek Prokuratora Generalnego został przez Urząd Patentowy rozpoznany i w całości uwzględniony, wskutek czego unieważniono prawo ochronne, eliminując je w interesie publicznym z obrotu prawnego.

W 2013 r. podejmowano także działania wynikające z art. 184 § 1 i 3 Kodeksu postępowania administracyjnego, zgodnie z którym prokuratorowi przysługuje prawo do wniesienia sprzeciwu od ostatecznej decyzji administracyjnej, a sprzeciw od decyzji wydanej przez ministra wnosi Prokurator Generalny. Rozpatrzono siedem skierowanych w tym zakresie wniosków. W żadnej ze spraw nie stwierdzono istnienia kwalifikowanych wad, które uzasadniałyby inicjowanie nadzwyczajnych trybów zaskarżenia decyzji ostatecznej poprzez skierowanie tego środka prawnego.

Jedna z załatwionych spraw dotyczyła oświadczenia złożonego przez Senatorów RP na posiedzeniu Senatu w trybie art. 49 ust. 4 Regulaminu Senatu, odnoszącego się do kwestii odliczania podatku VAT przy zakupie paliwa, gdy transakcja stanowiąca podstawę do odliczenia podatku wiązała się z przestępstwem popełnionym przez wystawcę faktury. Po zapoznaniu się z sygnalizowanym w oświadczeniu problemem udzielono odpowiedzi Marszałkowi Senatu.

W Departamencie Postępowania Sądowego w okresie sprawozdawczym realizowane były również obowiązki wynikające z przepisów Regulaminu. Zgodnie z § 384 ust. 2 Regulaminu za pośrednictwem Prokuratury Generalnej skierowano pięć skarg do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na decyzje wydane przez organ w randze ministra oraz trzy sprzeciwy do ministra jako organu wyższego stopnia w stosunku do organu, który wydał zaskarżone decyzje. Dalszy udział w postępowaniu sądowo-administracyjnym i administracyjnym w sprawach zainicjowanych wniesionymi za pośrednictwem Prokuratury Generalnej środkami prawnymi zapewniali prokuratorzy referenci z właściwej prokuratury - § 383 ust. 4 *in fine* Regulaminu. Przedstawionym w powołanym trybie pozostałym czterem sprzeciwom nie nadano dalszego biegu.

Na podstawie § 18 ust. 1 pkt 5 Regulaminu rozpatrzono 15 pism kwestionujących stanowisko prokuratur apelacyjnych, zajmowane w ich sprawach z zakresu postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego. Skargi te nie zostały uznane za zasadne, o czym informowano zainteresowanych.

Pozostałe sprawy zarejestrowane w dziale „Pa” dotyczyły różnorodnych próśb o podejmowanie innych działań z zakresu prawa administracyjnego, czy też działań oczekiwanych przez osoby zainteresowane, a wykraczających poza kompetencje Prokuratora Generalnego.

W Zespole do spraw Ułaskawień Departamentu Postępowania Sądowego w 2013 r. załatwiono 264 sprawy w przedmiocie ułaskawienia osób skazanych, w tym 21 spraw zarejestrowanych w 2012 r.

W repertorium „U” w 2013 r. zarejestrowano łącznie 265 spraw, w tym:

- 262 na wniosek stron (skazanych, osób najbliższych, obrońców),
- 3 z urzędu w trybie art. 567 § 1 k.p.k.

Prokurator Generalny w 2013 r. skierował do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 247 wniosków w przedmiocie ułaskawienia, w tym 47 o skorzystanie z prawa łaski i 200 o nieskorzystanie z tego prawa, a nadto wydał:

- 2 postanowienia o wszczęciu z urzędu postępowania o ułaskawienie, przy czym w jednym przypadku postanowienie to było połączone z jednoczesnym wstrzymaniem kary pozbawienia wolności, w drugim zaś z postanowieniem o zarządzeniu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności i wstrzymaniu jej wykonania;
- 4 postanowienia o odmowie wszczęcia z urzędu postępowania o ułaskawienie;
- 3 postanowienia o odmowie wstrzymania wykonania kary pozbawienia wolności;
- 7 postanowień o odmowie zarządzenia przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności;
- 13 spraw załatwiono w inny sposób.

Postępowania o ułaskawienie, zarejestrowane w repertorium „U” były załatwiane bez zbędnej zwłoki. W przedziale od jednego do trzech miesięcy załatwiono 259 spraw, co stanowi 96,98 % wpływu.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w 2013 r. rozpoznał 424 wnioski Prokuratora Generalnego w przedmiocie próśb o ułaskawienie (w tym także z poprzednich okresów statystycznych) i wydał 52 postanowienia, w których:

- skorzystał z prawa łaski w stosunku do 77 osób skazanych, przy czym wobec 46 osób decyzja była zgodna z wnioskiem Prokuratora Generalnego;
- nie skorzystał z prawa łaski wobec 340 osób skazanych, przy czym wobec 309 osób decyzja była zgodna z wnioskiem Prokuratora Generalnego.

Siedem spraw Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Biuro Obywatelstw i Prawa Łaski załatwiła w inny sposób, informując, iż postępowanie o ułaskawienie stało się bezprzedmiotowe, bowiem nastąpiło zatarcie skazania z mocy prawa, nastąpił zgon skazanego bądź sąd wydał zarządzenie o zatarciu skazania.

W 2013 r. w Zespole do Spraw Ułaskawień w rejestrze Ko 3 zarejestrowano wpływ 2 492 pism o różnym charakterze, załatwiono 2 498 takich pism (w tym 68, które wpłynęły w 2012 roku), w ten sposób, że:

- 1 999 przesłano do sądów na podstawie art. 561 § 1 k.p.k.;
- 69 przesłano według właściwości do Kancelarii Prezydenta RP;
- 430 załatwiono w inny sposób, przesyłając według właściwości innym komórkom organizacyjnym Prokuratury Generalnej lub do Ministerstwa Sprawiedliwości, gdyż nie dotyczyły ułaskawienia;
- 62 pozostały do załatwienia w 2014 r.

Podkreślić należy, że 2 427 pismom, tj. 97,27 % ich ogólnej liczby, nadano właściwy bieg w okresie do trzech miesięcy.

Wprawdzie § 351 Regulaminu, w brzmieniu ustalonym § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 stycznia 2012 r. zmieniającym rozporządzenie – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z dnia 16 stycznia 2012 r.), nie zawiera obecnie zapisu, z którego – do jego zmiany – wynikało, że prokurator powinien brać udział w posiedzeniach sądu, gdy sąd pierwszej lub drugiej instancji rozstrzyga prośbę o ułaskawienie, to jednak praktyka wskazuje, że prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych biorą udział w takich posiedzeniach sądów, a zwłaszcza w sprawach zawiłych lub poruszających opinię społeczną.

Z przedstawianych Prokuratorowi Generalnemu przez sądy akt spraw karnych, a zwłaszcza akt wykonawczych z opiniami w przedmiocie ułaskawienia wynika, że prokuratorzy w należyтым stopniu przywiązują wagę do udziału w postępowaniu o ułaskawienie. W 2013 r. – po raz kolejny – odnotowano, iż utrzymuje się tendencja wskazująca na poprawę ich aktywności w posiedzeniach przed sądami, które w większości przypadków wydają opinie zgodne z wnioskami składanymi przez prokuratorów.

Departament Postępowania Sądowego skierował do prokuratorów okręgowych 10 pism sygnalizujących brak udziału prokuratora w posiedzeniu pomimo zawiadomienia o terminie lub niewłaściwe – w rozumieniu § 333 Regulaminu – formułowanie wniosków w przedmiocie ulaskawienia skazanego.

W 2013 r. nadal pozostawały aktualne zalecenia Zastępcy Prokuratora Generalnego zawarte w piśmie z dnia 27 czerwca 2011 roku, w którym zwrócił się do prokuratorów apelacyjnych o rozważenie podjęcia stosownych działań w celu zwiększenia aktywnego udziału prokuratorów prokuratur rejonowych w postępowaniach o ulaskawienie. Z przekazanych przez prokuratorów apelacyjnych informacji wynika, że problematyka związana z postępowaniami w sprawach o ulaskawienie i związanym z tym udziałem prokuratorów w tychże postępowaniach pozostaje w dalszym ciągu w ich zainteresowaniu.

W 2013 r. w Departamencie Postępowania Sądowego kontynuowano czynności analityczne związane z realizacją ustawowego zadania prokuratury, które polega na podejmowaniu środków przewidzianych prawem, zmierzających do prawidłowego i jednolitego stosowania prawa w postępowaniu sądowym, administracyjnym, w sprawach o wykroczenia, oraz w innych postępowaniach. Do środków wskazanych w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze zapewniających jednolite stosowanie prawa należy instytucja abstrakcyjnych pytań prawnych. Prokurator Generalny na podstawie art. 264 § 2 w zw. z art. 15 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi może zwrócić się do Naczelnego Sądu Administracyjnego o podjęcie w składzie powiększonym uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych. Z kolei art. 60 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym umożliwia Prokuratorowi Generalnemu skierowanie wniosku o podjęcie przez Sąd Najwyższy w składzie powiększonym uchwały rozstrzygającej rozbieżności w wykładni prawa, ujawnionej w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych, lub Sądu Najwyższego.

W ramach obowiązku określonego w § 18 ust. 1 pkt 4 i 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, w Departamencie Postępowania Sądowego w 2013 r. zarejestrowano łącznie 32 analizy dotyczące zagadnień prawnych, z czego 28 zarejestrowano „z urzędu” (rejestracja wynikała z sygnalizacji pochodzącej ze struktur powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury), a cztery na skutek sygnalizacji

osób trzecich. Ze wskazanej liczby 32 spraw 13 dotyczyło szeroko pojętego prawa karnego, 11 rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych, a 8 prawa cywilnego. Nie stwierdzono podstaw do występowania z odpowiednimi wnioskami do Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego w 17 sprawach, jedną sprawę wykreślono jako załatwioną w inny sposób, 4 sprawy zakończono wnioskiem do Naczelnego Sądu Administracyjnego, zaś 2 wnioskiem do Sądu Najwyższego. Pozostałe sprawy w dalszym ciągu są analizowane.

Nadto w 2013 r. zakończono 11 analiz spośród spraw zarejestrowanych jeszcze w 2012 r., z czego w 7 przypadkach nie stwierdzono podstaw do występowania z odpowiednim zagadnieniem prawnym do Naczelnego Sądu Administracyjnego lub Sądu Najwyższego, skierowano natomiast jeden wniosek o podjęcie uchwały przez Naczelną Sąd Administracyjny oraz 2 wnioski o podjęcie uchwały przez Sąd Najwyższy. Jedna sprawa w dalszym ciągu pozostaje w biegu.

Spośród spraw zarejestrowanych w 2012 r. i 2013 r., w 2013 r. do Sądu Najwyższego skierowano trzy zagadnienia prawne o tematyce karnej:

1. wnioskiem z dnia 29 maja 2013 r. zwrócono się o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego zawartego w pytaniu: Czy powołanie przez sąd, a w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora – na podstawie art. 202 § 3 k.p.k. – biegłego lekarza seksuologa do udziału w wydaniu opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych, następuje z urzędu, czy wyłącznie na wniosek biegłych psychiatrów, o którym mowa w art. 202 § 2 k.p.k.?
2. wnioskiem z dnia 1 sierpnia 2013 r. zwrócono się o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego zawartego w pytaniu: Czy podstawę prawną bezwzględnej kary pozbawienia wolności orzeczonej w wyroku łącznym, w wyniku połączenia kar tego rodzaju wymierzonych za zbiegające się przestępstwa z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia ich wykonania stanowi – w stanie prawnym obowiązującym od 8 czerwca 2010 r. – przepis art. 89 § 1 k.k., czy też wprowadzony ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) art. 89 § 1a k.k.?
3. wnioskiem z dnia 30 lipca 2013 r. zwrócono się o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego zawartego w pytaniu: Czy przewidziana w art. 484 § 2 k.p.k. obligatoryjna zmiana trybu postępowania, z uproszczonego, na zwyczajny powoduje, iż wskazane w ustawie warunki określające możliwość rozpoznania sprawy pod nieobecność oskarżonego,

zaczynają obowiązywać od chwili zmiany trybu postępowania, czy też dotyczą one całego postępowania jurysdykcyjnego prowadzonego w tej sprawie?

Do Sądu Najwyższego w 2013 r. skierowano również jedno zagadnienie prawne z zakresu prawa cywilnego, zarejestrowane w 2012 r. Wnioskiem z dnia 10 stycznia 2013 r. zwrócono się o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego sprowadzającego się do konieczności udzielenia odpowiedzi na pytanie: Czy sąd oceniając naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki powinien badać tok całego postępowania sądowego, czy też rozpatrując skargę strony w powyższym zakresie, może ograniczyć ocenę naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki tylko do etapu postępowania, w którym strona złożyła skargę (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i w postępowaniu sądowym bez zbędnej zwłoki)?

Z kolei do rozstrzygnięcia Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu w 2013 r. przedstawiono sześć zagadnień prawnych:

1. wnioskiem z dnia z dnia 18 lipca 2013 r. zwrócono się o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych zawierającej odpowiedź na pytanie: Czy koszty zakwaterowania, wyżywienia, dojazdu oraz inne koszty poniesione przez pracodawcę w celu organizacji imprezy szkoleniowo-integracyjnej oraz podobnych imprez stanowią dla pracowników przychód z nieodpłatnego świadczenia w rozumieniu art. 12 ust. 1 PIT, również w przypadku, gdy w świetle art. 11 ust. 1 tej ustawy pracownicy faktycznie tych świadczeń nie otrzymali, a jedynie zostały im pozostawione do ich dyspozycji?;
2. wnioskiem z dnia 11 lipca 2013 r. zwrócono się o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych zawierającej odpowiedź na pytanie: Czy przepisy o planowaniu przestrzennym w rozumieniu art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 października 1974 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 1974 r. Nr 38, poz. 229 ze zm.) w zw. z art. 103 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t. j. Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.), to przepisy obowiązujące w dacie realizacji procesu budowlanego, czy też w chwili orzekania przez organ administracji w pierwszej instancji?;

3. wnioskiem z dnia 30 lipca 2013 r. zwrócono się o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych zawierającej odpowiedź na pytanie: Czy organ kontroli skarbowej realizując czynności sprawdzające w oparciu o art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 41, poz. 214 ze zm.) lub organ podatkowy realizując czynności na podstawie art. 274c § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 749 ze zm.) może żądać od kontrahentów podatnika (kontrolowanego) wyłącznie przedstawienia dokumentów w zakresie objętym kontrolą, czy też możliwe jest zawarcie w protokole z tych czynności lub załączenie do protokołu wyjaśnień tych kontrahentów lub ich oświadczeń mogących stanowić materiał dowodowy?;
4. wnioskiem z dnia 20 września 2013 r. zwrócono się o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych zawierającej odpowiedź na pytanie: Czy osoba, z kręgu osób, o których stanowi art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 93 poz. 768 ze zm.), na rzecz której w akcie notarialnym ustanowiono służebność mieszkania lub prawo nieodpłatnego użytkowania nieruchomości, a która nie uczestniczyła w czynności notarialnej w rozumieniu art. 79 pkt 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (t. j. Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.), jest zobowiązana dokonać zgłoszenia nabycia prawa majątkowego w trybie i na zasadach określonych w art. 4a ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku od spadków i darowizn, czy też z uwagi na formę ustanowienia tej służebności jest z tego obowiązku zwolniona?;
5. wnioskiem z dnia 9 października 2013 r. zwrócono się o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych zawierającej odpowiedź na pytanie: Czy tymczasowy obiekt budowlany, o którym mowa w art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623) stanowi budowlę w rozumieniu art. 1a ust. 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. , Nr 121, poz. 844 ze zm.), a tym samym podlega opodatkowaniu na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 3 tej ustawy?;
6. wnioskiem z dnia 16 grudnia 2013 r. zwrócono się o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych zawierającej odpowiedź na pytanie: Czy

w sytuacji urodzenia więcej niż jednego dziecka podczas jednego porodu przewidziany w art. 8 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.) w zw. z art. 10 ust. 1 tej ustawy dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli dziecko pozostaje pod jego faktyczną opieką, uprawnionemu do urlopu wychowawczego na każde z dzieci, czy też w takiej sytuacji przysługuje jeden dodatek?

W 2013 r. Sąd Najwyższy rozpoznał trzy przedstawione mu w tym czasie zagadnienia prawne dotyczące problematyki prawa karnego:

1. uchwałą z dnia 25 września 2013 r. sygn. I KZP 8/13 wyjaśniono, iż powołanie przez sąd, a w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora – na podstawie art. 202 § 3 k.p.k. – biegłego lekarza seksuologa do udziału w wydaniu opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych, nie wymaga wniosku biegłych lekarzy psychiatrów, o którym mowa w art. 202 § 2 k.p.k.;
2. uchwałą z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. I KZP 13/13 wyjaśniono, iż po dniu 8 czerwca 2010 r. podstawę prawną wymierzenia w wyroku łącznym bezwzględnej kary pozbawienia wolności orzeczonej w wyniku połączenia kar pozbawienia wolności wymierzonych za zbiegające się przestępstwa z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia ich wykonania stanowi art. 85 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1a k.k. Normy wynikające z powołanych przepisów mają także charakter materialnoprawny, wobec czego należy do nich odnosić reguły intertemporalne zawarte w art. 4 § 1 k.k.;
3. uchwałą z dnia 28 listopada 2013 r. sygn. I KZP 12/13 wyjaśniono, iż zawarty w art. 484 § 2 k.p.k. zwrot: „w dalszym ciągu” oznacza, że przewidziana w tym przepisie obligatoryjna zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny nie pozbawia skuteczności przeprowadzonych do tej chwili czynności procesowych i nie obliguje do ich powtórzenia, natomiast wywołują one tylko te konsekwencje procesowe, które są właściwe dla trybu zwyczajnego.

W 2013 r. Sąd Najwyższy rozpoznał również zarejestrowane w 2012 r. trzy zagadnienia prawne z zakresu prawa cywilnego:

1. uchwałą z dnia 17 stycznia 2013 r. sygn. III CZP 57/12, po rozpoznaniu wniosku z dnia 20 czerwca 2012 r., wyjaśniono, iż podwyższenie kapitału zakładowego na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może nastąpić przez podwyższenie wartości nominalnej udziałów istniejących lub ustanowienie nowych, z tym że nowe udziały w podwyższonym kapitale mogą być objęte jedynie przez wspólników w stosunku do ich dotychczasowych udziałów;
2. uchwałą z dnia 28 marca 2013 r. sygn. III SPZP 1/13, po rozpoznaniu wniosku z dnia 10 stycznia 2013 r. wyjaśniono, iż w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki ocenie pod kątem przewlekłości podlegają zarzuty skarżącego odnoszące się do przebiegu postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie tego postępowania skarga została wniesiona (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i w postępowaniu sądowym bez zbędnej zwłoki; Dz. U. Nr 179 poz. 1843 ze zm.);
3. uchwałą z dnia 24 maja 2013 r. sygn. III CZP 104/12, po rozpoznaniu wniosku z dnia 6 grudnia 2012 r., wyjaśniono, iż spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu ustanowione w budynku położonym na gruncie, do którego spółdzielni nie przysługuje własność lub użytkowanie wieczyste, stanowi ekspektatywę tego prawa; niedopuszczalne jest założenie księgi wieczystej w celu jego ujawnienia.

Natomiast Naczelny Sąd Administracyjny w 2013 r. rozpoznał trzy wnioski Prokuratora Generalnego o podjęcie uchwał, w tym dwa skierowane w 2012 r. i tak:

1. postanowieniem z dnia 08 kwietnia 2013 r. sygn. II FPS 7/12 odmówiono podjęcia uchwały w sprawie z wniosku Prokuratora Generalnego z dnia 17 grudnia 2012 r. dotyczącego tego, czy w rozumieniu art. 23 ust. 1 pkt 23 w zw. z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2000 roku Nr 14, poz. 176 ze zm.) do kosztów reprezentacji należą koszty poniesione na usługi gastronomiczne, zakup żywności oraz napojów, w tym alkoholowych jedynie wówczas, gdy nie noszą one cech "okazałości", "wystawności" lub "wytwarności", a jednocześnie nie przekraczają wydatków zwyczajowo przyjętych w obecnych realiach życia gospodarczego;

2. uchwałą z dnia 11 czerwca 2013 r. sygn. I OPS 1/13, po rozpoznaniu wniosku Prokuratora Generalnego z dnia 14 grudnia 2012 r., wyjaśniono, iż od decyzji ostatecznej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) w przedmiocie nieważności decyzji, w tym odmawiającej wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności, nie przysługuje skarga do sądu administracyjnego.
3. uchwałą z dnia 16 grudnia 2013 r. sygn. II OPS 2/13 po rozpoznaniu wniosku z dnia 11 lipca 2013 r. wyjaśniono, iż przepisami o planowaniu przestrzennym, o których mowa w art. 37 ust. 1 pkt 1 ustaw z dnia 24 października 1974 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 38, poz. 229 ze zm.) w związku z art. 103 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t. j. Dz. U. z 2010 r. Nr 243 poz. 1623 ze zm.) są przepisy obowiązujące w dacie orzekania przez organy administracji, z tym że w postępowaniu w przedmiocie nakazania przymusowej rozbiórki należy uwzględnić także przeznaczenie terenu, na którym powstał obiekt budowlany, od daty jego budowy.

Naczelny Sąd Administracyjny ponadto - postanowieniem z dnia 21 października 2013 r. sygn. II FPS 6/13 - zawiesił postępowanie z wniosku Prokuratora Generalnego z dnia 18 lipca 2013 r. w zawiązku z przedstawieniem Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego.

Przepisy Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury dotyczące zarówno zadań Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Generalnej, zadań jednostek prokuratur, jak i sprawowania nadzoru służbowego nie przewidują nadzoru służbowego Prokuratury Generalnej w postępowaniu sądowym.

IV. Współpraca prokuratury z podmiotami zewnętrznymi oraz koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw

1. Współpraca z jednostkami naukowymi w zakresie prowadzenia badań dotyczących problematyki przestępczości, jej zwalczania i zapobiegania oraz kontroli

W 2013 roku współpraca prokuratur z jednostkami naukowymi w zakresie prowadzenia badań dotyczących problematyki przestępczości, jej zwalczania i zapobiegania oraz kontroli sprowadzała się przede wszystkim do udostępnienia akt postępowań przygotowawczych o określone kategorie przestępstw, bądź danych statystycznych, Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości.

W ramach współpracy z Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości w zakresie prowadzenia badań dotyczących problematyki przestępczości, jej zwalczania i zapobiegania oraz kontroli poszczególne jednostki prokuratury udostępniły akta prowadzonych postępowań przygotowawczych do realizacji tematów badawczych:

- „Lichwa - analiza prawno-karna i praktyka ścigania”- akta spraw karnych prowadzonych w latach 2008-2012 w jednostkach okręgu bydgoskiego o przestępstwo z art. 304 Kodeksu karnego,
- „Zabójstwo eutanatyczne - rozważania dogmatyczne i badania kryminologiczne”,
- „Utrwalanie lub rozpowszechnianie wizerunku nagiej osoby”,
- dane i akta postępowań o przestępstwa z art. 304 k.k.,
- dane i akta dotyczące spraw, w których w latach 2002-2012 wydano prawomocne postanowienie o umorzeniu albo odmowie wszczęcia postępowania o przestępstwo z art. 171 a ust. 1 ustawy – Prawo bankowe albo z art. 171 ust. 3 w zw. z ust. 1 ustawy - Prawo bankowe,
- dane i akta spraw o przestępstwa z art. 211 k.k. zakończonych postanowieniem o umorzeniu lub odmową wszczęcia postępowania, które to postanowienia uprawomocniły się w latach 2010-2012,
- dane dotyczące spraw, w których w 2012 roku zastosowanie miał art. 62 a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- dane dotyczące spraw, w których w latach 2012 i 2013 nastąpiła anonimizacja świadka w trybie art. 184 k.p.k.,

- dane i akta zakończonych spraw, dotyczących bezprawnego wpływania na czynności świadka przez przemoc lub groźbę;
- wyrażono zgodę na powielenie przez doktorantów Wydziału Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego opinii z badań poligraficznych zawartych w aktach postępowań nadzorowanych w jednostkach podległych apelacji gdańskiej, przekazanych na potrzeby badań na wniosek Pana Profesora Jana Widackiego z Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości.

Prowadzone badania nie przełożyły się jednak na wykorzystanie ich w praktyce prokuratorskiej, ponieważ wyniki badań w żadnym z podanych przypadków nie zostały przesłane do wiadomości prokuratorów.

Tego rodzaju współpraca polegała również na udzielaniu informacji z postępowań oraz udostępnianiu akt do wglądu w odniesieniu do postępowań prawomocnie zakończonych, studentom i pracownikom naukowym wyższych uczelni na potrzeby prowadzonych badań naukowych oraz wypełnianiu ankiet nadsyłanych przez jednostki prowadzące badania. Przesyłane ośrodkom naukowym informacje były jednostronnie wykorzystywane przez wymienione ośrodki dla potrzeb opracowań naukowych bądź prac doktorskich. Niestety, żadnych efektów tej współpracy w praktyce prokuratorskiej nie odnotowano, gdyż wyniki tych badań nie zostały udostępnione prokuraturze.

W 2013 r. Prokurator Okręgowy w Zielonej Górze uczestniczył w zorganizowanej w Ośrodku PAN w Będlewie w dniu 05 grudnia 2013 r. przez Polską Akademię Nauk konferencji „Kształtowanie bezpieczeństwa wewnętrznego - 10 lecie Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Kierunki na lata 2014-2020”.

W listopadzie 2013 r. Prokuratura Apelacyjna w Poznaniu, na zaproszenie skierowane z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zgłosiła swój udział w realizacji prowadzonego w Zakładzie Postępowania Karnego UAM projektu badawczego w ramach programu DG Justice „Improving protection of victims rights”. Podczas realizacji tego programu planowane są konferencje naukowe, w których wezmą udział prokuratorzy z obszaru działania Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu.

Prokuratorzy okręgu bydgoskiego brali udział w konferencjach naukowych organizowanych przez wyższe uczelnie:

1. Konferencji zorganizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu nt. „Prawo karne w warunkach różnorodności kulturowej społeczeństwa”,

2. Konferencji zorganizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu nt. „Postępowanie dowodowe w świetle nowelizacji k.p.k.”.

W dniu 26 marca 2013 roku profesor Zbigniew Włodarczyk z Kliniki Transplantologii i Chirurgii Ogólnej Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy w ramach szkolenia wewnętrznego adresowanego dla prokuratorów i asesorów okręgu bydgoskiego wygłosił wykład na temat „Rola prokuratora w procesie autoryzacji pobierania narządów”.

W 2013 r. Prokuratura Apelacyjna w Szczecinie wspólnie z Sądem Apelacyjnym w Szczecinie, Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Szczecinie oraz Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego rozpoczęła prace nad wydaniem pierwszego numeru czasopisma naukowego „Acta Iuris Stetinensis” z podtytułem „(dawniej Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Roczniki Prawnicze)”.

Nadto Prokurator Apelacyjny w Szczecinie podjął współpracę z Radą Języka Polskiego przy organizacji IX Ogólnopolskiego Forum Kultury Słowa. Tegoroczne Forum odbyło się w Szczecinie w dniach 9 – 11 października 2013 r. i poświęcone było wymowie współczesnych Polaków, w tym także wymowie prawniczej. W wykładach podczas IX Ogólnopolskiego Forum Kultury Słowa wzięło udział 17 prokuratorów z obszaru apelacji szczecińskiej.

W dniu 18 listopada 2013 roku w Warszawie, w ramach współpracy z jednostkami naukowymi, prokurator Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji uczestniczył w debacie eksperckiej, zorganizowanej przez Ośrodek Badań Handlu Ludźmi Uniwersytetu Warszawskiego, podczas której przedstawił stanowisko w sprawie możliwości wykorzystania czynności operacyjnych, zwłaszcza zakupu kontrolowanego i przesyłki niejawnie nadzorowanej, w sprawach o przestępstwo handlu ludźmi. Zaprezentował pogląd, że obecne brzmienie przepisów nie daje możliwości podjęcia tego rodzaju działań przez służby policji. Wyraził przy tym poparcie dla kontynuowania stosownych dyskusji i podjęcia ewentualnych działań legislacyjnych.

2. Koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw, prowadzonej przez inne organy

Współpraca z innymi służbami, których ustawowym zadaniem jest ściganie przestępstw i zapobieganie przestępczości, prowadzona jest na bieżąco we wszystkich jednostkach organizacyjnych prokuratury, a jej formy są różne – w zależności od szczebla prokuratury.

Prokuratury rejonowe w dominującej liczbie spraw współpracują z właściwymi miejscowo komendami powiatowymi Policji oraz komisariatami Policji. Incydentalnie dochodzi do współpracy z innymi organami i jednostkami Policji. Prokuratorzy prokuratur okręgowych i Wydziałów V do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych na bieżąco współpracują również z Centralnym Biurem Śledczym Komendy Głównej Policji, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnym Biurem Antykorupcyjnym oraz Biurem Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji, co wynika z rodzaju spraw prowadzonych i nadzorowanych w tych jednostkach prokuratury.

Główną formę współpracy z Policją na poziomie prokuratur rejonowych stanowi sprawowany przez prokuratora bieżący nadzór nad zarejestrowanymi postępowaniami przygotowawczymi w formach przewidzianych w Kodeksie postępowania karnego i z uwagi na przedmiot poszczególnych postępowań przygotowawczych pozostających w zainteresowaniu prokuratur rejonowych współpraca ta przybiera następujące formy:

- koordynacji przebiegu postępowań przygotowawczych, przejawiającej się w bieżącym kontakcie prokuratorów z funkcjonariuszami je prowadzącymi,
- sprawowaniu nadzoru nad sprawnym przebiegiem postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Policję, w tym bieżącego rozwiązywania problemów prawnych, gotowości konsultacji (również telefonicznych), bezpośredniego omawiania problemów, celem właściwego ukierunkowania czynności śledczych.

Podstawową formą komunikacji między prokuratorami a funkcjonariuszami prowadzącymi postępowania przygotowawcze było pisemne formułowanie wniosków oraz udzielanie wytycznych w konkretnych sprawach.

Przedstawianie wytycznych i konsultacje, głównie w zakresie interpretacji przepisów prawa, odbywają się nadto w formie wyjazdów kontrolno-instruktażowych prokuratorów do jednostek Policji, z którymi współpracują. Ich przedmiotem jest kontrola akt pozostających w toku postępowań przygotowawczych pod kątem sprawności i prawidłowości wykonywanych czynności procesowych, a także ich odpowiedniego ukierunkowania.

W miarę potrzeby kontaktowano się także w sytuacjach tego wymagających z bezpośrednimi przełożonymi prowadzącymi postępowania przygotowawcze, bezpośrednio bądź w formie pisemnej, zwłaszcza w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości celem ich konwalidowania w konkretnym śledztwie i wyeliminowania w przyszłości tego typu nieprawidłowości w innych prowadzonych postępowaniach. Należy też zauważyć, iż oprócz spotkań bezpośrednich, jeszcze częściej dochodzi do rozmów telefonicznych pomiędzy

prokuratorami a funkcjonariuszami, w trakcie których na bieżąco udzielany jest stosowny instruktaż.

O ile sytuacja w konkretnej sprawie tego wymagała organizowane były narady, najczęściej z udziałem funkcjonariusza prowadzącego postępowanie, jego przełożonego, prokuratora nadzorującego sprawę i jego zwierzchnika lub przełożonego. Takie narady odbywały się najczęściej w sprawach długotrwałych, bądź o dużym ciężarze gatunkowym i miały na celu uświadomienie potrzeby zintensyfikowania działań procesowych, przyspieszenie biegu postępowania poprzez zaplanowanie terminów węzłowych czynności procesowych, usunięcie ewentualnych przeszkód organizacyjnych i niekiedy dokonanie podziału zadań na najbliższy okres.

Stałą formą współpracy są także comiesięczne spotkania prokuratorów rejonowych lub ich zastępców z naczelnikami i kierownikami jednostek prowadzących postępowania, na których omawiane są prowadzone śledztwa i dochodzenia oraz pojawiające się w nich problemy, w tym natury prawno-karnej.

Z uzyskanych z jednostek organizacyjnych prokuratury informacji wynika, że główne problemy we współpracy z funkcjonariuszami Policji i innych służb, których ustawowym zadaniem jest ściganie przestępstw i zapobieganie przestępczości, polegały w szczególności na:

- przewlekłym prowadzeniu przez nich postępowań przygotowawczych, okresach bezczynności w postępowaniach, błędach proceduralnych, nieznajomości przepisów praw karnego, niedotrzymywaniu przez funkcjonariuszy terminów określonych dla realizacji czynności, zbyt pobieżnym wykonywaniu czynności procesowych, niewykonywaniu czynności zleconych przez prokuratora, braku inicjatywy w zakresie działań wynikających z przeprowadzanych czynności, braku koncentracji materiału dowodowego, lakonicznych wnioskach kierowanych do prokuratury i błędnych decyzjach procesowych;
- niedostatecznym przygotowaniu funkcjonariuszy do prowadzenia postępowań karnych zarówno od strony metodologii, jak i znajomości przepisów prawa karnego materialnego i procesowego, skutkującym przewlekłością postępowań i uchybieniami formalnymi;
- braku właściwego nadzoru wewnętrznego nad pracą funkcjonariuszy tych organów ze strony bezpośrednich przełożonych;
- niedostatkach w rytmiczności pracy dochodzeniowo-śledczej;

- długim okresie oczekiwania na opracowanie opinii i ekspertyz kryminalistycznych (co spowodowane jest w głównej mierze brakiem wyszkolonych ekspertów), które w sprawach prowadzonych przez Policję opracowywane są wyłącznie przez laboratoria kryminalistyczne Policji (z uwagi na brak odpowiednich środków finansowych na powoływanie biegłych spoza Policji), co nie pozostaje bez wpływu na czas trwania postępowań nawet w nieskomplikowanych sprawach wydłużając ich okres nawet o kilka miesięcy (na ten temat zawarto uwagi w dalszej części niniejszego rozdziału);
- braku środków na wynagrodzenia powoływanych przez Policję biegłych spoza resortu, co powoduje, że znaczna część obowiązków związanych z powoływaniem biegłych przerzucana jest na prokuratorów;
- braku w Policji spójnego wewnętrznego systemu doształcania funkcjonariuszy, którzy prezentują niezadawalającą wiedzę z zakresu prawa karnego materialnego i procedury karnej.

W całym kraju zaobserwowano dalsze obniżenie poziomu pracy dochodzeniowo-śledczej Policji. Dał się zauważyć spadek poziomu merytorycznego przygotowania funkcjonariuszy prowadzących postępowania, zwłaszcza w sprawach gospodarczych oraz brak nadzoru nad ich pracą ze strony przełożonych. Odnotowano przypadki nierespektowania terminów wyznaczanych przez prokuratorów, opóźnienia w akceptowaniu przez przełożonych postanowień o powoływaniu biegłych spoza laboratoriów policyjnych oraz niestaranności w powoływaniu biegłych, prowadzącej do uzyskiwania opinii o wątpliwej wartości dowodowej, wymagających następnie angażowania przez prokuraturę dodatkowych środków w celu uzyskiwania pełnych opinii.

Wskazano, że na pogarszającą się jakość prowadzonych w 2013 roku postępowań przygotowawczych miały wpływ w szczególności braki kadrowe dostrzegalne w jednostkach Policji, zwłaszcza w pionie dochodzeniowo-śledczym, nieodpowiedni dobór kadr do wydziałów dochodzeniowo-śledczych oraz angażowanie funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze do innych zadań (w szczególności zabezpieczania różnego rodzaju imprez). Prokuratorzy rejonowi sygnalizowali, że na wydłużający się czas trwania postępowań przygotowawczych zdecydowanie negatywny wpływ miały trudności kadrowe, w tym odsetek funkcjonariuszy niemających doświadczenia w pracy dochodzeniowej oraz decyzje organizacyjne, kładące nacisk na działalność prewencyjną.

Zasygnalizowany został również problem braku w 2013 r. aktualnego katalogu spraw będących we właściwości Komendy Stołecznej Policji i Centralnego Biura Śledczego KGP

i konieczność każdorazowego wyrażania zgody na prowadzenie konkretnego postępowania przez kierownika danej jednostki.

Prokurator Okręgowy w Płocku podniósł kwestię odległości tej prokuratury i siedziby Wojewódzkiej Komendy Policji w Radomiu, która pociąga za sobą problemy w zakresie bieżącego nadzoru przez prokuratora nad prowadzonymi postępowaniami oraz kontaktu z funkcjonariuszami je prowadzącymi.

Odmiennie przedstawia się współpraca z Policją i innymi służbami, których zadaniem jest ściganie przestępstw i zapobieganie przestępczości w odniesieniu do Wydziałów V Śledczych i Wydziałów VI do spraw Przestępczości Gospodarczej prokuratur okręgowych oraz Wydziałów V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych. W ramach nadzoru nad prowadzonymi śledztwami prokuratorzy referenci utrzymują stały kontakt i współpracę z funkcjonariuszami służb przy prowadzeniu poszczególnych postępowań.

Zakres przedmiotowy zadań, których realizacja pozostaje w gestii tych komórek organizacyjnych, z uwagi na ich specyfikę, częstą zawilóść oraz obszerność podmiotowo-przedmiotową prowadzonych postępowań, wymaga prowadzenia bieżącej i aktywnej współpracy z innymi, wyspecjalizowanymi służbami powołanymi do ścigania najpoważniejszych przestępstw. Z tego względu współpraca ta odbywa się z reguły z Wydziałami Dochodzeniowo-Śledczymi Komend Wojewódzkich Policji, Centralnym Biurem Śledczym Komendy Głównej Policji, Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Podkreślić przy tym należy, że dla usprawnienia przebiegu toczących się śledztw bieżąca współpraca z tymi służbami wykraczała często poza komórki wyspecjalizowane w pracy dochodzeniowo-śledczej. Wzajemna koordynacja pracy poszczególnych komórek pozwalała na właściwe ukierunkowanie czynności śledczych, w tym na kompletność gromadzonego materiału dowodowego, wykorzystywanego na potrzeby toczących się postępowań karnych. Znamienne było prowadzenie takiej współpracy w związku z planowaniem czynności śledczych, wymagających zaangażowania znacznej liczby funkcjonariuszy, zwłaszcza gdy zachodziła konieczność ich podejmowania jednocześnie, na terenie kilku województw, wobec większej liczby osób i miejsc (realizacja zarządzeń o zatrzymaniu wielu osób, realizacja postanowień o przeszukaniach i żądaniu wydania rzeczy).

Z uwagi na ilość prowadzonych wspólnie postępowań, ich rozległość przedmiotową i podmiotową oraz oczekiwania co do ich szybkości oraz poziomu merytorycznego i organizacyjnego nieuchronnie pojawiają się w ich toku pewne problemy. Najczęściej są to rozbieżności pomiędzy prokuratorami a funkcjonariuszami co do tempa, kolejności i zakresu

działań i czynności procesowych, sporadycznie co do zasadności niektórych z nich, rozbieżności oczekiwań co do ilości funkcjonariuszy/prokuratorów, potrzebnych do skutecznego prowadzenia poszczególnych spraw, niekiedy zastrzeżenia prokuratorów co do poziomu czynności procesowych i sposobu ich dokumentowania. Problemy te są przez obie strony na bieżąco diagnozowane i bezzwłocznie sygnalizowane. W sytuacjach tego wymagających zastępca prokuratora apelacyjnego oraz naczelnik wydziału inspirowa spotkania z kierownictwem współpracujących jednostek organizacyjnych Policji i służb specjalnych, w czasie których obie strony przedstawiają swoje stanowiska i oczekiwania oraz propozycje rozwiązań. Podkreślić należy, że spotkania takie najczęściej owocują przyjęciem niezbędnych rozwiązań.

Oprócz udzielania bieżących wytycznych i przekazywanych bezpośrednio uwag, zasadniczym środkiem wskazującym nieprawidłowości ujawnione w toku nadzoru procesowego są wytknięcia uchybień kierowane do kierowników danych jednostek Policji

W 2013 roku skierowano ich łącznie 5 737 i tak:

- w okręgu apelacji białostockiej - 273
- w okręgu apelacji gdańskiej – 1 081
- w okręgu apelacji katowickiej – 1 012
- w okręgu apelacji krakowskiej - 304
- w okręgu apelacji lubelskiej - 256 wytknięć i 12 wystąpień,
- w okręgu apelacji łódzkiej - 205
- w okręgu apelacji poznańskiej – 582, ale również 3 pisma stanowiące pochwały,
- w okręgu apelacji rzeszowskiej - 333
- w okręgu apelacji szczecińskiej - 769
- w okręgu apelacji warszawskiej – 342
- w okręgu apelacji wrocławskiej - 568.

Inną formą współpracy, uzupełniającą nadzór procesowy, były cykliczne narady kierujących prokuraturami rejonowymi z kierownictwem właściwych komend i komisariatów Policji, poświęcone stwierdzonym problemom, ujawnionym nieprawidłowościom i koordynacji działań ukierunkowanych na poprawę wyników pracy, w tym sprawności postępowań, jak również zadań związanych z monitorowaniem trybu ścigania i zapobiegania określonym zdarzeniom przestępczym, z uwzględnieniem kategorii najczęściej spotykanych form przestępczości na danym terenie. Przedmiotem narad są także konkretne śledztwa –

w sprawach skomplikowanych, wymagających zwłaszcza powołania zespołu prokuratorów i funkcjonariuszy Policji do ich prowadzenia. Dodatkowo cykliczne odbywanie tego rodzaju narad i spotkań zmierzało do podsumowania wyników statystycznych na określonych odcinkach pracy, ukierunkowania bieżących działań celem ich usprawnienia oraz rozwiązywania problemów natury organizacyjnej, mających często wpływ na przebieg prowadzonych postępowań przygotowawczych.

Przejawem prowadzonej współpracy były też organizowane przez prokuratorów dla funkcjonariuszy Policji prowadzących postępowania przygotowawcze szkolenia z zakresu prawa karnego materialnego i procesowego. Jednakże wskazywana jest potrzeba zintensyfikowania szkoleń dla funkcjonariuszy przez odpowiedzialne za to komórki organizacyjne funkcjonujące w strukturze Policji, prokuratorzy nie mogą bowiem przejmować ciężaru takich szkoleń.

W Prokuraturze Apelacyjnej w Białymstoku zorganizowano jedną wspólną naradę prokuratorów z funkcjonariuszami Biura Spraw Wewnętrznych KGP. Narada odbyła się w dniu 21 maja 2013 r. z udziałem 50 prokuratorów z jednostek wszystkich szczebli apelacji białostockiej. W okręgu olsztyńskim w 2013 roku odbyły się nadto zainicjowane przez kierownictwo Prokuratury Okręgowej w Olsztynie 3 narady służbowe z udziałem kierownictwa KWP w Olsztynie, w tym w jednej z nich również z udziałem Naczelnika Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie oraz kierownictwem Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w Olsztynie. Były one poświęcone omówieniu m.in. wyników pracy olsztyńskich jednostek rejonowych, przede wszystkim w zakresie przyczyn długotrwałości prowadzonych postępowań, jak też potrzeby podjęcia niezbędnych działań organizacyjnych zmierzających do zmniejszenia istniejącej pozostałości spraw karnych w toku. Omówiono również zasady współpracy w sprawach wszczynanych z zawiadomienia BSW KGP w Olsztynie, dotyczących funkcjonariuszy Policji. Jedno z tych spotkań było poświęcone problemowi przedłużającego się czasu oczekiwania na wykonanie opinii przez biegłych LK KWP w Olsztynie. Omówiono kwestie dotyczące aktualnego stanu spraw nadzorowanych i prowadzonych w prokuraturach rejonowych okręgu olsztyńskiego, a zawisłych w Laboratorium Kryminalistycznym Komendy Wojewódzkiej w Olsztynie. Poruszono przede wszystkim kwestię usprawnienia badań przez biegłych laboratorium. Ze strony Naczelnika LK KWP w Olsztynie zostały przedstawione praktyczne uwagi co do prawidłowej selekcji zabezpieczonego do badań materiału z miejsca zdarzenia, jak też prawidłowego pobierania materiału porównawczego do badań pisma ręcznego. W tym zakresie przedstawione praktyczne uwagi zostały pisemnie przekazane do wszystkich prokuratorów

rejonowych, celem wykorzystania w bieżącej praktyce. Prokurator Okręgowy w Białymstoku odbył spotkanie z Zastępcą Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Białymstoku, podczas którego przekazał krytyczne uwagi dotyczące pracy dochodzeniowo – śledczej niektórych jednostek Policji zgłoszone przez prokuratorów rejonowych na jednej z narad roboczych kierownictwa prokuratur okręgu białostockiego. W Prokuraturze Okręgowej w Suwałkach odbyła się narada kierownictwa Prokuratury Okręgowej z Naczelnikiem Wydziału Dochodzeniowo - Śledczego KWP w Białymstoku oraz Zastępcą Komendanta Miejskiego Policji w Suwałkach. Przedmiotem narady były problemy dotyczące skrócenia czasu trwania i usprawnienia prowadzenia postępowań przygotowawczych. Ponadto Prokurator Okręgowy w Suwałkach uczestniczyła w konferencji organizowanej między innymi przez KMP w Suwałkach nt. „Handel ludźmi - aspekty prawne i psychologiczne”.

Reasumując, łącznie w apelacji białostockiej prokuratorzy w 2013 r. odbyli 591 narad z funkcjonariuszami Policji oraz przeprowadzili 15 szkoleń.

Wszystkie prokuratury rejonowe z okręgu apelacji gdańskiej, jako dodatkową formę współpracy, nie tylko międzyinstytucjonalnej, ale i procesowej przyjęły cyklicznie organizowane narady robocze z kierownictwem jednostek Policji odpowiedzialnych za prowadzenie postępowań karnych na terenach objętych właściwością prokuratur. W 2013 roku prokuratorzy apelacji gdańskiej zorganizowali łącznie 799 narad z udziałem funkcjonariuszy Policji i innych organów. Przeprowadzono również 115 szkoleń dla funkcjonariuszy tych służb. Narady konsultacyjno-instruktażowe w apelacji gdańskiej dotyczyły sposobów ujawniania i zabezpieczania mienia podejrzanych i w konsekwencji skutkowały wzrostem ilości i wartości zabezpieczeń majątkowych. W Wydziale V i VI prokuratur okręgowych tej apelacji odnotowano narady robocze z udziałem naczelników i podległych im funkcjonariuszy (CBŚ, KWP, ABW, CBA) w związku z objęciem nadzorem konkretnego śledztwa lub doraźnie dla rozwiązania problemu, a także celem zwiększenia szybkości i efektywności czynności procesowych oraz omówienia najistotniejszych zagadnień odnoszących się do taktyki prowadzenia danych postępowań.

Przedstawiciele prokuratur okręgu apelacji katowickiej z udziałem funkcjonariuszy wymienionych wyżej służb odbyli łącznie 307 narad i 40 szkoleń. W miesiącu sierpniu 2013 roku przedstawiciele prokuratur okręgowych apelacji katowickiej wzięli udział w spotkaniu zorganizowanym przez Zarząd Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji w Katowicach, poświęconemu zagadnieniu „Ochrony interesów obywatela, przedsiębiorców i Skarbu Państwa poprzez skuteczną walkę z przestępczością gospodarczą”. W listopadzie 2013 roku Zastępca Prokuratora Okręgowego w Gliwicach wziął udział w naradzie zorganizowanej

przez Komendanta Śląsko-Małopolskiego Oddziału Straży Granicznej w Raciborzu poświęconej międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych. W maju 2013 roku w szkoleniu kadry kierowniczej prokuratur okręgu apelacji katowickiej wzięli udział przedstawiciele Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji i przedstawili wykład na temat: „Struktura i zadania BSW KGP, w zakresie prowadzenia postępowań przygotowawczych, stosowanie metod pracy operacyjnej określonych w ustawie o Policji, wymiana poglądów i doświadczeń na temat bieżącej współpracy jednostek organizacyjnych Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach i Wydziału w Katowicach Biura Spraw Wewnętrznych KGP w zakresie ścigania przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji”.

Prokuratorzy z okręgu apelacji krakowskiej odbyli z przedstawicielami służb w 2013 roku łącznie 164 narady i uczestniczyli w 64 szkoleniach.

Prokuratorzy rejonowi z okręgu apelacji lubelskiej przeprowadzili z udziałem funkcjonariuszy ww. służb 226 narad i 26 szkoleń. Ponadto jeden z prokuratorów Wydziału V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie uczestniczył – jako wykładowca z zakresu problematyki zabezpieczeń majątkowych – w 2 seminariach zorganizowanych przez Komendę Główną Policji i Ministerstwo Finansów.

Prokuratorzy z apelacji łódzkiej podnieśli, iż u podstaw większości problemów związanych ze sprawnym prowadzeniem postępowań leży trudna sytuacja kadrowa oraz krótki staż pracy funkcjonariuszy, głównie Policji, jak również rotacja kadry w CBA, co w sposób ewidentny w prowadzonych na szczeblu prokuratur okręgowych sprawach wielowątkowych przedkłada się na znaczne wydłużenie czasu ich trwania. Stąd też wynika konieczność prowadzenia bieżących szkoleń funkcjonariuszy podczas comiesięcznych kontroli spraw przez prokuratorów w komendach Policji oraz wypracowywania podczas narad prowadzonych przez prokuratorów rejonowych z kierownictwem jednostek Policji metodologii prowadzenia postępowań danej kategorii spraw (np. wypadków drogowych, oszustw internetowych). Przykładowo wskazać należy, iż Prokuratura Okręgowa w Sieradzu przeprowadziła dla funkcjonariuszy Policji szkolenie dotyczące spraw w zakresie obrotu międzynarodowego, a także szkolenie w zakresie metodyki prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach internetowych i gospodarczych oraz przestępstw przeciwko mieniu. Ogółem w skali całego okręgu apelacyjnego przeprowadzono z udziałem funkcjonariuszy 19 szkoleń, prokuratorzy wzięli także udział w 450 takich naradach.

W okręgu apelacji poznańskiej przeprowadzono łącznie 396 narad i 133 szkolenia z udziałem funkcjonariuszy służb, m.in. zorganizowane przez Prokuratora Okręgowego

w Zielonej Górze, seminarium „Kryminalistyka w świecie wirtualnej zbrodni”, w którym oprócz prokuratorów i przedstawicieli placówek naukowych wzięli udział także funkcjonariusze Policji, ABW i CBA. Seminarium było również okazją do wymiany poglądów i uwag dotyczących bieżącej współpracy prokuratorów z przedstawicielami tych służb.

W 2013 roku prokuratorzy apelacji rzeszowskiej zorganizowali i przeprowadzili łącznie 424 narady z udziałem funkcjonariuszy organów ścigania oraz przeprowadzono 33 szkolenia z udziałem tych osób.

Prokuratorzy obszaru apelacji szczecińskiej w 2013 r. przeprowadzili lub wzięli udział w łącznie 585 naradach i 154 szkoleniach z udziałem funkcjonariuszy wskazanych służb. Prokuratura Apelacyjna w Szczecinie była w dniach 22 – 24 kwietnia 2013 r. organizatorem trzydniowego szkolenia dla prokuratorów Wydziałów Śledczych oraz Wydziałów do spraw Przestępczości Gospodarczej Prokuratur Okręgowych w Gorzowie Wielkopolskim, Koszalinie, Szczecinie i Wydziału V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie oraz funkcjonariuszy Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji. W szkoleniu wzięło udział 41 prokuratorów – 37 z obszaru apelacji szczecińskiej, 3 z apelacji warszawskiej i 1 z Prokuratury Generalnej oraz 8 funkcjonariuszy Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji. Podczas szkolenia wykłady wygłosili: prokurator Prokuratury Generalnej, Zastępca Prokuratora Okręgowego w Szczecinie, Dyrektor Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji i jego Zastępca, Naczelnik Wydziału Koordynacji i Rozpoznania Zarządu Ochrony Świadka Koronnego Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji oraz radca w Wydziale Analiz i Nadzoru Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji. Przedmiotem wykładów były praktyczne aspekty realizacji programu ochrony świadka koronnego, problematyka formułowania wniosków o wyrażenie zgody następczej, podstawy prowadzenia przez Policję czynności operacyjno-rozpoznawczych – zasady, formy i metody prowadzenia, osobowe źródła informacji, dokumentowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych. Nadto na szkoleniu omówione zostały ofensywne metody pracy operacyjnej prowadzonej w praktyce Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji na przykładach realizowanych spraw i wybrane aspekty ochrony informacji niejawnych dotyczących czynności operacyjno-rozpoznawczych Policji. Także w Prokuraturze Apelacyjnej w Szczecinie w dniu 17 czerwca 2013 r. wzorem lat ubiegłych zorganizowana została narada szkoleniowa rzeczników prasowych obszaru apelacji szczecińskiej. Wzięli w niej udział rzecznicy prasowi Prokuratur Okręgowych w Gorzowie Wielkopolskim, Koszalinie i Szczecinie, Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie oraz rzecznicy prasowi Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim, Komendy

Wojewódzkiej Policji w Szczecinie i Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie. Prokurator sprawujący w Prokuraturze Apelacyjnej w Szczecinie nadzór nad postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi w sprawach o przestępstwa popełnione przez funkcjonariuszy Policji, w ramach narady szkoleniowej, zorganizowanej w dniach 24 – 27 listopada 2013 r. przez Biuro Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji z udziałem policjantów i prokuratorów, przedstawił wystąpienie na temat roli i zadań prokuratora sprawującego nadzór nad sprawami tej kategorii. Prokuratorzy uczestniczyli też w charakterze referentów w szkoleniach organizowanych przez Policję, a w tym dwukrotnie Prokuratorzy Rejonowi Szczecin-Zachód w Szczecinie i w Kamieniu Pomorskim szkolili policjantów w ramach systemowych szkoleń organizowanych przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie, a Naczelnik Wydziału Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym uczestniczyła w szkoleniu organizowanym przez Komendę Główną Policji nt. „Rola nadzoru przełożonego nad czynnościami procesowymi”. W roku 2013 przedstawiciele Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wielkopolskim uczestniczyli dwukrotnie w naradach kadry kierowniczej lubuskiej Policji (luty i lipiec 2013 r.), naradzie strażników leśnych, czy naradzie szkoleniowej z Biurem Spraw Wewnętrznych KGP poświęconej nadzorowi nad śledztwami przeciwko funkcjonariuszom Policji (listopad 2013 r.).

W 2013 roku w apelacji warszawskiej zorganizowano 747 narad i 17 szkoleń m.in. z zakresu prawa karnego oraz postępowania karnego dla prowadzących postępowania funkcjonariuszy. W ramach wsparcia metodycznego Policji, funkcjonariusze zapoznawani są z wytycznymi prokuratur nadrzędnych dotyczącymi prowadzenia postępowań, wynikami wizytacji, lustracji oraz orzecznictwem sądów. Działania takie prowadzą do systematycznej poprawy jakości prowadzonych postępowań.

W okręgu apelacji wrocławskiej zostały przeprowadzone łącznie 273 szkolenia i narady przez prokuratorów, z udziałem funkcjonariuszy Policji. Podnieść należy, że prokuratorzy jednostek rejonowych często uczestniczą w szkoleniach funkcjonariuszy Policji, a prokuratorzy rejonowi odbywają regularne narady z komendantami jednostek Policji.

W 2013 roku prokuratorzy z Wydziałów V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych, realizując obowiązek czuwania nad prawidłowym i sprawnym przebiegiem śledztw, w ramach nadzoru nad postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi wspólnie z wydziałami dochodzeniowo-śledczymi komend wojewódzkich bądź miejskich policji, Centralnym Biurem Śledczym KGP, Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, oddziałami Straży Granicznej oraz Biurem Spraw Wewnętrznych KGP przeanalizowali i zatwierdzili 404 plany czynności śledczych bądź ich

aneksy, przedstawiające zamierzenia organów prowadzących postępowania przygotowawcze, zaś w niektórych wydziałach plany czynności zostały sporządzone osobiście przez prokuratorów, przy ewentualnym wsparciu partnera procesowego z odpowiedniej służby. Prokuratorzy z Wydziałów V prokuratur apelacyjnych sporządzili 1 616 pism dotyczących realizacji planowanych czynności przeszukania i zabezpieczenia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu na poczet kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym lub roszczeń o naprawienie szkody. W 2013 roku odbyli co najmniej 4 016 spotkań i narad z funkcjonariuszami różnych służb, podczas których na bieżąco omówiono zasady współpracy w prowadzonych postępowaniach.

W 2013 roku prokuratorzy Wydziałów V prokuratur apelacyjnych, wspólnie ze swymi zwierzchnikami służbowymi, odbyli 523 spotkania z udziałem funkcjonariuszy prowadzących śledztwo i ich przełożonych, a także dodatkowo z udziałem przedstawicieli innych organów (urzędy celne, urzędy kontroli skarbowej), mające na celu koordynację ich działań, ukierunkowanych na ściganie przestępstw objętych postępowaniem. W śledztwach prowadzonych w Wydziałach V prokuratur apelacyjnych, z uwagi na ich szeroki zakres przedmiotowy i podmiotowy, występują przypadki powierzenia do prowadzeniach ich poszczególnych wątków dwóm organom, co również wymaga dodatkowej koordynacji podejmowanych czynności.

W 2013 roku w Prokuraturze Generalnej w Departamencie Postępowania Przygotowawczego kontynuowano – nawiązaną w 2007 roku – współpracę z Biurem Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w zakresie koordynacji ścigania przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji. We współpracy z Biurem Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w dniach 8-10 maja 2013 r. odbyła się centralna narada szkoleniowa nt. wybranych zagadnień współpracy prokuratury i Biura Spraw Wewnętrznych KGP w zakresie ścigania przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji oraz dwa szkolenia regionalne dla wyznaczonych apelacji w terminach: 20-23 października 2013 r. i 24-27 listopada 2013 r.

W dniu 21 marca 2013 roku prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego uczestniczył w Prokuraturze Generalnej w spotkaniu prokuratorów z funkcjonariuszami Komendy Głównej Straży Granicznej celem omówienia problematyki dotyczącej interpretacji przepisów art. 271 – 273 k.k.

Z uzyskanych od prokuratorów apelacyjnych z terenu całego kraju danych wynika, że tak jak w latach ubiegłych jednym z podstawowych powodów uniemożliwiających zakończenie

postępowania przygotowawczego w terminach ustawowych jest długotrwałe oczekiwanie na opinie biegłych z laboratoriów kryminalistycznych Komendy Głównej Policji i komend wojewódzkich. Problemem jest niewydolność laboratoriów kryminalistycznych i ograniczenia finansowe Policji w zakresie powoływania biegłych spoza laboratoriów funkcjonujących przy KGP i komendach wojewódzkich Policji.

Jak ustalono, czas oczekiwania na poszczególne opinie sporządzane przez laboratoria kryminalistyczne w różnych komendach Policji był zróżnicowany i wynosił przeciętnie 3 – 6 miesięcy.

Przedstawione problemy z terminowym opracowaniem ekspertyz stały się podstawą szczególnej współpracy kierowników prokuratur okręgowych z kierownikami laboratoriów kryminalistycznych poszczególnych komend Policji. Czynności podejmowane w tym trybie wskazują na problemy kadrowe w laboratoriach kryminalistycznych, a także brak odpowiednich środków finansowych na powoływanie biegłych spoza Policji. Stosunkowo często niezbędne jest uzgadnianie przekazywania do realizacji biegłym zewnętrznym opinii w sprawach, w których oczekiwanie na opracowanie opinii przez laboratorium kryminalistyczne nadmiernie wydłużyłoby okres trwania postępowania przygotowawczego.

Rozwiązaniem problemu związanego z długim okresem oczekiwania na opinie biegłych może być wdrożenie krajowego systemu informacji o czasie oczekiwania na opinie z danej specjalności w policyjnych laboratoriach kryminalistycznych. Na tej podstawie zlecający mogliby zdecydować, dokąd przesłać postanowienia i materiał badawczy. Prace nad tą koncepcją będą kontynuowane w 2014 r.

Prokuratury współpracują z lokalnymi organami posiadającymi uprawnienia oskarżycieli publicznych, określonymi w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie określenia organów uprawnionych obok Policji do prowadzenia dochodzeń oraz organów uprawnionych do wnoszenia i popierania aktów oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach podlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, (Dz. U. z 2003 r., Nr 108, poz. 1019) tj.: urzędami skarbowymi, urzędami kontroli skarbowej, urzędami celnymi, Strażą Graniczną, Państwową Inspekcją Sanitarną, Strażą Leśną, nadleśnictwami i Państwową Inspekcją Handlową.

Współpraca z tymi organami oraz sprawowany nadzór realizowany był poprzez:

- bieżący nadzór nad postępowaniami przygotowawczymi poprzez udzielanie pisemnych lub ustnych wytycznych oraz konsultacji funkcjonariuszom organów państwowych prowadzących poszczególne postępowania (w sprawach skomplikowanych, celem

ustalenia kierunku działania i opracowania właściwej metodyki postępowania odbywały się narady przy udziale kierownictwa prokuratury, referentów spraw i bezpośrednich przełożonych funkcjonariuszy prowadzących postępowania);

- bieżącą kontrolę postępowań w związku z wydawaniem postanowień o przedłużeniu okresu postępowania, zatwierdzaniem czynności zatrzymania rzeczy, czy przeszukania, zatwierdzaniem decyzji merytorycznych oraz wykonywaniem czynności określonych w art. 122 § 2 k.k.s.(prokuratorzy podejmują decyzje w przedmiocie przedłużenia okresów dochodzeń; zatwierdzają przeszukania oraz wydają postanowienia o zabezpieczeniu mienia. W indywidualnych sprawach karnych skarbowych urzędów skarbowych i organów celnych realizują swoje uprawnienia poprzez wydawanie stosownych postanowień np. o powołaniu biegłych psychiatrów.);
- ocenę orzeczeń sądowych, jakie zapadły w wyniku realizacji samodzielnych uprawnień oskarżycielskich omawianych organów;
- organizowanie narad służbowych z udziałem funkcjonariuszy wskazanych organów państwowych, w trakcie których przekazywane są m.in. informacje dotyczące sposobów pozyskiwania i gromadzenia materiału dowodowego w poszczególnych postępowaniach karnych, jak i omawiane są zagadnienia proceduralne dotyczące takich postępowań.

Działania podejmowane przez prokuratorów ukierunkowane są przede wszystkim na bieżący nadzór nad postępowaniami przygotowawczymi, udzielanie konsultacji i wskazywanie kierunków prowadzenia postępowań. Wszystkie te czynności mają na celu zapewnienie, aby postępowania te przeprowadzone były w sposób przewidziany przepisami prawa, z właściwą koncentracją czynności procesowych, z wyczerpaniem inicjatywy dowodowej oraz tak, aby podejmowane decyzje merytoryczne znajdowały oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym.

W wyniku czynności nadzorczych postępowania te prowadzone są bardziej efektywnie, z większą koncentracją czynności procesowych, zalecenia prokuratora są wykonywane bez zbędnej zwłoki, a materiał dowodowy w ten sposób gromadzony i przedkładany prokuratorowi jest kompletny i pozwala na podjęcie lub zatwierdzenie decyzji procesowej.

Intensywność współpracy jednostek prokuratury z organami posiadającymi uprawnienia oskarżycieli publicznych uzależniona była głównie od ilości spraw prowadzonych przez te podmioty w obszarze poszczególnych jednostek, co związane było m.in. ze specyfiką danego terenu, poziomem aktywności tych organów oraz rodzajem i wagą stwierdzonych w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych uchybień.

Celem sprawdzenia prawidłowości i merytorycznej poprawności prowadzonych przez te organy postępowań przygotowawczych, prokuratorzy prokuratur rejonowych dokonują okresowych kontroli, o których mowa w § 256 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

W 2013 roku prokuratorzy rejonowi przeprowadzili łącznie 734 takie kontrole (w 2012 roku 390), w tym w apelacji białostockiej - 57, gdańskiej - 76, katowickiej - 199, krakowskiej - 44, lubelskiej - 28, łódzkiej - 15, poznańskiej - 36, rzeszowskiej - 26, szczecińskiej - 21, warszawskiej - 221 i wrocławskiej - 11.

W toku prowadzonych kontroli postępowań przygotowawczych prowadzonych przez inne organy, prokuratorzy kontrolowali przede wszystkim poziom prowadzonych czynności procesowych, terminowość i kompletność gromadzonego materiału dowodowego, prawidłowość dokonywanej karnoprawnej oceny zebranych dowodów oraz prawidłowość podejmowanych decyzji kończących te postępowania. Nadto w trakcie prowadzonych kontroli prokuratorzy na bieżąco udzielali niezbędnego instruktażu w zakresie metodyki prowadzenia postępowania.

Z przeprowadzanych kontroli były sporządzane sprawozdania, zawierające oprócz poczynionych ustaleń, także wnioski końcowe i ewentualne zalecenia, które następnie przekazywane są do wiadomości zainteresowanych organów.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wystosowano łącznie 233 wystąpienia, w których wyknięto uchybienia i błędy stwierdzone podczas badań aktowych. Skierowane one były do urzędów skarbowych, urzędów celnych, nadleśnictw i urzędów kontroli skarbowej. Najczęściej pojawiające się nieprawidłowości dotyczyły wskazania błędnej kwalifikacji prawnej czynu będącego podstawą wszczęcia, powolnego tempa prowadzenia postępowania – w jednym przypadku, również zwracano organom finansowym uwagę na uchybienia i wadliwość kierowanych wniosków o zarządzenie przez prokuratora przeszukania. W zbadanych sprawach nie stwierdzono poważnych uchybień.

W wyniku kontroli stwierdzono najczęściej:

- przypadki zbyt późnego wszczęcia postępowania w stosunku do daty złożenia zawiadomienia o zaistnieniu czynu zabronionego
- przeprowadzenie postępowań w niewłaściwej formie,
- przewlekłość postępowań.

Po zakończeniu kontroli udzielano prowadzącym dochodzenie stosownych wytycznych lub instrukcji ukierunkowujących ich pracę w przyszłości.

Prokuratorzy organizowali narady z przedstawicielami organów mających uprawnienia oskarżyciela publicznego, jak również innych podmiotów, które w ramach swojej działalności przekazują materiały dotyczące ujawnionych przestępstw (urząd celny, izba celna, izby skarbowe, UKS, Straż Graniczna, Straż Łowiecka, Państwowa Inspekcja Pracy, Państwowa Inspekcja Handlowa, stacje sanitarno-epidemiologiczne), w celu omówienia zasad współpracy i podnoszenia poziomu prowadzonych postępowań przygotowawczych oraz efektywności ścigania przestępstw, omówienia popełnianych błędów i wskazania prawidłowej praktyki. Na spotkaniach takich omawiane były także problemy natury prawnej, związane z interpretacją często zmieniających się przepisów prawnych.

Prokuratorzy przeprowadzili również szkolenia z udziałem przedstawicieli wymienionych organów dla ich funkcjonariuszy i pracowników, których przedmiotem było omówienie specyfiki tego rodzaju postępowań i zasad wzajemnej współpracy.

Łącznie w 2013 roku przeprowadzono 255 narad i szkoleń.

3. Współdziałanie z organami państwowymi, państwowymi jednostkami organizacyjnymi i organizacjami społecznymi w zapobieganiu przestępczości i innym naruszeniom prawa

Współpraca jednostek organizacyjnych prokuratury z innymi jednostkami w zapobieganiu przestępczości i naruszeniom prawa w 2013 roku przejawiała się najczęściej w kontynuowaniu podjętej w latach poprzednich współpracy z Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Inspekcją Handlową, Wojewódzkimi Inspektorami Ochrony Środowiska, Centrami Pomocy Rodzinie, Centrami Interwencji Kryzysowej, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Inspektorami Nadzoru Budowlanego, Powiatowymi, Wojewódzkimi i Pomorskim Inspektorem Sanitarnym, z urzędami miejskimi oraz Wojewódzkimi Lekarzami Weterynarii. Prokuratury okręgowe w 2013 r. podejmowały szereg przedsięwzięć, zmierzających do zapobiegania przestępczości i naruszeniom prawa, przy czym w zależności od bieżących potrzeb i rodzaju prowadzonych spraw działania te były zróżnicowane, zarówno co do ich formy, jak i ich intensywności. W ramach tej współpracy rozwiązywane są problemy związane z konkretnymi zdarzeniami.

Na bieżąco odbywała się współpraca wszystkich prokuratur okręgowych i rejonowych z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie wskazanym w piśmie instrukcyjnym Prokuratora Krajowego z dnia 8 maja 2007 r., tj. poprzez informowanie o wszczęciu postępowań dotyczących wypadków przy pracy oraz naruszeniu praw pracowniczych, o sposobie ich

zakończenia, a także poprzez żądanie nadsyłania materiałów z przeprowadzonych kontroli, czy też powoływanie przedstawicieli Państwowej Inspekcji Pracy w charakterze biegłych w konkretnych sprawach. Prokuratorzy w sposób stały współpracują z Państwową Inspekcją Pracy, co w wypadkach nagłych pozwala na współdziałanie już we wstępnej fazie postępowania. Inspektorzy Państwowej Inspekcji Pracy biorą udział w czynnościach na miejscu zdarzenia w związku z wypadkami ze skutkiem śmiertelnym lub zbiorowymi.

Z uwagi na specyfikę przestępstw związanych z wypadkami przy pracy oraz innych przestępstw dotyczących naruszenia praw pracowniczych, w większości prokuratur rejonowych wyznaczono prokuratorów do koordynowania i prowadzenia postępowań przygotowawczych z tego zakresu. Natomiast w Wydziałach III Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym prokuratur apelacyjnych i okręgowych wyznaczono koordynatorów tej kategorii przestępstw, którzy monitorują i koordynują wszystkie takie postępowania, służąc prokuratorom radą i dbając o należyty i sprawny przebieg postępowań. Koordynator podejmuje również działania mające na celu wyeliminowanie sygnalizowanych przez inspektorów pracy uchybień w zakresie przestrzegania ich uprawnień procesowych, gdy są zawiadamiającymi o przestępstwie.

Prokuratury okręgowe współdziałały w 2013 roku z Wojewódzkimi Inspektorami Ochrony Środowiska przy prowadzeniu konkretnych postępowań przygotowawczych, określiły kierunki współpracy przy prowadzeniu postępowań związanych z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony środowiska oraz kwestie poziomu i kompletności dokumentacji sporządzanej przez pracowników Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, która stanowi podstawę do prowadzenia postępowań karnych, a której często nie można już uzupełnić lub poszerzyć po zakończeniu kontroli.

W 2013 roku wyznaczeni prokuratorzy prokuratur okręgowych i rejonowych z terenu całego kraju kontynuowali współpracę z Zespołami Interdyscyplinarnymi do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy urzędach miast i gmin, które mają na celu m.in. wypracowanie zasad koordynacji i współpracy wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się zagadnieniami przemocy domowej. Prokuratorzy uczestniczący w pracach Zespołu udzielali konsultacji prawnych pozostałym jego członkom, przeprowadzali szkolenia pracowników socjalnych, funkcjonariuszy Policji, kuratorów oraz przedstawicieli służby zdrowia i oświaty w zakresie procedur formalno-prawnych tworzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, wzorów obowiązujących dokumentów, jak również zmian w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz innych ustaw dotyczący procedury eksmisji sprawców, odebrania dziecka, programów korekcyjno-edukacyjnych ochrony ofiar przemocy

w rodzinie. Przeprowadzili także spotkania z pedagogami, młodzieżą szkół różnego stopnia, a także z rodzicami uczniów. Współpracują ponadto z właściwymi miejscowo ośrodkami pomocy społecznej. Zakres i działanie zespołów zostały określone w oparciu o treść ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W ramach „Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw” prokuratorzy pełnią dyżury z przedstawicielami instytucji zajmujących się pomocą osobom pokrzywdzonym przestępstwami, a zwłaszcza popełnionymi na szkodę rodziny.

W 2013 roku prokuratorzy prokuratur rejonowych uczestniczyli z głosem doradczym w posiedzeniach samorządowych Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego działających na poziomach miejskich i powiatowych, na których przedstawili zagadnienia dotyczące przestępczości i innych naruszeń prawa na danym terenie, ich skali, przyczyn i sposobów przeciwdziałania, a także sposoby koordynowania działalności urzędów, służb miejskich oraz Policji w zakresie bezpieczeństwa, co było następstwem uregulowania zawartego w art. 38 a pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), który stanowi, że w pracach wspomnianej komisji „uczestniczy także prokurator wskazany przez właściwego prokuratora okręgowego”.

W sprawach indywidualnych do jednostek prokuratury zwracało się Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, prosząc o zbadanie rozstrzygnięć w konkretnych sprawach. Biuro to było następnie informowane o wynikach podjętych działań. Prokuratury współdziałały także z Pełnomocnikami Terenowymi Rzecznika Praw Obywatelskich, których uwagi przekazywane do prokuratur są szczegółowo analizowane. W każdej sytuacji, gdy wystąpi o to Pełnomocnik, sprawa podlega badaniu na szczeblu prokuratury okręgowej lub apelacyjnej, udzielana jest wyczerpująca odpowiedź, a gdy jest to konieczne, kierowane są konkretne zalecenia do jednostek rejonowych.

Opisana poniżej współpraca dotyczyła przede wszystkim Prokuratury Generalnej i w zależności od problematyki realizowana była przez właściwe komórki organizacyjne, i tak:

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego, jako przedstawiciel Prokuratora Generalnego, brał udział w dniu 25 czerwca 2013 r. w roboczym spotkaniu w Ministerstwie Zdrowia poświęconym zakazowi reklamy i promocji wyrobów tytoniowych. Organizatorem spotkania było Polskie Towarzystwo Programów Zdrowotnych, Partnerstwo Polska bez Dymu. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Komendy Głównej Policji, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Urzędu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Przedmiotem spotkania były problemy związane z przestrzeganiem zakazu reklamy i promocji wyrobów tytoniowych i zwalczaniem przestępczości o czyn z art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 9 listopada 1996 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r., Nr 10, poz. 55). W konsekwencji tego spotkania przekazano Polskiemu Towarzystwu Programów Zdrowotnych dane statystyczne dotyczące ilości odnotowanych postępowań przygotowawczych o czyn z art. 12 pkt 4 cyt. ustawy za okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 maja 2013 r., obejmujące obszary wszystkich prokuratur apelacyjnych. Obecnie trwa analiza akt postępowań przygotowawczych z obszaru wszystkich prokuratur apelacyjnych oraz badanie zasadności decyzji merytorycznych, w których odmówiono wszczęcia postępowania przygotowawczego lub je umorzono. Przedmiotem badania jest interpretacja wyrażeń ustawowych zawartych ww. ustawie dotyczących zakazu reklamy i promocji wyrobów tytoniowych w odniesieniu do zdarzeń będących przedmiotem odnotowanych postępowań.

W dniu 18 listopada 2013 roku, realizując prośbę Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania o przekazanie wkładu do opracowywanego narodowego przeglądu implementacji Deklaracji Pekinńskiej, Platformy Działania, przyjętej podczas IV Światowej Konferencji ws Kobiet oraz rekomendacji z 23 specjalnej sesji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych poświęconej równouprawnieniu kobiet, przedstawiona została stosowna informacja o realizacji zadań przez prokuraturę w sprawach dotyczących przemocy wobec kobiet oraz handlu ludźmi.

W 2013 roku prokurator z Departamentu Postępowania Przygotowawczego, jako przedstawiciel Prokuratora Generalnego, uczestniczył w pracach nowej Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych, powołanej zarządzeniem nr 84 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 października 2012 roku. Stosownie do treści zarządzenia, Rada stanowi organ pomocniczy Prezesa Rady Ministrów, a do jej zadań w szczególności należy:

- opracowywanie programów mających na celu poprawę bezpieczeństwa imprez sportowych oraz ocena ich realizacji;
- inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa imprez sportowych;
- analizowanie i ocena działań podejmowanych przez służby i instytucje w zakresie dotyczącym bezpieczeństwa imprez sportowych;
- inicjowanie i zlecanie badań naukowych i prac analitycznych;

- koordynowanie przedsięwzięć mających na celu zapobieganie aktom przemocy w związku z imprezami sportowymi;
- analiza naruszeń bezpieczeństwa w związku z masowymi imprezami sportowymi;
- współpraca ze Stałym Komitetem Rady Europy określonym w art. 8 Europejskiej Konwencji w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzonej w Strasburgu dnia 19 sierpnia 1985 roku;
- inicjowanie, monitorowanie i opiniowanie przedsięwzięć mających na celu zapobieganie zjawiskom dyskryminacji, ze szczególnym uwzględnieniem dyskryminacji rasowej w związku z imprezami sportowymi. Prace Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych i stałej Grupy Ekspertckiej RBIS doprowadziły do podjęcia dwóch uchwał w sprawie rekomendacji w zakresie bezpiecznego przebiegu współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży oraz w zakresie przejazdów grup kibiców.

Prokurator z Departamentu Postępowania Przygotowawczego, jako przedstawiciel Prokuratora Generalnego, w 2013 roku brał udział w pracach Międzyresortowej Grupy Roboczej do spraw Zwalczenia Przemytu Papierosów usytuowanej przy Ministrze Finansów, której głównym celem jest prowadzenie działań zmierzających do ograniczenia przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych na terenie Polski. W trakcie spotkań, w przypadkach spornych, następuje wypracowanie praktyki w zakresie współpracy podmiotów biorących udział w czynnościach. W ramach prac tej Grupy przedstawiciele Departamentu Postępowania Przygotowawczego i Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji wskazali na konieczność podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do uchwalenia zmian przepisów Kodeksu postępowania karnego pod kątem zalegalizowania możliwości pobierania przez koncerny tytoniowe próbek zabezpieczonego tytoniu (Polska zawarła z koncernami tytoniowymi stosowne umowy, w których od możliwości poboru próbek uzależnione jest dokonywanie przez te koncerny płatności na cele zwalczania przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych).

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku kontynuował kontakty służbowe z organizacjami społecznymi (pozarządowymi): Fundacją Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt –Viva, Stowarzyszeniem Prawnicy na Rzecz Zwierząt, Stołecznym Towarzystwem Ochrony Ptaków, Pogotowiem dla Zwierząt i Pracownią na rzecz wszystkich istot - polegające na wymianie doświadczeń w zakresie prawidłowego zawiadamiania organów

prokuratury o zaistnieniu przestępstw związanych z ochroną zwierząt, przysługujących tym organizacjom uprawnieniach procesowych oraz przyjmowaniu uwag i zastrzeżeń co do sposobu rozpoznawania ich zawiadomień.

W związku z przygotowywaniem przez Ministra Spraw Wewnętrznych „Raportu o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 roku” - Departament Postępowania Przygotowawczego w marcu 2013 roku przedstawił stanowisko w zakresie należącym do jego kompetencji wynikających z § 16 pkt 4 i 5 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, polegających na monitorowaniu postępowań przygotowawczych prowadzonych w sprawach o określone rodzaje przestępstw oraz koordynowaniu działania powszechnych jednostek prokuratury w zakresie zwalczania określonych kategorii przestępstw, a w szczególności w odniesieniu do postępowań karnych dotyczących:

- 1) o przestępstwa naruszenia wolności bądź nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych;
- 2) dotyczących przestępstw przeciwko rodzinie i opiece;
- 3) o przestępstwa przeciwko własności intelektualnej i przemysłowej;
- 4) o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową;
- 5) o przestępstwa popełniane w związku z imprezami masowymi (tzw. przestępczości stadionowej w kontekście przygotowań do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012);
- 6) o przestępstwa z zakresu ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących naruszeń przepisów o gospodarce odpadami;
- 7) dotyczących przestępstw związanych z ochroną zwierząt, a także postępowań dotyczących handlu okazami zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych przepisami Konwencji Waszyngtońskiej (CITES);
- 8) dotyczących przestępczości związanej z wykorzystaniem seksualnym dzieci (pedofilia i pornografia);
- 9) narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia człowieka przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej tzw. „błędu medycznego”;
- 10) o przestępstwa popełnione na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej;
- 11) o przestępstwa popełnione za pomocą komputera i przy wykorzystaniu Internetu;
- 12) dotyczących przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy Policji;
- 13) dotyczących odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów.

Wybór rodzaju przestępstw, pozostających w zainteresowaniu Departamentu Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku stanowił wyraz identyfikacji najpoważniejszych – obok typowej przestępczości kryminalnej – zjawisk przestępczych, którym należy przeciwdziałać. Oceny skali zagrożenia daną kategorią przestępstw oraz oceny praktyki prokuratorskiej przy prowadzeniu postępowań przygotowawczych o określone rodzaje przestępstw dokonuje się na podstawie wyników prowadzonych w Departamencie Postępowania Przygotowawczego badań akt oraz analizy informacji przedstawianych przez prokuratury apelacyjne i prokuratury okręgowe.

W ramach stałej współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów Prokuratura Generalna, na prośbę Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania, w 2013 r. przygotowała w 2013 r. informację dotyczącą spraw prowadzonych w latach 2011 i 2012 w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury o przestępstwa popełnione z pobudek rasistowskich lub ksenofobicznych.

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego w ramach swoich zadań współpracował z Zespołem do Spraw Ochrony Praw Człowieka funkcjonującym w Departamencie Kontroli Skarg i Wniosków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (wcześniej z Zespołem Monitorowania Rasizmu, Ksenofobii i Antysemityzmu funkcjonującym w strukturach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Departamencie Kontroli Skarg i Wniosków). W ramach współpracy w 2013 r. przygotowano zostało stanowisko Prokuratury Generalnej w związku z opracowywaniem tzw. kwestionariusza dotyczącego przestępstw na tle nienawiści dla ODIHR-OSCE, który sporządzany jest corocznie w marcu, za rok ubiegły, w oparciu o informacje przekazywane przez Policję, Ministerstwo Sprawiedliwości i Prokuraturę Generalną.

Do przygotowywanego w 2013 r. kwestionariusza za 2012 r. wykorzystywano dane pozyskane przez Prokuraturę Generalną w ramach prowadzonego monitoringu spraw o przestępstwa w zakresie naruszeń wolności i nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych lub z powodu bezwyznaniowości.

Prokuratura Generalna we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, które pełni funkcję Narodowego Punktu Kontaktowego ds. przestępstw popełnionych na tle nienawiści rasowej, ksenofobii, antysemityzmu i innych form nietolerancji przy Biurze Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (ODIHR OSCE), przygotowała wkład do corocznych raportów OBWE Hate Crimes in the OSCE Region: Incidents and Response.

W ramach kształtowania praktyki w zakresie zwalczania przestępczości i jej zapobiegania oraz poprawy jakości prowadzonych postępowań przygotowawczych prokuratorzy Departamentu Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku brali udział w konferencjach i pracach zespołów tematycznych:

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego na zaproszenie Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania uczestniczył w dniu 27 maja 2013 r. w spotkaniu konsultacyjnym dotyczącym badania kosztów, jakie w związku z przemocą wobec kobiet ponosi sektor publiczny.

W dniu 14 listopada 2013 roku, prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego był uczestnikiem w konferencji naukowej zorganizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu poświęconej wielokulturowości, mającej wpływ na prowadzenie postępowań karnych, podczas której wygłosił wykład wprowadzający na temat głównych kultur prawnych w świecie i niektórych problemów wyłaniających się w trakcie przeprowadzania czynności procesowych w postępowaniu karnym.

Prokurator Departamentu Postępowania Przygotowawczego uczestniczył w pracach nad sprawozdaniem dla Komitetu do Spraw Tortur i poniżającego traktowania ludzi przy radzie Europy.

W Departamencie Postępowania Przygotowawczego w 2013 roku przygotowano informacje dla Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych organów w zakresie działalności departamentu, w tym między innymi:

- w związku z pismem Przewodniczącej Komisji Środowiska Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 marca 2013 r. w Departamencie Postępowania Przygotowawczego przedstawiono stanowisko odnoszące się do postulatów zawartych w stanowisku tej Komisji w sprawie ochrony siedlisk i lęgów ptaków gniazdujących w budynkach,
- w związku z pytaniem posła na Sejm RP podczas posiedzenia Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka w dniu 6 listopada 2013 r. przygotowana została informacja na temat prowadzonych w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury w I półroczu 2013 r. spraw dotyczących propagowania totalitarnego ustroju państwa,
- w związku z pismem Dyrektora Departamentu Prawa Karnego Ministerstwa Sprawiedliwości i w związku z przygotowywaniem sprawozdania dla Międzynarodowego Biura Pracy na temat stosowania w ustawodawstwie i praktyce krajowej postanowień ratyfikowanych przez Polskę Konwencji MOP Nr 29 z 1930 r.

dotyczącej pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz Konwencji MOP Nr 105 z 1957 r. dotyczącej zniesienia pracy przymusowej przedstawiono dane statystyczne dotyczące liczby postępowań przygotowawczych, które były prowadzone w okresie od dnia 1 lipca 2011 r. do dnia 30 czerwca 2013 r. w sprawach o przestępstwa: z art. 189 k.k. (pozbawienie wolności), z art. 189a k.k. (handel ludźmi), stypizowane w Rozdziale XXVIII Kodeksu karnego (przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową), z art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (niewolnictwo), z art. 9-10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 760),

- na prośbę Przewodniczącej Rady Ochrony Pracy przy Sejmie RP, w związku z przystąpieniem do opracowywania planu prac Rady na 2014 r., Prokuratura Generalna przedstawiła propozycje zagadnień dotyczących ochrony pracy w jej najistotniejszych, strategicznych elementach, niezbędnych dla doskonalenia systemu ochrony pracy w Polsce, które winny być uwzględnione w tym planie (m.in. przestrzegania przez pracodawców praw pracowniczych wynikających ze stosunku pracy, a zwłaszcza czasu pracy, właściwego dokumentowania czasu pracy, zwłaszcza w firmach transportowych i dużych sieciach handlowych, obowiązku odprowadzania obowiązkowych składek z tytułu ubezpieczenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w tych gałęziach gospodarki, w których została odnotowana największa ilość zbiorowych i śmiertelnych wypadków przy pracy). Podobne propozycje zostały zgłoszone w dniu 14 sierpnia 2013 r. do programu działań kontrolnych i prewencyjnych na rok 2014 Głównemu Inspektorowi Pracy,
- w związku z wystąpieniem Zastępcy Dyrektora Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier w Ministerstwie Finansów z dnia 22 lutego 2013 r. przedstawiono stanowisko w przedmiocie wydania przez urząd celny, jako finansowy organ postępowania przygotowawczego, zezwolenia na udostępnienie dowodów rzeczowych (automatów do gier o niskich wygranych) zatrzymanych do prowadzonych postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, do badań przeprowadzanych w ramach toczących się równoległe postępowań administracyjnych,
- w 2013 r., realizując zadania określone dla organów prokuratury w piśmie Koordynatora ds. Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z dnia

25 lipca 2007 r., przygotowano informacje niezbędne do opracowania corocznego sprawozdania z realizacji działań Koordynatora,

- w związku z prośbą Departamentu Prawa Karnego Ministerstwa Sprawiedliwości w Prokuraturze Generalnej opracowano dane dotyczące przestępstw na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej, istotne do wypracowania stanowiska Rządu w sprawie powołania Prokuratury Europejskiej.

Ponadto w 2013 roku, w związku zapytaniami kierowanymi do Departamentu Postępowania Przygotowawczego przez organy państwowe oraz organizacje społeczne, dotyczącymi m.in. informacji o podjętych działaniach prokuratury w celu zwiększenia efektywności ścigania niektórych przestępstw, zajęcia stanowiska w zakresie wątpliwości interpretacyjnych, które wyłaniają się w praktyce stosowania przepisów z różnych dziedzin prawa, zbadania zasadności orzeczeń zapadłych w postępowaniach karnych, i innych, po przeprowadzeniu stosownych ustaleń, udzielono odpowiedzi oraz przedstawiono stanowisko w 76 sprawach.

Departament do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji współpracował z podmiotami zewnętrznymi w zakresie następującej problematyki:

1. Terroryzm

Prokurator z Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji reprezentuje Prokuratora Generalnego w Międzyresortowym Zespole do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych, który utworzony został na podstawie Zarządzenia Nr 162 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 października 2006 roku (z późn. zm.).

Do podstawowych zadań Zespołu należy monitorowanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, ich analiza i ocena, opracowanie projektów procedur w zakresie zwalczania terroryzmu oraz inicjowanie, koordynowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez właściwe organy administracji rządowej w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi.

W pracach Zespołu Zadaniowego do spraw wypracowania metodologii oględzin miejsc przestępstw o charakterze terrorystycznym i katastrof oraz identyfikacji ciał, powołanego przez Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych, brał udział przedstawiciel Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej.

W konsekwencji realizacji rekomendacji ww. Zespołu Zadaniowego, zawartych w przygotowanej *Metodyce oględzin miejsc przestępstw o charakterze terrorystycznym*

i katastrof oraz identyfikacji ciał ofiar, w dniu 9 stycznia 2013 roku Prokurator Generalny powołał pod przewodnictwem Dyrektora Departamentu do spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji zespół, którego zadaniem jest opracowanie koncepcji zawarcia porozumień pomiędzy organami wykonującymi na miejscu zdarzenia czynności, w szczególności procesowe, a działającymi równocześnie na miejscu zdarzenia właściwymi państwowymi komisjami badania wypadków, w zakresie np. dostępu do miejsca zdarzenia, zabezpieczenia i dostępu do materiałów dowodowych, wymiany informacji.

W skład zespołu wchodzi prokuratorzy Departamentów do spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji, Postępowania Przygotowawczego, Organizacji Pracy, Wizytacji i Systemów Informatycznych Prokuratury oraz Biura Prokuratora Generalnego. Nadto w pracach zespołu uczestniczą przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości, Wojskowej Prokuratury Okręgowej w Warszawie, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komendy Głównej Policji, Żandarmerii Wojskowej oraz właściwych państwowych komisji badania wypadków.

W toku prac przyjęto metodę opracowania odrębnych porozumień Prokuratora Generalnego z Państwową Komisją Badania Wypadków Lotniczych, z Komisją Badania Wypadków Lotniczych Lotnictwa Państwowego, z Państwową Komisją Badania Wypadków Kolejowych, z Państwową Komisją Badania Wypadków Morskich oraz Urzędem Żeglugi Śródlądowej.

W 2013 roku zespół odbył 12 spotkań. Zakończono prace nad projektem porozumienia Prokuratora Generalnego z Państwową Komisją Badania Wypadków Lotniczych, które zostało podpisane w dniu 18 grudnia 2013 roku z Przewodniczącym tej komisji. W konsekwencji zrealizowano wymóg wskazany w art. 12 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 996/2010 z dnia 20 października 2010 roku w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im oraz uchylającego dyrektywę 94/56/WE (Dz. Urz. UE L 295/35), który nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia współpracy między organami badającymi zdarzenia lotnicze a organami prowadzącymi postępowania karne. Przedmiotowe porozumienie zostało przekazane do wiadomości i stosowania podległym prokuratorom oraz innym organom prowadzącym pod nadzorem prokuratorów postępowania przygotowawcze.

Nadto w 2013 roku przygotowano projekty robocze z Komisją Badania Wypadków Lotniczych Lotnictwa Państwowego, z Państwową Komisją Badania Wypadków Kolejowych, które są przedmiotem dalszych uzgodnień oraz rozpoczęto pracę nad projektem porozumienia z Państwową Komisją Badania Wypadków Morskich.

Prokurator z Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w 2013 roku kontynuował również udział w pracach Zespołu Zadaniowego do spraw opracowania propozycji algorytmu współdziałania i zarządzania czynnościami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, powołanego decyzją Przewodniczącego Międzyresortowego Zespołu do spraw Zagrożeń Terrorystycznych. W konsekwencji przygotowanych propozycji zarekomendowano zawarcie porozumienia pomiędzy Szefem ABW, Komendantem Głównym Policji, Komendantem Głównym Straży Granicznej, Komendantem Głównym Żandarmerii Wojskowej i Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej w sprawie współdziałania i zarządzania na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Zespół opracował stosowny projekt porozumienia, które zostało podpisane w dniu 21 stycznia 2014 roku.

Przedstawiciel Departamentu uczestniczył nadto w konferencji, która odbyła się w Paryżu w dniach 9-11 grudnia 2013 roku, o zwalczaniu terroryzmu i przystępczości zorganizowanej. Przedmiotem spotkania, w którym brali udział przedstawiciele państw członkowskich Unii Europejskiej, USA i Nigerii, była wymiana doświadczeń w celu udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy terroryzm finansowany jest z działalności przystępczej, polegającej na produkcji i handlu narkotykami.

2. Pranie pieniędzy i finansowanie terroryzmu

W 2013 roku Departament do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji kontynuował współpracę z przedstawicielami Departamentu Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Przedmiotowe współdziałanie polegało na bezpośrednich kontaktach roboczych, mających na celu omówienie bieżących problemów we współpracy prokuratury i Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

W dniu 18 marca 2013 roku w siedzibie Ministerstwa Finansów w Warszawie, Departament do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji, wspólnie z przedstawicielami Departamentu Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów, zorganizował i prowadził seminarium na temat „Współpracy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury z Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej w aspekcie praktycznym”, w którym udział wzięli prokuratorzy, analitycy GIIF oraz funkcjonariusze urzędów kontroli skarbowych, w tym wywiadu skarbowego.

Nadto w dniach 12–17 maja 2013 roku, podczas zorganizowanych przez Ministerstwo Finansów wizyt studyjnych przedstawiciele jednostek analityki finansowej Bośni

i Hercegowiny, Kirgistanu oraz Tadżykistanu, prokurator Departamentu przedstawił prezentację na temat roli i zadań Prokuratury Generalnej w obszarze zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

W 2013 roku w Departamencie do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji przygotowano informację dla Komisji do spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji, na temat skuteczności postępowań karnych w sprawach o pranie pieniędzy, wszczynanych na podstawie zawiadomień Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

3. Handel ludźmi

W 2013 roku prokurator Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w dalszym ciągu uczestniczył jako ekspert w dziedzinie przystępczości związanej z handlem ludźmi w Międzyresortowym Zespole do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, organie opiniodawczym Prezesa Rady Ministrów. Zespół skupia przedstawicieli wszystkich podmiotów zaangażowanych w walkę ze zjawiskiem handlu ludźmi, a do jego zadań należy:

- ocena realizacji *Krajowego Planu Działań przeciwko Handlowi Ludźmi*,
- proponowanie oraz opiniowanie podejmowanych działań zmierzających do skutecznego zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi.

Prokurator bierze czynny udział w działających w ramach Zespołu grupach, tj. w grupie roboczej, grupie eksperckiej do spraw handlu dziećmi, grupie eksperckiej do spraw wsparcia ofiar handlu ludźmi, grupie eksperckiej do spraw przeciwdziałania handlowi ludźmi, grupie eksperckiej do spraw zbierania danych statystycznych na temat handlu ludźmi, grupie eksperckiej do spraw opracowania nowego algorytmu postępowania dla funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przystępstwa handlu ludźmi.

Prace w ramach grupy do spraw wsparcia ofiar handlu ludźmi, poza bieżącym monitorowaniem sytuacji związanych z ujawnieniem ofiar handlu ludźmi oraz rozstrzygnięciem bieżących problemów, skupiały się na opracowaniu kompleksowego dokumentu o prawach pokrzywdzonych przystępstwem handlu ludźmi. Projekt uprawnień opracowany z końcem 2013 roku, został przesłany do dalszych konsultacji, ma bowiem zastąpić standardowy druk pouczenia o prawach i obowiązkach pokrzywdzonego przystępstwem handlu ludźmi.

W Departamencie do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji sporządzane są między innymi raporty o aktywności Prokuratury Generalnej w związku z realizacją Krajowego Planu Działania Przeciwko Handlowi Ludźmi.

Prowadzona jest także bieżąca współpraca z Zespołem ds. Handlu Ludźmi Departamentu Polityki Migracyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, który gromadzi wszystkie informacje związane z profilaktyką handlu ludźmi, przeciwdziałaniem i zwalczaniem tego zjawiska. Departament do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji ma w tym zakresie istotny, merytoryczny wkład, w szczególności wymienia, zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie danych osobowych, informacje o wszczęciu lub zakończeniu postępowań przygotowawczych, w których Ministerstwo Spraw Wewnętrznych powiadomiło Prokuraturę Generalną o objęciu cudzoziemca Programem wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi. Przekazywane dane mają też istotne znaczenie przy ocenie prawidłowości działań Policji i Straży Granicznej, związanych z identyfikacją ofiar handlu ludźmi, a także dostarczają istotnej wiedzy o praktyce i pozwalają koordynatorom w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury czuwać nad prawidłowością określania kierunków prowadzonych postępowań przygotowawczych.

W 2013 roku przekazano również wyciąg ze sprawozdania z monitoringu i koordynacji postępowań przygotowawczych, których przedmiotem jest handel ludźmi i nielegalna adopcja, zawierający między innymi dane liczbowe z postępowań przygotowawczych prowadzonych w roku 2012, które stanowią integralną część informacji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, umieszczonej na jego stronie internetowej, w zakładce „Bezpieczeństwo/Przeciwdziałanie handlowi ludźmi”.

Przedstawiciel Prokuratury Generalnej aktywnie uczestniczył w inicjatywach związanych z przeciwdziałaniem, zapobieganiem i zwalczaniem handlu ludźmi, podejmowanych przez inne organy państwowe oraz organizacje pozarządowe i międzyrządowe tj.:

- w posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu VII kadencji w dniu 22 maja 2013 roku, którego przedmiotem była informacja Ministra Spraw Wewnętrznych na temat zapobiegania handlowi ludźmi w Polsce,
- w projekcie fundacji La Strada „Obywatelski monitoring instytucji publicznych w aspekcie identyfikacji ofiar handlu ludźmi i respektowania ich praw”.

Nadto Departament do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w 2013 roku przygotował dane dotyczące przestępstwa handlu ludźmi, które zostały wykorzystane do aktualizacji informacji zawartych w XX i XXI Sprawozdaniu z realizacji przez Polskę postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej, a także w związku z przygotowaniem do 59. sesji Komisji ONZ do spraw statusu kobiet oraz udzielił niezbędnych odpowiedzi na ankietę przygotowaną przez

Instytut Spraw Publicznych, w ramach projektu „Zwalczanie handlu ludźmi w Unii Europejskiej, promowanie współpracy w dziedzinie prawa i ochrony ofiar”.

Niezbędne dane i informacje udostępniono także Ministerstwu Edukacji Narodowej w związku z pracami nad projektem 5. okresowego sprawozdania z przestrzegania przez Polskę postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka.

4. Zwalczanie przestępczości zorganizowanej

W 2013 roku kontynuowano współpracę z Ministerstwem Finansów w ramach międzyresortowej Grupy Roboczej do spraw zwalczania przestępczości związanej z wyłudzeniem zwrotu oraz uchylania się od uiszczania podatku od towarów i usług, w obrocie stałą zbrojeniową, która została powołana decyzją Nr 5/2012 Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej z dnia 22 listopada 2012 roku. W skład Grupy wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Policji, Prokuratury Generalnej i ABW. W jej pracach w charakterze ekspertów uczestniczy dwóch prokuratorów Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji.

W ramach wielokrotnych spotkań Grupy przedstawiono zagadnienia związane z podejmowanymi przez poszczególne organy czynnościami oraz omówiono zasady mające na celu usprawnienie współpracy.

Na płaszczyźnie współdziałania z organami prokuratury uzgodniono, że w przypadkach wystąpienia problemów z określeniem właściwej jednostki organizacyjnej, z uwagi na wskazanie jako siedziby firmy innego adresu niż faktyczne miejsce prowadzenia działalności, należy posilkować się treścią § 125 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 roku Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2010 r. Nr 49 poz. 296) stanowiącego, że zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa kieruje się do prokuratora, na terenie działania którego ujawniono przestępstwo (w tym przypadku prokuratora apelacyjnego). W uzasadnionych przypadkach zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstw skarbowych należy kierować do Prokuratury Generalnej, która przekaze sprawę do prowadzenia właściwej jednostce organizacyjnej.

Przyjęto nadto, że w celu usprawnienia podejmowanych działań, zawiadomienia w sprawie podejrzenia popełnienia przestępstwa powinna składać jedna służba, przy czym jako załączniki należy dołączyć materiały zebrane przez organy skarbowe i GIIF. W zawiadomieniach należy sygnalizować potrzebę dokonania zabezpieczenia środków finansowych na rachunkach bankowych.

Kolejnym efektem działalności Grupy było wypracowanie strategii szkoleniowej, w ramach której uzgodniono jej zakres przedmiotowy:

- kontrola skarbowa – wszczęcie i prowadzenie postępowań, w szczególności podkreślenie jawności postępowań i uprawnień stron, dwuinstancyjności postępowania, ograniczeń wynikających z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, rola wywiadu skarbowego w strukturze urzędów,
- modus operandi przestępstw karuzelowych,
- dynamika oszustw podatkowych, zabezpieczanie zobowiązań podatkowych w polskim systemie podatkowym,
- przegląd orzecznictwa administracyjnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie przestępstw karuzelowych,
- uprawnienia i zasady działania Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

W konsekwencji dokonanych uzgodnień w 2013 roku przeprowadzono szkolenia dla prokuratorów oraz funkcjonariuszy organów ścigania i służb finansowych.

Nadto w ramach realizowanej współpracy skoordynowano kontrole skarbowe i czynności z udziałem Policji, ABW i prokuratury, w wyniku których wszczęto kilkanaście postępowań karnych.

Na podstawie decyzji z dnia 6 czerwca 2013 roku Zastępcy Prokuratora Generalnego prokurator Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji uczestniczy w charakterze eksperta w pracach Zespołu Zadaniowego ds. Koordynacji Działań Organów Celnych, Podatkowych oraz Kontroli Skarbowej w Zakresie Kontroli Opodatkowania Podatkiem Akcyzowym Ministerstwa Finansów. Jednym z zadań Zespołu jest diagnozowanie i zwalczanie nieprawidłowości występujących na rynku paliw płynnych. Na potrzeby prac zespołu zebrano ze wszystkich prokuratur apelacyjnych informacje dotyczące tzw. „dobrych praktyk”, stosowanych w prowadzonych i nadzorowanych przez prokuratorów postępowaniach przygotowawczych, a związanych ze zwalczaniem nieprawidłowości występujących na rynkach towarów akcyzowych (ze szczególnym uwzględnieniem nadużyć na rynku paliw). Nadto ustalono obowiązujące obecnie standardy wymiany informacji na wszystkich etapach prowadzenia postępowań pomiędzy zaangażowanymi służbami oraz zebrano propozycje prokuratorów, mogące usprawnić współpracę. Powyższe informacje zostaną wykorzystane do wypracowania modelowych rozwiązań mających przyczynić się do poprawy skuteczności i efektywności prowadzonych postępowań oraz ograniczenia występujących nieprawidłowości.

5. Produkcja i obrót środkami odurzającymi i psychotropowymi

W 2013 roku Departament do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji kontynuował współpracę z podległym Ministrowi Zdrowia Krajowym Biurem do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii. W jej ramach przygotowano i przesłano do Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii informacje dotyczące działalności prokuratury, w tym zabezpieczenia mienia w sprawach związanych z przestępczością narkotykową oraz stosowania instytucji zawieszenia postępowania w oparciu o przepis art. 72 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 roku Nr 124 j.t.). Przedmiotowe dane były niezbędne do opracowania sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii za rok 2012.

6. Przemysł, nielegalne wytwarzanie i obrót wyrobami tytoniowymi

W 2013 roku prokurator Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji kontynuował współpracę z Międzyresortową Grupą Roboczą do Spraw Zwalczenia Przemytu Papierosów, funkcjonującą w ramach Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zwalczenia Nieprawidłowości na Szkodę Interesów Finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej (GAFU), powołanego Zarządzeniem nr 62 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2003 roku, zmienionym Zarządzeniem nr 58 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 sierpnia 2010 roku w sprawie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej. Zespół jest organem wspierającym Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej, powołanego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2003 roku.

W skład Grupy, poza przedstawicielami prokuratury wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Finansów (Departamentu Ochrony Interesów Finansowych UE, Departamentu Wywiadu Skarbowego, Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Departamentu Kontroli Skarbowej), Komendy Głównej Policji (Centralnego Biura Śledczego i Biura Kryminalnego), Izby Celnej w Białymstoku, Komendy Głównej Straży Granicznej (Zarządu Operacyjno-Śledczego).

Międzyresortowa Grupa Robocza do Spraw Zwalczenia Przemytu Papierosów w ramach swojej działalności podejmuje działania zmierzające do ograniczenia przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych na terenie RP.

Są one związane przede wszystkim z szeroko rozumianą realizacją umów z koncernami tytoniowymi, którymi RP została związana na podstawie uchwał Rady Ministrów.

Przedmiotem powyższych umów jest stała współpraca pomiędzy ich stronami mająca na celu zwalczanie różnych form nielegalnego obrotu papierosami, w tym między innymi ich przemytu do krajów Unii Europejskiej.

W ramach prac Grupy następuje również wymiana doświadczeń pomiędzy przedstawicielami poszczególnych służb, dotyczących między innymi bieżących praktycznych zagadnień, związanych z ujawnianiem i zabezpieczaniem wyrobów tytoniowych podlegających nielegalnemu obrotowi, w tym pojawiających się nowych trendów w zakresie kierunków i sposobów ich przemytu.

Prokuratorzy Departamentu do spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji oraz Departamentu Postępowania Przygotowawczego uczestniczą w pracach tej Grupy poprzez udział w jej spotkaniach, przy czym ma on charakter ekspercki, przede wszystkim w odniesieniu do kwestii związanych z uregulowaniami prawnymi, dotyczącymi bezpośrednio prowadzenia postępowań karnych oraz stosowania w ich ramach poszczególnych instytucji.

7. Nielegalny obrót bronią masowego rażenia, obrót towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa

W 2013 roku przedstawiciele Departamentu kontynuowali udział w pracach Międzyresortowego Zespołu do spraw zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia i implementacji „Inicjatywy Krakowskiej”- Poliferation Security Initiative (PSI), działającego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, który powołany został Zarządzeniem Nr 36 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2008 roku.

Zadaniem Zespołu jest między innymi wypracowywanie oraz przedłożenia Radzie Ministrów propozycji działań w zakresie zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, środków jej przenoszenia, materiałów i technologii do jej produkcji oraz towarów podwójnego zastosowania. W ramach jego działalności w 2013 roku nadal kontynuowano prace nad Krajowym Mechanizmem Przechwytywania broni masowego rażenia.

8. Korupcja

W Departamencie do spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji w sierpniu 2013 roku, we współpracy z innymi departamentami Prokuratury Generalnej przygotowano

niezbędne informacje dla Ministerstwa Sprawiedliwości, dla potrzeb oceny, której poddawana była Polska w odniesieniu do implementacji postanowień rozdziałów III i IV Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, poświęconych kryminalizacji oraz współpracy międzynarodowej.

Nadto w październiku 2013 roku w Departamencie przygotowano wkład Prokuratury Generalnej dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych do instrukcji wyjazdowej delegacji polskiej, uczestniczącej w V sesji Konferencji Państw Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko Korupcji.

Prokurator z Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji sporządził sprawozdanie z prowadzonego w 2012 roku monitoringu spraw dotyczących przestępczości korupcyjnej, którego kopia została przekazana do Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Przedstawiono w nim dane liczbowe i uwagi dotyczące, wynikających z praktyki, problemów prawnych tj. niedostatecznego korzystania z instytucji przewidzianej w art. 19 k.p.k., mimo przesłanek do sformułowania wystąpienia do organu nadzoru oraz niekorzystania z odpowiednią częstotliwością z przepisów pozwalających na orzeczenie w sprawach korupcyjnych zakazów wykonywania określonego zawodu, czy prowadzenia określonej działalności. Stwierdzono, że środki karne tego rodzaju stosowane są przede wszystkim w sprawach o najpoważniejsze przestępstwa, dotyczące przyjmowania korzyści majątkowych lub osobistych.

W dniach 24–25 października 2013 roku w Łańsku prokurator Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji wziął udział w konferencji służb mundurowych „Razem zwalczamy korupcję – Edycja 2”, w ramach której wygłosił referat na temat „Zasady monitorowania postępowań związanych z przestępczością korupcyjną”.

Nadto w ramach II Międzynarodowej Konferencji Antykorupcyjnej, zorganizowanej przez Centralne Biuro Antykorupcyjne, w dniach 25–29 listopada 2013 roku w Warszawie, przedstawiciel Departamentu wygłosił prezentację na temat roli i zadań Prokuratury Generalnej w obszarze zwalczania przestępczości korupcyjnej.

W dniach 13–15 listopada 2013 roku w Krakowie, prokurator Departamentu do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji uczestniczył w 13 międzynarodowej konferencji EPAC/EACN, dotyczącej zwalczania korupcji, zorganizowanej przez Centralne Biuro Antykorupcyjne, przy współdziałaniu Komendy Głównej Policji.

9. Inne formy współpracy

Na skutek przeprowadzenia badania postępowań przygotowawczych związanych z organizowaniem nielegalnych gier hazardowych, opartych na serwerach internetowych, po konsultacjach z funkcjonariuszami Krajowej Grupy Zadaniowej do spraw Kontroli Gier Hazardowych, funkcjonującej w ramach Izby Celnej w Szczecinie oraz przedstawicielami Departamentu Kontroli Celno – Akcyzowej i Kontroli Gier Ministerstwa Finansów, prokurator Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji przygotował zalecenia i wskazówki o charakterze metodycznym. Przedmiotowy dokument został przesłany w dniu 6 maja 2013 roku wszystkim prokuratorom apelacyjnym celem stosowania w ramach prowadzonych postępowań. Nadto za pismem z dnia 21 maja 2013 roku jego treść przekazano Szefowi Służby Celnej z prośbą o wykorzystanie w bieżącej praktyce, w toku działań podejmowanych przez podległe urzędy celne.

W konsekwencji sformułowanych zaleceń prokurator Departamentu zajmuje się od 2013 roku koordynowaniem i udzielaniem wsparcia merytorycznego w zakresie wymienionych postępowań, dążąc do ujednoczenia praktyki prokuratorskiej i ugruntowania zasad wzajemnej współpracy pomiędzy wyszczególnionymi powyżej organami.

Departament do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji wspólnie z Centrum Antyterrorystycznym Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w 2013 roku prowadził projekt, w ramach którego po dokonaniu analizy spraw związanych ze spowodowaniem bezpośredniego niebezpieczeństwa spowodowania katastrofy w ruchu powietrznym poprzez kierowanie wiązki światła laserowego w stronę kabiny pilotów samolotów, trwały dyskusje nad nowymi regulacjami prawnymi, które pozwoliłyby na skuteczne zwalczanie tego zjawiska. W toku spotkań, w których uczestniczyli również przedstawiciele Instytutu Optoelektroniki Wojskowej Akademii Technicznej, Ministerstwa Sprawiedliwości, Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej, Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz analitycy Centrum Antyterrorystycznego ABW, wymieniono informacje na temat rozwiązań prawnych wprowadzonych w innych krajach oraz stanowiska w zakresie możliwości wprowadzenia zmian w polskim systemie prawnym. W 2014 roku ta forma współpracy będzie nadal kontynuowana.

W dniu 27 lutego 2013 roku w Warszawie prokurator Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji uczestniczył w konferencji zorganizowanej przez Hutniczą Izbę Przemysłowo-Handlową oraz Polską Unię Dystrybutorów Stali pod patronatem programowym Ernst & Young i Kancelarii Bezpieczeństwa Rapacki i Wspólnicy, na temat „Przystępczość karuzelowa na rynku budownictwa w Polsce, na przykładzie prętów zbrojeniowych. Mechanizm działania, skala zjawiska, grożąca odpowiedzialność oraz

możliwości przeciwdziałania patologii”, podczas której przedstawił prezentację na temat „Mechanizm działań karuzeli podatkowej. Rodzaje odpowiedzialności za umyślne i nieumyślne sprawstwo”.

W 2013 roku na potrzeby Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w Departamencie do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji zebrano ze wszystkich prokuratur apelacyjnych dane za 2012 rok, dotyczące biegu postępowań przygotowawczych oraz rodzaju podjętych decyzji merytorycznych, w sprawach prowadzonych przez powszechne jednostki organizacyjne prokuratury o przystępstwo określone w art. 31 ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, które zostały zainicjowane zawiadomieniami skierowanymi przez Państwową Inspekcję Handlową.

W ramach szkolenia organizowanego przez Prokuraturę Apelacyjną w Szczecinie dla prokuratorów podległych prokuratur okręgowych, w dniach 22–24 kwietnia 2013 roku, w Międzywodziu, przedstawiciel Departamentu wygłosił wykład „Świadek koronny. Doświadczenia i praktyka”.

W dniu 22 maja 2013 roku prokurator Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji wystąpił na seminarium naukowym, organizowanym w Sądzie Najwyższym przez Towarzystwo Badawcze Prawa Europejskiego na temat „Prokurator Europejski- perspektywa powstania”.

Prokurator Departamentu brał również udział w seminarium „Współpraca Policji i sektora bankowego w zakresie zapobiegania, ujawniania oraz zwalczania przystępczości związanej z funkcjonowaniem banków”, które w dniach 26–28 czerwca 2013 roku zorganizowała Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie.

Zastępca Dyrektora Departamentu do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji, w dniach 9–11 września 2013 roku, uczestniczył w Zjeździe Katedr Kryminalistyki „Współczesna Kryminalistyka – wyzwania i zagrożenia”, który odbył się w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

W dniach 17–20 września 2013 roku dyrektorzy Urzędów Kontroli Skarbowej w Katowicach, Gdańsku, Bydgoszczy i Kielcach oraz Departamentu Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów we współdziałaniu z Departamentem do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji, zorganizowali szkolenie przeznaczone dla prokuratorów prokuratur apelacyjnych oraz okręgowych, zajmujących się prowadzeniem śledztw gospodarczych.

W ramach zorganizowanego przez Polską Izbę Ubezpieczeń oraz Komendę Główną Policji, w dniach 19–20 września 2013 roku w Szczytnie, seminarium dotyczącego współpracy

Policji, zakładów ubezpieczeń i innych instytucji rynku ubezpieczeniowego w zakresie zapobiegania, ujawniania oraz zwalczania przestępczości ubezpieczeniowej, prokurator Departamentu przedstawił prezentację na temat: „Postępowania karne dotyczące oszustw ubezpieczeniowych - aspekty praktyczne warunkujące skuteczność ich prowadzenia na przykładzie wybranych spraw”.

W dniach 30 września – 4 października 2013 roku w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie, w ramach szkolenia Zarządu I Centralnego Biura Śledczego KGP, dotyczącego prawnych oraz praktycznych aspektów prowadzenia programów ochrony oraz organizacji działań ochronnych i zabezpieczających, prokurator Departamentu wygłosił wykład „Rola i zadania prokuratora wobec kandydata na świadka koronnego. Współpraca prokuratora z Policją podczas prowadzenia programu ochrony”.

W ramach seminarium międzynarodowego „Współpraca organów ścigania i instytucji państwowych w zakresie ochrony interesów ekonomicznych i finansowych RP i UE w związku z obrotem paliwami ciekłymi”, zorganizowanego przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie, w dniach 16–18 października 2013 roku, prokurator przedstawił prezentację związaną z monitorowaniem przez Departament do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Generalnej postępowań przygotowawczych dotyczących nieprawidłowości w obrocie paliwami.

W trakcie narady szkoleniowej Biura Spraw Wewnętrznych KGP, dotyczącej wybranych zagadnień współpracy Prokuratury i Policji w zakresie ścigania sprawców przestępstw, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, w dniach 21–23 października 2013 roku w Warszawie, prokurator Departamentu wygłosił wykład „Świadek koronny – wymagania i praktyka”.

W dniach 6–8 listopada 2013 roku w Giżycku prokurator Departamentu uczestniczył w szkoleniu organizowanym przez Urzędy Kontroli Skarbowej w Olsztynie i Białymstoku „Oszustwa podatkowe w VAT”.

W IV kwartale 2013 roku, wspólnie z Departamentem Postępowania Przygotowawczego, w zakresie spraw prowadzonych w Wydziałach V do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji prokuratur apelacyjnych, dokonano oceny praktyki stosowania przez prokuratorów przepisów ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2012 roku Nr 768 z późn. zm.). Po zdiagnozowaniu skali zjawiska i wstępnej ocenie zakresu stosowania tego aktu prawnego, kontynuowane są – we współpracy m.in. z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym –

prace nad przygotowaniem zaleceń metodycznych do działania przy pociąganiu podmiotów zbiorowych do odpowiedzialności oraz wypracowaniem postulatów de lege ferenda.

W ramach współdziałania z Polską Izbą Ubezpieczeń w dniu 26 listopada 2013 roku Departament do spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji zorganizował w Prokuraturze Generalnej seminarium dla prokuratorów z prokuratur apelacyjnych i okręgowych, poświęcone aktualnym problemom związanym z przystępczością w obszarze ubezpieczeń majątkowych oraz ubezpieczeń na życie.

W 2013 roku prokuratorzy Departamentu jako wykładowcy przeprowadzili w toku kursów oficerskich szkolenie funkcjonariuszy w Centrum Szkolenia ABW w Emowie, w zakresie ujawniania i zabezpieczenia mienia na poczet grożących kar majątkowych, wykorzystania materiałów niejawnych, uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych w postępowaniu przygotowawczym, zmian w Kodeksie postępowania karnego poszerzających zakres kontradiktoryjności.

Departament Organizacji Pracy, Wizytacji i Systemów Informatycznych Prokuratury współpracował z podmiotami zewnętrznymi w zakresie następującej problematyki:

Współpraca z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych w opracowaniu raportu o stanie bezpieczeństwa w Polsce

W 2013 r., po raz kolejny włączono się w prace Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w zakresie przygotowania „Raportu o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 r.”, poprzez przedstawienie danych statystycznych oraz informacji dotyczących realizacji zadań w zakresie ścigania określonych kategorii przystępstw przez powszechne jednostki organizacyjne prokuratury.

Prokuratura Generalna przedstawiła m.in. informacje dotyczące następujących kategorii przystępstw:

- przystępczości narkotykowej;
- przystępczości papierosowej;
- przystępstw złomowych oraz związanych z obrotem wyrobami stalowymi;
- przystępczości korupcyjnej;
- handlu ludźmi;
- prania pieniędzy;

- naruszenia wolności bądź nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych;
- przestępstw przeciwko rodzinie i opiece;
- przestępstw przeciwko własności intelektualnej i przemysłowej;
- przestępstw przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową;
- przestępstw popełnianych w związku z imprezami masowymi (tzw. przestępczości stadionowej w kontekście przygotowań i przebiegu Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012);
- przestępstw z zakresu ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących naruszeń przepisów o gospodarce odpadami;
- przestępstw związanych z ochroną zwierząt, a także postępowań dotyczących handlu okazami zagrożonych gatunków roślin, zwierząt, grzybów objętych przepisami Konwencji Waszyngtońskiej (CITES);
- przestępczości związanej z wykorzystaniem seksualnym dzieci (pedofilia i pornografia);
- narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia człowieka przez lekarza będącego gwarantem bezpieczeństwa osoby zagrożonej tzw. „błędu medycznego”;
- przestępstw popełnionych na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej;
- przestępstw popełnionych za pomocą komputera i przy wykorzystaniu Internetu
- przestępczości przeciwko rynkowi kapitałowemu;
- wyzysku kontrahenta (lichwa);
- przestępstw z art. 171 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz innych mających związek z działalnością parabankową;
- przestępczości komputerowej;
- przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy Policji;
- dotyczących odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów.

Współpraca z Ministrem Zdrowia

W 2013 r. kontynuowana była współpraca z Ministrem Zdrowia w zakresie przygotowania „Sprawozdania Rady Ministrów z wykonania oraz skutków stosowania ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78, z późn. zm.)”. W ramach

współpracy przygotowano informację dotyczącą realizacji przedmiotowej ustawy w 2012 r. przez powszechne jednostki organizacyjne prokuratury. Ustalono, iż w 2012 r. w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, podobnie jak w latach ubiegłych, odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych postępowań przygotowawczych o przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu dziecka w fazie prenatalnej oraz bezpośrednio po urodzeniu, a także przeciwko życiu, zdrowiu i wolności kobiety ciężarnej. Przeprowadzone przez prokuratora nadzrędnego analizy akt zakończonych – umorzeniem i odmową wszczęcia - postępowań przygotowawczych prowadziły do wniosku, iż w sprawach dotyczących tej kategorii przestępstw postępowania przygotowawcze prowadzone są na dobrym poziomie.

Współpraca z Głównym Geodetą Kraju

Kontynuowano współpracę z Głównym Geodetą Kraju, który zgodnie z art. 7a pkt 6 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287) zakłada i prowadzi, we współpracy z właściwymi organami administracji publicznej, bazę danych dotyczącą państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (PRG), w zakresie przekazywania aktualnych informacji o właściwości miejscowej powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, miejscu siedziby i danych teleadresowych.

Współpraca z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury

Kontynuowano współpracę z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury w zakresie opracowania założeń do harmonogramu działalności szkoleniowej i jej planu wydawniczego na rok następny.

Ponadto Prokurator Generalny, realizując obowiązek wynikający z art. 62i ustawy o prokuraturze, przedstawił dyrektorowi KSSiP informację o potrzebach szkoleniowych podległych mu prokuratorów. Nadmienić trzeba, iż pomimo zgłoszenia przez Prokuratora Generalnego i prokuratorów apelacyjnych szerokiego zakresu tematów i zagadnień szkoleniowych, w harmonogramie szkoleń, jaki opracowuje KSSiP na kolejny rok, zostały uwzględnione nieliczne z nich, z uwagi na planowany cykl szkoleń dla wszystkich prokuratorów dotyczący nowelizacji Kodeksu postępowania karnego. Współpraca dotyczyła także działalności w zakresie doskonalenia zawodowego prokuratorów i urzędników oraz zorganizowanego kształcenia podyplomowego prokuratorów. Kierownictwo Prokuratury Generalnej brało udział w inauguracji aplikacji ogólnej, zakończeniu aplikacji prokuratorowskiej oraz uczestniczyło w jury konkursu krasomówczego i turnieju kryminalistycznego dla

aplikantów Krajowej Szkoły. Ponadto - jak w latach ubiegłych - opiniowano projekty porozumień pomiędzy Dyrektorem Krajowej Szkoły a Prezesem Naczelnej Rady Adwokackiej i Prezesem Naczelnej Rady Radców Prawnych w sprawie odbywania przez aplikantów adwokackich i radcowskich szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury. Opiniowano również wstępne założenia szkolenia dla prokuratorów obejmujących pierwsze stanowisko prokuratorskie, które zgodnie z projektem ustawy - Prawo o prokuraturze, ma być realizowane przez KSSiP.

Prokuratura Generalna brała udział w zorganizowanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości konferencji pt. „Kształcenie kadr sądownictwa i prokuratury – praktyka i oczekiwania”.

Poza powyższym, we współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury kontynuowano realizację projektu „Doskonalenie zawodowe pracowników wymiaru sprawiedliwości”, finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego na podstawie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, co zostało przedstawione w pkt 9.

Współpraca w zakresie wykonywania orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

W 2013 r. kontynuowano współpracę z Ministerstwem Spraw Zagranicznych w zakresie wykonywania orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) i zapobiegania naruszaniu przez Polskę przepisów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (EKPCz) i jej protokołów, a także w innych sprawach wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie przestrzegania praw człowieka. W związku z tym przedstawiciel Prokuratora Generalnego brał udział w międzyresortowym Zespole ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Zadaniem Zespołu, kierowanego przez pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed ETPCz, jest przede wszystkim wypracowywanie propozycji stanowisk w zakresie wykonywania orzeczeń ETPCz w sprawach przeciwko Polsce, w tym inicjowanie i koordynowanie działań mających na celu implementację do prawa krajowego i praktyki organów publicznych międzynarodowych norm prawnych w zakresie praw człowieka, co zapobiegać ma wydawaniu kolejnych wyroków stwierdzających naruszenie EKPCz przez Rzeczpospolitą Polską.

W ramach prac Zespołu, Prokuratura Generalna przedstawiała wkłady do planów działania i raportów – zarówno tych przedstawianych na forum międzynarodowym (Komitet

Ministrów Rady Europy, Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy), jak i na forum krajowym (Prezes Rady Ministrów, Sejm, Senat) - dotyczących wykonywania szeregu wyroków ETPCz.

Równocześnie prokuratura podejmowała, zgodnie z art. 46 EKPCz, środki ogólne i indywidualne³ mające na celu wykonanie dotyczących jej wyroków ETPCz.

Jako jeden z wynikających z art. 46 EKPCz środków ogólnych, zmierzających do uniknięcia ponownych naruszeń w przyszłości, Prokuratura Generalna rozpowszechniała wśród prokuratorów wyroki ETPCz, stanowiące przedmiot prac międzyresortowego Zespołu ds. ETPCz oraz informacje o standardach orzeczniczych ETPCz.

Prokuratura Generalna monitorowała również bieżące orzecznictwo ETPCz i dokumenty organów międzynarodowych w sprawach dotyczących pracy prokuratury oraz przekazywała prokuratorom informacje w tym zakresie. W Prokuraturze Generalnej sporządzono także opracowanie „Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące roli prokuratora w sądowym postępowaniu karnym”, które w dniu 12 listopada 2013 r. zostało przekazane do wykorzystania podległym prokuratorom.

W ramach prac międzyresortowego Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka kierowano wystąpienia do właściwych jednostek organizacyjnych prokuratury, informujące o postępowaniach przed ETPCz, które zakończyły się skreśleniem sprawy z listy, z uwagi na uznanie przez Rząd RP (w formie ugody zawartej ze skarżącym lub deklaracji jednostronnej) naruszenia EKPCz przez prokuraturę i wypłacenie skarżącemu sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia. W tym zakresie zwracano się do właściwych prokuratorów nadrzędnych o ustalenie, czy stan naruszenia EKPCz trwa nadal (a jeżeli tak, o jak najszybsze doprowadzenie do zaprzestania naruszenia i, o ile to możliwe, usunięcia jego skutków) oraz o poinformowanie prokuratorów o wiążących Polskę standardach międzynarodowych w danym zakresie.

Prokuratura Generalna udzielała pełnomocnikowi Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka informacji na potrzeby postępowań w przedmiocie skarg przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej zawisłych przed ETPCz oraz przedstawiała swoje stanowisko w tych sprawach.

³ W sytuacji, w której Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdza naruszenie Konwencji, pozwane Państwo zobowiązane jest na podstawie art. 46 Konwencji nie tylko do zapłaty zasądzonego przez Trybunał słusznego zadośćuczynienia. Ma ono również, jeżeli zachodzi taka potrzeba, obowiązek podjąć środki indywidualne mające na celu położenie kresu naruszeniu stwierdzonemu przez Trybunał i usunięcie jego skutków (jeśli to możliwe poprzez *restitutio in integrum*), a także środki ogólne zmierzające do zapobieżenia podobnym naruszeniom w przyszłości (patrz m.in. wyrok *Kauczor przeciwko Polsce*, skarga 45219/06, 3 lutego 2009, § 61).

W 2013 r. Prokuratura Generalna wzięła udział w przygotowaniu, a następnie obronie V i VI sprawozdania okresowego z realizacji przez Polskę postanowień Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania podczas 51 sesji Komitetu ONZ przeciwko Torturom.

Przedstawiciele Prokuratury Generalnej utrzymywali także kontakty z przedstawicielami organizacji pozarządowych w kwestiach związanych z ochroną praw człowieka w działalności prokuratury. Przykładem takiej współpracy może być zorganizowane w dniu 24 września 2013 r. w Prokuraturze Generalnej spotkanie Prokuratora Generalnego z przedstawicielami szeregu organizacji społecznych, które było poświęcone problemom związanym z przestępstwami z nienawiści.

